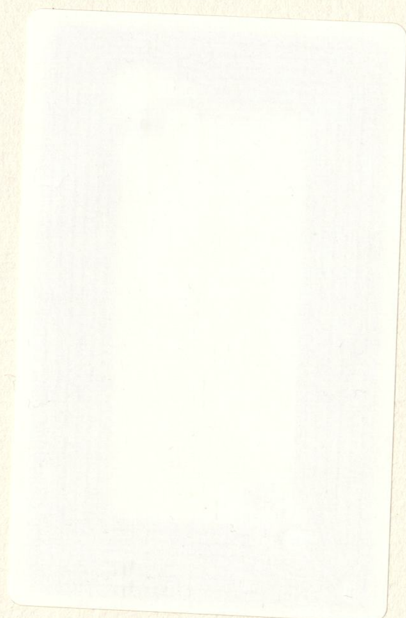
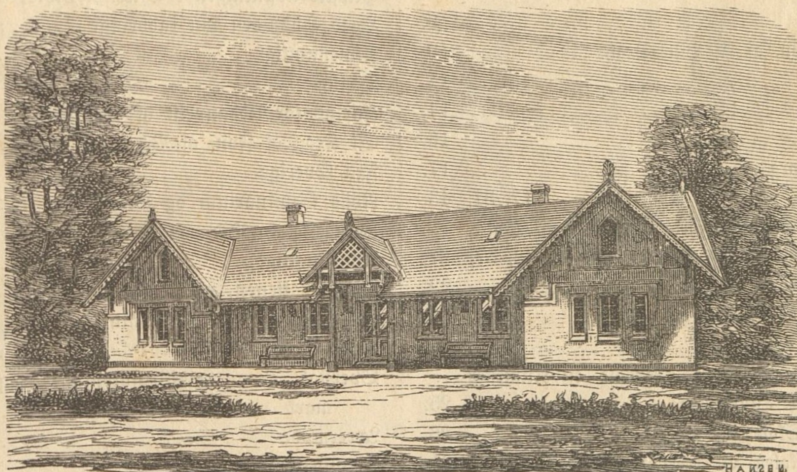

Dansk Husflidstidende.

Tillæg til Husvennen 1881.

Øremandsgaards Husflidsskole.

1. Aargang.

Kjøbenhavn.

N. C. Roms Forlagsforretning.

Trykt hos J. H. Schultz.

Indholdsfortegnelse.

Tillæg til Husvennen,

Nr. 15. Den 9de Januar.

Januar. 1881.

Dansk Husflidstidende.

Efter Overenskomst med Styrelsen for Dansk Husflidsselskab har undertegnede under 22de December f. A. overtaget Udgivelsen af „Dansk Husflidstidende", hvori de officielle Meddelelser vedvarende blive redigerede af Selskabets Sekretær, Hr. Ritmester Lillienskjold, medens Bladets øvrige Indhold vil være under Redaktion af

N. C. Rom.

Dansk Husflidsselskab.

Meddelelser til Medlemmerne om Sekretærskiftet.

af Højesteretsadvokat A. Hindenburg.

Under 31. Marts d. A. blev Selskabets tidligere Sekretær, Hr. Ritmester Clauson-Kaas afløst af Ritmester Lillienskjold. Uagtet det for Sagens Skyld i og for sig er mindre ønskeligt, at saadanne Personforandringer gjøres til Gjenstand for offentlig Meddelelse, har Selskabets Bestyrelse dog troet at burde fravige denne Regel af Hensyn til den Stilling, som Ritmester Clauson-Kaas har indtaget til Husflidssagen og af Hensyn til den Maade, hvorpaa han selv har udæsket en Redegjørelse ved gjennem Selskabets Kredsformænd at søge at udøve et Tryk paa Bestyrelsen.

Da daværende Skolelærer N. C. Rom og Ritmester Clauson-Kaas i sin Tid fremsatte Planen til Dansk Husflidsselskab og foranledigede Selskabets Dannelse, var Bestyrelsen naturlig anvist til at vælge enten ham eller Rom til Sekretær og Valget faldt paa den af Indbyderne der boede i Kjøbenhavn, Clauson-Kaas, der har virket i denne Egenskab fra Selskabets Stiftelse indtil 31. Marts d. A.

Clauson-Kaas gjorde i denne sin Stilling ikke Fyldest i det Omfang som Bestyrelsen kunde ønske, idet han meget ofte var i Udlandet og lod Bestyrelsen være uden teknisk Vejledning. Hertil kom at hans Overslag i Almindelighed vare upaalidelige. Hvad Udstillingerne angaaer i Paris og i Svendborg vare hans Beregninger i den Grad upaalidelige, at Selskabet bragtes i alvorlig Pengeforlegenhed. Af Hensyn til den Iver, som Clauson-Kaas viste Sagen meente Bestyrelsen dog at maatte bære over med ham, men der indtraf da Begivenheder, der gjorde det umuligt at beholde ham som Sekretær.

Under 1. Septbr. 1877 ansøgte Clauson-Kaas det Reiersenske Fond om Understøttelse til en Rejse til Verdensudstillingen i Paris 1878. Denne Ansøgning lyder saaledes:

„Undertegnede Ritmester Clauson-Kaas andrager hos den ærede Styrelse om en Rejseunderstøttelse til Paris i 1878 i Anledning af den sammesteds forestaaende Verdensudstilling.

Paa denne har Dansk Husflidsselskabs Styrelse vedtaget at ville søge den danske Husflid repræsenteret ved en kollektiv Samling af Husflidsarbejder, samt paa samme Maade, som i Wien i Aaret 1873, her at søge Stadfæstelse for Husflidssagens store Betydning. I den Anledning har Selskabets Styrelse støttet mit Ønske om personlig og i officiel Stilling ligeledes som i Wien at maatte overvære Udstillingen, ved herom at henvende sig til Indenrigsministeriet og Præsidiet. Men mine egne Midler tillade mig intet pekuniært Offer, og idet jeg bemærker, at min Nærværelse i Wien har baaret gode Frugter, andrager jeg til Opnaaelsen af Sagens lignende Fremgang i Paris om et Rejsestipendium for Aaret 1878, ved hvilket det vil blive mig muligt at overvære Pariser-Udstillingen og de dertil knyttede Forhandlinger.

Ærbødigst
Clauson-Kaas,
Ritmester.

Til
Styrelsen for det Rejersenske Fond.

Denne Ansøgning fik paategnet en Anbefaling af Dansk Husflidsselskabs daværende Formand, Baron Zytphen-Adeler, i hvilken denne blandt Andet udtalte, at Dansk Husflidsselskabs Status ikke var saa gunstig, at det kunde afse nogen Sum til Ritmesterens Rejse.

Baron Zytphen-Adeler døde og Ritmester Clauson-Kaas henvendte sig til mig som Selskabets fungerende Formand, idet han bad mig sørge for, at han kunde faae passende Vederlag udover Sekretærgagen for sin Virksomhed ved Udstillingerne i Svendborg og Paris. Jeg var uvidende om, at Clauson-Kaas havde faaet Rejseunderstøttelse af det Rejersenske Fond og gik i mine Samtaler med Clauson-Kaas ud fra, at han ikke vilde faa andet Vederlag end det Dansk Husflidsselskab vilde bevilge ham, uden at Clauson-Kaas gjorde Noget for at oplyse denne Misforstaaelse.

Selskabets Bestyrelse vedtog derefter under 29. April 1879 at bevilge Clauson-Kaas som Diæter for Pariserudstillingen 940 Kr., som Diæter for Svendborg Udstillingen 240 Kr. og i Honorar for begge Udstillinger 800 Kr., i Alt 2000 Kr.

Da Bestyrelsen derefter kom i Kundskab om, at Clauson-Kaas havde faaet en Rejseunderstøttelse af det Rejersenske Fond af 500 Kr. og at han saaledes havde faaet sin Rejse til Paris tildels to Gange betalt, erklærede Clauson-Kaas at Rejseunderstøttelsen fra det Rejersenske Fond ikke vedkom Husflidsselskabet, idet han havde søgt den og forbrugt den i en anden Entreprises Interesse, nemlig for at udvikle Pilekulturen her til Lands. Jeg begjærede da at faa den originale Ansøgning til det Reiersenske Fond at se, og det viste sig, at denne aldeles ikke angik den paaberaabte Pilekultur, men alene Husflidsfagen.

Da Styrelsen herefter opsagde Clauson-Kaas, forlangte denne at blive bekjendt med Grunden til hans Afskedigelse. Styrelsen meddelte ham derefter, at en af Grundene var hans ovenfor fremstillede Forhold, hvortil Clauson-Kaas svarede, at han haabede, at man ikke vilde mistænke ham for at have handlet uredeligt; han havde aldeles ikke erindret, da han søgte og fik Betaling af Selskabet i 1879, at hans Ansøgning til det Reiersenske Fond vedkom hans Stilling til Husflidsfagen. Han fik til Svar, at Styrelsen ikke havde udtalt nogen Dom om hans Redelighed, men at en Mand, hvis Hukommelse var saa slet, som Clauson-Kaas's Hukommelse i denne Henseende havde vist sig at være, ikke egnede sig til at være Selskabets Sekretær og Tillidsmand.

Ritmester Clauson-Kaas søgte derefter at faa Styrelsen til at tage den skete Opsigelse tilbage. Han fremstillede sig for Kredsformændene som den Forurettede, sikrede sig deres Sympathi og afleverede i Styrelsesmødet af 7. Febr. d. A. en Erklæring underskrevet 4. Jan. 1880 i Odense af sex Kredsformænd og hvori disse udtale: „Hr. Ritmester, Kammerjunker Clauson-Kaas har vor fulde Tillid og for ham nære vi den mest ubetingede Højagtelse, saa han som det idag bestemt er udtalt er den Mand, under hvis Fane vi kun ville samles i dette Spørgsmaal, men under ham ogsaa ville samles med al den Energi, vi ere i Besiddelse af".

Styrelsen betydede nu Clauson-Kaas, at det var upassende, at han søgte at desorganisere Selskabet for det Tilfælde, at han maatte fratræde som Sekretær. Clauson-Kaas tilskrev derefter under 9. Febr. d. A. Kredsformændene et Brev hvorved han anmodede dem fremdeles om at virke for Selskabet. Det vakte derfor Styrelsens Forbauselse, da den tilfældigvis kom i Besiddelse af en autograferet Beretning om Kredsmødet i Odense, som Clauson-Kaas havde foranstaltet. I denne var ikke blot Kredsformændenes Erklæring af 4. Jan. 1880 ordret optaget men var dernæst indledet paa følgende Maade:

„Nr. 6. Paa given Foranledning (Ritmester Clauson-Kaas meddelte, at Styrelsen paa det seneste Styrelsesmøde uden at angive ham nogen Grund derfor, havde besluttet at vælge en anden Sekretær) vedtoges under alle tilstedeværende Kredsformænds fuldeste og udelte Tilslutning at afgive følgende Erklæring o. s. v."

Da Beretningen indeholdt den Usandhed, at Styrelsen ikke skulde have meddelt Clauson-Kaas, hvorfor han blev afskediget, blev dette ham foreholdt til Styrelsens Protokol d. 13. April d. A. Det hedder herom i Protokollen:

„Ritmester Clauson-Kaas blev foreholdt, at Styrelsen, da han i December Maaned blev opsagt, vel havde udtalt, at den ikke ansaa sig pligtig til at angive nogen Grund til Opsigelsen, men at Advokat Hindenburg imidlertid desuagtet samme Dag paa hans udtrykkelige Opfordring havde meddelt ham Grunden, nemlig hans Forhold dels med hans Undladelse af at omtale sin Ansøgning om Understøttelse af det Reiersenske Fond, da han søgte om Betaling for sin Virksomhed ved Pariserudstillingen, dels hans Forhold ved uden Forhandling med Styrelsen og uden derom at sætte den i Kundskab, at indgive et udførlig motiveret Forslag til Kirke- og Undervisningsministeriet om Undervisning i Husflid ved Seminarierne."

„Ritmester Clauson-Kaas erklærede, at dette vel forholdt sig saa, men at han ogsaa havde meddelt dette til Kredsformændene, hvorfor det var hans Mening, at den Parenthes, der findes i den autograferede Skrivelse under Nr. 6 ikke vilde hos de Personer, til hvem den var stilet, kunne fremkalde nogen Misforstaaelse."

(Undertegnet)

„P. Bille-Brahe. A. Hindenburg. M. Cold.
A. Clauson-Kaas. V. Lillienskjold."

Ritmester Clauson-Kaas havde foruden sin Lønning som Sekretær havt andre Indtægter af Dansk Husflidsselskab. Saaledes havde han faaet Diæter for Rejser og Foredrag, Fripladser til sin Husflidsskole m. m. Han forespurgte, efter at være bleven opsagt, om Styrelsen vilde afbryde al Forbindelse med ham. Styrelsen besluttede til Trods for hvad der var passeret, saa vidt muligt at understøtte Clauson-Kaas's Virksomhed og benytte hans Bistand. Styrelsen gik maaske vel vidt i saa Hensende. Paa et Møde af Kredsformænd i Odense blev der fremsat stærke Klager over den Maade, hvorpaa Clauson-Kaas udgav „Husflidsmeddelelser" og der blev rettet en Opfordring til Styrelsen om at fratage ham Redaktionen. Da dette Arbejde imidlertid ydede Clauson-Kaas en Fordel, og han lovede at arbejde bedre end tidligere, tog Styrelsen den Beslutning foreløbig ikke at berøve ham Bladet og den dermed forbundne Fordel. Han har til sin Uddannelsesskole i Aar baade Fripladser fra Selskabet og havt en Del Værktøj, til Værdi mindst i 1500 Kr., til Laan.

Til Løn herfor har Ritmester Clauson-Kaas beredet Selskabet en alvorlig Forlegenhed. Efter Forhandling med Direktionen for Kjøbenhavns Almueskoler skulde dansk Husflidsselskab foranstalte en Husflidsundervisning i Kjøbenhavn for fattige Børn fra Begyndelsen af November Maaned. Til denne skulde Kommunen yde Lokale, Varme og Lys, medens Selskabet skulde skaffe Lærere og Værktøj. Da Selskabet vilde have en Del af det Clauson-Kaas laante Værktøj, var denne i Udlandet og meddelte i Breve daterede Emden, Bremen og Darmstadt at Værktøjet ikke kunde udleveres forinden han kom tilbage hertil. Dette var en Udflugt, thi alt Selskabets Værktøj er ved Clauson-Kaas's Foranstaltning forsynet med Selskabets Stempel. Udleveringen krævede saaledes ikke Clauson-Kaas's personlige Nærværelse; han havde ingen som helst Brug for det, medens han rejste om i Udlandet, og det ligger til ingen Nytte i et aflaaset Rum i Clauson-Kaas's Bolig i Rosenvænget, medens Selskabet ser sin Virksomhed lammet ved Affavnet af sin Ejendom. Endelig er Clauson-Kaas fra Udlandet vendt tilbage til Kjøbenhavn, men til Trods for gjentagne eftertrykkelige Opfordringer har han nægtet at iværksætte den Udlevering, som han gjentagne Gange i sine Breve har lovet og Selskabet maa rimeligvis savne sin Ejendom indtil det Tidspunkt da Selskabet efter erhvervet Dom over Clauson-Kaas kan anvende Rettens Tvang imod ham.

Dansk Husflidsselskabs Skole i Kjøbenhavn.

Efterat Selskabet ved Skoledirektionens velvillige Imødekommen havde faaet anvist et Lokale paa Hjørnet af Krystalgade og Pederhvidtfeldtstræde med Tilsagn om Belysning og Varme, udgik der til Byens Almueskoler en Forespørgsel om, hvormange Børn der med Forældrenes Samtykke kunde ønske at deltage i Formiddags- eller Eftermiddagskursus i Træ-, Pap- og Kurvemagerarbejder, idet Selskabet tilbød Børnene fri Undervisning om Formiddagen fra Kl. 9—11 og Eftermiddagen fra $1^1/_2$—$3^1/_2$ og $3^1/_2$—$5^1/_2$. Skjønt Henvendelsen i flere af Skolerne kun skete til de ældste Klasser, anmeldtes dog over 400 Børn, af hvilke Selskabet kun har kunnet antage sig 150, delte i 6 Hold, hvert paa 1 til 3 Afdelinger, da Lærerne ikke vel kunne være beskjæftigede med mere end 10 à 12 Elever ad Gangen. Hvert Hold møder saaledes 3 Gange ugentlig paa Skolen i 2 samlede Timer. 1ste Hold har udelukkende Træarbejde, 2det, 3die og 4de Hold afvexlende Træ- og Kurvemagerarbejder, 5te og 6te Hold alle 3 Fag.

Hensigten med Skolen er, at fremme Lyst til Arbejde hos Børnene og dertil at give disse Undervisning i saadanne Fag, der senere kunne komme dem til Nytte i Livet; men der maa aldrig ses bort fra, at Arbejdet skal have en forædlende Indflydelse paa Barnet, altsaa skal være et Dannelsesmiddel for det. Læreren maa derfor ved ethvert Arbejde fordre Nøjagtighed og Orden. I saa Henseende er Paparbejde et af de fortrinligste, idet der hører en høj Grad af Renlighed, Orden og Nøjagtighed til at kunne udføre det tilfredsstillende, ligesom ogsaa megen Fingerfærdighed. — Kurvemagerarbejde er for saa vidt tilfredsstillende, som Barnet meget snart kan lære at flette en lille Kurv, og naar det er fingernem, tænksom og paapassende kan gaa over til andre Arbejder, der kunne være det til Nytte.

Træarbejderne (Snedkren, Drejen og Billedskæring) skulde drives saavidt, at Børnene, naar de forlade Skolen, kunne havde lært at bruge forskjelligt Værktøj og komme til Kundskab om for hvilket Haandværk, de have mest Anlæg.

Efter Kl. 6 gives endvidere i Skolen Undervisning i de samme Fag for Skolebørn i alle Aldere imod Betaling. Selskabet leverer Værktøj; men Raamaterialet betales af Børnene, og for at skaffe Husfliden Indpas i mange Huse paa Ledíggangens Bekostning er Honoraret sat saa lavt, at den pekuniære Side af Sagen ikke skal blive en Hindring for Børnenes Adgang, idet Selskabet bærer de største Udgifter i den Overbevisning, at jo mere man formaar at fremme Børnenes Lyst til Arbejde, desto bedre og naturligere

vil Husflidssagen voxe et sundt Liv til Velsignelse for hele Landet, særlig for den opvoxende Slægt.

Danske Husflidsarbejder paa Udstillingen ved Skolemødet i Stockholm.

Det var meget sent man her i Danmark fik Underretning om, at der paa Skolemødet i Stockholm i Begyndelsen af August vilde blive udstillet Husflidsarbejder. Dette var saa meget mere beklageligt, som det om Sommeren er vanskeligt at skaffe en fyldig Samling af Arbejder tilveje, naar det ikke allerede om Vinteren er forberedt, da Husflidsskolerne her i Landet i Reglen kun ere i Virksomhed i Vintermaanederne, og Arbejderne, der forfærdiges i den Tid, have Eleverne i Reglen taget med sig til deres Hjem. Imidlertid lod „Dansk Husflidsselskab" strax ved den første Efterretning om den Stockholmske Udstillingskomites Redebonhed til at modtage Husflidsarbejder, udgaa Opfordring til alle Husflidskredse og Skoler, fra hvilke man kunde vente Arbejder, om at yde Bidrag til en Fremstilling af de forskjellige Retninger af Landets Husflid. Af ovennævnte Grund kunde imidlertid 3 af vore virksomme Kredse, nemlig Silkeborg-, Bogense- og Nyborgkredsen ikke med den korte Frist yde noget, ikke engang „Centralhusflidsskolen" formaaede det, skjøndt de der uddannede Lærere hvert Aar have leveret et Arbejde til Skolen ved deres Afgang. I Kredsene Faaborg, Kjerteminde og Aarup havde derimod kort iforvejen været afholdt Udstillinger, og fra disse leveredes da særlig Landboredskaber og billedskaarne Arbejder. Endvidere havde Bramdrup Skole, Thisted Skole, Vaalse Skole paa Falster, St. Stephans Sogns Arbejdsstuer, Vangede Skole saa vel som enkelte Udstillere ydet deres Bidrag med værdifulde Arbejder. Blandt disse sidste bør særlig fremhæves Arbejderne fra Gaardejer Niels Rasmussen Søkilde i Fleninge, som et i Sandhed velgjørende Exempel paa Husflid. Man maa undres over, hvor han faar al den Tid tilovers fra Ledelsen af sin veldrevne Gaard, naar man ser Huggehusarbejde, der er udført med Smag og Tænksomhed og røber en lang smuk Arbejdsøvelse, saa vel som Modeller til Avlsredskaber, indbundne Bøger, der ovenikjøbet ere samlede og fortræffeligt skrevne af ham selv og ere af et saadant Indhold, at de ere til Oplysning og Belæring for Unge og Gamle, og dertil kommer, at han passer sin Bedrift smukt og særlig har lagt Vind paa Havevæsenet, den finere Frugtdyrkning.

For at komme til Klarhed om Svenskernes Bedømmelse af vore Husflidsarbejder, der i et særligt Rum vare smukt ordnede af Lærer Emil Sauter, skulle vi anføre et Uddrag af „Aftonbladet". Det beretter: „Danmarks Husflidsudstilling er ej stor, men desto mere agtværdig. Man kan i Almindelighed om den sige, at den fremviser et simpelt, praktisk og højst solidt Arbejde. Der er Plan og Overensstemmelse deri; man lægge saaledes Mærke til de enkelte Træredskaber, alle til Hobe simple og stærke, men saaledes som Bonden behøver dem, og hvilke han meget let selv kan tilvirke, naar han blot faar Øvelse deri. Det finere Træarbejde derimod, smaa Boghylder og deslige er mindre godt og røber i Udskæringen en holdningsløs Retning i Naturstil med mindre vel udførte Blade og desl. Noget saa vakkert som vore udskaarne Træarbejder i den svenske Stil, træffer man ikke fra Danmark.

Gaa vi derfra over til det danske Kvindearbejde, saa er det ganske udmærket, i sit Slags fuldt saa værdigt til Ros som det simplere Træarbejde og lidt til. Syning og Strikning staar højt i Skolerne; særlig udmærker sig den danske Strømpestrikning ved en Rigdom paa Mønstre, i lige saa bløde og elastiske som vakre Prøver. Noget lignende have vi ikke at opvise.

Den danske Udstilling har optaget en lille, meget ringe Gjenstand, som imidlertid lægger for Dagen, med hvilket sikkert Øje Kvindearbejderne ere planlagte i de danske Pigeskoler. Det er en meget laset Lap af grovt Linned, paa hvilken Hullerne ere stoppede med en saa stor Omhyggelighed, at Stykket, hvoraf den er udtaget, sikkert taaler at slides paa dobbelt saa længe, som inden det gik itu. Her ligger et Fingerpeg om den rette Haandgjerning i Pigeskoler og samtidig dermed en fortræffelig Prøve paa solidt Arbejde." —

Denne Dom kunne vi tage os til Indtægt; thi det er næppe for meget sagt, hvad den kvindelige Haandgjerning angaar, og der er Sandhed i den Ros og Dadel, der er givet den mandlige Haandgjerning. De Skoler, i hvilke den kvindelige Haandgjerning har Rodfæste, ledes i Almindelighed paa en saadan Maade, at den bliver til Gavn og Velsignelse for Børnene, idet der gaaes ud fra det rigtige Grundlag: først at bibringe Barnet Færdighed i at sy, strikke, lappe og stoppe samt sømme, forinden der skrides til andre finere Arbejder, og enhver Undervisning i Haandarbejde for Smaapiger vil forfejle sit Maal fuldstændig, naar den overser Nødvendigheden af disse Forarbejder.

Forarbejdelsen af Landboredskaber er særlig det, Landmændene bør lægge Vind paa, saavelsom paa saadanne Arbejder, der kunne komme Hus og Hjem tilgode. — Hvad Billedskæringen som Husflidssyssel angaar, da har man unægtelig i Sverig arbejdet mere hen til at forædle Stilen, end Tilfældet har været her hjemme, og man er sikkert gaart ind i et fejl Spor her i Landet ved at øve Billedskæring i Naturstil med Elever, som ikke engang have lært Tegning og som ikke have Spor af Sans for denne Kunst. Det er derimod ikke vanskeligt

at lære Børn og unge Mennesker Udskæring i Almuestilen, uden at de behøve videre Kundskab i Tegning.

Denne Stil, der var meget almindelig i ældre Tider, fortjener derfor at drages frem igjen, og vil der forhaabentlig snart kunne ventes Tegninger og Modeller til Vejledning for dem, der ønske at gjøre sig bekjendt med den.

Fra en Husflidsrejse i Sverige

af v. Lillienskjold.

Under et 10 Dages Ophold i Gøteborg besøgte jeg alle Almueskoler, hvor Sløjdundervisningen finder Sted, og saa hvorledes Arbejdet foregaar i Snedker-, Smede-, Bogbinder-, Børstenbinder-, Maler-, Drejer-, Blikkenslager- og Kurvemagerværkstederne. I de ældre Skoler ere ingen Værksteder; derimod ere ikke faa nye Skolebygninger opførte, alle i samme Stil og med fortrinlige Værksteder, til hvilke da Børnene fra de nærliggende Skoler maa ty i Arbejdstimerne, indtil efterhaanden Værksteder blive indrettede i alle Skoler. Overalt ledes Undervisningen ved den særdeles praktiske og dygtige Sløjdinspektør O. Erickson's Vejledning. Selv fra Ungdommen af en dygtig Haandværker og Mekaniker holder han fast paa, kun at antage ældre Mestre og dygtige Svende som Lærere, hvilke han selv instruerer, hvorved han mener, at Børnene bedst lære Punktlighed og Nøjagtighed i Arbejdet saavelsom den mest praktiske Maade til Arbejdets Udførelse. Vanskeligheden bestaar da i at sikre sig for, at disse Lærere ikke have skadelig Indflydelse paa Børnenes Opdragelse; thi det er ikke enhver Mand givet, eller rettere sagt, der er kun Faa, som have Evne til at vejlede Børn med den fulde Sindsro, Taalmodighed og Utrættelighed, som egentlig kun den længe øvede og prøvede Lærer tilegner sig. Denne Bemærkning er dog ikke fremkaldt ved det, jeg oplevede i Skolerne her, hvor jeg kun saa Børnene arbejde med Iver, straalende af Glæde.

En lille Bemærkning maa jeg her fremhæve med Hensyn til Undervisningsmethoden. Man ser i disse Skoler altid Læreren patrouillerende eller vejledende en og anden Elev ved at føre hans Hænder for at vise ham de rette Greb med et Værktøj; det er derimod strængt forbudt Læreren selv at arbejde i Undervisningstiden eller at rette paa Elevens Arbejde med egne Hænder, end sige fuldende Arbejdet for ham, en vistnok meget priselig Bestemmelse, der burde overholdes i alle Haandgjerningsskoler, da det ellers bliver meget vanskeligt at sætte en Grænse for Lærerens Medhjælp, og Eleven let kan danne sig og Andre en falsk Forestilling om sin egen Færdighed.

I Gøteborg kunne Udgifterne til Sløjdskolerne omtrent bære sig selv, idet Børnene udføre alle Reparationer og Fornyelser af samtlige Skolers Materiel, ligesom de ogsaa henimod Jule- og Midsommerstid til Afvexling beskjæftiges med Forarbejdelse af Legetøj, der afsættes ved Udstillinger.

I Folkeskolerne var Undervisningstiden, forinden Sløjden blev indført 5 Dage i Ugen 5 à 6 Timer, om Løverdagen 4 Timer, i hvilke Undervisningen vexlede mellem de Fag, hvori Eleverne stode længst tilbage, altsaa 34 Timer ugentlig længst. Det nye Program fastsætter Skoletiden til 34 Timer ugentlig hele Aaret om for yngste Klasse, 36 Timer for 2den og 38 Timer for 3die og 4de Klasse, deri indbefattet 10 Timers Sløjd i de 3 ældste Klasser. Forskjellen paa Timefordelingen før Sløjden blev indført og nu vil kunne ses af nedenstaaende Liste for ældste Klasse.

Der skal altsaa efter den nye Plan, som rigtignok ikke er traadt i Kraft endnu, men ikke meget afviger fra den, hvorefter Undervisningen nu ledes, nogle boglige Timer bortfalde, medens Timerne i Modersmaalet fordobles, og i Steden for at tidligere Skoletiden største Delen af Aaret var fra 9—12 eller 8—12 om Formiddagen og 2—4 om Eftermiddagen, vil den nu blive fastsat til 4 Timer om Formiddagen, og 2 Dage om Eftermiddagen 3, de øvrige Dage 2 Timer. Undervisningen i Sløjd falder da med 3 Timer ad Gangen 2 Dage, og 4 Timer 1 Dag. — Gange vist kunde man nøjes med færre Timer ad Gangen; men det maa ikke overses, at disse for Barnet uvante Arbejder skride bedst frem ved en samlet Læretid, der dog ofte bliver afbrudt med Slibning af Redskaberne og andre Biarbejder.

	1872. Fra 15. Febr. til 1. Novbr.	1872. Fra 2. Novbr. til 14. Febr.	Efter den nye Undervisningsplan.
	ugentlige Timer.		
	Timer.	Timer.	Timer.
Katekismus	2	2	2
Bibelhistorie	1	2	2
Bibelkundskab	1	1	1
Svensk Historie	3	2	2
Almindelig Historie	2	1	2
Geografi	2	1	1
Regning	3	3	3
Modersmaalet	3	4	6
Bogholderi	2	0	2
Skjønskrift	1	1	1
Naturlære	3	2	2
Geometri	2	1	0
Sang	2	2	1
Gymnastik	1	1	1
Tegning	2	2	2
Sløjd	0	0	10
Rekapitulation Løverdag	4	4	0
Ialt...	34	29	38

(Sluttes.)

Husflidens Betydning for Arbejderen paa Landet.

Af A. C. Rom.

I.

Naar man betragter Spørgsmaalet om, hvorledes Arbejderen paa Landet fremhjælpes til bedre Kaar, kan Husflidssagen ikke godt overses. Husflidsarbejdet kan nemlig blive af stor Betydning for den enkeltes Velfærd og kan blive af megen Vigtighed for Arbejderens almindelige Velvære.

Tager man Sætningen: „Tid er Penge“ ligefrem, saa er det en Selvfølge, at al den Tid, som kunde være anvendt til nyttig Gjerning, men paa Grund af Forholdene ikke bliver det, er et Pengetab for Landet. Dette Tab rammer ikke Rigmanden eller den jævne Jordbruger: Gaardmanden, men særligt den mindre Jordbesidder og Arbejderen. Det er i Reglen alene Husfliden, som paa en fyldestgjørende Maade formaar at udfylde Mellemrummene mellem den egentlige Arbejdstid, ligesom den er særlig skikket til at lægge Beslag paa ligefrem arbejdsløse Tider. Det behøver ikke nærmere at paavises, at Husflidsarbejde saaledes umiddelbart giver forøget Fortjeneste og bidrager til at hæve den, ofte ringe Vinterdagløn ved at der bliver mindre Rift om det knappe Arbejde. Derimod kunde det maaske ikke være uden Interesse at henlede Opmærksomheden nærmere paa, hvorledes Husfliden middelbar har stor Indvirkning paa Arbejderens Velvære.

Der kan næppe være to Meninger om, at Grundvolden til Arbejderens Fremtidskaar lægges i hans Ungdom, i den Tid han „tjener for sit Brød“. Lærer den unge ikke i den Tid at bruge sine Evner og Kræfter, og sin Fortjeneste paa den rette Maade, da lærer han det sjældent senere og forspilder i Reglen sit Fremtidsvel. Faar daarlige Vaner Lov til at raade i Ungdommen, faar en utidig Flothed i Fornøjelser og Klædebragt Indpas, da er med det samme Vejen banet for Fattigdom og Usselhed i hans fremtidige Familieliv.

Trindt om i Landet er Tilstanden desværre saaledes, at Ungdommens Tanker faar en mere og mere letsindig Retning. Det gamle trohjærtige, gode Forhold mellem Husbond og Tyende bliver sjældnere og sjældnere, og jo mindre den gjensidige Velvilje og Tillid er, jo mere bliver Tyendet henvist til at følge sin egen Lyst i alt, hvad der vedkommer det personligt. Lønnen er steget meget, men Adgangen til Fornøjelser og flot Anvendelse af Pengene er blevet større i samme Forhold. Jo mindre god Anvendelse for sin Fritid Tyendet, navnlig det mandlige, har, desto større er Fristelsen til en daarlig Anvendelse af den. De mange flotte Vaner og daarlige Fornødenheder, de unge saaledes erhverver sig, virker hæmmende paa Udviklingen af de gode Egenskaber: Flid, Sparsomhed og Nøjsomhed, som alene danner Grundpillerne til en god Fremtid for Fattigmand; men mangen en Gang virker Mangel paa Lyst til lidt Fritidssyssel ligefrem sædeligt nedbrydende ved at fremme Udviklingen af Raahed og Udskejelser, saa at Tyendet, der unddrager sig Hjemmets og en retsindig Husbonds eller Madmoders Paavirkning, ofte bliver moralsk fordærvet. Han eller hun er derved ikke alene ødelagt for sin egen Fremtid, men virker sædeligt ødelæggende og viljenedbrydende paa andre. Hvor mange Bryderier og Fortrædeligheder fremkommer ikke netop ved Mangel paa god Vilje. Heraf følger snart Mangel paa Flid og Omtanke, ligesom det ikke kan nægtes, at Husflidens Tilbagegang medfører Mangel paa den rette Nøjsomhed. Dette er en Iagttagelse som sikkert er gjort af mangfoldige, der ofte med Bekymring se paa den Retning Ungdommens Fritidsanvendelse mere og mere synes at tage. Som en ret betegnende Udtalelse om denne Sag skulle vi her aftrykke nogle Linier af den i nedenstaaende Anmeldelse omtalte ny Bog „For Husmænd“, af Lærer Nielsen i Torup. Han skriver om Ungdommens „Forlystelsessyge“ følgende:

„Der er noget til i Verden, som hedder Forlystelser, og det har der vel altid været. Nu maa Ingen af dette Ord tage Anledning til at tro, at jeg vil udtale nogen Misbilligelse over, at Folk søge Morskab og Adspredelser, thi det vil jeg slet ikke. Det vilde være Uret at nægte eller misunde dem, der til Hverdags Brug maa arbejde paa den ene eller den anden Maade, at de nu og da benytte deres Fritid til at søge opmuntrende Adspredelser; men hvad der altid vil være rigtigt at ønske, det er, at de Fornøjelser, der søges, maa være af en god Art, og at Lyst til at more sig ikke udarter til Forlystelsessyge.

Naar vi lægge Mærke til Livet, som det rører sig omkring os, saa ville vi vistnok have ondt ved at værge os imod, at den Overbevisning paatrænger sig os, at Ungdommen nu om Dage er mere hengiven til at søge Morskab og Adspredelse, end det enten er nødvendigt eller gavnligt. Der kunde være meget at sige om al den Fortræd og Elendighed, som er en Følge af, at der er saa mange unge Mennesker, der finde Glæde i at søge daarlige Fornøjelser. Denne Side af Sagen vil jeg imidlertid forbigaa; men jeg vil spørge alvorlige Mænd og Kvinder, om de ikke fuldt ud dele den Mening med mig, at der imellem Aar og Dag i Eet og Alt medgaar en umaadelig stor Sum Penge til saadanne Fornøjelser, som det var bedst, at der aldrig blev søgt. Der kan være forskjellige Grunde til, at der bliver brugt Penge til daarlig Morskab; men jeg tror, at den væsentligste er den, at der er saa overordentlig Mange, som har Lyst til „at vise sig“. Drengen, der nylig er konfirmeret, har mange Gange Intet højere Ønske end at kunne faa Folk til at tro, at han allerede er en hel Karl, og derfor ryger han ikke blot Pibe og Cigar, men han drikker med Anstand Brændevin, Puns og bajersk Øl. Det hører ikke til Sjældenheder at blive Vidne til, at en ung Karl paa en Snes Aar eller endog derunder i en Kreds af

beundrende Kammerater bryster sig af, at han paa een-gang har kunnet drikke saa og saa stort et Antal halve Bajere eller saa og saameget af andre flydende Varer. Men „en rigtig Karl“ maa ikke blot kunne drikke en Del; men han maa ogsaa kunne „give Noget ud“, naar han mødes med sine Jevnlige.

Jeg veed ikke, om man kan sige Andet, end at det er baade skammeligt og sørgeligt, naar en Tjenestekarl en Løverdag Aften eller en Søndag Eftermiddag giver Gjæstgiveren eller Kromanden lige saa meget eller endog mere, end han har tjent hele Ugen igjennem. Ja, men det gaar sjældent paa, ville maaske Nogle mene. Der er vist mange Karle, som kunne sige: det har jeg tidt gjort. Men lad det ogsaa være forholdsvis sjældent, at der gaar Saameget med ad Gangen, saa er det dog ikke destomindre utvivlsomt, at der er et meget stort Antal Husmandssønner — det er jo dem, der særlig er Tale om her — som fra Aaret begynder, til det ender, und-værer en meget betydelig Part af deres Løn for i den her omhandlede Henseende at kunne skikke sig lige med andre Folk. Gaardmandssønnen Hans bliver godt for-synet med Penge af Faderen, saa han nok kan „vise sig“; men hvorfor skal Husmandens Jens, der i alle andre Henseender kan hævde sin Plads, staa tilbage for Hans? Nej, den Fornøjelse at kunne sige det om ham, den skal Andre dog ikke have, det kunne de godt stole paa. At det let kan gaa Jens saaledes, at han engang kommer til at sulte eller fryse eller begge Dele, fordi han nu ofrer sin Løn paa Forfængelighedens Alter, det falder ham ikke ind, thi for ham er Fremtiden ikke til.“

En Aften i et Bondehus

af C. A. Thyregod.

Den Bondemand lægger sin Gjerning hen,
han er for sig selv baade Dreng og Svend,
han standser Plejlen, forlader sin Lo,
saa røgter han baade Hest og Ko,
bagefter gaar han omkring saa snildt
og sanker op hvert Straa, der er spildt,
og hvisker: Sparsomhed sparer for Savn;
saa lukker han Døren i Jesu Navn.

Nu træder han ind i sit lune Hjem;
hans Hustru bringer Nadveren frem,
og Børneflokken finder sig ind
med tindrende Øjne og Rosenkind.
Hvert Barn, der kan bede sit Fadervor,
Velsignelse bringer til Bondens Bord;
thi tager han først sine Smaa i Favn,
saa faar han sit Maaltid i Jesu Navn.

Saa beder han højt sin Aftenbøn,
mens Hustruen pusler de Smaa i Løn;
har hun saa gjort Arnestedet istand,
at tryg man kan være for Ildebrand,
da slukker han Lyset og sukker derved:
Vorherre unde os Nattefred,
han tage mit Hus og Hjem i Favn!
Saa gaar han til Hvile i Jesu Navn.

En Oldings Tidsfordriv.

Den gamle Møllebygger Ørslev ved Rødvig agtede i Slutningen af f. A. at foretage den første Prøvetur med sit efter 3 Aars vedholdende og energiske Anstræn-gelser fuldførte „Taarnskib“. Den næsten 80-aarige fattige Mand har selv forfærdiget og sammenføjet samt-lige Bestanddele til dette Fartøj, som efter hans Plan — uden Sejl, Aarer eller Damp — skal kunne sejle uden Hensyn til Strøm eller Vind, ene og alene ved en saakaldet „Luftsuger“, der bevæger Skruen i Agterstævnen. Hvad denne Bevægkraft er, og hvorledes den er tænkt indrettet meddeler „Stevns Avis“, hvoraf denne Notits er taget, intet om.

Bognyt.

Vejledning i Dyrkning af Handelsplanter og Rodfrugter samt i Frøavl for den mindre Jordbruger. Af C. Galschiøt, Gartner ved Ledreborg. Med et Forord af E. Rostrup og 22 i Texten indtrykte Træsnit. G. E. C. Gads Forlag.

Denne 280 Sider store Bog er udgivet med Under-støttelse af Selskabet til Havedyrkningens Fremme og giver en lige saa righoldig som omfattende Anvisning til Dyrkningen af de Planter, som særlig egner sig for den mindre Kultur, men ogsaa i denne kan blive særdeles lønnende. Det er jo en al-mindelig erkjendt Sandhed, at navnlig de mindre Agerbrug ved omhyggelig Dyrkning af Have- og Handelsplanter, kunde give det største Udbytte, og vi tro, at denne Bog vil kunne give særdeles nyttig Underretning i denne Henseende for mangen en Smaamand. For Husflidsdyrkere indeholder Bogen en udførlig Afhandling om Baand- og Kurvepil, som vil være velkommen mange Steder, hvor Forholdene ere gunstige for denne Kultur i det mindre, hvorfor vi paa det bedste skulle anbefale denne Bog til vore Læseres Opmærksomhed.

Det samme gjælder om en anden ny udkommen Bog, nemlig:

„For Husmænd. Anvisning for Husmandsstanden til ved en hensigtsmæssig Dyrkning af Jordlodden, god Pasning af Haven og et godt Kreaturhold at forbedre sin økonomiske Stilling, samt Paavisning af, at Husmandsstanden ogsaa paa anden Maade kan og bør gjøre noget for en Forbedring af sine Kaar.“ Denne Titel er noget lang, men Indholdet er ogsaa meget omfattende, og giver foruden Dyrkning af Huslodden mangt et alvorligt Vink til Eftertanke om Husmandens Stilling og om hvad han ved egen Kraft kan udrette, naar han fra Ungdommen vil. Der er saaledes Afsnit om Husmandens økonomiske Stilling, om Konens og Børnenes Deltagelse i Arbejdet, om Husholdningen, om Boligen, om Husflid, om Arv til Børnene, om de gamle Dage o. s. v. Forfatteren er den bekjendte Lærer P. Nielsen, der har oprettet Torup Landboskole ved Randers for vordende Husmænd, og han mangler hverken Fagkundskab eller Kjærlighed til sit Æmne. Vi tro derfor, at Bogen, der er 200 Sider stor, vil kunne gjøre megen Nytte, naar den blev udbredt blandt dem, den er bestemt for. Bogen faas hos Forfatteren, som giver et Friexemplar for hver 6, og 5 do. for hver 20, der kjøbes paa en Gang.

Husflids-Bibliothek. Under dette Navn har den norske Husflidslærer O. Th. Ode begyndt en lille Række Smaa-hæfter, hvoraf Nr. 1: „Husflid og Husindustri er udkommet, indeholdende: Indledning, Husflidsarbejde som Opdragelses-middel, Husflidsundervisning ved Skolelærer-Seminarierne, Husindustri, Husflidsstatistik, Haandarbejdets Velsignelse m. v. Det lille Hæfte, der kun koster 25 Øre anbefales til Husflids-venners Opmærksomhed, og kan faas gjennem alle Boghandler. (I dansk Kommission hos Gad, Kbhvn.).

Dansk Husflidsselskab.

Tilgaaede Medlemmer.

Brahetrolleborg Husflidsforening.
Everdrup —
Gjellerup —
Hesselager Sogns og Omegns Husflidsforening.
Eiby Husflidsskole.
Gjelsted —
Kjerte Sogneraad.
Kammerherre Baron Berner-Schilden-Holsten til Clausholm.
Gartner Sørensen, Erholm.
Lærer Jacobsen, Buddinge.
— N. N. Meier, Kjøbenhavn.
— Petersen, Have.
Frøken E. Lillienskjold, Kjøbenhavn.
— Trap de Thygeson, Damgaard.
Homøopatisk Læge Siemsen, Kjøbenhavn.
Gaardejer P. Hansen, Aaside.

Indmeldelser af nye Medlemmer bedes tilstillet Dansk-Husflidsselskabs Kontor, **Vesterbrogade 2 C, Kjøbenhavn**, V, helst samtidig med Indsendelse af Aarsbidraget 2 Kr. (pr. Postanvisning). Som Bevis for rigtig modtagen Indmeldelse meddeles i næste Numer af Husflidstidenden Navnet paa det nye Medlem. Samtlige Medlemmer af Husflidsselskabet faa, uden særlig Bestilling tilstillet nærværende Organ „Dansk Husflidstidende" frit gjennem Posten, som Medlemsblad.

For at kunne udarbejde en statistisk Beretning over Husflidens nuværende Standpunkt i Danmark udgik der fra Sekretariatet i April d. A. til Husflidsskolerne og Foreningerne Schemaer til Udfyldning. Nogle af disse ere endnu ikke tilbagesendte, hvorfor samtlige Husflidsforeninger eller Skoler, til hvem et saadant Schema ikke er sendt, indtrængende anmodes om at meddele dette til Selskabets Kontor.

Bidrag til „Husflidstidende" — saasom Meddelelser om Afholdelser af Husflidsudstillinger, Foredrag o. s. v., om enkelte Mænds offentlige eller private Virken for Sagen, følgeværdige Smaahistorier om Enkeltmands fremragende eller lønnende Husflidsidræt, Arbejdsanvisninger, Tegninger o. s. v. — modtages gjærne og bedes tilstillet Redaktionen under Adresse

Mynstersvej 12, Kjøbenhavn V.

Kjøbenhavn. — Trykt hos J. H. Schultz.

Tillæg til Husvennen.

Nr. 20. Søndagen den 13. Februar. **1881.**

Et Tilbud.

Da den flittige Husflidsdyrker paa Landet ofte har Vanskelighed ved at finde tilstrækkelig Afsætning i nærmeste Omegn, og det i Regelen er ugjørligt at vække fraværende Lysthavendes Opmærksomhed for de Husflidsgjenstande man har til Salg, tilbydes herved enhver, der er Holder af „**Husvennen**" samt enhver, der er Medlem af „**Dansk Husflidsselskab**", gratis Plads i nærværende Husflidstillæg for Bekjendtgjørelser om Salg af Husflidsarbejder. Hver Bekjendtgjørelse tør dog kun indrømmes faa Liniers Plads, og maa derfor kun indeholde Gjenstandens **Navn** og **Pris** samt Forarbejderens **Navn, Bopæl** og **Postadresse**. Saadanne Bekjendtgjørelser, der sendes mig inden den 20de i hver Maaned, kan vente at komme i første Husflidstillæg, saa vidt Pladsen tillader det.

N. C. Rom.

Der er nu forløbet syv Aar, siden Dansk Husflidsselskab traadte i Virksomhed. Der har i den saaledes forløbne Tid utvivlsomt fundet en Fremgang Sted, idet man paa mange Steder er kommen til Erkjendelse af Husflidens Betydning, og Selskabet staar i Taknemmeligheds Gjæld til mange Medborgere, der dels ved Opofrelse af Tid og Kræfter, dels ved Pengebidrag have støttet Husflidssagen. Men paa den anden Side er Sagen dog ikke bleven støttet i det Omfang, som maa anses ønskeligt, og navnlig langt fra i det Omfang som hos vore nordiske Naboer, fornemmelig i Sverige.

Medens Virksomheden til Husflidens Fremme i Sverige nærmest udgaar fra højhjærtede Rigmænd og virksomme Autoriteter, har den hos os mere havt Karakteren af en Bevægelse i selve Folket. Det var nemlig Dannelsen af en Mængde stedlige smaa Husflidsforeninger trindt om i Landet, der i sin Tid fremkaldte Stiftelsen af „Dansk Husflidsselskab" til Støtte for hine Foreninger og nydannede Haandgjerningsskoler. Skal Selskabet imidlertid kunne opfylde sin Opgave overfor de mange Krav, der fra disse Sider stilles, kræves større Tilslutning.

Gjennem de mange lokale Foreningers Arbejde og ved de tusende i Aarenes Løb afholdte Husflidsudstillinger har det vist sig, at Ungdommen paa Landet hverken savner Evne eller Vilje til ved Selvøvelse at erhverve sig Arbejdsfærdighed, naar først Lysten er vakt, og den dertil fornødne Opmuntring er givet. Derved udvikles hos Arbejderen paa Landet Flid og Nøjsomhed, større Duelighed og Paalidelighed i sin Livsgjerning, medens den overhaandtagende Nydelsessyge med overdrevne Forlystelser, Spil og Drik faar sin bedste Modvægt, hvor Ungdommen finder Tilfredsstillelse ved de mange Vinteraftentimers Anvendelse til fornøjelig Husflidssyssel. Vel er Selvøvelsens Resultat ofte mindre godt og smagfuldt, men Selskabet vil derfor ogsaa, ved at fremme Udbredelsen af gode Forbilleder og Modeller, samt ved at fremme Husflidslæreres Uddannelse, efter Evne bidrage til Landbohusflidens Udvikling i en god og sund Retning.

Husflidsselskabets Formaal omfatter imidlertid ikke alene Landbostanden, men ogsaa den opvoxende Ungdom i Byerne. Det turde være en almindelig Erkjendelse, at man i Nutiden lægger altfor udelukkende Beslag paa Drengens aandelige Uddannelse, hvorved ofte fremkaldes Overanstrængelse. Dette modvirkes ved Gymnastikundervisning, og Erfaringen har godtgjort, at den Tid, der anvendes til legemlig Udvikling af Drengens Evner, ikke alene giver Hvile for Aanden, men bevirker, at Børnene med større Lethed tilegner sig de boglige Kundskaber. En lignende Betydning vil Undervisningen i Haandgjerning kunne have. Drengen trænger ofte til Sysselsættelse i sin Fritid med andet end Morskabslæsning eller Leg. Børnene, og det oftest mest de vel begavede, blive let uartige i deres Fritid, og vanskelige at behandle, fordi de kjede sig, fordi de ere uden Beskjæftigelse. En Undervisning i Haandgjerning vil her kunne gjøre overordentlig Nytte, naar den meddeles paa saadan Maade, at den vækker Barnets Interesse. Det vil ganske vist ikke kunne opnaaes, og tilsigtes heller ikke, at Børnene i deres Skoletid, der afsluttes ved Konfirmationsalderen, skulde have kunnet tilegne sig nogen haandværksmæssig Færdighed. Men

de ville kunne have erholdt en Evne til at bruge deres Haand, have erhvervet en Øvelse i at bruge deres Øje, der vil kunne komme dem vel tilpas, enten til at hjælpe sig selv i mange mødende Tilfælde eller som Grundlag for en senere haandværksmæssig Uddannelse.

Størst Betydning for Barnets Udvikling vil det dog have, naar det ad den Vej kan lykkes at vænne et Barn til ingensinde at være ledigt. Dermed skal ikke være sagt, at det ene Arbejde bør afløse det andet paa saadan Maade, at der ikke bliver Plads for Leg og Fritid. Ved en vellykket Undervisning i Husflid vil det derimod kunne bringes dertil, at Barnet, naar det kjeder sig, tyer til Haandarbejdet, navnlig naar det faar Tilladelse til at lave sig sit eget Legetøj. Den Vane til at benytte Fritiden til Haandarbejde, som man tilegner sig i Barneaarene, vil ikke gaa tabt, naar den voxne Alder indtræder. Det vil da være behageligt for det unge Menneske, at han ved sit Arbejde kan bidrage til Hjemmets Hygge og Forskjønnelse, og han vil være sysselsat i Hjemmet med nyttigt Arbejde i mangen Time, der nu tilbringes med daarlige Forlystelser eller paa Kroen, fordi han ellers ikke veed, hvor han skal gjøre af sig selv. Der vil kun højst undtagelsesvis findes en Drukkenboldt blandt de Personer, der beskjæftige sig med Husflidsarbejde i deres Fritid.

Det turde staa fast, at den Maade, paa hvilken Ungdommen tilbringer sin Fritid, i mangfoldige Tilfælde er bestemmende for Mandens Kaar; den kan lægge den sikre Grund til kommende Dages Nød og Usselhed, medens paa den anden Side den, der ikke kan finde sig i Lediggang, i de færreste Tilfælde vil være nødt til at ty til fremmed Hjælp for at kunne opholde Livet.

Vi tillade os derfor herved at anmode Husflidens Venner om at formaa Enhver, der har varm Interesse for det almene Vel, til at indtræde som Medlem af Selskabet.

Det aarlige Bidrag er kun to Kroner, for hvilke hvert Medlem gratis erholder tilsendt Selskabets Organ, „Dansk Husflidstidende", hvis Subskriptionspris er 1 Krone aarlig.

Husflidssagen og Almueskolen.

Fra Formanden for „Dansk Husflidsselskab", Hr. Baron P. Bille Brahe, er under 18de December f. A. til Medlemmerne af „Danmarks Lærerforening"*) udsendt følgende Henvendelse:

*) Denne Forening tæller over 2,400 Medlemmer, og omfatter saaledes Flertallet af Danmarks Almueskolelærere.

„Det vil uden Tvivl være Dem bekjendt, at man i de senere Aar paa mange Steder har begyndt at virke for atter at bringe Husfliden i Agt og Ære, og har søgt at vække Interessen for en **god Anvendelse af Fritiden**, paa Landet i de lange Vinteraftener, særlig for Mandkjønnets Vedkommende.

Skal der med almindeligt Held kunne virkes til den mandlige Husflids Fremme, maa det nærmest blive ved at vække **Ungdommens** Sans for Sagen, saa at de Unge kunne faa Lyst til at erhverve sig Øvelse i en og anden Haandgjerning, der kan sætte dem i Stand til senere at finde Glæde i en god Anvendelse af Fritiden.

For den halv- og helvoxne Ungdoms Vedkommende, er dette Maalet for de mange i de sidste 10 Aar dannede Husflidsforeningers Virksomhed, idet man, uden at foranstalte nogen Undervisning, søger at vække Lysten og Villien til Selvøvelse, gjennem Udstillinger og Smaapræmier for de bedste Fritidsarbejder.

Den daarlige Fordom, der ofte blandt den mandlige Ungdom findes mod Husflidssysel, er imidlertid mange Steder den væsentligste Hindring for en bedre Anvendelse af Ungdommens Fritid, særligt i den lange Vintertid.

I Forvisningen om, at Landets Lærere her have en god Gjerning at gjøre, tillader Bestyrelsen for „Dansk Husflidsselskab" sig herved at henvende sig til alle Medlemmerne af den store Lærerforening, for at bede om Deres velvillige Medvirkning til, at den gode Sags Fremme forberedes hos Barnet.

Ungdommens Blik paa Husflidssagen vilde nemlig ofte være ganske anderledes, og hin Fordom blive magtesløs, om der jævnlig i Skolerne blev talt lidt med Børnene om den Glæde og Nytte, det kan bringe et ungt Menneske at kunne bruge sine Hænder lidt snildt.

Bestyrelsen tillader sig særlig at henvende sig til de Lærere, som allerede have lidt tilovers for Husflidssagen, og have Øje for den velsignelsesrige Indvirkning, dens Fremme kan have paa Ungdomssindet, paa Udkommet og paa Hjemmets Hygge, med en venlig Anmodning om fremdeles at have deres Opmærksomhed henvendt paa denne Sag ligeoverfor **Børnene**. Vi tillade os end yderligere at henlede Tanken paa, at Lærerne sikkert mange Steder vilde have megen Glæde af at opmuntre Børnene til smaa Forsøg paa forskjellig Haandgjerning, ved at bede dem om nu og da at medbringe deres Smaaarbejder til Skolen, for at de flinke Drenge kunne glædes ved et anerkjendende og venligt Ord for deres Arbejde. Dette vilde jo hverken medføre Ulejlighed eller Udgift for Læreren.

Det er imidlertid Selskabets Bestyrelse bekjendt, at enkelte Lærere omkring paa Landet ikke have ladet det blive herved, men have givet Børnene en Vejledning og Haandsrækning til deres Smaaarbejders Udførelse; ja nogle Lærere have endog oprettet virkelige smaa Haandgjerningsskoler for Drengene efter Skoletiden.

Det vilde af flere Grunde være Selskabet vigtigt og kjært at erholde fuldstændigere Kundskab om alle de Smaaforsøg, som maatte være gjort af Lærere paa Landet i denne Retning. Saafremt De skulde være blandt de Lærere, der frivilligt, af Interesse for Sagen, har meddelt Drengene Undervisning i Haandgjerning, eller opmuntret dem dertil, vilde De vise

Selskabet en Velvillie ved at indsende en lille Meddelelse derom (adresseret til Lærerforeningens Formand Redaktør N. C. Rom).

Saadanne Meddelelser fra alle de Lærere, der paa denne Maade have virket for Husflidssagen, ville nemlig kunne have ikke liden Betydning for Selskabets fremtidige Virksomhed og ville kunne blive en kraftig Støtte for Bestyrelsens Bestræbelser efter at tilvejebringe rigeligere Understøttelse end hidtil til de Lærere, hvem der bevilges Husflidskursus i Ferien, for at de senere med større Dygtighed og Held kunne virke til, at Drengene bragte baade Lyst og Øvelse til Husflidsgjerning, til Fritidens gode Anvendelse, med sig fra Skolen ud i Livet.

Kjøbenhavn, den 18de December 1880.

P. Bille Brahe.

Husflidens Betydning for Arbejderen paa Landet.

Af N. C. Rom.

II.

Blandt den indirekte Gavn som Husfliden gjør Fattigfolk, maa vistnok særligt fremhæves dens Indvirkning paa Befolkningens Klædedragt. Tidligere, da Husflidssyslen paa Landet hovedsagelig bestod i Tilvirkning af hjemmegjort Tøj, Vadmel og Hvergarn, Lærred og Dyner, fik Tyendet som bekjendt en meget væsentlig Andel i Produktionen, idet en betydelig Del af Lønnen bestod i visse Klædningsstykker, samt i Raaæmne til Tøj, idet Tyendet enten fik født et Faar med Lam, eller fik saaet 1/4 Skp. Hørfrø. Forarbejdelsen af Ulden og Hørren blev da en Del af det kvindelige Tyendes Vinterarbejde, og paa denne Maade lagdes tidlig Grund til Sans for at samle til det kommende Hjem. Det samme var Tilfældet for det mandlige Tyendes Vedkommende. De aarligt betingede Klæder vare af godt stærkt Vadmel og hjemmegjort Lærred, som var stærkt at slide paa, og den ordentlige Karl kunde derfor næsten ikke undgaa at blive baade velklædt og varmt klædt. Baade Karl og Pige havde i Husflidsfrembringelserne en Slags Sparekasse, som lod dem være vel forsynede med stærkt, godt, tarveligt Tøj, naar de skulde giftes. At komme med Spørgsmaal om hvorvidt denne Tøjtilvirkning kunde „betale sig" eller ej, vilde være temmelig ørkesløst, naar man fæster Øjet paa denne Husflidsvirksomheds Følger i Ungdommens Nøjsomhed, Sparsomhed og vel forsynede Gjemmer. — Og dog er det netop det nøkterne Spørgsmaal om Tilvirkningen kunde „betale sig" pr. Alen, der har bidraget til at nedbryde denne kvindelige Husflidsvirksomhed. Det turde nu være paa Tiden at spørge om Følgerne af denne Aftagen kan „betale sig".

Thi hvad er Følgerne for Tyendets og den derfra udgaaende Arbejderbefolknings Vedkommende? De ligger klart for Dagen i al den ynkelig nøgne Virkelighed. Den gode gamle Skik med Tyendeklæder osv. er vel snart forbi de fleste Steder i Landet, væsentligst fordi den kvindelige Husflid er sakket agterud, og til Dels fordi man „kan kjøbe alt Stof til Klæder saa billigt i Butikkerne." Hvis dette i Virkeligheden var rigtigt, skulde man jo formode, at Tyendet og Arbejderens Familie var langt bedre klædt nu end fordum, forsaavidt ingen kan nægte at Midlerne til at kjøbe for: Lønnen, er fordoblet, samtidigt med at man kan kjøbe Tøj saa billigt. Det virkelige Resultat viser imidlertid det modsatte. Husfliden har dog været baade den bedste og den billigste Forsyner; thi der er intet Spørgsmaal om, at baade Tyendet og Arbejderne var bedre og varmere klædte tidligere, end de er nu. Der var ganske anderledes Hold i det gode gamle Vadmel, Hvergarn og ægte græsblegede grove Hørgarnslærred, end der er i Nutidens Kjøbestoffer, og der var tidligere ikke Tale om den Fristelse, som den stakkels pyntelystne Ungdom er underkastet nu, hvorved Stadsen bliver Nr. 1, og Holdbarheden Nr. 2. Følgerne er ogsaa, at de usle Kradsuldsklæder og de pjankede Godtkjøbssirtser, Godtkjøbsuldtøjer og Melpapshirtinger, hvormed Tyendet stadser sig op nu om Stunder, snart falder af Kroppen paa dem, saa at man trods større Udgifter gjennemgaaende er daarligere klædt nu end tidligere, medens man tjener — og naar de Unge bliver gifte, er det snart kun tynde Pjalter, som vanskeligt bliver fornyede, der dækker Familien.

Pjalter. Det er altsaa Slutningsresultatet af den manglende kvindelige Husflid. Men det er ogsaa det uundgaaelige Resultat af Mangelen paa Husflidsøvelse i en anden Retning; thi Konerne forstaar grumme sjeldent at „holde Pjalterne sammen", idet de i Reglen mangler den tarveligste Færdighed i kvindelig Haandgjerning. Som Pigebørn hjemme hos Forældrene lærer de ikke Syning, thi Moderen kan i Reglen intet. Som Tjenestepige læres det ogsaa sjældent, thi det gode gamle Forhold mellem den dygtige Husmoder og Tyendet bliver ogsaa sjældnere, i det Nutidens Aand fører det med sig, at Pigerne ikke, som fordum, vil underkaste sig den Myndighed og den Lydighed, som den dygtige Husmoder fordrer med Hensyn til Arbejde og Orden. Pigerne kommer saaledes til at nyde mindre og mindre godt af den flinke Husmoders Arbejdsopdragelse, denne trættes ved sin utaknemmelige Gjerning, og Resultatet bliver, at Pigerne gaar glip af hendes gode Paavirkning i arbejdsopdragende Retning og saaledes i Reglen intet kvindeligt Haandarbejde lærer, medens de tjener. Baade Øvelsen deri og Sansen derfor mangler derfor som oftest, naar Pigen bliver Husmoder. Hun forstaar ikke at sy og lappe om sig selv, end mindre om sin Mand og Børn, og de daarlige Klæder, Huslivet begyndes med, bliver derfor snart til Pjalter, der gjør Hjemmet dobbelt uhyggeligt, smudsigt

og usundt og bortstjæler Fattigdommens Velsignelse fra det fattige Hjem.

Den mindre oplyste Del af Befolkningen er i Reglen tilbøjelig til i det ydre at efterligne og lade sig paavirke af de bedre stillede og mere oplyste Medborgeres Færd. Det er derfor i Virkeligheden af største Betydning for Udbredelsen af Sans for Husflid, at disse Samfundsklasser lægger Deltagelse for Dagen for Husflidssagen ved saavidt muligt selv at gaa i Spidsen. Optager man igjen Hørdyrkningen og Linnedtilvirkningen, gaar Husmoderen selv igjen med sit hjemmespundne Hør- og Uldgarn til Væveren for at faa sit hjemmelavede Tøj i Arbejde, holder man fast paa, at Tyendet i Steden for en Del af sin Pengeløn skal have lidt af det hjemmelavede Lærred, Vadmel og Hvergarn til sine Klæder — gjør den mere oplyste og dannede Del af Samfundet dette, saa skal det sikkert mere end alle Formaninger og Forestillinger bidrage overmaade meget til, at vække Sansen for Husflidssagen. Det behøver jo blot at blive „moderne" at „gjøre Tøj" blandt de rige og fine, saa vil det sikkert snart blive det blandt de fattige og simple, hvor Husfliden vil blive til mest Velsignelse.

For saa vidt, som Fattigmands Hjem for en stor Del faar sit Præg af Husmoderen, af den større eller mindre Dygtighed og Ordenssans hvormed hun forstaar at holde til Raade med Føde og Klæder, er det af største Betydning for Hygge og Velvære i Hjemmet, at Husmoderen er flink i kvindelig Haandgjerning. Men da denne Færdighed, som før omtalt, vanskelig erhverves til nogen Nytte under de nuværende Forhold de fleste Steder, maa det være magtpaaliggende at Undervisning heri bringes ind i Opdragelsen paa Landet. Det er navnlig ved Hjælp af Syskoler, at dette kan finde Sted. Saadanne er ganske vist oprettede mangt et Sted, men oftest som en privat Indretning som særlig de velhavende Forældres Børn holdes i, og hvor derfor af samme Grund ofte lægges for megen Vind paa finere Arbejder, Broderen, Hæklen osv. Skal Fattigfolks Pigebørn gjennemgaaende opnaa nogen Øvelse i at bruge Naalen, da er det uafviselig nødvendig, at Undervisning i kvindelig Haandgjerning optages som et Led i Almueskolens Undervisning, og dette kan nærmest kun ske, ved, i langt højere Grad end hidtil at anvende Lærerinder til de yngre Børns Undervisning, i de første Skolekundskaber, samt til alle Skolepigers Undervisning i Syning og Strikning, hvilken Ordning i mange andre Retninger vil være at anbefale.

Fra en Husflidsrejse i Sverige.

Af V. Lillienskjold.

(Sluttet.)

I Nærheden af Goteborg ligger Nääs, en Ejendom som tilhører fhv. Grosserer Abrahamson, der her paa egen Bekostning i Aaret 1872 har oprettet en Sløjdskole for Drenge, 1874 en Skole for Piger og senere et Seminarium til Uddannelse for Sløjdlærere, ledet af den, ved sine læserige Smaaskrifter „Slöjdskolan og Folkskolan" i en videre Kreds bekjendte, nidkjære Forstander O. Salomon. Det er ganske interessant, at erfare, hvorledes Hr. Abrahamson først maatte lokke Ungdommen til at besøge disse Skoler ved at give Børnene Betaling for deres Arbejder eller Andel i Udbyttet af de solgte Arbejder, medens Skolerne nu ikke kan optage alle de Børn, der ønsker at deltage i Undervisningen, skjønt Betalingssystemet for længst er ophørt. En ny Bygning til Værksteder og Bolig for Seminarieeleverne er opført og tagen i Brug i sidste Aar. Flere Steder i Sverige findes Seminarier for Sløjdlærere; men dette paa Nääs har det store Fortrin fremfor andre, at det er forbundet med Sløjdskoler for Børn, saaledes at der gives Eleverne, naar de have faaet ½ Aars Undervisning, Lejlighed til selv at undervise i Børneskolerne, 2 ad Gangen, under den derværende Lærers Vejledning. Ved Afgangen fra Seminariet gives der Eleverne et Vidnesbyrd, hvori blandt andet deres Duelighed som Sløjdlærer kommer i Betragtning. Seminariets Formaal er, at uddanne Lærere til Brug i Landsbyskolerne; men da det erkjendes, at Undervisningen i Sløjd i disse Skoler helst maa ydes af Landsbyskolelærerne selv, gives der i Sommerferien et Kursus for Lærere i 5 à 6 Uger, hvilken Tid har vist sig i Reglen at være tilstrækkelig.

I Stockholm var Skoleinspektøren, Dr. Mejerberg saa forekommende at ledsage mig til en Mængde Almueskoler, i hvilke der er indført Sløjdundervisning, som tilbydes de flinkeste Elever. I alle disse Skoler var noget af den Frøbelske Methode lagt til Grund for Undervisningen i Forberedelsesklasserne, hvor Børnene blandt andet beskjæftigedes med Strikning, Fletning med Papirstrimler efter forskjellige Mønstre, eller Sammensætning af Figurer med opblødte Ærter og Smaapinde, et Arbejde, der morede Børnene meget, medens de paa samme Tid fik noget Begreb om Regning og endelig lærte at danne Figurer efter Tegning. For de ældre Børns Vedkommende, kunde der selvfølgelig ikke være en saadan Enhed i Systemet som i Goteborg, hvor en Sløjdinspektør har Ledelsen af al Sløjdundervisning under sig. Man har lempet sig efter Forholdene og hjulpet sig med de Midler og Lærerkræfter, der er forhaanden. Saaledes findes et Sted Skrædder- og Skomagerværksteder, i en anden Skole drives Bogbinderi eller Snedkeri og Træskæreri. At der i disse Skoler præsteres dygtige Arbejder kunde man overbevise sig om ved Udstillingen i Stockholm afvigte Sommer, fra hvilken nogle er medbragte som Modeller til „Dansk Husflidsselskab."

En ganske eneftaaende Skole, som ledes af Dr.

Palmgren, fortjener særlig Omtale. Denne talte i Vaarterminen 1880 191 Børn af de bedre stillede Klasser; af disse besøgte 119 Læse- og Arbejdsafdelingen, i hvilken der gives fuld Undervisning i 7 Klasser, medens de øvrige kun deltoge i Sløjden nogle Timer om Dagen. 80 Damer og Herrer har endvidere deltaget i Arbejdsafdelingens Kursus. Dr. Palmgren anvender ogsaa tildels den Frøbelske Methode ved den første Børneopdragelse og gaar ud fra, at Skolen ikke saa meget maa se paa, hvormeget Barnet faar færdigt, men mere paa Arbejdets gode og nøjagtige Udførelse. Han lægger særlig Vind paa, at Barnet beskjæftiges med Arbejde, som kan være til Nytte, og det er hans ufravigelige, paa Erfaring støttede Mening, at Haandgjerning maa være det første, Barnet lærer i Skolen, fordi den falder naturlig for ethvert Barn og er et udmærket Opdragelsesmiddel, i det den lærer Barnet at fæste hele sin Opmærksomhed paa Lærernes Anvisning, hvilket senere kommer det tilgode ved den boglige Undervisning; og medens Barnet ser Arbejdet skride frem, voxer dets Interesse for at fuldende det med størst mulig Nøjagtighed. Som Lærere benytter Dr. Palmgren ikke Haandværkere, fordi han lægger Vægten paa Arbejdets opdragende Betydning og derfor kun vil betjene sig af pædagogisk uddannede Kræfter. I Skolen gives Undervisning i Syning, Strikning, Modellering, Billedskæring, Snedker-, Drejer- og Bogbinderarbejde.

Et Internat, der er indrettet og bekostet af en Privatmand, Hr. Lindgren, fortjener særlig Opmærksomhed for den menneskekjærlige Tanke, der her paa en smuk og praktisk Maade er bragt til Udførelse. Hr. Lindgren opsøger selv forsømte Børn af alle Aldere paa Gaden, paatager sig deres Udstyring, Forplejning, Opdragelse og endelig, naar de har gjennemgaaet Skolens forskjellige Klasser, sørger han for deres Anbringelse i et eller andet Haandværk eller til det Hverv, hvortil de bedst egner sig. Det er fornøjeligt at se denne lille Kaserne, hvor der hersker den største Orden og Punktlighed, saa man skulde tro der blev skuret og vasket hver Dag. Drengene bærer alle den samme Dragt, sørger selv for Tøjets og Lokalernes Rengjøring; de er lige fornøjede under Arbejdet og i Fritiden, men holdes selvfølgelig altid under Opsigt. Om Sommeren drage alle Drengene med Hr. Lindgren ud til hans Landejendom, hvor de beskjæftiges med Mark- og Havearbejde; den øvrige Del af Aaret gaar Tiden afvexlende med boglige Sysler og Haandgjerning. At denne Anstalt særlig kan have Interesse for Husflidsvenner ligger deri, at Hr. Lindgren lægger en stor Betydning i at bibringe Barnet Lyst til Arbejde med Haanden, og derfor begynder hermed, inden han gaar over til den boglige Undervisning, ligesom han den hele Tid, Drengene er i hans Haand, lader Arbejdet spille en Hovedrolle som forædlende Element i Opdragelsen.

Allerede for ca. 40 Aar siden har Drenge af Almueskolerne i Upsala faaet Undervisning i et Par mindre Værksteder for Snedker- og Skomagerlærlinge. Dette fandt saa megen Tilslutning, at det vedblev hvert Aar indtil 1872, da der paa Landshøvdingen, Grev Hamilton's Forslag fandt en betydelig Udvidelse Sted, og i de sidste 4 Aar har der med Almueskolen været forenet en Arbejdsskole, i hvilken de 2 ældste Klasser faar Undervisning i Snedker-, Drejer-, Billedskæringsarbejder, Kurvemager- og Rørfletningsarbejder, Skomager- og Glarmesterarbejder. Hver af disse Klasser er delt i Hold, der afvexlende besøge Læseskolen og Arbejdsskolen 15 Timer ugentlig. Begge Skoler bekostes af Kommunen. Undervisningen ledes af Hr. Løfberg med Haandværkere som Hjælpelærere; desuden er i Upsala under Hr. Løfberg oprettet en Sløjdskole, i hvilken Lærere uddannes hele Aaret rundt i et Kursus paa 2 Maaneder for hvert Hold. Om Resultaterne, der er opnaaede ved Arbejdsskolen, beretter Hr. Løfberg, at Drengene faar Lyst til at fortsætte Undervisningen, og at mange derfor faar Forældrenes Samtykke til at blive i Læseskolen Aar ud over den Tid, de er forpligtede til at søge den, at mangen mindre begavet Dreng ved at gjøre Fremgang i Arbejdsskolen er bleven opmuntret, saa at det boglige Arbejde er gaaet lettere fra Haanden for ham, og at endelig Drenge, der fra Arbejdsskolen har faaet gode Vidnesbyrd, derved har opnaaet at faa gode Pladser hos Haandværkere.

Prinds Carls Opfostringsanstalt paa Gålön skal jeg blot nævne som lønnende at besøge, men ikke indlade mig paa nærmere Beskrivelse, da den er grundet paa saa store Kapitaler, at den neppe vil kunne tjene til Mønster her hjemme, hvor fortræffelig end den hele Institution maa forekomme Besøgeren.

Uheldigvis forhindrede tilfældige Omstændigheder mig i at se Skolen paa Clastorp i Virksomhed, skjøndt jeg mødte megen Forekommenhed af Besidderen, den for Husflidssagen varmtfølende Grev Lewenhaupt, og gjærne havde jeg fulgt Grevens Indbydelse til at tilbringe nogle Dage paa Clastorp naar Tiden havde tilladt mig det. Jeg saa imidlertid Værkstederne og en Del af Børnenes færdige Arbejder og fik et Indblik i Indretningen af den paa Gaarden oprettede Sløjdskole, hvor Omegnens Børn søger hen i ledige Timer, faar fri Undervisning og efterhaanden, som de er istand til at udføre salgbart Arbejde, faar Andel i det indkomne for de solgte Gjenstande.

Endelig skal jeg slutte med at udtale det velgjørende Indtryk, jeg har faaet af den Kjærlighed, hvormed Husflidssagen omfattes mange Steder i Sveriges Kjøbstæder og paa Landet, i det der med store Opofrelser fra Kommunerne hist og her sættes Skoler i Gang i Forbindelse

med Læseskolerne; og at det i Sverige anses for ønskeligt, at Husflidssagen skal vinde Udbredelse, ser man deraf, at der dels er oprettet Seminarier for Sløjdlærere, og dels paa forskjellige Maader givet Skolelærere Lejlighed til at uddanne sig som Sløjdlærere, en Foranstaltning, der er saare nødvendig, naar ikke Lysten til at fremme Sagen skal hemmes eller fuldstændig dæmpes af Mangel paa Vejledning i rette Tid.

Feriekursus.

Hidtil har, som bekjendt, de Lærere, der har faaet Feriekursus i Husflid, selv maattet afholde alle de Udgifter, Opholdet i Ferien medførte, og kun haft Udsigt til Andel i nogle faa hundrede Kroner, som Husflidsselskabet var i Stand til at uddele som Understøttelse. Det glæder os at kunne meddele, at dette fremtidig forhaabentlig vil blive anderledes, i det der i Aar, paa Foranledning af Husflidsselskabets Bestyrelse paa Regeringens Finanslovforslag for første Gang er opført 3,000 Kr. med den Bestemmelse, at Deltagerne i Husflidskursuset deraf skal have Diæter til deres Ophold saa længe Undervisningen varer. Der tør vel nok næres godt Haab om, at Rigsdagen vedtager denne Post.

Husflidsmeddelelser.

Af en Lærers Brev.

I Følge det af den ærede Bestyrelse for „Dansk Husflidsselskab" udtalte Ønske, vil det være mig kjært at give nogle Oplysninger om den Haandgjerningsskole for Drenge, som jeg fik oprettet for 2 Aar siden i min Skole.

Da jeg i Foraaret 1878 kom hertil, hørte jeg strax, at der var en Husflidsforening i Sognet; i Løbet af Sommeren blev der afholdt en Husflidsudstilling, men blandt Udstillerne var kun én Dreng. Jeg tænkte da strax, at naar Efteraaret kom, vilde jeg se, om jeg ikke kunde faa Drengenes Sans vakt lidt mere for Sagen. Derfor tog jeg en Dag nogle Arbejder med ind i Skolen og viste Børnene — det var mest gjennembrudt Arbejde (Løvsavarbejde) og nogle Fotografirammer — som jeg selv havde lavet. Jeg talte med dem om, hvor rart, morsomt og nyttigt, det var at benytte sin Fritid paa den Maade, og jeg tilbød, at jeg gjærne vilde give dem den Undervisning, jeg kunde. Jeg havde da den Glæde, at der meldte sig ca. 25 Drenge af Skolens 2 ældste Klasser, som jeg saa underviste hver Lørdag Eftermiddag efter Skoletid fra Kl. 1—3.

Det gik over al Forventning godt — jeg havde kun min egen ringe Erfaring, og hvad jeg havde tilegnet mig af Roms Haandgjerningsbog, at støtte mig til — og mange af Drengene bragte det snart saa vidt, at de med Lyst og Lethed lavede mange pæne Smaating; mest var det Løvsavarbejde, da jeg havde størst Erfaring paa det Omraade, dog syslede ogsaa en og anden med at skære Rammer, lave Børster, Kurve, Paparbejder og hvad andet, jeg forstod mig paa.

Flere af Drengene havde jeg særlig Glæde af, og navnlig var der en lille fattig Dreng, der var meget omhyggelig for fine Arbejder, han lavede flere smukke Ting, især Syæsker, som han solgte, ikke alene til Familier paa Egnen, men endog til Bispoppen i Odense, hvorved han havde en ganske god Indtægt.

Om Sommeren 1879 blev der afholdt en Husflidsudstilling, og mine Elever havde da en Del Arbejder udstillede. Alle de tilstedeværende udtalte sig rosende om deres Smaating, og jeg tør nok sige, at havde Børnene ikke mødt med deres Arbejder, var Udstillingen bleven tarvelig, men desuagtet fandt jeg, at der blev taget for lidt Hensyn til den Side af Husflidssagen.

Den paabegyndte Haandgjerningsskole var det min Agt at fortsætte den kommende Vinter, men jeg havde havt ikke saa faa Udgifter, hvilket jeg ikke godt kunde taale, da jeg sidder med Familie i et Andenlærerembede; jeg maatte nødes til at holde op, dog ikke ganske, thi stadig giver jeg Raad og Haandsrækning, naar nogen henvender sig til mig, hvilket sker tidt og ofte. — At faa et Feriekursus har længe været mit Ønske; thi jeg mærker kun alt for godt, at jeg selv trænger til Undervisning og Uddannelse, men de pekuniære Forhold har hidtil afholdt mig fra at søge!

Endnu vil jeg tillade mig at bemærke, at jeg alt har tydelige Beviser paa, at hos flere af Drengene, som nu er konfirmerede og ude at tjene, er deres Sans for Sagen vakt, thi hver Vinter kommer flere til mig, for at jeg skal være dem behjælpelige med at gjøre Indkjøb, og det er mig en Glæde at kunne sige, at de har lært at benytte de lange Vinteraftener paa en gavnlig og nyttig Maade.

M.

Nogle Husflidsexempler.

Hr. Redaktør!

Da De undertiden i „Husvennen" har omtalt flittige og stræbsomme Mænd, der har anvendt deres Fritid til Husflidssysel, saa haaber jeg, De ogsaa vil skjænke nærværende Bidrag i samme Retning Plads i Bladet.

Husmand Jens Kr. Petersen i Elling ved Frederikshavn har lært sig selv Børstenbinderarbejdet; skjønt han siden 1867 kun har anvendt sin Fritid, særlig Vinteraftenerne dertil, medens han om Dagen har passet sit egentlige Arbejde, saa er det dog bleven ham en betydelig Indtægtskilde. Børsterne har han afsat til Kjøbmændene i Frederikshavn og til Folk her i Omegnen. Nedenstaaende Liste er en Fortegnelse over Antallet af de siden 1867 af ham forfærdigede Børster, samt til hvilke Priser, de er solgte.

Aarstal.	Børsternes Antal.	Prisen.
1867......	129.	38 Kr. 80 Ø.
1868......	179.	53 — 68 —
1869......	164.	43 — 75 —
1870......	143.	28 — 75 —
1871......	200.	57 — 80 —
1872......	195.	49 — 75 —
1873......	273.	86 — 20 —
1874......	225.	73 — 40 —
1875......	238.	87 — 66 —
1876......	171.	90 — 42 —
1877.... .	159.	50 — 59 —
1878......	287.	98 — 97 —
1879......	228.	65 — 71 —

Bratten Skole ved Frederikshavn.

P. Petersen.

Der var en Tid, da mange nærede den største Ringeagt for al Slags Husflid; man mente, at det ikke passede med Tiden at befatte sig med det, som vi nu kalde Husflidsarbejde. Følgen heraf blev, at i mange Huse ikke alene Manden, men ogsaa de unge Karle søgte Adspredelse paa anden Maade, enten ved at læse (som oftest slette Romaner), spille Kaart eller ved at ligge paa „Laadbænken" (ɔ: Dovnebænken). En saadan Misbrug af Tiden er efter min Mening et stort Samfundsonde, og vi maa derfor være enhver, som i en Række af Aar har stræbt at modarbejde det, taknemmelige. Frugten af deres Arbejde vil og kan ikke udeblive, og vi kan endog med god Grund sige, at den paa mange Steder ligger klart for Dagen. Jeg tror imidlertid, at Exempler, som viser Frugten af Husflidsmændenes Virksomhed, ikke ofte nok kan fremdrages; thi der er jo intet, der fremmer en Sag mere end Udsigten til et pekuniært Udbytte. Af denne Grund tillader jeg mig at anføre et saadant Exempel for dette Blads Læsere.

Husmand Petersen af Bjørup er af Naturen fingernem og har altid havt Lyst til at anvende de lange Vinteraftener paa en nyttig Maade; men da han i sin yngre Alder ikke havde Lejlighed til at befatte sig med nyttige og lønnende Husflidsarbejder, hengik der en Del Aar, da hans Fritid henrandt for ham som for de fleste andre. Da fik han hændelsesvis nogle

Arbejder at se fra Snitteskolen i Nykjøbing, og disse vakte i den Grad Lyst hos ham til at efterligne dem, at Snitteriet snart blev hans kjæreste Fritidssyssel. I Førstningen gik Sagen ikke efter Ønske; men da han ikke tabte Taalmodigheden og kom til at arbejde sammen med en Mand, som havde ganske godt Begreb om Snittearbejder, saa overvandt han lidt efter lidt de Vanskeligheder, der stillede sig hindrende i Vejen for ham, og ved nogen Øvelse fik han snart et godt Begreb om Løvsaveriet, Udskæring af Ornamenter m. m. Han er nu kommen saa vidt, at hans Arbejder, naar der tages Hensyn til, at han uden dygtige Læreres Vejledning har naaet sin Færdighed, vel kan kaldes fortrinlige. Han laver nu ofte de nydeligste Smaating: Svovlstikbægere, Urfoderaler, Fotografirammer, Mapper, Vaser m. m. og har derved en ikke ringe Glæde og Fordel. Som Bevis herfor skal jeg anføre, at han i Aaret 1880 har solgt for 125 Kroner af slige Smaating, og at han kunde producere for et langt større Beløb, naar han ikke som nu ofte maa gaa ud og falbyde dem. Da han erklærer, at han ene og alene skylder Dem, Hr. Redaktør, at han er bleven i Stand til at lave ordentlige Snittearbejder og derved skaffe sig en aarlig Indtægt, som tillige med hans øvrige Fortjeneste har været tilstrækkelig til at sikre ham og hans Familie mod Trang, har han bedet mig om at bringe Dem og de Mænd, der har virket for Husflidssagens Fremme, sin varmeste Tak. I det han samtidig hermed sender Dem nogle Prøver som en Frugt af Deres Virken, haaber han ikke alene at skaffe Dem en Glæde, men ogsaa, saafremt de vinder Deres Bifald, at De vil have den Godhed at henlede Boghandleres og andre Forhandleres Opmærksomhed paa dem.

L. L.

I det ovenstaaende smukke Exempel paa en vakker Husflid gjærne optages i Husflidstidenden, skal jeg bemærke, at de indsendte Prøver paa udskaarne Fotografirammer og Fyrstikholdere udviser meget net og nøjagtigt Arbejde, samtidigt med at Priserne er saa billige, at jeg paa det bedste kan anbefale Læserne at gjøre Bestilling hos H. Petersen (hvis Adresse er Bjørup paa Falster).

N. C. Rom.

Hvorledes et godt Exempel kan virke.

(Af en Ynglings Brev.)

— — — Jeg er en fattig Husmandssøn. Min Fader døde allerede i min Barndom, medens min Moder lever endnu. Efter at jeg var konfirmeret, besluttede jeg at lære et Haandværk; jeg valgte Sadelmagerfaget og kom den 1ste Maj 1876, 16 Aar gammel, i Lære. Min Mester var en i alle Henseender flink og dygtig Mand, der gjærne saa, at jeg fik noget lært, hvorfor han ogsaa betalte for mig til Byens Aftenskole og Skytteforening. Da jeg nu tillige var lidt lærenem og havde let ved at fatte en Ting, naar den blev vist mig en Gang, saa tegnede alt sig helt godt for min Fremtid. Men nu indtraadte der et Vendepunkt. Jeg havde ikke stærke Kræfter, og ved at bære nogle Sofaer i Byen fik jeg ved Overanstrængelse min venstre Haand en Del forrakt; men det var dog ikke det værste. Ved Nytaarstid gik der Betændelse i min højre Hofte. Jeg maatte lægge mig til Sengs men fik efter en Maaneds Forløb dog Lov til at staa op igjen. Men nu blev min Mester syg, og otte Dage efter var han død. Jeg, der endnu ikke var helt rask, blev derved hjemløs. Først tyede jeg da til en Søster paa Landet og kort efter til en Broder i Kjøbenhavn, der lovede at hjælpe mig til Rette. Jeg blev nu indlagt paa Frederiks Hospital, hvor der blev foretaget en Operation med min Haand. Efter at have ligget der i tre Maaneder, blev jeg, da min Broder ikke længer kunde betale for mig, og Lægen ogsaa mente, at jeg med Forsigtighed nok kunde komme mig, udskreven af Hospitalet. I en tre Maaneders Tid var jeg nu hos min Broder. Til Sadelmageriet duede jeg efter min Sygdom ikke mer, og jeg begyndte derfor at tænke paa en ny Virksomhed. Jeg tog da Plads hos en Piskemager, da jeg mente, at det maatte være et let Arbejde; men heri tog jeg fejl, thi Rulningen af Snorene voldte mig en overordentlig slem Pine i Hoften. Jeg var der kun et halvt Aar, men efter den Tids Forløb var jeg ogsaa saadan, at jeg hverken kunde gaa eller staa. Det var først i April 1879, og siden den Tid har jeg bestandig maattet holde Sengen. Jeg fik strax en Del Bøger og Blade til Laans for derved at faa Tiden til at gaa. Blandt de laante Ting var da ogsaa nogle Exemplarer af „Husvennen". Heri læste jeg en Dag tilfældigvis om et ungt Menneske, (19 Aar gl.), der, lidende af samme Sygdom som jeg, laa i Sengen og bandt Bøger ind. Dette gav mig noget at tænke paa, og Enden blev, at jeg besluttede at prøve det samme. Jeg lavede mig en Del ufuldkomne Redskaber: Hæftelade, Pensel, Falseben og Presse; med en stor, bred og tynd Brødkniv kunde jeg skære Bøgerne temmelig godt til. Af Hr. Lærer D. i A. fik jeg senere „Haandgjerningsbog for Ungdommen" til Laans, og i den fandt jeg en kyndig Mester, som jeg ved enhver Lejlighed kunde spørge til Raads. De ovennævnte Exemplarer af „Husvennen" blev det første, jeg bandt ind, men siden har jeg indbunden over 80 Bøger, vel ikke i Pragtbind men dog stærkt og holdbart. Desuden har jeg lavet et Dusin Musiknodebind, nogle Ordenskasser, Kamæsker, Nøglekurve og Brillefoderaler. Lægen mener nu, at jeg snart er saa rask, at jeg kan forlade Sengen. Naar det sker, har jeg tænkt tillige at lære mig selv Børstenbinderiet. Har end min Husflidssyssel ikke bragt mig nogen stor Indtægt, og skal jeg end ikke med mit svagelige Helbred senere i Tiden kunne bringe det til mere end jævn Færdighed i de forskjellige Fag, saa føler jeg dog, at jeg ved mit Arbejde har fundet saa megen Tilfredsstillelse og Oplivelse, at det har været mig til stor Velsignelse under min Sygdom.

Brarup v. Nørre Alslev.

Ole Chr. Rasmussen.

Husfliden i Skolen.

Da jeg i Sommeren 1874 havde deltaget i et Kursus i Husflid i Kjøbenhavn, indbød jeg om Efteraaret de unge Karle til at møde hos mig i Skolen for at modtage Undervisning i Husflidssyssel. Saa vidt jeg erindrer, efterkom nogle og 20 Opfordringen, og efterhaanden kom der flere til. Det var især Børste- og Kostebinding, de kastede sig over. Desværre blev flere kjede af Sagen, da der i Vinterens Løb blev lavet flere Gros Børster, som det tilsidst var vanskeligt at faa afsatte. Jeg havde dog den Tilfredsstillelse at se nogle blive ved, ligesom jeg ogsaa flere Aar efter fik Lejlighed til paa ny at hjælpe adskillige, der var blevne bosatte i Egne, hvor der var god Afsætning paa deres Varer. Da jeg samme Vinter, som jeg begyndte Undervisningen i Husflidsgjerning, holdt Aftenskole, gav jeg en Gang Eleverne en Stileopgave om Husflidssagen. En af de yngre Elever, som for Resten var en af de flinkeste og flittigste, (han var tillige Medlem af Sognets Læseforening og læste ofte højt i Hjemmet) skrev bl. a. i sin Stil:

„Da Lærer S. første Gang begyndte at tale om Husfliden og opfordrede os alle til at tage fat, tænkte jeg ved mig selv, at det kunde dog ikke nytte, at jeg begyndte, for jeg havde altid været saa klodset paa Fingrene, at jeg ikke en Gang kunde lave en Tøjrepæl eller en Rivetand. Paa Grund af den indtrængende Opfordring, kunde jeg dog ikke undlade at gjøre et Forsøg, men jeg var nær ved at opgive det hele igjen. Men ved Møderne, som Husflidsforeningen stadig lod afholde, og som jeg altid gik med til, opmuntredes der jo stadig til at være udholdende og ikke tabe Modet. Jeg fik noget Værktøj, og lidt efter lidt gik al Ting bedre, og nu har jeg allerede en ikke ganske lille Extrafortjeneste derved om Vinteren".

Hans hele Fremstilling og Betragtning af Sagen fyldte omtrent 2 Ark Papir. Han blev i en meget ung Alder gift og kom til at bo i en Egn, hvor der ikke var meget Arbejde at faa om Vinteren. Han ernærede sig da hovedsageligen af Husflidsarbejde, som han lavede i Hjemmet og derpaa gik ud og solgte, medens tillige mangt et Stykke Boskab, som pyntede godt i Familiens lille Stue og gav den et net og hyggeligt Udseende, blev Frugten af hans Flid og Snille. Han var altid glad og tilfreds, da han stadig havde Arbejde. Som Familiefader havde han ikke Raad til at være Medlem af Læseforeningen, hvorfor han var meget taknemlig og glad ved en Gang gratis at modtage et Par Aargange af „Husvennen". Der kom imidlertid Sygdom i Familien, de flyttede bort, og jeg tabte dem et Par Aar af Syne. Da kom de atter tilbage til Egnen at bo, men nu truede tillige Nøden med at indfinde sig, han var angreben af en Brystsygdom, og hvor meget han end sled og arbejdede, saa maatte han dog give tabt, Kræfterne slog ikke til. Dagen før han døde, besøgte jeg ham og saa paa hans paabegyndte Arbejder, som han endnu ventede af faa fuldførte, men det skulde ikke være saa. Hans stakkels unge Kone

sad nu tilbage med to smaa Børn. Fattigvæsenet vilde hun nødig ty til, skjønt det er svært for en Kvinde ved egen Hjælp at ernære sig selv og to smaa Børn. Hun har nu i Vinter taget fat paa at binde Piasava-Koste, men desværre gaar det temmelig smaat med Afsætningen.

Alslev, ved Karise Station, den 24de Januar 1881.

J. Sejdenfaden.

Bognyt.

Landbrugs-Ordbog for den praktiske Landmand. En udførlig, letfattelig og paa de nyeste Erfaringer grundet Fremstilling af Landbruget og samtlige dermed i Forbindelse staaende Fag. Udgivet under Medvirkning af ansete Fagmænd i Danmark, Norge og Sverige af E. Møller-Holst. (Forlagt af den Gyldendalske Boghandel og Th. Lind.) Blandt de Ting, der her til Lands i de sidste Aartier har taget et Opsving, maa i materiel Henseende som noget af det fremmeste nævnes Landbruget. At Sønnen ikke længere kan drive sin Jord paa samme Maade som Faderen og Bedstefaderen, ved alle, og den Tid er vel ogsaa snart forbi, da det gjaldt for mindre lyse Hoveder, at duede de ikke til andet, saa duede de dog til Agerdyrkningen. Som Landbruget skrider fremad, og Konkurencen med Udlandet, navnlig Amerika, tiltager, stilles der bestandig større og større Fordringer til Landmandens Viden og Fagdannelse, og at det ogsaa her gaar glædelig fremad, afgiver vore Landboskoler, Landbrugsskrifter og Blade, hvoraf der nu ikke findes saa ganske faa, et godt Vidnesbyrd om. Som et Led, og tilmed et vigtigt Led, i disse de senere Aars Bestræbelser for at hjælpe Landbostanden til en fyldig og tidssvarende Kundskab om alt, hvad der vedrører dens Forhold, fremtræder Landbrugs-Ordbogen, hvoraf 36te Hefte er udkommet. Det er en Bog, der vil være af stor Værdi for enhver Landmand, i det han heri vil finde baade videnskabelig og praktisk Oplysning om alt, hvad han støder paa under sin Virksomhed, om Jordbunden, dens Bestanddele, dens Behandling og Forbedring, om de klimatiske Forhold og deres Indflydelse paa Landbruget, om Naturkræfterne, kunstige og naturlige Gjødningsstoffer, Mark- og Have-Redskaber, Maskiner, endvidere de forskjellige Kornsorter og Fodderstoffer, de oftest forekommende Mark- og Skovplanter, de nyttige saavel som de skadelige, Husdyrene og alt hvad dem vedkommer, som Sygdom, Røgt, Pleje, Fodring, Mejeridrift, Opdræt osv. Kort sagt man vil her have en let Adgang til en god og fyldig Besked om alt, hvad der angaar Agerbrug og Kvægavl, især da henved 600 Tegninger ledsage og oplyse Texten. At lede og ordne et saadant Foretagende er et overordentlig vanskeligt Hverv, men saa meget mere maa det jo paaskjønnes at Hr. E. Møller-Holst har skilt sig fra Arbejdet paa en saa paaskjønnelsesværdig Maade, som de udkomne Bind bærer Vidne om. Artiklerne og Afhandlingerne er gjennemgaaende affattede med Klarhed og Tydelighed, og den ansete Række Navne af Fagmænd fra alle de tre nordiske Riger, som har udarbejdet dem, borge til fulde for at Indholdet er i Overensstemmelse med de nyeste Erfaringer og Kjendsgjerninger.

En Bog som „Landbrugs-Ordbogen" er i vor Tid et nødvendigt Led i Landbrugsliteraturen, og den burde derfor nødig savnes paa nogen Landmands Boghylde; hvor Prisen skulde afskrække den enkelte fra at anskaffe sig Bogen, er der jo intet til Hinder for at flere kan slaa sig sammen om at kjøbe den og eje den i Forening. Prisen er 1 Kr. pr. Hæfte.

Broderimonstre for Skoler af Damer og Herrer i de tre nordiske Riger, udvalgte af Lærerinder, er Titlen paa et Hæfte paa 6 Art Mønstertegninger udgivet af Arkitekturmaler Chr. Hetsch. Udgiverens højtagtede Navn borger for, at de givne Tegninger er smagfulde, og vi kan derfor paa det bedste anbefale disse Mønstre til Udsyning af Navnebogstaver og hvid Stikning til Skolers og Lærerinders Opmærksomhed. Pris 1 Kr. Faas gjennem alle Boglader.

Dansk Husflidsselskab.

I Løbet af Aaret 1880 er følgende Medlemmer fratraadte:

Oberst i Artilleriet Hertel, Medlem af Styrelsen (død).
Grosserer Tutein (død).
Oberstlieutenant Neergaard (bortflyttet).
Tegnelærer Stockfleth.
Frøken Boalth.
Baron Løvenskjold.
Pastor Jantzen.
Lærer Jacobsen, Ordrup.
Gaardeier Larsen, Bakkegaard.
Forstander Nyland.
Pastor Thestrup, Værslev.
Pastor Jensen, Udby.
Skovrider Spandet.
Pastor Schjøtz (død).
Joh. Bentzen, Korsør.
Borgmester Salicath, Næstved.
Stiftsprovst Egede Glahn.
Kancelliraad Marcher, Maribo.
Husflidsforeningen Errindlev-Taagerup (ophørt).
Godsforvalter Bülow (død).
Gaardeier K. Jensen, Særslev.
Vester-Skjerninge Sogneraad.
Pastor Jungersen, Blære.
Fru Kjerboe, Hjørring.
Viborg Amtsraad.
Pastor Nechelmann, Junget.
Grenaa Husflidsforening.
Pastor Hansen, Hobro.
Lærer Langvad, Esbjerg.
Sogneraadet i Nordby, Fanø.
Skjold Sogneraad.

Tiltraadte Medlemmer:

Kjøbmand H. Christensen, Kjerteminde.
Grevinde Danneskjold-Samsø, Ulriksholm.
Dalby Husflidsforening.
Revninge do.
Drigstrup do.
Viborg do.
Malermester Severin Jensen.
Kammerherreinde Juel Hverringe.
Overretsprokurator Hein.
Architekturmaler Hetsch.
Frøken S. Ch. Lillienskjold, Randers.
Toldforvalter Lillienskjold, Skive.
Fabrikant P. T. Petersen, Randers.
Kapitain Ranpach.
Intendant Schjøtz.
Enkegrevinde Schmettau.
Frøken V. Tillisch, Stiftsdame.
Pastor emer. Vestesen.

Rettelse:

I forrige Nr. stod Sørensen istedenfor Gormsen, Erholm.

Kjøbenhavn. — Trykt hos J. H. Schultz.

Tillæg til Husvennen.

Nr. 24. Søndagen den 13. Marts. **1881.**

Husflidsudstilling i Viborg.

I Begyndelsen af April Maaned 1831 vil Viborg Amts landøkonomiske Forening ved sit i den Anledning nedsatte Udvalg foranstalte afholdt en Husflidsudstilling i Viborg. Der modtages alle Slags Husflidsarbejder fra Beboerne i Viborg Amt, saavel fra By som fra Land, og da man ønsker at danne sig et Billede af det Standpunkt, hvorpaa Husfliden staar her i Amtet, opfordrer man alle de, der befatter sig med Husflidsarbejde, til at indsende Gjenstande, at Udstillingen kan blive saa righoldig som mulig, og tilføjer, at ingen Gjenstand, man har forfærdiget, er for lille eller simpel til at komme i Betragtning, og at der modtages Arbejder henhørende saavel til mandlig som til kvindelig Husflid. Gjenstandene vil blive bedømte i forskjellige Klasser, og der vil blive uddelt Præmier og Hædersdiplomer. Foruden Husflidsgjenstande, som er forfærdigede i Viborg Amt, ønsker man at modtage saadanne Gjenstande andet Steds fra, som kan have almindelig Interesse, navnlig saadanne, som kan tjene til Modeller eller fremstiller noget her i Amtet ikke almindelig bekjendt Arbejde; dog kan kun Udstillere fra Viborg Amt æske Pengepræmier.

Blanketter til Anmeldelse faas hos Undertegnede og hos Hr. Redaktør Jensen i Skive, og Anmeldelser maa indsendes inden 15de Marts. Udstillingsgjenstandene modtages af Boghandler Niels Christensen i Viborg Lørdag 26de Marts, Mandag 28de Marts og Tirsdag 29de Marts.

Husflidsudvalget i V. A. L. F. i Februar 1881.

J. P. Asmussen, Niels Christensen,

Th. Christensen, L. K. Villesen,

Emil Sauter,
Udvalgets Formand,
Vindum pr. Bjerringbro.

Husflidssagen i Sverige.

Af N. C. Rom.

I.

Naar man skal omtale de svenske Husflidsbestræbelser i nyere Tid, kommer man uvilkaarlig først til at dvæle ved Grev Lewenhaupt til Claestorp. Da jeg for nogle Aar siden foretog en Husflidsrejse i Sverige, var det derfor en Selvfølge, at Rejsen fortrinsvis gjaldt dette Herresæde, som ligger i Vingåker Sogn i Södermanland. Fra Katrineholm Jærnvejsstation førdes vi med Skjuts et Par danske Mil sydpaa, gjennem herlige Skove, forbi Herregaarde og Savmøller, forbi Klipper og frugtbare Agre. Disse bliver større og mere veldyrkede, jo længere vi naar frem, indtil Skoven aabner sig, og vi ser den smukke gamle Gaard, omgivet af talrige Bygninger, ligge for os paa den lille frugtbare Slette; gjennem en prægtig Lindealle ruller vi op i den rummelige Gaard.

Som Husflidsvenner finder vi en venlig Modtagelse af Greven, thi han omfatter selv denne Sag med stor Kjærlighed. At Husflid ikke hos ham er et Mundsvejr eller en Modesag, men en gammel kjendt og kjær Husven, ser man, saa snart man træder ind i hans Arbejdsværelse, der i alle Henseender er enhver anden Godsejers Kontor ulig. I alle Retninger ses Vidnesbyrd baade om Aandens og Haandens Arbejder. Paa alle Vægge ser vi en broget Blanding af Jagtredskaber — Greven er nemlig Kongens Overhofjægermester — og Husflidsgjenstande, baade fine og simple. Man ser saaledes udskaarne Kjæppe fra den fineste til den simpleste, udførte af Almuesfolk, lige fra mesterligt udskaarne Træpibehoveder til de simple — grelt malede — plumpe „Fugle", der i Sverige, som i Danmark, udskæres af Træ og ophænges under Stueloftet. Lige saa vel som Skrivebord findes der et solidt Arbejdsbord af Træ forsynet med en lille Skruestik og Ambolt samt Drejelad osv., og bliver man i Løbet af nogle Dage mere fortrolig med Værelserne, ser man, at de panelerede Vægge er til at aabne og ikke alene paa den ene Side danner prægtige Bogreoler og Arkivrum, men paa den anden sindrigt indrettede Værktøjskabe forsynede med saa alsidige og fuldstændige Samlinger af det fortrinligste Værktøj, som man kun sjælden ser Mage til. Vi har tilladt os at fremdrage disse Træk fra Privatlivet for at vise, at Husfliden i dette Hus er en gammel kjendt, højt æret og skattet Ven, og at Husflidens Fremme blandt Folket er Grev Lewenhaupt en varm Hjærtesag, fordi han af mangeaarig Erfaring i sit eget Hjem kjender dens Velsignelse. Husflidsbegrebet opfattes imidlertid saa højst forskjellig; det kan derfor have sin Interesse, at se hvorledes en praktisk Mand som Greven omfatter Spørgsmaalet. Vi skal i denne Hensigt fremdrage nogle Udtalelser, som han for nogle Aar siden, under Motto: „Arbetsamhet befordrar helsa och välstånd", offentliggjorte i Ugeskriftet „Samtiden" under Overskrift „Hvad är husslöjd"? og hvoraf følgende er et Uddrag.

„Husflid er saadant Arbejde, som kan udføres i Hjemmet, og ved hvilket Barnet fra Ungdommen kan vænnes til at bidrage til Familiens Underhold. Det er især paa Landet, at Husfliden i Øjeblikket behøver Hjælp og Understøttelse. I Kjøbstæderne findes ofte Fabrikker og Anstalter, hvor Børn kan finde Arbejde, for ved dette at bidrage til Familiens Underhold, og om man kaster et Blik ind i en Klæde-, Bomulds-, Svovlstik- eller lignende Fabrik, vil man gjærne finde en Mængde Børn sysselsatte. Saaledes er Forholdet ikke paa Landet;

der finder man sjælden eller aldrig nogen passende Sysfel for den opvoxende Ungdom, naar jeg undtager den korte Tid, da Kartoflerne bliver optagne, og de større Børn, som kan anvendes ved Tærskningen; og det er just denne opvoxende Ungdom, som skulde vænnes til Arbejde og fra Barnsben lære at tjene Brødet med sit Arbejde. Mange føres nu ind paa Lastens og Forbrydelsens Bane, først af Nøden og siden af Vanen. Men kunde passende Sysselsættelse med tilhørende Fortjeneste paavises for den opvoxende Slægt, og Ungdommen i Tide vænnes til med ærligt Arbejde at fortjene ærligt Brød, saa skulde sikkert Forbrydelserne aftage.

Efter den Erfaring, jeg har, kan jeg bevidne, at om et Barn tvinges til at fortjene f. Ex. 10 Øre i den ene Uge, og der i den næste tilbydes det dobbelt Fortjeneste o. s. v., da indser det snart selv, at Fortjenesten ved Arbejdet bidrager til husligt Velvære; den, der har naaet den modnere Alder, indser alt for vel, at Arbejde er nødvendigt for Livets Ophold, om man vil komme til Selvstændighed — hvorefter vi jo alle stræber —, og det er denne Indsigt, som bør indpodes i den opvoxende Slægt.

Vi kjender vel alle, hvorledes den saakaldte Daglønners Stilling paa Landet er; den er ej misundelsesværdig; men den kunde være bedre, end den er. Manden maa med sit Arbejde forsørge sin Hustru og mangen Gang en stor Børneflok. Han har i Almindelighed 75 Øre og i de heldigste Tilfælde 1 Kr. om Dagen; for denne Dagløn skal han føde og klæde sig og sine! Dersom han f. Ex. har 6 Børn (hvilket ofte er Tilfældet), saa er der 8 Personer, som skal fødes og klædes for denne Dagløn, og hvorledes de dermed bliver klædte og ernærede, er let at indse. Uden denne Børneflok vilde Mand og Kone, om ikke rundeligt, saa dog ganske godt, kunne bjærge sig. Mangen Husbond vilde gjærne give en højere Dagløn til den Arbejder, som Forsynet har skjænket en Mængde Børn; men han gjør ej strængere Arbejde for Husbonden, end den barnløse, og hvad blev da Følgen? Jo, at den, som ingen Børn havde, fordrede lige saa meget, som den, der maa føde den store Flok, og Slutfølgen, at Husbonden selv blev bragt til Tiggerstaven, da Jordbruget, vor Hovednæring, i flere Aar kan give smaa Indtægter, saa at Jordbrugeren, om han kunde, gjærne vilde mindske sit Arbejderhold, for at forøge det igjen, naar gode Aar atter indtræffer. Men nu maa det ene Aar hjælpe det andet, som det ene Menneske hjælper det andet, om end ofte Hjælpen kan være knap og utilstrækkelig.

For at afhjælpe Daglejerens mangen Gang fortrykte Stilling, findes ingen anden Udvej end i Tide at anvende Barnet til saadant Arbejde, som ikke hindrer Legemets Udvikling. Mange har sikkert med mig gjort den Erfaring, at i samme Grad, som Børnene voxer op og kan tage Del i det sværere Arbejde, forbedres Daglejerens Stilling. Men den Tid, da Barnet voxer op og alene er et tærende Medlem af Familien, har oftest medført Fattigdom og Elendighed og fostret Ligegyldighed baade hos Forældre og Børn; og det er især denne hos Barnet fra Ungdommen indpodede Ligegyldighed eller Sløvhed, som siden følger Flertallet gjennem Livet. Til Afhjælpning af dette Onde gives der intet andet Middel end Husflidens Opmuntring. I vore Folkeskoler (Almueskoler) gives Barnet Lejlighed til at lære at læse, skrive og meget mere. Undervisningen i Hjemmet er nu næsten forsvunden. At en stor Del af Nutidens Skolemestre ikke yder den Undervisning, som Hjemmet kunde meddele, har ogsaa bidraget til, at den er ophørt, da Barnet tidligt kaldes til Skolen. Det eneste Vilkaar for Husflidens Opmuntring er Oprettelsen af Haandgjernings-skoler ved Siden af Folkeskolen, og jeg er nærved at sætte Haandgjerningsskolen foran Folkeskolen; men begge kan godt staa ved Siden af hinanden. Ulige Anlæg ligger skjulte hos de forskjellige Individer, men bliver disse ulige Anlæg i Ungdommen fremkaldte og vakte til Liv, saa kommer de ogsaa til at bære gode Frugter i Manddommen. Fra Folkeskolen udgaar der mange til Nytte for Samfundet, og som skaber sig en Stilling, men de er dog kun et Mindretal af dem, som benytter Folkeskolen. Derimod udgaar der fra denne det største Antal Mennesker, som med deres Arbejde skal fortjene Brødet, fuldstændig ukyndige i det Arbejde eller Haandværk, som siden skal blive deres ærlige Erhverv.

Vore lange Vintre og korte Dage fostrer Dorskhed og Ligegyldighed, hvor Husfliden ikke er indført i Hjemmet. Hvormed sysselsætter den før omtalte Dagløner sig, inden Dagen gryr om Morgenen, og efter at Solen er gaaet ned om Aftenen, i den mørke Aarstid? Jo, han sover sin Tid bort: han begynder sit Dagværk Kl. $7^1/_2$ om Morgenen og slutter det Kl. $3-3^1/_2$ om Eftermiddagen. Med Fradrag af en Middagstime, bliver dette en Arbejdstid af 7 Timer; de andre 17 Timer i Døgnet anvendes til Hviletid eller til at gaa i Byen og drive — dette er de ældres Vintersyssel. I gamle Dage, og endda for ikke saa mange Aar siden, stod Husfliden paa Landet, saavel hos Mand som hos Kvinde, ikke paa saa lavt et Standpunkt, som den gjør i Nutiden. Da fik en Karl og en Pige Pengeløn, bestaaende i Fæstepenge, og Klæder in natura. Vadmelet til Klæderne var en Frugt af Husfliden saa vel som Skjorten og Strømperne. Baade Husmoderen og de i hendes Tjeneste værende Piger havde i de lange Vinteraftener, foran Blusilden paa Arnen, ved Rokken frembragt det Garn, som var nødvendigt til Familiens og Tyendets Klæder. Alt var da en Frugt af Husfliden. Disse Tider er nu forbi; hverken Karl eller Pige kan nu bruge hjemmegjorte Klæder, lige fra Linnedet til Ydertøjet, alt maa

være fra Stadens Fabriker. — Er Befolkningen maaske lykkeligere nu end fordum?

Efter at jeg nu i Korthed har berørt de ældres Vintersyssel, vil jeg kaste et Blik ind i Familien og se efter Børnenes Beskjæftigelse. Om Morgenen forlader de deres Seng, spiser deres tarvelige Frokost — oftest bestaaende af Kartofler, Salt og et Stykke Brød — hvorefter de er Moderen behjælpelige med at skaffe lidt Brændsel fra et nærliggende Gjærde, om ej andet findes. Derefter opsøger de deres Kammerater, render med Skøjterne til den nærmeste islagte Sø, for der at tilbringe Dagen, eller de løber til den nærmeste Slædebakke, for at slide Klæder og Fodtøj af sig, som Forældrene har saa ondt ved at skaffe. Fattigdom og Elendighed bliver ogsaa Følgen. Det eneste og naturligste Bodemiddel for dette Onde er Oprettelsen af Haandgjerningsskoler paa Landet, hvorved Barnet i Tide kan faa Vanen til at erhverve det daglige Brød. Hver Skilling, som Barnet kan fortjene, bliver dog altid en Lettelse for Forældrenes Bekymring.

Blandt flere Forsøg paa at skaffe Børn Arbejdsfortjeneste kan ogsaa nævnes Slibning af Stenkugler til Schavlsnaale og Knapper (slebne paa nogle af mig omdannede gamle Spinderokke, som udlaantes til Børnene). Disse modtog da Stenkuglerne grovslebne, hvorefter de finsleb og polerede dem. Som Exempel paa, at dette Arbejde gav Børnene en ganske god Fortjeneste, kan anføres, at en Pige, der samme Aar gik til Konfirmationsforberedelse, i Løbet af 17 Maaneder med egen Haand ved dette Arbejde tjente 144 Kr., eller for 420 Arbejdsdage i Gjennemsnit 33 Øre om Dagen. Denne flinke Pige maatte foruden dette Arbejde tillige passe sine yngre Søskende.

En Daglejer hos mig, som har Bolig og Kartoffeljord til Lægning af 1½ Td. Kartofler, har om Vinteren en Fortjeneste af 75 Øre og om Sommeren af 1 Kr. daglig, til sit, Hustrus og 6 Børns Underhold. Manden gaar i mit Arbejde hver Dag, Konen har fuld Syssel med at tilse Børneflokken og tilberede det tarvelige Maaltid. Den ældste Søn, 13 Aar gl., kunde anvendes ved Tærskningen, alle de andre var tærende Medlemmer af Familien. Da Tærskningen sluttedes ved Juletid, fandtes intet passende Arbejde til Sønnen, saa at nu alle i Familien vare tærende Medlemmer. Flere Gange har jeg spurgt Manden, som er en flink Tømrer, om han ikke kunde tage sig nogen Haandgjerning for i den mørke Aarstid, for at øge Daglønnen lidt, og han begyndte at tilvirke Træbunde til Fodtøj. Dette fyldte dog ikke meget i Kassen, da Afsætningen var lille. Forrige Januar, da Efterspørgselen efter Halmsko ved Katrineholms Jernvejsstation blev saa stor, at den Gubbe, jeg havde faaet lært at forfærdige disse paa Jernvejsrejser i den kolde Aarstid yndede Ydersko, ikke kunde tilfredsstille Behovet, raadede jeg alle mine Karle at prøve paa at lave Halmsko; men flere Uger gik, inden nogen havde Lyst til at begynde. Endelig kom den nævnte Daglejer med et Par, for hvilket han strax modtog Betaling, og efter at have faaet Pengene i Haanden for det første Par, gik Forfærdigelsen af de andre med en Fart. Medens Faderen gjorde sit Dagværk hos mig, var saa vel Konen i de ledige Timer som Børnene sysselsatte med at tilvirke Halmfletningerne, og naar Manden kommer hjem i Skumringen, har han en Mængde Fletninger i Beredskab, saa at han kan sy dem sammen til de varme og nyttige Oversko. Ved denne Bisyssel af Familien, i Forbindelse med hans Aften- og Morgenarbejde derved, havde han i Løbet af Februar Maaned en Biindtægt af 75 à 80 Øre daglig. En saadan Forøgelse af Indtægten forbedrer betydeligt en Familie's Stilling og vækker Lyst til Arbejdet hos Børnene, samtidigt med at den betager dem Vanen til at drive om med Kammerater paa Bakkerne for at slide Klæder og Skotøj. Da nu andre saa, hvorledes denne Daglejer havde en ikke ubetydelig Indtægt af sit Extra-Arbejde, begyndte flere at gjøre Halmsko, og medens det før var vanskeligt at faa nogen til at begynde paa dette Arbejde, blev der nu Halmskomagere i Overflod. Men her kommer det gamle Ord „for sent“ til Anvendelse; thi da Vejret blev mildere, ophørte Afsætningen. Dog har man Haab om, at Sælgerne ved Katrineholm ikke igjen næste Aar skal blive bandede af forfrosne Rejsende, fordi de mangler Halmsko. Forraadet for den kommende Vinter er nu meget betydeligt.

Landboerne er i Almindelighed ikke ubehændige, men de vil have Tid, inden de begynder paa noget, som Fa'r og Fa'rfa'r ikke har gjort før dem, og denne Langsomhed eller Træghed kommer efter min Mening fornemmelig derfra, at Barnet ikke fra Ungdommen har lært eller rettere vænnet sig til Arbejde. Mange Exempler kunde sikkert endnu fremdrages, men jeg gaar over til det, efter min Formening, vigtige Middel til at fremme Velstanden hos den mindre bemidlede og talrigste Del af vor Befolkning, nemlig Opmuntring og Fremme af Husfliden gjennem Haandgjerningsskoler paa Landet. Disse bør anlægges i Nærheden af Folkeskolerne, saa at Børnene, naar de forlader disse eller bliver fri om Dagen for Skolen, strax kunde arbejde en 2—3 Timer i Haandgjerningsskolen.

I Haandgjerningsskolen bør findes en eller flere Arbejdere, som stadigt har Arbejde eller Sysselsættelse der. Denne eller disse Personer bør være godt hjemme i forskjellige Haandværk, saasom Snedkeri, Drejeri, Smedning, Kurvefletning og lignende. Der bør findes Modeller, som altid er tilgængelige for Barnet. Intet Barn bør tvinges til noget bestemt Arbejde, men Barnet maa selv have Lov til at vælge det Arbejde, hvormed det kan skaffe sig en Bi-Indtægt.“ (Sluttes.)

Husflidsmanden og Kromanden.

Fortælling af Knud Skytte.

Else Sommer hed en fattig Enke, som boede i et jordløst Hus paa Midtskov Gade. Hun ejede rigtig nok selv Huset og Grunden, det stod paa; men det var knap, hun havde Raad til at holde det ordentlig vedlige, og det stod og saa saa kummerligt og forfaldent ud, især i Sammenligning med Kromandens store og anselige Gaard, der laa lige overfor paa den modsatte Side af Gaden. De to Gjenboere passede ikke rigtig sammen, kan man nok tænke, og Kromanden havde ogsaa tit nok tilbudt hende at ville kjøbe Huset — „det ligger mig i Vejen, betager mig Udsigten, skulde pirres ned!“ plejede han at sige — men lige saa tit havde Enken svaret ham: „Jeg ved, hvad jeg har, men ikke, hvad jeg faar!“ Hun vilde ikke sælge sit Hus, og saa blev det staaende.

Hendes Søn, Kristen Sommer, var kun fire Aar gammel, da han mistede sin Fader, og hans Moder blev Enke. Mandens langvarige Sygdom havde tæret deres sidste Skilling og meget mere end det, saa at Else fik en betydelig Klatgjæld at begynde sin Enkestand med. Da hun havde bragt sin afdøde Mand til hans sidste Hvilested, og hun var bleven alene med sin lille Dreng, løftede hun ham op til sig og trykkede ham til sit Bryst, og saa sagde hun, medens de hede Taarer strømmede ned ad hendes Kinder: „Ja, nu er vi ene om det, bitte Kristen, og nu vil jeg arbejde for dig, saa længe jeg kan røre mig; naar jeg ikke kan længere, saa tænker jeg, at du vil arbejde for mig.“

Dette Optrin gjorde et saa dybt og uudsletteligt Indtryk paa Drengen, at han glemte det aldrig.

Else Sommer tog altsaa ufortrødent fat paa den Opgave, hun havde foresat sig at løse. I „Hø og Korn“ tog hun Tjeneste som Høstkone, og om Efteraaret laa hun i Marken og grov Kartofler op. Naar hun saadan var ude paa Arbejde, fulgte Drengen altid med hende, for hvor skulde han ellers være? og der var heller ingen, der for Drengens Skyld knappede hende af i Daglønnen eller misundte ham den Bid Brød, han puttede i sin Mund. Den øvrige Tid af Aaret anvendtes til andet Arbejde: hun vaskede for Folk, hun kartede, spandt, strikkede og tog, kort sagt, Haand i hvad som helst, der tilbød sig. Paa den Maade sad hun og ernærede sig ærlig og redelig, fik sit Barn opdraget og Gjælden betalt, og det daglige Brød manglede aldrig i Huset.

Kristen Sommer voxede og trivedes godt, og han tegnede til en Gang at kunne blive en stærk og dygtig Arbejder, „sin Moders Støtte, naar hun ikke kunde mere.“ Men den mest fremtrædende Evne hos ham var ellers hans ualmindelige Nævenyttighed. Sin Lommekniv elskede han som sin Øjesten, og med den forfærdigede han alle Haande nette Smaating: „Skalmejer“, som man kunde blæse „rigtige Stykker“ paa, Vindsler, Vindepinde, Legetøj o. desl., og han var ikke mere end elleve Aar, da han forbavsede sine Omgivelser med at lave en lille Vandmølle, der kunde „gaa“, naar han satte den i Rendestenen, og der var tilstrækkeligt Vand til at drive Værket.

„Der er Gaver i den Fyr,“ sagde Folk; „han skulde holdes frem.“

„Aa nej! sæt ham ikke Nykker i Hovedet,“ svarede Moderen. „Kristen er født til at være Arbejder; han skal ud at tjene.“

Ja, det var han ogsaa villig nok til; thi den største Glæde, han kjendte, var dog at hjælpe og støtte sin Moder, og det gjorde han jo, naar han selv kunde tjene baade Føde og Klæder og oven i Kjøbet en lille Pengeløn. Og saa var der desuden en anden Ting: sin gode Ven, Lommekniven, havde han jo alle Vegne hos sig, og det skulde gaa underligt til, om der ikke gaves ledige Øjeblikke baade hjemme og i Marken, da han kunde faa Tid til at bruge sin Haandsnildhed og snitte et og andet med sin Kniv.

Næste Foraar flyttede han over Gaden og tiltraadte sin Plads som Hyrdedreng hos den rige Kromand.

Kristen Sommer opførte sig som en tro Tjener og som en tro Hyrde for sine undergivne; han syntes helt godt om Stillingen, og der var saaledes ikke Grund til andet end Tilfredshed paa alle Sider. Lommekniven fulgte ham trolig, og han brugte den flittig. Saa snart han havde slaaet det sidste Slag paa den sidste Tøjrepæl, havde han en Time fri, til han skulde begynde igjen; i denne Fritid var Kniven stadig i Gang, og ved den idelige Øvelse blev han Tid efter anden mere og mere flink til at bruge den.

Kromanden havde en lille Datter, som hed Lavra. Hun var et Par Aar yngre end Kristen, og da hun var yngste Barn, og der ingen var til at lege med hende i Fritimerne udenfor Skoletiden, opsøgte hun helst Hyrdedrengen og legede med ham, naar det traf sig, at han ikke var altfor langt ude i Marken. Hun var et godhjærtet, livsglad Barn, og hun havde nu en Gang sat sig i Hovedet, at den kjønne, opvakte og fingernemme Hyrdedreng, der kunde lave alle de kunstige Sager til hende, var den, som hun „bedst kunde lide“. Saa snart som hun derfor havde fri, og Vejret var godt, kunde Drengen næsten altid være sikker paa sin lille vakre Legesøsters Selskab. Som en munter, overgiven Sommerfugl kom hun flagrende hen over Markens blomstersmykkede, grønne Tæppe og hilsede ham med et glad Udraab, saa snart hun kunde se ham. Der udviklede sig et barnligt Tillids- og Kjærlighedsforhold imellem dem. Kromanden og hans Kone havde intet derimod, men kunde tvært imod godt lide, at Kristen var „saadan en vakker Dreng til at fornøje lille Lavra“, og Krokonen lønnede ham ofte derfor med en extra Sigtebrøds Mellemmad eller andet, der kunde smage ham.

Maanederne svandt, den ene efter den anden, Høsten var forbi; Naturen begyndte saa smaat at klæde sig i Efteraarsdragt, og hvor godt Kristen Sommer end havde det, kunde han dog ikke lade være at længes en lille Smule efter den sig nærmende 1ste November, der stod for ham som en stor Festdag, paa hvilken han kunde træde ind i sin Moders fattige Stue, overrække hende sin Pengeløn og sige: „Vær saa god, Moder! Her er de første Penge, jeg har fortjent til dig — tag dem og brug dem.“

Stakkels Dreng! Den første November skulde oprinde for ham paa en anden og langt mindre lykkelig Maade, end han selv havde tænkt. Der ramte ham et Uheld, som for en lang Tid nedslog alle de lyse og glade Forhaabninger, hans Moder havde sat til ham, og truede med at gjøre ham til Krøbling for Livstid.

En Eftermiddag og saa sent, at det var langt over den Tid, da Kristen plejede at trække Køerne i Marken, kom den tykke Kromand brumlende ind til Enken, rev den lave Stuedør op men blev staaende ude i Forstuen og spurgte strængt:

„Er Kristen her?“

Else standsede Spinderokken, foldede Hænderne og saa forskrækket paa Spørgeren.

„Ih nej, han er ikke, Thomas; jeg har ikke set ham den hele udslagne Dag,“ svarede hun.

„Da er det ikke til at forstaa," buldrede Kromanden; „for tre Timer siden gik han ned i Engen for at flytte og vande Hestene, og han er ikke kommen tilbage siden. Køerne staar og brøler og skulde ud, og jeg kan ikke være Kodreng for ham."

Moderen sprang op.

„Bare han ikke er kommen galt afsted — Gud fri os!" udbrød hun bekymret.

„Aa nej, hvorfor skulde han komme galt afsted? Han har jo da sin gode Forstand og plejer at bruge den," indvendte Kromanden i en noget mildere Tone.

Men den bekymrede Moder havde nu ikke Tanke for andet end sit Barn og den Fare, han mulig var i; hun ilede ud af Døren og afsted. Kromanden stampede bag efter men havde ondt ved at følge hende. Hans Kone stod der ovre i Skjænkestuen og saa gjennem Vinduet, hvordan de halede ud ned ad Gaden. Hun grebes nu ogsaa af Uro og bange Anelser; i en Fart fik hun sin Kyse paa, tog lille Laura ved Haanden og skyndte sig bag efter de andre to.

Moderen var stadig forrest. „Ak jo, Thomas! det er, som jeg frygtede!" raabte hun tilbage til Kromanden, da de kom ned i Engen, og hun saa, at Hestene gik løse og slæbte med Tøjrene. „Bare han ikke er druknet! Mit stakkels eneste Barn! Jeg ser ham maaske aldrig levende mere!"

Men saa galt var det dog heldigvis ikke. Ude i Nærheden af Aaen fandt de ham. Der laa han aldeles hjælpeløs og kunde hverken gaa eller staa. Men nu stod der fire deltagende Mennesker omkring ham. „Hvor gjør det ondt, bitte Kristen? sig mig, hvor det gjør ondt, min Dreng?" spurgte Moderen med Øjnene fulde af Taarer og satte Kaskjetten paa hans Hoved; den var falden af og laa et lille Stykke derfra. — „Ja, sig os, hvor det gjør ondt," istemte Laura og græd om Kap med Else. — „I mit venstre Ben, helt oppe i Hoften og nedad," klynkede Drengen og blev liggende. De løftede ham op, hans Moder og Kromanden gik hver paa sin Side af ham og tog ham under Armen, og saaledes støttede de ham og vilde hjælpe ham hjem; men han sank sammen for dem igjen, vaandede sig af Smerte og kunde ikke gjøre et Skridt. Der maatte Bud efter en Vogn, og de kjørte ham hjem; de bar ham ind i hans Moders fattige Stue og lagde ham i Sengen. „Nu hviler jeg saa godt," sagde han.

Der blev hurtig sendt Bud efter Lægen, og imidlertid fortalte han sin Moder, hvordan det var gaaet til.

Han havde koblet Hestene for at r i d e dem til Vands. Dette sidste var nu rigtig nok noget, som ingen havde bedt ham om; han kunde lige saa godt have t r u k k e t dem ud til Aaen og tilbage igjen, og saa vilde Ulykken ikke være sket. Men det var jo saa dejligt at faa en Ridetur, især hen ad en jævn Eng; der „stødte" det ikke; men Engen „fjedrede", det gik saa blødt og jævnt, selv i den stærkeste Fart. Han satte sig altsaa op, Hestene maatte frem, først i Trav, saa i Galop, det gik fryggende. Men Hoppen, han red paa, fik Nykker, slog bag ud og smed Rytteren af. Han slap heldig fra Hesten, saa den ikke sparkede ham; men i Faldet stødte han sig saa voldsomt, at han troede, han skulde til at dø, og da han prøvede paa at staa op, kunde han ikke støtte paa sit ene Ben, saa der var ikke andet for end at blive liggende, til der kom Hjælp. „Du maa ikke være vred paa mig, Moder," sukkede han; „jeg skal aldrig gjøre det mere."

„Aa, Gud hjælpe dig, mit stakkels Barn!" svarede hun; „det kommer til at svie værst til dig selv. Jeg er ræd for, at du aldrig kommer paa Ryggen af en Hest mere."

„Det er ogsaa mærkeligt, at det skulde gaa mig saa uheldigt og paa et saadant Sted," sagde Kristen. „Jeg har redet saa tit og er bleven slaaet af mange Gange, ogsaa paa fast Agerjord, og det har aldrig gjort mig noget."

„Den Slags kan vi slet ikke granske i," mente Moderen. „Naar Uheld skal være, saa s k a l det være. Du kjender jo nok Historien om Manden, der styrtede ned fra Toppen af et højt Træ og slap heldig fra det, men senere brækkede sit Ben, alene ved at en Stol væltede med ham. Lad os tage det som en Tugtelse fra Herrens kjærlige Haand; vi havde det maaske for godt, bedre end vi kunde taale. Gjør det meget ondt, min Dreng?"

„Nej, ikke saa meget endda, især naar du vilde lade være at græde."

Hun sad paa en Stol ved Siden af Sengen med hans ene Haand i sin, puslede lidt ved hans Hovedpude en Gang imellem og tørrede jævnlig sine Øjne.

Uheldigvis traf Vognen ikke Lægen hjemme; der maatte ventes længe paa ham, og det blev langt ud paa Natten, inden han kom til Midtskov.

Han undersøgte Drengen.

Ja, det var en alvorlig Beskadigelse, Laaret var af Led i Hoften. Var han endda kommen tilstede strax, da Uheldet skete. Nu var det meget vanskeligere. Allerede en stærk Betændelse. Men han skulde gjøre sit bedste.

Den syge blev løftet op og sat i sin Moders højryggede Lænestol. Paa Benet blev der spændt stærke Remme, som to af Kromandens Karle af al Magt skulde rykke i, den stærke Kromand selv gik bag ved Stolen, omspændte Drengen med begge sine Arme og holdt ham fast, medens Lægen opmærksomt overfølte Hofteleddet for at erfare, om det slap i Lave. Sveden sprak den stakkels Dreng ud af Panden; for sin Moders Skyld vilde han ikke vaande sig, han stred som en Kæmpe for at lade det være; men Smerterne var altfor voldsomme, og en Gang imellem undslap der ham et højt og gjennemtrængende Skrig. Moderen sad paa Sengestokken med Forklædet over Hovedet og hulkede.

Endelig sagde Lægen, at „det var nok", og skjønt det ingenlunde var „godt", kunde det dog ikke gjøres bedre, sagde han. Kristen blev atter lagt i Sengen. Else fik en Salve til at smøre og indgnide Hoften med samt Besked paa, hvordan hun i det hele skulde behandle den syge, og Lægen tog Afsked.

I de første Dage derefter maatte Kristen gjennemgaa en stærk Feber; men den fik han da Ende paa, Smerterne i Hoften hørte ogsaa omsider op, og da han for en Forsigtigheds Skyld havde ligget endnu et Par Dage, stod han op og prøvede paa at gaa. Men han kunde hverken gaa eller staa paa Benet, og havde hans Moder ikke holdt ham oprejst, vilde han være falden om paa Gulvet. „Herre Gud! skal jeg da blive liggende her, saa længe jeg lever?" sukkede den fattige Dreng, efter at være kommen til Leje igjen i Sengen. Han vendte sig om til Væggen og græd.

Senere kunde han dog være oven Senge om Dagen, og naar hans Moder varsomt havde hjulpet ham Klæderne paa, kunde han sidde paa en Stol; men han var helt „flat" i det venstre Ben. Al dets Spændkraft syntes hensvunden af Musklerne, han kunde ikke en Gang bevæge det, og hver Gang han skulde flyttes, maatte Moderen næsten bære ham. Det saa sørgeligt ud for Enken og hendes eneste Søn.

Under al denne tunge Modgang var det dem dog en stor Trøst, at der vistes dem saa megen Deltagelse af

gode Mennesker. Der gik ikke en eneste Dag, uden at der ydedes dem Beviser paa Venners og Naboers kjærlige Hjælpsomhed, og for saa vidt havde de ingen Nød; men naar de kastede Blikket ud i Fremtiden, laa den mørk og truende for dem, syntes de.

Lille Lavra var i Førstningen helt utrøstelig over den Vanskjæbne, der var overgaaet hendes kjære Legebroder, og næst Drengens egen Moder var der ingen, der viste ham en saa varm og rørende Deltagelse som hun, ligesom der heller ikke var nogen anden, der var saa utrættelig i at holde fast ved og trøste ham og hans Moder med Haabet om, „at det nok blev bedre.“ Hun besøgte ham, saa ofte hun havde Stunder dertil, sad hos ham, talte med ham, sang for ham, prøvede paa „at faa ham til at le“ og gjorde sig al optænkelig Umage for at forsøde ham de lange, ensomme Timer. Baade Drengen og hans Moder var ofte dybt rørte over denne stærke Medfølelse hos det gode Barn.

Tiden gik, og Kristen „vænnede“ sig lidt efter lidt til at finde sig i sin Skjæbne. Der blev lavet en Krykke til ham, og med den under venstre Arm og en Stok i højre Haand kunde han gaa omkring i Stuen og omsider ogsaa udenfor Huset; men hans Omraade var dog saa temmelig indskrænket, og det var kun korte Vandringer, han kunde foretage sig; hans Udflugter indskrænkede sig til Smaabesøg en Gang imellem hos de allernærmeste Naboer, og han holdt sig næsten altid hjemme.

Under disse Omstændigheder kom hans Haandsnildhed ham ret tilgode, og nu lagte han sig for Alvor efter Husflid. Han fik lavet sig en Snittebænk; med den sad han trolig og arbejdede fra Morgen til Aften, og da det først kom til almindelig Kundskab, hvor fingernem han var, strømmede Bestillingerne rigelig ind, og han fortjente sig mangen blank Krone. Han lavede Tøjklemmer, Vindsler, Vindepinde osv., og da hans Frembringelser var nette og meget brugbare, var Indtægten sikker, om ogsaa kun lille. Reparationsarbejde paatog han sig ogsaa; dette bragte ham især i Ny hos Byens og Omegnens Koner og unge Piger, og det lønnede sig; thi de var i Reglen gode Betalere. En sprukken Theeller Kaffekjedel kunde han lodde saa pænt som nogen Blikkenslager; en til Skade kommen Terrin, Thekop eller Tallerken klinkede han og gjorde i Stand, om Revnerne og Skaarene vare nok saa mange, paastodes der, og blev Stangen i en Paraply eller Parasol brækket itu, erstattede han den med en ny, satte udskaaret Haandtag paa og polerede det hele saa blankt og pænt, saa det var en Lyst. Hans kjæreste og mest lønnede Syssel var dog ellers at lave Spaserestokke. Raamaterialet lod han hente i Knippevis hjem fra Skoven: Hassel- Ege- Tjørne- og Ellekjæppe. Dem „bagede“ han i Kakkelovnen, pillede Barken af, rettede dem, forsynede dem med Dupsko og smukke Haandtag, dels krumme og dels udskaarne, og polerede dem tilsidst, saa de skinnede. Af disse Stokke leverede han det ene Dusin efter det andet; de var lette at sælge og gav ham en god Indtægt. Det varede ikke længe, inden Kristen kunde begynde at lægge Penge op og fik sig en Sparekassebog. Den Modgang, der var overgaaet ham, glemtes mere og mere, og Lykke og Tilfredshed begyndte atter at kaste deres Straaler ind i den lille trange Vraa. Men at han var en Krøbling, kunde jo aldrig helt glemmes. Naar han igjennen Vinduet fik Øje paa nogle af sine tidligere Legekammerater, der sprang og tumlede sig paa Gaden i en eller anden munter Leg, saa saa han hen til sin Krykke og drog et dybt Suk, og hans Moder fik ofte Taarer i Øjnene, naar hun saa den før saa velvoxne og raske Dreng gaa og slæbe sig møjsommeligt omkring paa Krykke og Stok.

Der gik et Par Aar, og med Kristens Tilstand skete der ingen anden Forandring, end at han stedse blev dygtigere som Husflidsmand. Det daarlige Ben syntes hverken at blive ringere eller bedre, og den evindelige Stillesidden ved Snittebænken var vel heller ikke gavnlig for det. Naar han om Morgenen skulde til at staa op, satte han sig over Ende i Sengen, lagde Benene ret ud ved Siden af hinanden og saa opmærksomt paa dem for at iagttage, om det syge Ben blev tyndere end det andet; thi gik der „Svind“ i det, og det „visnede hen“, saa var alt Haab om Bedring ude, havde en og anden sagt ham. Men det „svandt“ ikke, og naar det laa udstrakt paa Sengen ved Siden af det sunde, tog de sig lige friske, ranke og sunde ud; det var først, naar han kom op at staa, at Forskjellen kunde mærkes; thi da nægtede det svage Ben ham fremdeles sin Tjeneste.

Om Høsten tog Else Høsttjeneste hos Kromanden. Kristen blev siddende hjemme ved sin Snittebænk og sit Drejelad (thi et saadant havde han i den senere Tid ogsaa anskaffet sig og lært at bruge). Der blev baaret Mad over til ham fra Kroen, og Lavra, der havde Sommerferie, kom tit over og saa til ham, saa han havde det jo paa en Maade rigtig godt.

En Morgen, da han var bleven færdig med at sidde og se paa sit daarlige Ben og skulde til at staa op, fik han i Sinde at gjøre en Kraftanstrængelse for at prøve, om han ikke kunde tvinge det til at adlyde hans Vilje. Ved Hjælp af sin Krykke slæbte han en Stol hen til Sengen, og i det han lagde sin ene Haand paa Stoleryggen og den anden paa Sengestolpen, hævede han sig op i Armene, svingede Benet frem og tilbage og overbeviste sig derved om, at det var bevægeligt nok i alle Leddene, og da han varsomt satte Foden ned paa Gulvet, opdagede han til sin usigelige Glæde, at det næsten ikke gjorde ondt mere, og at han kunde begynde at støtte paa det. „O Gud være lovet og priset; jeg tror, jeg igjen kan lære at gaa!“ jublede han og fortsatte Gymnastikken saa længe, til han begyndte at mærke Kulden i Benet og maatte have Klæderne paa. Han tog Stokken i Haand, og det lykkedes ham virkelig at humpe hen over Gulvet uden Krykke. Aldrig havde hans Haab om at blive helbredet været saa lyst som i denne Morgenstund. Han satte sig til sit Arbejde; men hvert Øjeblik lagde han Værktøjet til Side, stod op og øvede sig i at gaa, indtil Benet blev træt, og han maatte hvile sig.

Da Else om Aftenen traadte ind i Stuen, modtog Sønnen hende med det glade Udraab: „Jeg tror, jeg kan komme til at gaa endnu en Gang, Moder!“ Og han humpede strax hen over Gulvet uden Krykke for at vise hende, hvor dygtig han var; men i sin Iver for at gjøre det rigtig godt, var han nær falden om, og det vilde ogsaa være sket, havde Moderen ikke fanget ham i Faldet og holdt ham oprejst. Hun rystede tvivlende paa Hovedet og turde ikke hengive sig til hans lyse Haab — det forekom hende altfor urimeligt.

— Inden Else gik paa Arbejde næste Morgen, formanede hun Sønnen og sagde: „Vær nu endelig forsigtig, lille Kristen, og gaa ikke et Skridt uden at bruge Krykken. Husk paa, du er ene; du kunde falde og skamslaa Dig, og der er ingen til at hjælpe dig — jeg tør ikke gaa fra dig, med mindre du vil love mig at være en god Dreng, hvad?“ Han lovede, han skulde nok passe godt paa og ikke komme til Skade.

Kristen Sommer var ingen ulydig Søn, tvært imod; men den Lykke at kunne gaa var saa stor, og Udsigten

til at naa den saa lokkende og fristende, at han ikke kunde lade være at øve sig. Saa snart han altsaa var kommen i Klæderne, tog han fat, hvor han havde sluppet den foregaaende Dag, og fortsatte sine Gangøvelser. Der kunde allerede mærkes Fremgang, ikke stor, men dog saa megen, at den var kjendelig, og Drengen jublede og takkede Gud.

Op paa Formiddagen kom Laura over og saa til ham. Hun var i et sært overgivent Lune den Dag og stormede ind ad Døren med det Udraab:

„God Morgen! Hvordan har du det, min stakkels Linkerben?“

Kristen følte sig saaret i sin inderste Hjerterod, hans Glæde var med et forgiftet, og han bøjede sig dybt ned over sit Arbejde og svarede ikke.

„Hørte du ikke, hvad jeg sagde?“ raabte hun paa ny; „hvordan har du det?“

Hans Kinder var hvide som Væggen, og der hang Taarer i hans Øjenhaar, da han løftede Hovedet og svarede med bævende Læber:

„Du maa ikke kalde mig med Øgenavne; for saa bliver jeg vred paa dig.“

Pigen var bleven forskrækket over hans alvorlige og højtidelige Adfærd. Hun ruskede ham i Armen og sagde:

„Søde lille Kristen! vær endelig ikke vred paa mig! Jeg mente jo ikke det bitteste ondt med det, og jeg skal aldrig sige det mere!“

„Nej, det kan gjærne være,“ svarede han uden at se op.

„Du er vred paa mig, Du er!“ raabte hun, kæmpende med sine Taarer, og klyngede sig op ad ham.

Krøblingen lagde sit Værktøj fra sig, vendte sig om imod hende og sagde med et Alvor som nogen Skolemester:

„Du kan da ogsaa nok tænke, lille Laura, at det maa gjøre en stakkels Krøbling ondt, naar nogen gjør Nar ad hans Legemsfejl.“

„Det har jeg ikke gjort!“ paastod hun.

„Jo, du har; for du kaldte mig Linkerben.“

„Ja, men det var jo ikke for at gjøre Nar ad dig!“ Hun hulkede.

„Jeg har tit med Gru tænkt paa,“ vedblev han, „at nogen maaske kunde faa i Sinde at give mig Øgenavne for mit daarlige Bens Skyld — og saa skulde du være den første! Det havde jeg rigtig nok ikke ventet af dig, Laura.“

„Du er haard, Kristen!“ stammede hun tudskraalende.

„Men lad nu det være glemt,“ fortsatte han i en venligere Tone og klappede hende paa Kinden. „Du mente det jo ikke saa slemt. Hold nu op med at græde, saa skal jeg sige dig noget, som Du vil blive rigtig glad ved.“

„Hvad er det?“ spurgte hun og tørrede sine Øjne.

„Jeg kan begynde at gaa.“

„Nej da!“ Taarerne forsvandt som Dug for et Solglimt, og Ansigtet blev lutter Smil.

„Jo, staa nu til Side, saa skal du se.“

(Fortsættes.)

Kvindelig Husflid paa Fyn.

I Anledning af Artiklen om Husflidens Betydning i forrige Husflidstidende, har Udgiveren haft Fornøjelsen at modtage følgende Brev fra en fynsk Bondekone:

„Jeg tager mig den Frihed, at skrive et Par Ord til Dem, skjønt jeg kun er en simpel Bondekone, og ikke vant til at føre Pennen. Jeg har i Deres ærede Blad læst, om Husfliden blandt Kvinderne paa Landet, og kan deraf forstaa, at man derovre i Kjøbenhavn tror, at Husfliden er rent borte paa Landet. Dette er ingenlunde Tilfældet, i det mindste ikke her i den Del af Fyn, hvor jeg bor. Vi ejer en Gaard, hvor der holdes en Karl, en Dreng, en voxen Pige og en halvvoxen Pige; til dem maa jeg aarlig udrede hen ved 100 Alen hjemmelavet Tøj, bestaaende af Vadmel, Hvergarn og Lærred. Foruden dette Tøj faar de hver 2 Pd. Uld om Aaret, og Storpigen faar 1 Lspd. Hør om Sommeren, og til Sommer skal hun ogsaa have et Faar født. Foruden Tjenestefolkene bestaar Familien af 8 Medlemmer, min Svigermoder, min Mand, jeg selv og vore fem Børn, vi gaar alle næsten udelukkende klædte i Tøj, som jeg selv lader væve. De maa ogsaa tro, at jeg har noget at bestille med at lappe og sy paa de gamle Klæder til saa mange. Jeg besørger det alt sammen selv, og paa en saadan Maade, at Klæderne ser ordentlige ud, til de er ganske opslidte. Min Tid er meget optaget af anden huslig Gjerning; thi jeg laver altid Maden selv, og vi er daglig tolv Mennesker og tit flere. Jeg passer ogsaa selv baade Kalve, Svin, Høns og Ænder; vi har for det meste hvert Aar et halvt Hundrede Ænder og lige saa mange Høns og Kyllinger. Ogsaa Mejeriet passer jeg, og har i mange Aar, aarlig lavet omtrent halvandet Hundrede Oste. Hele denne Mejerigjerning staar jeg naturligvis selv for. Da jeg som Pige gik ud at malke, gik jeg enten med Malkebøtten paa Hovedet eller ogsaa jeg bandt et Baand om Livet, som var fastgjort i Malkevognen, paa den Maade kunde jeg strikke alle de Strømper, som 5 à 6 Mennesker kunde bruge hele Aaret, og jeg har opfordret alle mine Piger til at strikke, naar de gaar ud at malke, og betalt dem rigelig, naar de har strikket eller syet noget for mig i Fritiden. Jeg er nu over fyrretyve Aar gammel, og jeg tror kun jeg har ejet en eneste Hat, som jeg ikke har syet selv. Ogsaa hvad anden Pynt, jeg har behøvet, har jeg selv lavet mig. Til mine Drenge har jeg syet Huer, saa at min Mand kun har kjøbt en Kaskjet til hver, og den ældste er dog 11 Aar. Nu har jeg været gift en tolv—tretten Aar og jeg har i den Tid stadig haft Smaabørn, hvis Pleje og Pasning har krævet megen af min Tid; i denne Vinter da mit mindste Barn er 2 Aar, arbejder jeg hver Aften til Klokken er over 11, og staar op igjen hver Morgen Kl. 6.

De maa ingenlunde tro, Hr. Redaktør, at jeg skriver for at rose mig; thi jeg er langt fra at være stor paa det af min Gjerning, men for at de skulde vide at den gode gamle Skik med Husflid og Lønningstøj ikke er uddød, og at en fynsk Gaardmandskone er meget flittig; jeg kjender jo mine egne Sager bedst, men hvad jeg har skrevet om, er almindelig paa hele Fyn.“

En Industri- og Husflidsudstilling

agtes af Malmø Industriforening afholdt i Juli Maaned d. A. i Malmø, samtidig med det femtende almindelige svenske Landbrugsmøde. Udstillingen er bestemt til at omfatte, foruden de skandinaviske Landes Raaemner til industriel Brug, tillige alle Slags Haandværks-, Fabriks- og Husflidsprodukter og Bestyrelsen indbyder derfor svenske, norske og danske Industri- og Husflidsdyrkere til at deltage i Udstillingen, i det den udtaler Ønsket om, at denne maa blive saa omfangs- og lærerig som det efter Forholdene er muligt.

Anmeldelser om Artikler, som ønskes udstillede, skal inden førstkommende 1ste April indsendes til Styrelsen for Industri- og Sløjdudstillingen i Malmø 1881, med Oplysning om hvor stor Plads paa Gulv, Bord eller Væg de indsendte Gjenstande omtrent kræver.

Anmeldte Artikler maa være afleverede i Udstillingslokalet, eller under Styrelsens Adresse ankomme til Malmø, senest den 18de Juni 1881. Transport fra og tilbage til Jærnbanestationen eller Havnen i Malmø, besørges af Styrelsen, uden nogen som helst Udgift for Udstillerne.

De enkelte Artikler maa medfølges af en i 3 Exemplarer affkreven Liste indeholdende 1) Udstillerens Navn, Stilling og Bosted, 2) Artiklernes Mængde, Beskaffenhed, samt Pris (pr. St. og i større Partier), 3) Hvorvidt Artiklerne ønskes solgte til den opgivne Pris eller ej. 4) Hvorvidt Forsikring under Udstillingen mod Ildebrand ønskes besørget gjennem Styrelsen paa Udstillerens Bekostning.

Hvad Artikler fra Danmark og Norge angaar, hvorfor der maa erlægges Toldafgift, saa haaber Styrelsen, ligesom ved tidligere Udstillinger, at kunne udvirke at dette undgaas, imod at Artiklerne, efter at Udstillingen er til Ende, atter udføres af Riget. Udstillingen agtes aabnet den 18de Juli og vil vedvare mindst en Maaned.

Skoletasker og Rejsekufferter.

Fra Hr. Bogbinder Knudsen i Rønde har Redaktionen modtaget Prøver af smaa praktiske Skoletasker af Lærred og Pap, betrukne med Voxdug, samt af lignende mindre Haandkufferter til Rejsebrug, hvilke leveres paa Bestilling til forholdsvis billige Priser. Det er Fabrikantens Hensigt at tilbyde sin Bistand, hvor man maatte ønske det, som Læremester i Udførelsen af disse Gjenstande som Husflidsarbejder, mod billigt Vederlag. Dersom flere Lærere i samme Egn kunde blive enige om at faa smaa Kursus i Stand for Skolebørnene vilde Udgifterne ved Rejse og Undervisning blive overkommelige, og da vi tror, at navnlig Forfærdigelsen af Skoletasker let kan læres af flinke Børn, og vilde afgive en efterspurgt Artikel, skal vi anbefale Hr. Knudsen i denne Retning. Nærmere Oplysning vil kunne faas hos ham ved skriftlig Henvendelse (Postadresse: Rønde).

Dansk Husflidsselskab.

Tiltraadte Medlemmer:

Gjern- og Skannerup Sogneraad.
Frederiksberg Husflidsskole.
Mollerup Husflidsforening.
Etatsraad Bagger.
Lieutenant Bagger
Fhv. Apotheker Aagaard.
Baronesse Stampe.
H. F. G. Baron Stampe.
Etatsraad Schønning.
Hofjægermesterinde Oxholm til Rosenfeldt.
Kancelliraad Thorup.
Frøken E. Lytzen.
Oberstinde Wildenradt.

Paa Grund af jævnlig indløbende Forespørgsler om, hvilken Støtte Lærere, der ønsker at gjennemgaa et Husflidskursus i Aar kan vente af »Dansk Husflidsselskab«, skal man ikke undlade at bringe til Medlemmernes Kundskab, at der ikke herpaa kan gives noget tilfredsstillende Svar, forinden Ministeriets Resolution paa Selskabets Andragende om en Sum til Udredelse af Diæter og Rejsepenge for Lærere, foreligger. I Erkjendelse af den store Mangel paa Lærerkræfter og Ønsket om, at det paa alle Maader maatte lettes Lærere og andre, der egner sig til at give Børn Undervisning i Husflidsarbejder, Adgang til Uddannelse i denne Retning, tilsigter man at oprette Kursus trindt om i Landet til alle Tider af Aaret, og Udførelsen vil kun bero paa, om de tilstrækkelige Midler kan skaffes til Veje, hvorom man har grundet Haab. Derved vil kunne opnaas, at Rejserne bliver mindre bekostelige, og at et Kursus kan gjennemgaas i flere Afsnit, afpasset efter vedkommendes Lejlighed. Nærmere Meddelelse om Husflidskursus vil først kunne ventes, naar Finantsloven er vedtagen.

I Henhold til Lov af 3dje Januar 1851 § 11 skal jeg anmode om i det førstkommende Nummer af „Tillægstidenden til Husvennen" og i „Dansk Husflidstidende" at optage nærværende Meddelelse om, at der i „Nationaltidenden" for 4de Februar og i „Dagstelegrafen" for 7de Februar har været optaget et Tilsvar til Hr. Advokat Hindenburg i Anledning af hans Meddelelser i Dansk Husflidstidendes December og Januar Nr., hvilke Meddelelser senere ere optrykte i „Tillægstidenden til Husvennen".

Kjøbenhavn, den 13de Februar 1881.

Ærbødigst
A. Clauson-Kaas.

Indhold:

Kjøbenhavn. — Trykt hos J. H. Schultz.

Tillæg til Husvennen.

Nr. 29. Søndagen den 17. April. **1881.**

Husflidssagen og Clauson-Kaas.

Under 6te Marts har Husflidsselskabets i Fjor afskedigede Sekretær Hr. Kammerjunker, Ritmester A. Clauson-Kaas udsendt en Pjese, kaldet: **„Indlæg i Husflidssagen.** Svar til Hr. Højesteretsadvokat Hindenburg." Denne Pjese indeholder foruden en Del usande Paastande over for Selskabets Styrelse ogsaa en Række frække Sigtelser og usandfærdige Fremstillinger vedrørende mig personlig. Skjønt nævnte Produkt paa Titelbladet har Betegnelsen: „Trykt som Manuskript" (d. e. ikke offentligt), er det dog tilsendt alle Landets Blade samt overgivet til Forhandling i Boglader, foruden at være tilsendt et stort Antal private Personer, medens det, vel at mærke (paa en enkelt Undtagelse nær) af Forfatteren **ikke** er tilstillet Selskabets Styrelsesmedlemmer, saa lidt som det er tilstillet mig, der kun har faaet Skriftet tilsendt fra indignerede Modtagere. Da dette af usande Beskyldninger og Fremstillinger gjennemsyrede „Husflidsindlæg" for mit personlige Vedkommende kræver en særlig Belysning, har jeg, i Steden for at give et kortere Tilsvar her i „Husflidstidende", foretrukket at udgive en udførligere Paavisning af de kaasiske Paastandes Grundløshed og Uholdbarhed. Dette Skrift: **„Husflidssagen og Clauson-Kaas.** En Belysning ved N. C. Rom" vil enhver, der har modtaget „Indlæg i Husflidssagen", faa frit tilsendt ved Henvendelse til undertegnede, medens enhver anden, for hvem denne Sag har Interesse, vil kunne kjøbe Pjesen for 35 Øre gjennem enhver Boglade.

N. C. Rom.

Dansk Husflidsselskab.

I Anledning af Hr. Ritmester Clauson-Kaas's Skrift, kaldet „Indlæg i Husflidssagen", skal undertegnede Styrelse for Dansk Husflidsselskab erklære, at den har med Eenstemmighed taget den Beslutning at afskedigede Hr. Ritmesteren som Sekretær, fordi den efter de om ham gjorte Erfaringer maatte ansee det uforsvarligt at beholde ham i en saadan Tillidspost. At Hr. Ritmesteren søger Grunden til sin Afskedigelse alle andre Steder end i sit eget Forhold, er let forklarligt, men afgiver ingen Grund for Styrelsen til at indlade sig i Avisfejde med ham. Derimod vil han paa Grund af sine ugrundede, ærekrænkende Beskyldninger imod Højesteretsadvokat Hindenburg blive draget til Ansvar efter Loven.

I Styrelsen for Dansk Husflidsselskab, Marts 1881.

P. Bille-Brahe. Kammerherre, Baron. Egeskov.	M. Cold. Forretningsfører for Kunstflidslotteriet.
A. Hindenburg. Højesteretsadvokat.	Severin Jensen. Malermester. Borgerrepræsentant.
Lucianus Kofod. Kaptain. Folkethingsmand.	Th. Nielsen. Lærer. Folkethingsmand.
Vestesen. Pastor emer.	Th. Wessel. Grosserer.

Undertegnede Medlemmer af Styrelsen Dansk Husflidsselskab erklære herved:

at Ritmester Clauson-Kaas den 29de April 1879 fik bevilget 2,000 Kr. som Diæter og Honorar for Udstillingerne i Paris og Svendborg under den Forudsætning, at han ikke andenstedsfik nogen Understøttelse til disse Rejser,

at Ritmester Clauson-Kaas, da det viste sig, at han havde faaet en Understøttelse af det Reiersenske Fond til at rejse til Paris for, paastod for Styrelsen, at denne Understøttelse ikke vedkom Husflidssagen, men var ydet ham med Hensyn til Pilekulturen her i Landet,

samt at der ikke har hersket nogen principiel Uoverensstemmelse mellem ham og Advokat Hindenburg om de bedste Midler til Husflidssagens Fremme, der skulde være den sande Grund til hans Afskedigelse.

Ritmester Clauson-Kaas's Paastande i modsat Retning i hans Skrift „Indlæg i Husflidssagen" ere saaledes ikke stemmende med Sandheden.

Kjøbenhavn i Marts 1881.

M. Cold. Th. Nielsen. Th. Wessel.

Om Dansk Husflidsselskabs og mit Forhold til Ritmester Clauson-Kaas.

Af A. Hindenburg.

I Anledning af Hr. Ritmester Clauson-Kaas's Skrift kaldet „Indlæg i Husflidssagen", har jeg troet at skylde Selskabets ærede Medlemmer følgende yderligere Redegjørelse.

Dansk Husflidsselskab blev i sin Tid dannet paa Grund af, at de Mænd, som væsentligst havde beskjæftiget

sig med Husflidssagen, nemlig Skolelærer Rom og Ritmester Clauson-Kaas, ikke havde saa stor Indflydelse paa Publikum, at de uden Hjælp fra andre kunde bringe Sagen frem. Der blev valgt en Styrelse, og da Ritmester Clauson-Kaas boede i Kjøbenhavn, blev Pladsen som Sekretær overdraget ham.

Hans Afskedigelse hidrører ikke fra, at der, som han angiver „herskede en principiel Uoverensstemmelse imellem Hr. Advokaten og mig om de bedste Midler til Husflidens Fremme". Der indeholdes da heller ikke i Clauson-Kaas's lange Indlæg den ringeste Antydning af, hvori denne principielle Uoverensstemmelse skal have bestaaet. Grunden til Afskedigelsen var udelukkende Hr. Clauson-Kaas's eget Forhold, og han har været saa uheldig selv at levere Beviset herfor i sin seneste Henvendelse til Medlemmerne.

Hr. Clauson-Kaas erkjender her, at han af det Reiersenske Fond og i Følge Anbefaling fra den afdøde Formand for Dansk Husflidsselskab har modtaget 500 Kr. til en Rejse til Pariserudstillingen jfr. hans Indlæg S. 5 og 37. Selv om han paa Grund af denne Anbefaling maatte kunne være berettiget til at paastaa, at Selskabet skulde anses vidende om at han havde søgt Understøttelsen, hører det til Dagens Orden, at den, der søger en Understøttelse, ikke faaer den. Da Clauson-Kaas henvendte sig til Selskabet med Anmodning om at faa Dagpenge og Honorar for sine Rejser til Udstillingerne i Svendborg og Paris, skjulte han, at hans Ansøgning til det Reiersenske Fond var bleven bevilget, og Styrelsen bevilgede ham da som Diæter for Pariserudstillingen 940 Kr., som Diæter for Svendborg Udstillingen 260 Kr., og som Honorar for begge Udstillinger 800 Kr., i alt 2,000 Kr., fordi den troede, at han ingen Understøttelse fik anden Steds fra. Dette kunde Hr. Clauson-Kaas ikke ret vel modsige, da det vil kunne bevises ved Vidner, og han har da heller ikke modsagt det. Han bemærker derimod: „Det er desuden noksom bekjendt, at slige Understøttelser offentliggjøres i Bladene, hvorfor ethvert Forsøg fra min Side med at skjule den bevilgede Understøttelse i og for sig vilde have været enfoldigt" jfr. Indlæg S. 5—6. Det kan være rigtigt, at saafremt Styrelsen havde eftersét Offentliggjørelserne om, hvem der havde faaet Understøttelse af det Reiersenske Fond, vilde den have kunnet faa at vide, at Clauson-Kaas havde faaet sin Ansøgning bevilget. Styrelsen anstillede intet saadant Eftersyn, idet det ikke faldt den ind, at Clauson-Kaas vilde skjule den modtagne Understøttelse. Naar et Selskabs Sekretær og Tillidsmand andrager om en Bevilling og derhos udtaler, at hans Henvendelser anden Steds have været forgjæves, maa en Styrelse være berettiget til at gaa ud fra, at dette forholder sig rigtigt. At Styrelsen har undladt Undersøgelse i Bladene vil kun kunne bebrejdes den, naar man vil paastaa, at den efter gjorte Erfaringer maatte vide, at den ikke burde stole paa Sekretærens Paalidelighed, men denne Anke synes i al Fald ikke passende at kunne fremsættes af Hr. Clauson-Kaas. Det var først efter, at Clauson-Kaas havde faaet de 2,000 Kr. bevilgede, at man kom til Kundskab om, at han havde faaet de 500 Kr. fra det Reiersenske Fond, men uagtet Bevillingen saaledes beroede paa en Misforstaaelse, ansaa Styrelsen sig ikke berettiget til at tage den tilbage, og Clauson-Kaas har faaet alle Pengene.

Efter den saaledes gjorte Erfaring troede Styrelsen ikke at kunne forsvare at lade Hr. Clauson-Kaas beholde en Stilling, der i mange Henseender ikke kunde kontrolleres, og hvor det altsaa var nødvendigt at have en Mand, til hvem man maatte have ubetinget Tillid. Det var i Forhold hertil af underordnet Betydning, at Clauson-Kaas som han selv erkjender i Indlæg S. 8 uden at give Styrelsen nogen som helst Underretning, forelagde Kultusministeriet et (for øvrigt i flere Henseender uheldigt) Forslag til Oprettelsen af Haandgjerningsskoler over hele Landet, uagtet det vel maa indrømmes, at en Styrelse vanskelig kan finde sig i at blive fuldstændig ignoreret af sin egen Sekretær. Hr. Clauson-Kaas undskylder sig med, at jeg den Gang var bortrejst for længere Tid. Husflidsselskabets Kopibog konstaterer derimod, at Betænkningen til Ministeriet, i hvilken Hr. Clauson-Kaas skriver: „Det danske Husflidsselskab, hvis Forretningsfører jeg har den Ære at være, har lige fra sin Stiftelse i 1873 haft dette Formaal for Øje osv." — er af Oktober 1879 og i hele denne Maaned var jeg her i Byen, hvilket enhver kan forvisse sig om ved at efterse Højesteretstidenden eller Berlingske Tidende. Herefter er det vel overflødigt at tilføje, at det er ren Fantasi, naar Hr. Clauson-Kaas skriver: „Ved Hr. Advokatens Hjemkomst besvaredes min ham herom givne Meddelelse med et kort „Det var godt"." Da jeg tilfældigvis kom til Kundskab om Betænkningen ved at gaa op paa Kontoret og efterlæse Kopibogen, gjorde jeg Hr. Clauson-Kaas Forestillinger, hvorpaa han bad om Forladelse og tilbød at tilbagekalde sin Erklæring til Ministeriet. Dertil svarede jeg, som af Hr. Clauson-Kaas angivet, at det ikke gik an at desavouere ham. Jeg kunde nemlig for Sagens Skyld ikke ønske det bekjendt, at Sekretæren handlede paa egen Haand bag Styrelsens Ryg.

Der var i Styrelsen Uenighed om, hvorledes man burde stille sig ligeoverfor Hr. Clauson-Kaas, naar den ny Sekretær var tiltraadt. Medens der paa den ene Side blev sagt, at man efter de gjorte Erfaringer burde udtræde af al Forbindelse med ham, fandt andre Medlemmre af Styrelsen, at det vilde være haardt for Hr. Clauson-Kaas paa en Gang at miste hele den ikke ubetydelige Indtægt, som Selskabet hidtil havde ydet ham. Den sidste Mening sejrede; dog var den hele Styrelse enig i, at Hr. Clauson-Kaas maatte give Selskabet Garanti for, at han vilde arbejde loyalt sammen med den nye Sekretær. Efter Hr. Clauson-Kaas's Personlighed ansaa man det nemlig for sandsynligt, at han vilde organisere en virksom Agitation imod Styrelsen for paa denne Maade at tilbageerobre sin Stilling som Sekretær.

Da Hr. Clauson-Kaas altsaa spurgte, om det var Meningen, at Selskabet aldeles vilde trække sig tilbage fra ham, fik han til Svar, at dette ikke vilde finde Sted, naar han ikke selv fremkaldte det. Af Hensyn hertil var Ritmester Lillienskjold kun blevet ansat med et Honorar af 800 Kr., medens hans Forgænger havde haft 1,200 Kr. foruden 300 Kr. til Assistance. Det blev forestillet Hr. Clauson-Kaas, at det kunde befrygtes i høj Grad at svække Interessen for Husflidssagen, saafremt der var Uenighed mellem ham og Selskabet, og at det derfor vilde være hans Pligt, saafremt Husflidssagen virkelig laa ham paa Hjærte, loyalt at støtte den ny Sekretær. Dette maatte ogsaa hans Interesse tilsige ham, idet det var Styrelsens Hensigt at lade Clauson-Kaas beholde den Del af hans Virksomhed, som blev særskilt betalt, selvfølgelig under Sekretærens Tilsyn og Kontrol. Naar Selskabet ved hans og Hr. Lillienskjolds forenede Anstrængelser vandt Tillid og Kræfter, var det at haabe, at det vilde kunde disponere over betydeligere Pengemidler og være i Stand til at forskaffe ham større Fordele, der kunde opveje det øjeblikkelige Tab, han led ved at maatte afgive Sekretærpladsen.

Hr. Clauson-Kaas gik tilsyneladende ind paa disse Betragtninger, men i Steden for satte han en Agitation i Gang imod den ny Sekretær og afgav til Styrelsen en af fem Kredsformænd under 4de Januar 1880 afgiven Erklæring, der gik ud paa, at Clauson-Kaas var den Mand, under hvis Fane de kun vilde samles. Styrelsen betydede nu Hr. Clauson-Kaas, at den ikke vilde kunne staa i Forhold til ham, naar han vilde desorganisere Selskabet, og at den maatte fordre, at han opfordrede Kredsformændene til at arbejde med den ny Sekretær, samt at han derhos udtrykkelig erklærede, at Hr. Ritmester Lillienskjold afløste ham „i Følge venskabelig Overenskomst", hvilket ogsaa var i hans egen Interesse, da han mindst kunde være tjent med, at den virkelige Grund blev bekjendt.

Hr. Clauson-Kaas syntes atter at falde til Føje og underskrev et af mig forfattet Brev, som findes aftrykt i hans Skrift S. 26—27. Det er meget besynderligt, at han vil fremhæve dette ham aftvungne Skridt, som en Overenskomst, ved hvilken Selskabet skulde have paalagt sig en Række Forpligtelser ligeoverfor ham. Naar han saaledes angiver, at Styrelsen derved forpligtede sig til „ikke at unddrage mig Selskabets Støtte", — „ikke at gribe forstyrrende ind i Kredsenes og min forenede Virken" saa vil enhver kunne indse, at dette ikke kan være sandt i det det vilde stille Styrelsen i et Underordnelsesforhold til Hr. Clauson-Kaas.

Styrelsen paatog sig ingen som helst Forpligtelse imod Hr. Clauson-Kaas, hvorimod den alene tilsagde ham, at hans Hjælp vilde blive benyttet, saafremt han vilde arbejde loyalt med Styrelsen og Ritmester Lillienskjold. Dette syntes Hr. Clauson-Kaas meget vel at forstaa, og han udbad sig derfor Oplysning om, hvorledes Forretningerne skulde fordeles mellem ham og Hr. Lillienskjold. Herpaa fik han et Svar, i hvilket Styrelsen havde fulgt det Princip at skaane Hr. Clauson-Kaas for enhver Forretning, der efter hans Fremstilling bragte ham Tab, og derimod overdrage ham dem, der var forbundne med Fordel. Til Oplysning herom aftrykkes her det omtalte Svar.

Kjøbenhavn, d. 9de Februar 1880.

Hr. Ritmester Clauson-Kaas.

. . . . Dersom Aftale om Foredrag efter deres Opfattelse ikke kan vente indtil De er kommet tilbage fra Sverige, har jeg intet imod, at Foredrag af Dem averteres, hvor De antager det kan tjene Sagen. Men jeg stiller til Betingelse, hvis Foredrag skal holdes, at De i Deres Foredrag fremhæver den Personalforandring, der vil finde Sted den 1ste April som heldig og varslende vel for Selskabets Fremtid. Hvorledes De vil motivere dette overlader jeg for saa vidt til Dem selv, enten De vil fremhæve, at deres hyppige Fraværelser i Udlandet have gjort det uoverkommeligt for Dem at varetage Sekretærforretningerne, eller De vil anføre Deres Beskjæftigelse med Centralskolen eller en hvilken som helst anden Grund. Hovedsagen for mig er, at De ved offentlig at billige den forestaaende Forandring giver Bestyrelsen Garanti for, at De ikke vil fortsætte den disorganiserende Virksomhed, som De ved at modtage Kredsformændenes Erklæring af 4de Januar d. A. og ved at aflevere den til Bestyrelsen har gjort Dem skyldig i. Bestyrelsen i sin Helhed er i saa Henseende ikke aldeles beroliget, og det kan ikke fordres eller ventes, at den skulde foranstalte Deres Rejse, saafremt De benytter Deres Indflydelse paa Kredsformændene og Selskabets øvrige Korrespondenter til kun at skjænke den trufne Foranstaltning en betinget Anbefaling, saaledes nemlig, at den kun blev anbefalet, naar og for saa vidt Deres tidligere Stilling til Kredsene blev bevaret. Dersom De antager det stridende imod Deres Overbevisning og Samvittighed at optræde saaledes, skal De ikke rejse, men meddele, at Rejserne ville blive overtagne af Ritmester Lillienskjold. Vil De derimod samtykke i det af mig opstillede Vilkaar, maa De paa hvert enkelt Sted, hvor De holder Foredrag, sikre Dem Bevis, enten ved Referatet i den lokale Avis eller ved Bevidnelse af tilstedeværende troværdige Mænd, at De har udtalt Dem som af mig forlangt. Naar dette Bevis derefter forelægges mig, vil De kunne vente Deres Rejseomkostninger godtgjorte som hidtil sædvanligt; i modsat Fald maa De betragte Deres eventuelle Rejse som Selskabet uvedkommende.

4) I det Øjeblik, da Selskabet til sin Beklagelse har maattet tage en Beslutning, der maa forringe Deres pekuniære Vilkaar, finder jeg det ikke passende at modtage personlige Offere af Dem. Jeg kan derfor ikke acceptere Deres Forslag til Elever i Almueskolen, men opfordrer Dem til at indsende et andet Forslag, baseret paa, at De derved intet Offer bringer.

. . . .

5) Ogsaa herom imødeseer jeg et nyt Forslag baseret paa, at De intet Offer bringer personlig.

. . . .

6) Angaaende det fremtidige Forhold maa De forhandle med Ritmester Lillienskjold, i det det er klart nok, at Selskabet vil paalægge Hr. Lillienskjold det størst mulige Arbejde for hans Lønning som Sekretær, og hvad Hr. L. for denne Løn vil udføre udenfor Sekretærforretningerne i strængeste Forstand, faar Selskabet jo paa en Maade gratis udført af Lillienskjold. Det vilde da være daarlig Økonomi for Selskabet, at honorere Dem for de Forretninger, som ikke ville koste os Noget, naar Lillienskjold udfører dem. Saaledes som Mennesker i Almindelighed ere, ere de ikke særlig begjærlige efter Arbejde, som Intet indbringer dem, og som de ikke strængt taget er pligtigede til at udføre. I det Selskabet nu ligeoverfor Ritmester Lillienskjold ved at sætte sig paa det Standpunkt, at han Intet skal oppebære af Selskabets Kasse udover sin Lønning — Dagpenge for Rejser selvfølgelig undtagne — medens De vil faa hvert enkelt Arbejde betalt, vil en tilfredsstillende Arbejdsfordeling formentlig udvikle sig ganske naturligt, naar De henvender Dem til Lillienskjold, i det denne vistnok vil være tilfreds med, at se Dem overtage Forretninger, som han selv altsaa herved fritages for. For saa vidt Bestyrelsens Mellemkomst her skulde blive paakaldt vil, dens Udgangspunkt blive saavidt muligt at skaane Deres pekuniære Interesser og fritage Dem for de Forretninger, hvis Udførelse for Dem har været forbundet med Offere, eller som i al Fald ingen Fordel har bragt Dem. Da saaledes Kredsenes Forsyning med Værktøjer og Modeller efter Deres Erklæring i sidste Bestyrelsesmøde ikke har bragt Dem nogen som helst Fordel, men derimod betydeligt Bryderi, vil dette være en Virksomhed, som vil blive Ritmester Lillienskjold paalagt.

. . . .

Deres ærbødigste
A. Hindenburg.

Det vil vel næppe kunne paastaaes, at Styrelsen her er optraadt i en imod Hr. Clauson-Kaas fjendtlig Aand. Den stillede kun den selvforstaaelige Fordring, at Hr. Clauson-Kaas ikke maatte modarbejde Styrelsen, naar han vilde have dens Understøttelse. Hr. Clauson-Kaas kunde efter Modtagelsen af dette Brev ikke tro, at Styrelsen vilde stille sig selv og Ritmester Lillienskjold i et Underordnelsesforhold til ham.

Hr. Clauson-Kaas foretog paa de ham af Styrelsen foreskrevne Betingelser en Rejse paa Sjælland og Samsø og fik den betalt med 133 Kr. 58 Øre. Styrelsen kom imidlertid til Kundskab om, at Hr. Clauson-Kaas vedblev sin Agitation imod den, og han har nu ogsaa i sit Indlæg S. 5 selv erkjendt, at Styrelsen for saa vidt ikke har taget fejl. Styrelsen bragte derhos tilfældigvis i Erfaring, at Hr. Clauson-Kaas havde skrevet, og ladet autografere et Brev, der indeholdt, at Styrelsen havde afskediget ham uden at meddele ham Grunden dertil. Det var først i December 1880, efter at Hr. Clauson-Kaas i elleve Maaneder udholdende havde drevet den Agitation, at den Artikel fremkom, over hvil-

ken Hr. Clauson-Kaas beklager sig. Jeg henstiller til de ærede Medlemmer, om Styrelsen passende kunde tie længere, og om Hr. Clauson-Kaas har Ret i sin Paastand, at jeg uden Grund har valgt Offentligheden til mine Udfald imod ham, og at jeg derved dels har tilsidesat de Hensyn, som jeg skylder Husflidssagen, dels mod hans Villie tvungen ham til et nødtvungent Forsvar. Det er tvert imod Hr. Clauson-Kaas, der har tilbagevist den Samvirken, som Selskabet til Trods for det passerede ønskede at fremkalde. Han har ikke Ret til uhindret at kunne fortsætte en paa Usandhed grundet Agitation imod Styrelsen og til at erklære sig angrebet og forurettet, naar Styrelsen oplyser den virkelige Sammenhæng.

Hvad angaaer Fordringen om Sammenkaldelse af et Samfundsraad eller Generalforsamling er det i et Styrelsesmøde vedtaget ikke at foretage noget saadant. Grunden hertil er den, at Styrelsen efter Lovene først skal fratræde naar 25 Kredse er dannede, og dette Tidspunkt, der forudsætter et Antal af mindst 500 Medlemmer er endnu ikke naaet. En Generalforsamling er ikke skikket til at tage Beslutning om Selskabets Anliggender, fordi de i Kjøbenhavn bosatte Medlemmer da vilde have en unaturlig Overvægt og af samme Grund vil der ikke kunne være Tale om Beslutning af et Samfundsraad, i det de fynske Kredsformænd i saa Fald vilde faa den højeste Selskabsmagt til Forurettelse for de andre Landsdele.

Hvad det mere personlige Forhold mellem Styrelsen og Hr. Clauson-Kaas angaar, har der aldrig fundet noget Uvenskab Sted mellem Styrelsens enkelte Medlemmer og Hr. Clauson-Kaas, der i Omgang er en meget behagelig Mand, og som stadig var villig til at bede om Forladelse for de Fejl, han begik. Da Styrelsen derhos meget vel indsaa, at Hr. Clauson-Kaas's Afskedigelse vilde kunne berede Husflidssagen store Vanskeligheder, skred man først til Afskedigelsen, da der var Enstemmighed om, at den var absolut nødvendig. Hvad mig angaar har jeg stadig i Styrelsen staaet paa den for Hr. Clauson-Kaas gunstigste Side. Ikke blot var jeg den, som Kaas tyede til, naar han vilde have højere Betaling, og som førte Ordet for, at han fik de tidligere nævnte 2,000 Kr. bevilgede for de to Udstillinger, men jeg har ogsaa efter hans Afskedigelse arbejdet for, at Selskabet fremdeles understøttede ham i hans Virksomhed, selvfølgelig under fornøden Kontrol.

Alt dette véd Hr. Clauson-Kaas meget vel, og jeg tør antage, at det er Erindringen derom, der har bragt ham til i sit Skrift S. 23 at omtale „den Agtelse, jeg og alle bære for Hr. Advokat Hindenburg og Styrelsens enkelte Mænd."

Bevidnelsen af denne Agtelse forhindrer ham rigtig nok ikke fra at fremstille mig som den, der i mangfoldige Punkter har undertrykt og fordrejet Sandheden. Hr. Clauson-Kaas's Fremstilling er i den Grad urigtig, at den tryggeste Maade at læse den paa, er ikke at stole paa noget som helst, af hvad deri anføres, end ikke paa Citaterne, naar disse ikke er anførte in extenso. Hr. Clauson-Kaas maa være i Besiddelse af en meget levende Fantasi i Forening med en meget slet Hukommelse. Saaledes vil jeg i al Fald helst forklare mig det, naar han giver Beretninger, om hvad jeg har sagt ved „min Hjemkomst" fra min længere Rejse, da han omsider blev i Stand til at give mig Meddelelse om sin Forhandling med Kultusministeriet, og det saaledes, at han anfører de nøjagtige Ord, jeg skal have brugt „Det var godt" o. desl. uagtet jeg som ovenfor paavist var stadig til Stede her i Byen paa den Tid, hvorom der her var Tale. Jeg antager at kunne fritage Medlemmerne for en Gjendrivelse af de mangfoldige Urigtigheder, som der findes i Hr. Clauson-Kaas's lange Indlæg, og det saa meget mere, som Hr. Clauson-Kaas selv har bedre Tanker om mig, end man efter hans Flyveskrift skulde tro. Dersom blot Fjerdedelen var sandt af det, han der paasiger mig, vilde han ikke kunde have mindste Tillid til mig, og allermindst ansee mig for en upartisk og paalidelig Dommer i en Sag, under hvilken han er sagsøgt til at betale Overretssagfører Hein m. Fl. over 44,000 Kroner. Han havde i sin Tid udnævnt mig, til Voldgiftsmand i denne Sag. Da jeg tænkte mig at Hr. Clauson-Kaas efter det i Husflidselskabet Forefaldne kunde ønske mig fjærnet som Voldgiftsmand, tilbød jeg ham at træde tilbage. Men Hr. Clauson-Kaas lod derefter tilføre Voldgiftsrettens Protokol under 3dje August 1880, altsaa paa en Tid, da han efter Skriftets Fremstilling havde lært min Upaalidelighed at kjende:

„Hr. Clauson-Kaas erklærede, at han havde den fuldeste Tillid til Advokat Hindenburg og ikke ønskede ham afløst af en anden Voldgiftsmand."

Dansk Husflidsselskabs Skole

har nu arbejdet i 4 Maaneder og, som paavist i dette Blad tidligere, under ugunstige Vilkaar. Naar man endvidere tager Hensyn til, at Drengene i det højeste arbejder 6 Timer om Ugen, hvoraf Nogle deler Tiden til forskjellige Fag, da kan man danne sig den rette Maalestok, hvorefter Resultatet bør bedømmes for de Drenges Vedkommende, der har besøgt Skolen i de 4 Maaneder uden Afbrydelse. At en Del forlader Skolen, naar deres Forældre har faaet en indbringende Beskjæftigelse for deres Børn, saa længe Undervisningen ikke er obligatorisk, og at der har været megen Sygdom i denne Vinter kan ikke lades ude af Betragtning. Imidlertid er dog ganske vakre Arbejder fremkomne baade i Pap-, Kurvemager- og Træarbejde af de Elever, der særlig har Sans og Anlæg for disse Grene af Haandarbejde, og der vil forventelig ved den forestaaende Udstilling i Industriforeningen den 8de April blive Lejlighed for enhver, der har Interesse for Skolen, til at tage i Øjesyn en Del af de Arbejder, der er forfærdigede i Husflidsskolen udelukkende af Børn fra Almueskolerne. De fleste Arbejder er forfærdigede paa Skolen, enkelte Pap- og Kurvemagerarbejder ogsaa udenfor Skolen i Børnenes Hjem. Naar der i Træarbejde kun fremlægges faa Gjenstande, har dette ganske naturligt sin Grund deri, at Forarbejderne kræver saa lang Tid, at man ikke kan vente allerede i denne Periode at se Løsningen af den ikke lette Opgave, at lære et Barn at bruge Høvlen paa en tilfredsstillende Maade, hvorved meget Træ gaar til Spilde, og mangt et Arbejde maa kasseres, en Opgave, man paa den anden Side ikke tør lægge til Side, naar Barnet skal lære Nøjagtighed og Punktlighed. Skal imidlertid Skolen være en Spore til Husflidens Fremme, da maa der saavidt muligt tillige gives Anvisning paa saadanne Arbejder, som kan udføres i Hjemmet, og i saa Henseende er Pap- og Kurvemager- samt Træskæringsarbejder de mest dertil egnede blandt dem, man endnu har kunnet fremme i Skolen. Hvormeget man end kunde ønske at optage andre Fag i Skolen, maa man aldeles se bort derfra, saalænge Selskabet alene skal bære Omkostningerne ved Lærernes Lønning og Raamaterialet samt Værktøjets Anskaffelse, ja man vil end ikke være i Stand til hele

Aaret at kunne holde Skolen aaben, som ønskeligt var, naar ikke Selskabet hertil kan faa Tilskud anden Steds fra. Det er glædeligt i saa Henseende at kunne berette, at der fra flere handlende er vist den Interesse for Skolen, at der er skjænket Raamateriale og Værktøj til Børnenes Hjemmearbejde, ligesom der fra Lærere og Elever i Haderslev Læreres Skole er sammenskudt en lille Pengesum, saa at Skolen er sat i Stand til at kunne forsyne nogle af de flinkeste Børn og dem, der særlig kan have Gavn deraf med Værktøj og Raamateriale til Arbejde i Hjemmet. Dette maa Skolen med saa meget mere Taknemmelighed paaskjønne som man kan regne det for den første Anerkjendelse af Skolens Virksomhed fra udenforstaaende, og fordi det i høj Grad fremmer det Maal, man har foresat sig, at udvikle Børnenes Lyst til Arbejde.

Husflidsmanden og Kromanden.

Fortælling af Knud Skytte.

(Fortsat.)

Han rejste sig og gik med Kjæppen i Haanden hen til Sengen og tilbage igjen. „Hvad siger du saa?“ spurgte han triumferende.

„Ja, men du halter jo forskrækkeligt.“

„Det har du Ret i — tror du, det kan komme saadan lige paa en Studs? Jeg begyndte først i Gaar, og i Dag er det allerede bedre.“

„Mon du kan komme til at gaa rigtig godt igjen?“ spurgte hun.

„Med Guds Hjælp, ja; men det vil tage Tid.“

„Aa, hvor jeg nu er glad, og jeg skal aldrig være slem ved dig mere!“ raabte hun.

„Snak nu ikke mere om det, din lille Tosse — det er jo glemt. Men saa er der en anden Ting: du maa ikke omtale det, ikke til et eneste Menneske.“

„Hvorfor ikke?“

„Jo, for Mo'r maa ikke vide det — førend senere. Hun har imod, at jeg øver mig i at gaa, naar hun ikke er hjemme; hun er ræd for, jeg skal komme til Skade; men jeg kan ikke lade det være, jeg kan ikke!“

„Du og jeg er altsaa de to eneste, der ved det! Aa, hvor jeg skal tie!“ raabte hun jublende og klappede i Hænderne.

„Ja, lad mig endelig se det.“

I det samme raabte Krokonen ovre fra deres: „Lavra! hvor bliver Du af?“

„Nu kommer jeg, Mo'r!“ svarede hun og skyndte sig afsted; men i Døren vendte hun sig om og forsikrede endnu en Gang: „Jeg skal nok tie — hører Du, Kristen? Jeg skal tie som en Mur!“

Gangøvelserne fortsattes daglig og med god Vilje, og Lavra maatte flere Gange daglig over til sin Ven og se, hvorledes han bedrede sig.

En Eftermiddag sagde han til hende: „Der er ogsaa en anden Grund til, at jeg har skjult det for Moder. Jeg vilde saa gjærne gjøre hende lykkelig ved at berede hende en rigtig glad Overraskelse. I Dag tror jeg, det skal gaa for sig. Jeg kan ikke bære paa Hemmeligheden længere, og jeg er saa rask nu, at jeg synes, jeg kunde gaa en hel Mil. Har du Tid, lad os saa følges ad ud i Marken og se til Høstfolkene.“

„Ja, jeg kan magelig faa Stunder,“ svarede hun.

„I Guds Navn da! Lad os saa komme afsted.“

Han tog en almindelig Spadserestok i Haanden, og de fulgtes ad hen over Gaden og ud ad Markvejen. Kristen haltede slemt endnu; men han kunde gaa næsten lige saa rask som Lavra. Folk var nær ved at falde i Staver over dette Særsyn. „Ih, men Herre Gud! er det ikke Kristen Sommer og Kromandens Lavra? og han kan jo gaa!“ sagde de til hverandre.

Kristen nikkede „Goddag“ til dem, og de gik videre. „Hvor jeg er lykkelig i Dag, mageløs lykkelig!“ sagde han til sin Ledsagerske. „Se, hvor dejlig Solen skinner og varmer. Nu kan vi se Skoven, Lavra, og hør, hvor Fuglene synger! Jeg tror aldrig, jeg har været ude i et saadant Himmeriges Vejr før i Dag. Nu kan vi se ud over Engene. Se, hvor dejlig Aaen ligger og blinker der ude som lutter Sølv! Der ude var det, jeg kom til Skade — det er to Aar siden. Jeg kan kjende din Faders Heste, Lavra. Der staar den brune Hoppe, som slog mig af. Aa, det er morsomt!“

„Men kan du holde ud at gaa saa stærkt?“ spurgte hun.

„Jo, des længer jeg gaar, des bedre jeg kan; jeg tror virkelig, det syge Ben har godt af den friske Luft!“ svarede han.

Nu nærmede de sig Stedet, hvor Folkene gik og mejede. Else havde just bundet et Neg, og idet hun rettede sin Ryg og vilde gaa videre, fik hun Øje paa de kommende.

„Hvad er det for et Par Smaafolk, der kommer halende ned ad Vejen?“ spurgte hun.

Alle Folkene standsede med deres Arbejde og stirrede i samme Retning.

„Den ene er lille Lavra,“ sagde Kromanden, der var ude at se til sine Folk; „men hvem Drengen er ... nu har jeg aldrig kjendt Mage ... men det er jo Kristen?“

Børnene kom stadig nærmere.

Jo, det var ganske rigtig Kristen Sommer, det kunde der ingen Tvivl være om. Nu svingede han med Kaskjetten og raabte: „Mo'r, Mo'r! jeg kan gaa! jeg kan gaa!“

Else var bleven helt stum af Glæde og Overraskelse. Hun gik Drengen et Par Skridt i Møde med udbredte Arme, som om hun vilde vogte ham for at falde, og han ilede i hendes Favn.

„Min kjære Dreng!“ fremstammede hun omsider, medens hun vedblivende knugede ham ind til sig, kyssede og klappede ham. „Hvor Gud dog er god imod os! Det er næsten alt for megen Lykke paa én Gang!“ Hun græd, og hun lo og vidste neppe, hvor hun skulde gjøre af sig selv for lutter Glæde. Kromanden syntes, det var helt rørende.

„Men jeg begriber ikke . . . sig mig . . . er der da sket et helt Mirakel? eller hvordan er det gaaet til?“ sagde han og rev sig i Armen.

„Ja, jeg synes næsten, det er et Mirakel, for det er kommen ganske af sig selv,“ svarede Kristen; „jeg har øvet mig lidt hjemme i Stuen de sidste Uger, og Benet bliver bedre og bedre.

„Da var det en glædelig Efterretning — jeg er saa glad, at jeg kunde raabe Hurra!“ sagde Kromanden. „Ved vor Mo'r det der hjemme? Min Kone, mener jeg — har I sagt hende det?“

„Nej, for jeg tænkte ikke paa andre end Mo'r,“ svarede Kristen; „jeg syntes, at det tilkom hende at være den første . . .“

„Rigtig, min Dreng! Din Moder har første Prioritet, det er en given Ting,“ sagde Kromanden fornøjet.

„Men jeg har vidst det siden i Torsdags!“ jublede Datteren og klappede i Hænderne; „vi lagde op med hin-

anden, at vi vilde tie — aa, hvor vi kan tie, Kristen og jeg!"

„Din Gavstrik!" lo Faderen. „Men skynd jer nu hjem til vor Mo'r og gjør hende lige saa klog som os andre. Og hør!" raabte han efter dem, „sig til hende, at hun maa sørge for en god Aftens Øl til os. Vi holder tidlig op med Arbejdet, og vi vil sandelig have os et lille Knald oven paa den Historie; for det fortjener den, efter mit Begreb."

Kristen Sommer brændte ikke sin Krykke men gjemte den som en Erindring; thi han fik heldigvis aldrig Brug for den mere. Lamheden svandt mere og mere, og da der var gaaet et Par Aars Tid, var han saa gangfør igjen, at man skulde se nøje til for at opdage, at han haltede.

I nogle Aar vedblev han at opholde sig hjemme hos sin Moder, indtil han var bleven rigtig stærk, og i den Tid ofrede han sig ganske for Husfliden. Folk havde store — maaske for store — Tanker om hans Evner og Dygtighed og forlangte ofte helt vanskelige Ting af ham. En af hans allerivrigste Beundrere var hans Gjenbo og Velynder, Thomas Kromand. Naar Thomas sad ovre i Skjænkestuen og snakkede med sine Gjæster, kunde de to Gjenboer sidde og kige over Gaden til hinanden. Fra Skjænkestuen kunde man se Hjulet paa Drejebænken indenfor Kristens Vindue og Husflidsmanden selv, der altid var paa sin Plads fra tidlig Morgen til silde Sengetid, og i den varme Sommertid, naar Vinduerne stod aabne, kunde man der ovre i Kroen høre hans flittig bankende Hammer og Drejejærnets skærende, snurrende Lyd. Kromanden var ordentlig stolt af den unge „Kunstner", som Kristen kaldtes af Landsbyfolkene, og han betragtede det som en stor Ære for Byen, at den kunde rose sig af saadan et Mønstermenneske, ligesom han ogsaa regnede sig selv det til Ære, at de var Gjenboer, og at Kristen en Gang havde tjent ham for Dreng.

En Dag kom Kromanden ud af sin Dør og bar i Favnen en Ting, som han tog helt varsomt paa, og som var omhyggelig indpakket i et af vor Mo'ers Forklæder. Han bar den forsigtig over i Elses Stue, satte den paa Bordet og slog Forklædet til Side — et bornholmsk Væggeur kom til Syne.

„Gjør mig det i Stand," sagde han til „Kunstneren".

„Det kan jeg vist ikke — jeg har aldrig prøvet det før," sagde Kristen og skottede til Uret.

„Kan? Jo, magelig, naar du barestens ikke er forknyt; du kan meget mere end det," paastod Kromanden.

„Hvad fejler det?"

„Ja, det skal dine Øjne sige dig; jeg ved kun saa meget, at det har faaet ondt for Brystet og er gaaet i Staa."

Kristen aabnede de to Sidedøre, kigede opmærksomt ind i Uret og sagde:

„Saa vidt jeg kan se, fejler det ikke andet, end at det er skident og trænger til at blive gjort rent."

„Godt — saa gjør du det rent."

„Jeg tør ikke binde an med det, Thomas; det er jo et Slaaværk, og det bliver mig vist for kunstigt."

„Ja, vel er det et Slaaværk og med Vækker oven i Kjøbet, og det er just derfor, jeg ikke kan undvære det, skal jeg sige dig. Det har nemlig sin Plads inde i Sovekammeret, og uden Vækkeren kan jeg ikke vaagne om Morgenen og ringe paa Folkene, formedelst at Mutter og jeg er noget tungsøvnige, især naar vi har haft silde Nattesjov med Ungdommen, du ved."

„Og det gaar nok tit paa," bemærkede Kristen, „jeg kan høre dem skraale derovre til langt over Sengetid somme Tider."

„Ja, det sker jo; men det er jo noget, der ikke kommer dig ved; enhver er Tyv i sin Næring, og det er Profitten, man skal leve af. Naa, Haand paa Værket og gjør mig Uret rent! Ingen Sludder om den Ting!"

„Ja, skal jeg, saa skal jeg!" svarede Kristen.

Han betragtede det en Stund meget opmærksomt, og da han nøje havde mærket sig, hvor ethvert Hjul og enhver lille Ting havde sin Plads, skilte han det varsomt ad og lagde Stykkerne i en vis Orden paa Bordet. Ved Hjælp af en Tandbørste og nogle fine Linnedklude afpudsede han det derpaa Stykke for Stykke, men passede nøje paa, at alle de enkelte Dele blev lagte igjen i den samme Orden. Kromanden veg ikke fra hans Side, men blev siddende og saa opmærksomt paa alt, hvad han foretog sig. Da Afpudsningen var tilendebragt, bemærkede Thomas:

„Saa meget kunde jeg selv have gjort; men nu har vi nok det sværeste tilbage."

„Ja, nu maa I ikke snakke til mig," sagde Kristen.

„Det skal jeg ikke heller; hold kun Tankerne samlede og Tungen lige i Munden, Søn."

At samle Uret igjen var unægtelig det sværeste, og Kristen var nær ved at fortvivle somme Tider og opgive Æ̈voret; der maatte gjøres om og gjøres om og begyndes for fra mange Gange, inden han kom efter at begynde fra det rette Punkt; men omsider lykkedes det ham at faa Værket samlet, saa at alle Hjul og Drev greb i hinanden paa rette Maade, og da den sidste Stift var sat for, og han trak i Snorene, snurrede, slog og vækkede Uret igjen saa akkurat, som om det aldrig havde „havde ondt for Brystet". Derpaa blev alle Tapperne smurte med fin raffineret Bomolie, Uhret blev baaret over og hængt op paa sin Plads igjen, og det gik saa dejligt, at Kromanden næsten ikke kunde blive træt af at staa og høre paa det.

„Et dejligt Ur," sagde han; „naar Viserne bliver skubbede fem Minutter tilbage hver Morgen, saa gaar det saa akkurat som Solen selv. Hvad skal du have for Ulejligheden, Kristen? Klokken var et, da vi begyndte, og nu er den syv; det er altsaa sex Timers Arbejde."

„Det koster ingen Ting; det har moret mig at vinde Sejer over det!"

„Naa, det mener du. Værs god; der har du tre Kroner."

„Det er altfor meget."

„Nej, ikke en Øre. Kunsten skal betales, ser du, og saa har jeg endda Fornøjelsen oven i Kjøbet; jeg er overhaands godt tilfreds."

Fra den Dag af var der ingen Ende paa Kromandens Lovtaler over „Kunstneren", og alle de fremmede rejsende, der gjæstede Kroen, skulde høre Historien om hans første Prøve i Urmagerkunsten og se „det dejlige Ur", der gik saa akkurat, at det kun tabte „fem Minutter i Døgnet."

„Kristens eneste Fejl er, at han har for ringe Tanker om sig selv," sagde Thomas; „der skal oppes paa ham, han skal gjennes til det; jeg maatte formelig drive ham til Uret, inden han vilde tage fat paa det, og saadan er det al Tid. Jeg er vis paa, han kunde gjøre et splinternyt Ur — ja, han kunde saa gu' gjøre det allerkunstigste, en Spillefjol, en Klarinet, en Fløjte, hvad som helst, bare han ikke var saa bly, men havde lidt mere Mod i Brystet. Jo, der er Hoved paa

den Fyr. Alt, hvad han rører ved, bliver til Penge mellem Hænderne paa ham, der regner Kronestykker ud af hans Fingerender, havde jeg nær sagt. Saadanne Coner, som der stikker i ham, er mere værd, end om han ejede 20,000 Rigsbankdaler — det siger jeg! Se kun ad — der bliver en Gang en Mand af ham."

Det var vistnok et Held for Kristen Sommer, at han ikke havde saa store Tanker om sig selv, som Kromanden havde om ham. Han tænkte slet ikke paa at blive „en stor Mand."

(Fortsættes.)

Husflidssagen i Sverige.

Af **A. C. Rom.**

II.

Den i forrige Numer afbrudte Artikkel af Grev Løwenhaupt fortsættes med følgende:

„I Skovbygdernes Haandgjerningsskoler bør Tilvirkningen stiles paa saadant Arbejde, som kan finde Afsætning i skovløse Egne, og det er derfor nødvendigt at have Modeller herfra. Der bør læres Snedkeri, Drejeri, Maattebinding af Halm, Bast, Siv, Mos og lignende. Forfærdigelsen af Fejekoste, Træskeer, Trækar til simplere Brug, River og løse Rivetænder, Leskafter, Spadeskafter, Træskovle, Spækkebrætter, Kurve af Kviste og Trærødder til Avner, Brændsel, Have- og Husbrug o. s. v. Ligeledes burde der læres simpel Smedning, Sammenlodning af Ringe og lign., som Landmanden ofte kan have Brug for. Største Delen af disse Arbejder kunde godt udføres af Børn, blot de fik Arbejdsanvisning og tjenlige Modeller. For Pigerne burde Syskolen være en Hovedsag, saa at de lærte at sy Linnedsøm, Klædesyning, Væyning, Spinding, Straafletning og Straafletningernes Sammensyning til Hatte m. m. Ogsaa denne Skole bør være saaledes indrettet, at Børnene tidlig lærer, at de med deres Hænders Arbejde kan fortjene noget.

Det er ikke al Tid givet, at det Haandværk, som læres i en Haandgjerningsskole, bliver det, hvoraf Lærlingen i Fremtiden kommer til at leve; men Barnet skal jo heller ikke uddannes til Haandværker i Haandgjerningsskolen. Hvad der i Ungdommen læres i denne, bliver altid til Nytte, da ingen kan lære for meget, og de ovenfor nævnte Sysler vil det være den vordende Jordbruger af Vigtighed ikke at være ukjendt med, saa at han selv kan forfærdige sine Redskaber, omdanne og forbedre dem. Den Jordbruger, som uden at behøve at anmode andre om Hjælp, selv kan vedligeholde sine Redskaber, er gjærne i bedre Omstændigheder, end den, som for kontant Betaling maa anskaffe sig alt. Jeg kjender gamle Bønder, som godt kan bruge Øxen, saa vel til Tømring*) som til Vedhugning, men som er saa ukyndige i Haandgjerning, at de ikke en Gang kan gjøre sig et Øxeskaft, end mindre lave et Hjul eller en Slæde. De er saaledes altid afhængige af andres Hjælp, hvorved meget Arbejde forsinkes og ikke bliver udrettet paa den Tid, det burde gjøres, da det ikke altid er givet, at haandsnilde Folk er at erholde den Dag, de behøves. Om en tiende Del af det, som er gjort for Folkeskolen, var kommen Haandgjerningsskolen til Gode, saa vilde sikkert en stor Del af Sveriges talrige Befolkning, som nu har tungt ved i al Tarvelighed at opholde Livet, have været i bedre Kaar, end det nu er Tilfældet.

*) I Sverige er de fleste Huse tømrede af Bjælker.

Flertallet af de unge, som kommer ud i Verden, er fuldkommen ukyndigt i alt, hvad der hører til Haandarbejder. Kunde Undervisningen gives i „Haandgjerningsskolen", saa Ungdommen indplantedes Øvelse og Lyst, da skulde der vise sig velsignelsesrige Frugter.

Da Indretningen af Haandgjerningsskoler er forbundet med betydelige Bekostninger, og Materiellet til en saadan Skole sikkert er kostbarere end til en Lærdomsskole, saa tillader jeg mig at paapege, at hvor en Haandgjerningsskole indrettes paa Landet, burde de bedre stillede Beboere undersøge deres Lofter og Kroge; der vilde sikkert paa mangt et Sted findes gjemt og glemt et eller andet Redskab, som staar til Unytte eller vel endog til Plage. Skulde man finde en gammel Drejebænk, en Høvle- eller Snittebænk, Sav, Høvl, Skruestik eller lign., nuvel, skjænk da dette Redskab til Haandgjerningsskolen, som aldrig kan faa for meget af saadanne Sager. I Haandgjerningsskolen kan de blive til Nytte og til Glæde for Giveren."

Husflidsforsøg i Almueskolen.

I Henhold til Opfordringen fra den ærede Bestyrelse for „Dansk Husflidsselskab" om at indsende en Beretning om smaa Forsøg i Husflidssagen, tillader jeg mig at meddele følgende.

Jeg har i Vinter begyndt en Haandgjerningsskole 2 Aftener om Ugen, hver Aften 3 Timer, med 10 Drenge af øverste Klasse, der alle har vist sig langt over Forventning letnemme og lærvillige, og der er derved kommen Lyst til ogsaa i Hjemmet at anvende al deres Fritid til Sysel med forskjellige Husflidsarbejder. Alle Drengene har stor Lyst til at være med; men paa Grund af at de næsten alle er meget fattige og døjer med at forskaffe Raamaterialet selv, saa maa jeg for egen Regning forskaffe Redskaberne, der vilde koste en Del, naar mange skulde sættes i Arbejde, jeg er endvidere bange for den første Vinter at antage flere, end jeg nogenlunde godt kan sysselsætte og have Tilsyn med.

Drengene har øvet sig i Bogbinding, Paparbejder, Børstenbinding, Klinkning, Filning og m., i alt har deres Lærvillighed for mig bragt de bedste Forhaabninger, om at Børnene ved deres Arbejder vil kunne bidrage til at gjøre deres fattige Hjem hyggelige, og at Samlivet i Skolen med hverandre og med Læreren vil styrkes og forædles.

Jeg er kommen til den Overbevisning, at der ogsaa iblandt voxne Karle vil kunne gjøres meget ad denne Vej, for at modarbejde Driveri og Kortspil i deres Fri-

tid, men endskjønt jeg af Naturen er fingernem og har stor Lyst til Sagen, saa tør jeg dog ikke, forend jeg ved Børnene har erhvervet mig større Færdighed i at undervise, og Interessen ogsaa ved dem har bredt sig videre, begynde med den voxne Ungdom.

Det vilde vistnok være særdeles nyttig for mig, om jeg i Sommerferien kunde faa Raad til et kort Ophold i Kjøbenhavn, med Adgang til Husflidsskolerne, dels for at lære at kjende de forskjellige Redskaber og deres Brug, som ogsaa Fremgangsmaaden, ved mange ukjendte Arbejder, der baade vilde forøge og fyldiggjøre Undervisningen til Nytte og Fornøjelse.

Østerild Skole pr. Thisted, den 15de Febr. 1881.

Geertsen.

Om den kvindelige Husflid paa Landet.

(Af F.)

I „Dansk Husflidstidende" for Marts findes aftrykt et Brev fra en fynsk Bondekone til Bladets Udgiver, hvori hun fortæller om sin egen Husflidsvirksomhed, og vi ville sige til alle dem, der have læst Bondekonens Brev og finder, at de ikke tager Tingen saaledes: „Gaa I hen og gjør ligesaa". Thi naar Bondekonen slutter sit Brev med at sige, at: hvad hun skriver er almindeligt paa hele Fyn, saa viser det kun, at Konen, som hun selv siger: „kjender sine egne Sager bedst", og ikke har fuldkommen Kundskab om Forholdene paa „hele Fyn". Det er nemlig langt fra, at alle Pigerne paa Fyn, som gaar i Marken og malker om Sommeren, bærer Bøtten paa Hovedet eller spænder sig for Malkevognen for at „kunne strikke" paa Vejen. Det er heller kun den mindste Part af Konerne paa Fyn, der nu „selv lader væve" det Tøj, som Familien klædes med. Selv i den Egn paa Fyn, hvor Husfliden for en Menneskealder siden blomstrede frodigere end noget andet Sted („Sletten"), der har man næsten helt hørt op med at saa' Hør. „Det kan ikke betale sig", siger Fatter, og: „saa sparer man den megen Ulejlighed med Forarbejdelsen", siger Mutter, og saa kjøber man sit Lærred i „Butiken". Har den almindelige Mening forandret sig saaledes paa Landets forhenværende bedste Husflidsegn, saa kan den sagtens være det andre Steder. Hvad der træder Husflidssagen meget hindrende i Vejen i Almindelighed, (her tales om kvindelig Husflid) det troer jeg er den Omstændighed, at man nu omstunder rent glemmer: at klæde sig efter sin Stand. Det er vist i Almindelighed i Egnene paa Landet nærmest Kjøbstæderne, at Husfliden i Retning af, at lave sit Tøj selv, mindst spores. Mon det ikke skulde have sin Grund i, at de bedre stillede Bønderfolk foretrækker, at klæde sig noget lig Kjøbstadfolkene, og da: „duer hjemmelavet Tøj ikke", og at Tjenestefolk foretrækker at klæde sig lig de Bedrestilledes Sønner og Døtre, hvilket deres Løn ikke er tilstrækkelig til paa anden Maade, end derved, at de forskaffer sig Tøj af lignende Udseende, men billigere og naturligvis af daarligere Stof. Saalænge der hersker saa stærk en Hang til Forfinelse, kan den kvindelige Husflid vanskelig vinde Fremgang. Naar det i vor Tid hedder: „at det ikke kan „betale sig", at lave sit Tøj selv", saa er det en Mening, som kun den yngre Slægt, der ikke har prøvet, at slide en Klædning af „hjemmelavet Tøj", hylder. Ingen af de ældre, der har virkelig Erfaring i det Stykke, lader sig Sligt bilde ind. Naar en Kone, ligesom den ovennævnte flinke fynske Bondekone, lader sine Døtre og Piger karte og spinde Ulden, og dernæst lader en dygtig Væver væve et solidt og net Stykke Vadmel deraf, saa faar hun deraf Klæder til Familien, som kan imens de er nye, gjøre Tjeneste til hvilketsomhelst Stads, og som, naar de have tabt en Del ved Brugen, kan tjene i mange Tider til Hverdagsklæder. Det kan Tøjet fra Butikerne ikke gjøre det hjemmelavede efter. „Men det bliver ogsaa meget dyrere", siger man. Det gjør det maaske lidt ved Anskaffelsen; men du, der endnu har nogen Sans for det Solide, prøv du kun, at lave Tøjet til dine Klæder selv, da skal du nok ved Tøjets Varighed og Udholdenhed at slide paa, erfare, at det kan „betale sig". At ofre f. Ex. 60 Kr. til et Sæt Tøj, der varer dobbelt saa længe, som et Sæt, der kan kjøbes for ca. 50 Kr., skulde det ikke kunne „betale sig?"

Hertil kommer endnu en Fordel, men som ikke kan vurderes i Kroner og Øre, og dog er fuldt saa vigtig; og den bestaar i, at Kvinden, naar hun paa given Foranledning præsenterer sin Stads for sine Medsøstre, kan i Lighed med de forrige Tiders husflidssyslende Kvinder, med en indre Glæde og Stolthed søje til: „Kun Altsammen, hvad jeg selv har lavet". Saaledes udvikler Husfliden hos Kvinden en velgrundet Tillid til egen Formaaenhed, og en beskeden indre Bevidsthed om eget Værd, og sit Kalds rette Udfyldelse. Karakteren bliver fast, og Sansen for det solide, sande og sunde vækkes og styrkes. Og saaledes bliver den husflidssyslende Kvinde tillige i Stand til, ved at bibringe sine Børn de samme Grundsætninger, hvorefter hun selv handler, og ved det givne Exempel, at opdrage sine Døtre til, at blive dygtige Piger og huslige Mødre.

Dansk Husflidsselskab.

Tiltraadte Medlemmer:

Grevinde Ahlefeldt-Laurvig, Ulstrup.
Kammerherreinde Lichtenberg, Bidstrup.
Baronesse J. Stampe, Nysø.
Oberstinde Wegener, Randers.
Jebjærg og Lyby Kommune, Skive.
Præstø Amts Landboforening for mindre Landbrugere.
Seiling Husflidsforening.
Terslev Sogns Husflidsforening.

Kontingentet vil af Selskabets ærede udenbys Medlemmer blive inddraget ved Postopkrævning i hvert Aars Maj, naar der ikke er sket Meddelelse til Kontoret om, at en anden Indbetalingsmaade ønskes. Dette undlader man ikke, foranlediget af hyppige Forespørgsler, at bringe til Medlemmernes Kundskab.

Dansk Husflidstidende fordeles til alle Selskabets Medlemmer portofrit gjennem Postvæsenet. Klager over mangelfuld Forsendelse maa derfor henvendes til nærmeste Postkontor.

Kjøbenhavn. — Trykt hos J. H. Schultz.

Tillæg til Husvennen.

Nr. 34. Søndagen den 22. Maj. 1881.

Kalle Utter.

Fortælling af Aug. Blanche.

(Efter det svenske).

Kalle Utter var Søn af en Bødker; han gik ikke i samme Skole som jeg, men hos Slotsprædikanten Rhodin, som var en rigtig Hædersmand, der ikke tog sig stort andet for end at studere Hebraisk og Svedenborgs Aandesyner. Som Følge heraf blev de Drenge, som gik i Skole hos ham, ret godt hjemme i disse Emner, medens de derimod blev næsten aldeles uvidende om alt andet.

Kalle Utter var meget yndet af Rhodin; han passede til Dels dennes Hus, hvilket vil sige, at han hentede Vand for ham, kjøbte Brød, Ost og Smør til ham, kjørte hans Brænde hjem for ham om Efteraaret og savede og huggede det om Vinteren, hvilket alt gik let fra Haanden for ham, da han allerede i en Alder af femten Aar var større og stærkere end mange Mennesker paa fem og tyve Aar.

Mit Bekjendtskab med Kalle Utter blev indledet paa følgende Maade. Kalle Utter hadede og forfulgte alle andre Skoler; Grunden hertil er ubekjendt, men maaske ansaa han sig, ligesom Israels Børn, kaldet af Gud til at udrydde alle dem, der ikke kunde Hebraisk, og denne unge Kæmpe skal ofte have jaget hele Skoler paa Flugt. Paa den Tid, da han udstrakte sin Udryddelseskrig til Klaraskolen, var jeg den stærkeste og mest forvovne Dreng i denne Skole, hvorfor jeg holdt det for en Pligt at udfordre denne ny Judas Makabæus. Jeg mødte ham tæt ved Kagekonen i vor Gade, men Kampen fik et meget uheldigt Udfald for mig. Trods den mest haardnakkede Modstand blev jeg dog grundig afbanket efter alle Kunstens Regler og var næppe sluppen fra denne Kamp med hele Lemmer, hvis ikke Kagekonen, der interesserede sig for mig, da jeg hver Dag undte hende min Søgning, havde lagt sig imellem og mæglet Fred.

Paa denne Maade blev Kalle Utter og jeg bekjendt, om end ikke særdeles gode Venner, i ethvert Tilfælde ikke saa længe mine Arme og Ben spillede i alle Regnbuens Farver.

Kalle Utter opnaaede med Tiden at blive Student, skjønt det holdt haardt nok; han kunde rigtig nok en Del Hebraisk, men derimod ikke saa meget Latin og Græsk, at han kunde studere Theologi, hvorfor han bestemte sig til at blive Kameralist. Da imidlertid Svedenborgs Aandesyner ikke har det ringeste at gjøre med Kameralvidenskaben, besluttede han at give denne en god Dag og at hellige alle sine Kræfter til det ydre Studenterliv, hvilket vil sige, at han øvede sig i at drille Bønder og Butikssvende og slaas med dem, sang anden Bas i en Kvartet og tog Ansættelse ved den saakaldte „tyrkiske Musik" som Bækkenslager med et Instrument, der bestod af to store Grydelaag.

Da han havde været to Aar ved Universitetet i Upsala, sendte hans Fader, Bødkeren, ham en skjønne Dag en alvorlig Formaning om at tage en eller anden lille Examen, for at Faderen dog kunde opleve den Glæde at se sin Søn som „Kandidat".

Som lydig Søn maatte Kalle Utter altsaa bide i det sure Æble, og han gik op til Examen, ved hvilken han først blev examineret i Historie.

„Kan De fortælle mig noget om Huss?" spurgte Professoren ved Examen.

Kalle Utter tav.

„Naa, De husker jo nok, at han blev brændt," vedblev Professoren, som vilde hjælpe ham lidt paa Gled.

„Hvad, blev han brændt!" udbrød Kalle Utter aldeles forbavset; „hvad havde han da gjort for Dumheder?"

Det følger af sig selv, at Kalle Utter faldt igjennem ved denne Examen. Da han kom hjem paa sit Værelse fra den mislykkede Examen, havde han oven i Kjøbet nær faaet Prygl af sin Fader, der Dagen forud var kommen til Upsala for, naar Examen var vel overstaaet, at gjøre et Gilde om Aftenen for sin Søn og de andre Kandidater. Gildet blev dog ikke opgivet, og den værdige Bødker maatte trøste sig over ikke at se sin Søn som Kandidat ved at blive „Bror" med saa mange flere af dette Slags. Ved Gildet trøstede Faderen sig ogsaa ved at se sin kjære Søn udføre en forbavsende Mængde Tusendkunster, og denne optraadte blandt andet ogsaa som Bugtaler. Inden Hjemrejsen blev den gamle Utter optagen i en af Studenternes Ordener, der hed „Tillitenochtej" og havde Kalle Utter til Stormester. Hen ad Morgenstunden ved det nævnte Gildes Slutning blev Bødkeren hædret med en Sang og derefter med en Senerade af „den tyrkiske Musik". Han græd af Bevægelse over den Ære, man viste ham, sov ind, men vaagnede med forfærdelige Tømmermænd i Hovedet og rejste derpaa atter tilbage til Stockholm, i det hele taget ret vel tilfreds med Udfaldet af sin Rejse.

Kalle Utter fik Lov til at blive tilbage ved Universitetet for at gjøre sig endnu mere dygtig, i hvad han kunde, og for om muligt at lære noget i de Videnskaber, som han endnu ikke kunde. Det sidste lykkedes dog ikke, skjønt han blev anset for at være et ret godt Hoved. Alle holdt af ham paa Grund af hans hæderlige Karakter samt beundrede ham formedelst hans umaadelige Legemsstyrke, noget, som al Tid gjør Indtryk paa de unge, og han udeblev aldrig hverken fra Fester eller Slagsmaal, thi han vilde gjærne tage Del i alt, undtagen Examiner, som han nærede en uovervindelig Afsky for.

Han gik i Almindelighed med en Staallyre paa sin Hue og en broderet Silkelyre paa sin Kjolekrave, ikke saa meget af Forfængelighed som for at glæde sin gamle Fader. Under sine Besøg i Stockholm hos denne, maatte han ofte spænde Studenterværget om Livet og trække i Uniformen, naar Faderen havde fremmede hos sig eller vilde gaa ud og spasere med ham. For at more de fremmede, der alle var brave Haandværkere, plejede han da at balancere med Kaarden paa Fingerspidserne eller paa Næsetippen, at gale som en Hane, grynte som et Svin samt baade for en Afvexlings Skyld og for at vise sin store Lærdom at opramse hele det hebraiske

Alfabet eller at optræde som Bugtaler, hvilket Faderen og Gjæsterne morede sig udmærket ved at høre.

Trods disse fremtrædende Egenskaber vilde Kalle Utter maaske aldrig være bleven andet end „fast Upsala inventarium,“ hvis der ikke var indtraadt en Begivenhed, som fik en afgjørende Indflydelse paa hans Fremtid. En gammel Student ved Navn Ekstrøm, der var Huslærer hos en Baron ude paa Landet, vilde gjærne opholde sig en Tid i Upsala for at tage Magistergraden der; han søgte derfor en Student, som vilde træde i hans Sted som Huslærer i Sommertiden, men der meldte sig ingen andre end Kalle Utter, der formodentlig ansaa det for lettere at lære fra sig end selv at lære noget. Hertil kom ogsaa, at han havde hørt, at der skulde være udmærket Fiskeri og Jagt paa Baronens Ejendom, hvilke Egenskaber han satte stor Pris paa. Hvilke Grunde, der end var afgjørende, er det dog vist, at han modtog den ny Bestilling, og en sildig Sommeraften naaede han Baronens Gods, der laa i Østergøtland.

I en simpel Kærre kom han rullende op og holdt uden for den anselige Trappe, der førte op til en Bygning, som lignede et Slot. Kalle Utter steg ud af Kjøretøjet og henvendte følgende Ord til en livreklædt Tjener, som viste sig paa Trappen.

„Jeg er den ny Huslærer, meld mig strax til Herskabet!“

„Det naadige Herskab er ude i Aften,“ svarede Tjeneren.

„Det er godt. Vis mig da blot mit Værelse og bær min Vadsæk ind!“ befalede den ny Huslærer.

Tjeneren, som var en høj og stærk Karl med vel plejet Mund- og Kindskjæg, og som efter al Sandsynlighed ikke var vant til at blive tiltalt paa en saadan Maade, der efter hans Mening var upassende lige over for en Tjener i et adeligt Hus, og som desuden næppe var nogen stor Beundrer af den akademiske Dannelse, stak ganske rolig Hænderne i Lommerne og maalte den fremmede fra Top til Taa med et haanligt Blik.

„Deres Værelse ligger der henne,“ sagde han med en spodsk Stemme, i det han nærmere betegnede Retningen med Hovedet; hvad Deres Rejsetøj angaar, saa ser De mig nok ud til selv at kunne bære det.“

„Hvad siger du, din Slyngel!“ raabte Kalle Utter og nærmede sig ham.

„Jeg erindrer ikke, naar vi drak Dus, og en Slyngel kan De selv være.“

Næppe havde Tjeneren udtalt de sidste Ord, før en vældig Lussing kastede ham fra Trappen ned til Hesten, og en anden, af samme Slags som den første, befordrede ham videre fra Hesten til Vognen. Inden han endnu var kommen ret til sig selv efter denne ejendommelige og slaaende Befordringsmaade, følte han paa sin Ryg Vægten af en tung Vadsæk, et Hattefoderal, en Jagtbøsse og en Del Fiskeredskaber, som han nu blev nødt til at traske af Sted med hen til den Fløjbygning, hvor han havde antydet, at Kalle Utters Værelse laa, og undervejs blev hans Gang fremskyndet af en Fod, hvis Omfang han ikke saa, men hvis Styrke han gjorde grundigt Bekjendtskab med.

Da den af Arrigskab rystende Tjener var kommen ind i Huslærerens Værelse, kastede han hele Dragten paa Gulvet, hvilket havde til Følge, at en Lussing med Lynets Hurtighed kastede ham ud i Haven, hvor han faldt med Hovedet lige i et Blomsterbed.

Alt dette var foregaaet i en saadan Haandevending, at Tjeneren, som laa med Hovedet mellem Resedaer og Tusendfryd, var tilbøjelig til at anse det hele for en styg Drøm, hvis ikke en stikkende Hede i begge Ørene i Forening med nogle Draaber Blod fra den skrabede Næse havde overtydet ham om Virkeligheden af den grove Behandling, som han havde været Gjenstand for.

Efter denne Indtrædelse i Baronens Hus tog den ny Huslærer Nøglen af sin Dør og lagde sig til at sove, da han var træt af den lange Rejse og maaske ogsaa følte sig lidt tung efter de tre Aftensmaaltider, som han undervejs havde sat til Livs paa de tre sidste Gjæstgiversteder.

Kl. 8 den næste Morgen vaagnede han, da det var den Tid, han plejede at staa op. Han søgte strax efter en Karaffel med Vand, og da han ikke kunde finde denne, sprang han i det blotte Linned hen til Vinduet, slog dette op paa vid Gab og raabte ud i Gaarden med sin sædvanlige Stentorstemme:

„Lad mig faa noget frisk Vand!“

Til al Uheld havde den femtenaarige Frøken og hendes fem Aar ældre Lærerinde eller Selskabsdame just nylig taget Plads paa det Vippebræt, der stod foran den smukke Græsplæne i Gaarden, hvor de morede sig i det dejlige Vejr, og en lille, smuk Hund stod foran dem og blev kjærtegnet af dem.

De to unge Damer for sammen ved Kalle Utters vældige Raab, rettede deres Øjne mod Fløjbygningen, og man kan let tænke sig deres Skræk, da de her opdagede en næsten nøgen Mand med herkuliske Lemmer række sig næsten helt ud af Vinduet. I det første Øjeblik stod de aldeles som forstenede.

„Skynd Jer og bring mig lidt Vand!“ raabte Kalle Utter atter, der vistnok var lidt utidig og derfor antog de unge Damer for et Par Tjenestepiger; „I kan gjærne bringe mig en hel Spand, for jeg er Pokkers tørstig!“ raabte han videre.

Med et Skrig af Forfærdelse greb Damerne nu Flugten og løb hen imod Havens skyggefulde Træer, medens Hunden derimod blev staaende og vredt bjæffede ad den ny Huslærer.

„Det kan jeg lide,“ vedblev Kalle Utter; „skynd Jer blot det bedste I kan . . . og sig til, at jeg ønsker en Sild til Kaffen.“

„Det var dog et afskyeligt Menneske!“ bemærkede Lærerinden, medens de løb bort; hun vendte sig imidlertid om, maaske for at kalde paa Hunden.

„Og saa forlangte han Sild til sin Kaffe,“ sagde den lille Frøken; „ja, han var rigtig nok væmmelig.“

Lærerinden havde ikke saa ganske Uret; thi Kalle Utter, der var stor og stærk som en Herkules, havde langt fra noget Adonisansigt. Hans livlige Øjne var for smaa, hans Mund havde vel smukke Tænder, men den var for stor; hertil kom endnu, at hans Næse, der maaske var velskabt af Naturen, var bleven mishandlet under et Anfald af Kopper, som havde forsynet den med en Mængde Forhøjninger, som lignede Tænderne paa et groft Savblad.

Brummende over den usle Opvartning i Baronens Slot, kastede Kalle Utter sig ærgerlig atter paa Sengen og tog sig en lille Morgenlur, hvorpaa han igjen stod op, og efter at han havde gjort Toilette, forlod han sit Værelse for at præsentere sig for Baronens Familie og stifte Bekjendtskab med sin tilkommende Elev.

Da den ny Huslærer traadte ind i Baronens Lejlighed paa første Sal i Hovedbygningen, var den højvelbaarne Familie just i Færd med at sætte sig til Kaffebordet. Kalle Utter fandt her Baronen, Baronessen, Datteren med Lærerinden samt en tolvaarig Dreng, den unge Baron, som han skulde være Lærer for. Alle disse

Mennesker var ham fuldstændig ubekjendte; den eneste, han mente at have set en Gang tidligere, var Tjeneren, hvis Ansigt for Øjeblikket var vansiret af røde, opsoulmede Øjne og et Plaster paa Næsen. „Jeg er Kalle Utter," sagde han, i det han præsenterede sig selv. „Jeg skal hilse saa flittig fra Ekstrøm; han hænger ordentlig i i denne Tid med disse velsignede Examiner, og, Dagen før jeg rejste fra Upsala, kneb han sig et Laud til i Fysik." Med disse Ord nærmede han sig venlig Baronen og rakte ham Haanden. Baronen, der lige saa vel som hele det øvrige Selskab øjensynlig følte sig noget generet, rakte med fornem Mine kun en Finger frem. Kalle Utter, der maaske mente, at Baronen vilde „trække Krog," slog en af sine Kæmpefingre om Baronens og klemte til med en god Vilje.

„Av!" skreg Baronen, i det han i en Fart trak Fingeren til sig og svingede med Haanden i Luften, snart brummende og snart pustende paa den mishandlede Finger.

„Jeg be'r mange Gange undskylde," sagde Kalle Utter, som nu, da han saa Familien tage Plads ved Bordet, ogsaa ganske ugenert satte sig ned ved dette. Da han hverken kunde se nogen Brændevinsflaske eller opdage den Sild, som han havde bestilt om Morgenen, trøstede han sig med et Fad salt Oxetunge, som han i et Øjeblik fik til sporløst at forsvinde, hvorpaa han drak to store Kopper Kaffe.

„Jeg ser, at De ikke bruger Brændevin her til Frokost," sagde han til Baronen; „naa ja, strængt taget er det jo heller ikke nødvendigt, og jeg skal ingen Ophævelser gjøre af den Grund . . . De skal nok have en udmærket Jagt, Hr. Baron! det har man i det mindste sagt til mig; hvis De ikke har gode Jagthunde, gjør det heller ikke noget til Sagen, thi jeg faar en af de første Dage et Par udmærkede Støvere sendt hertil fra Stockholm. De er dresserede til Harejagt, men undertiden er de slemme nok til at bide Faar. I Gaar Aftes opdagede jeg en Grund ude i Søen, hvor der vist nok maa være store Aborrer; men det er maaske vanskeligt at faa dem i denne forbistrede tørre Sommer. Hør du, min kjære Skrabnæse!" sagde han derpaa, i det han henvendte sig til Tjeneren; „pas paa i Nat, naar Duggen falder, og skaf mig Orme. Jeg giver dig en Skilling for hvert Hundrede, og jeg lover da Herskabet Aborrer til Morgen, Middag og Aften."

Der var ingen, som svarede et Ord, men alle saa paa hverandre med meget talende Blikke, og Tjeneren laante Kalle Utter et Par rasende Øjne.

Endelig rejste man sig fra Bordet.

„Det er et ganske kjønt Piano, De har," sagde Kalle Utter, i det han gik hen og betragtede Instrumentet, som stod i Salen. „Frøkenen spiller vel . . . kjender De Ludvalsen?"

„Hvad er det for en Vals?" spurgte Lærerinden.

Det er en Vals, som en Student i Upsala har komponeret og tilegnet sin Vaskerkone. Den er ganske udmærket, forsikrer jeg; man hører saa grangivelig Vandet koge i den store Kjedel, Banketræets Klapren og Rullens Lyd . . . nu skal jeg spille den for Dem."

Kalle Utter tog nu Plads ved Instrumentet, men allerede ved det første Anslag af hans Kæmpefingre sprang der adskillige Strænge i det.

„Jeg vil gjærne tale et Øjeblik med Dem, hvis De vil være saa venlig at gaa ind med mig i mit Arbejdsværelse," afbrød Baronen nu den musikalske Underholdning.

„Jeg har hørt, at her var nogle Spektakler i Gaar Aftes, da De kom," begyndte Baronen, da han havde lukket Døren efter dem til det saakaldte Arbejdsværelse.

„Spektakler?" gjentog Kalle Utter; . . . „naa ja, det var bare en Ubetydelighed, som jeg ikke bryder mig det mindste om at gjøre Ophævelser over."

„De har endog anset Dem berettiget til at slaa min Tjener," vedblev Baronen.

„Han var uforskammet, og saa fik han blot et Par Lusfinger," svarede Kalle Utter.

„Jeg har allerede hørt det, men jeg vil lade Dem vide, at jeg selv revser mine Folk, naar det er nødvendigt, og jeg maa herefter paa det bestemteste bede mig fritaget for Deres Lusfinger."

„Bede Dem fritaget for Lusfinger!" udbrød Kalle Utter. „Ih, Gud bevares! det kan der da forhaabentlig aldrig blive Tale om over for Dem, Hr. Baron!"

„Saa maa jeg endvidere bede Dem om, at De holder Deres Rullegardin nede om Morgenen," vedblev Baronen, „saa at det, som hændtes i Morges, ikke skal gjentage sig."

„Hvad hændte da i Morges, Hr. Baron?"

„Min Datter og hendes Lærerinde maatte i Morges forlade Gaarden, fordi De fandt for godt at vise Dem næsten nøgen for dem."

„Pokker heller! var det Deres Datter og Lærerinden?" udbrød Kalle Utter, „og jeg, som troede, at det var et Par Tjenestepiger."

Baronen stirrede her stift paa Huslæreren for at opdage, om det var Ironi eller Dumhed. Han gav ham derpaa ved en Bevægelse med Haanden at forstaa, at Audiensen var forbi, og Huslæreren gik derpaa bort.

Da Baronen omtrent en halv Time efter gik ud for at se til sine Folk, kom han just forbi den Fløj, hvor Kalle Utter havde sit Værelse. Han standsede foran det aabne Vindue, da han til sin store Forbavselse hørte den ny Huslærer opramse en Mængde Ord, som han ikke forstod det mindste af, og som Eleven gjentog med en ynkelig Stemme. Ordene lød saaledes:

„Alef, Betli, Gimel, Daleth, He, Vav, Dsajin, Cheth . . ."

„Hvad er det nu for Galskaber?" raabte Baronen ind gjennem Vinduet.

„Det er det hebraiske Alfabet," svarede Læreren.

„Men er De da gaaet helt fra Sans og Samling, Menneske!" udbrød Baronen. „Har De i Sinde at proppe min Søn med Hebraisk? . . . Tror De maaske, at han tænker paa at blive Præst eller Jøde?" tilføjede han, i det han gik bort.

Kalle Utter blev ærgerlig over, at han ikke fik Lov til at undervise i sit Hovedfag; han kom til at kaste et Blik i et Spejl og saa da, at hans Elev med en triumferende Mine kastede Gramatiken bort og gjorde lang Næse ad sin Lærer.

„Gjør du lang Næse ad din Lærer, din forbandede Dreng!" raabte han, i det han vendte sig om; „det skal jeg snart vænne dig af med, kan du tro."

Han tog nu fat paa ham, lagde ham forlængs over sit venstre Knæ, hvorpaa han med den højre Haand gav den lille Baron nogle dygtige Slag paa det Sted, hvor Moderens Kjærlighed og Lærerens Iver ofte gaar Haand i Haand for at danne det bedre Menneske og dito Medborger.

Den lille Baron, som endnu ikke havde været Gjenstand for en saadan Behandling, gav sig til at skrige af alle Kræfter, som om han havde en Kniv i Halsen.

„Skriger du, faar du mere," bemærkede Læreren; „lad mig nu høre, hvad du kan af din Fædrelandshistorie. Hvad hed den første Konge i Sverige?"

„Odin!" svarede Drengen med en af Taarer kvalt Stemme.

„Rigtigt! . . . hvad var det, Samkongerne Alrik og Erik tog sig for?"

„De slog hinanden ihjel med et Bidsel."

„Rigtigt! . . . hvad gjorde Kong Fjolner?"

„Han druknede i et Kar Mjød."

„Rigtigt! . . . hvorledes gik det Erik den hellige?"

„Han blev halshugget."

„Naa, det kunde du jo ganske godt . . . hvad Tid spiser I saa til Middag?"

„Klokken 4," svarede den lille Baron en Smule beroliget ved den uventede Vending, som Spørgsmaalene tog.

„Saa er der ikke noget i Vejen for, at vi inden Spisetiden kan fiske nogle Gjedder eller en halv Snes Aborrer," ytrede Læreren. „Lad os nu komme ud til Grunden der ude i Søen."

Kalle Utter stoppede nogle Fiskesnører i Lommen, tog derpaa sin Elev ved Haanden og gik ud med ham. De kom snart til Søs, forsynet med alt, som hører til Fiskeriet. Den ny Lærer havde rigtigt Held med sig; thi han fik snart fanget nogle store Gjedder og roede derpaa hen til Aborregrunden, hvor han gjorde sine Snører i Stand.

„Nu kan du sætte Orme paa!" befalede han sin Elev, i det han kastede Orme og Kroge hen til ham.

„Skal jeg sætte Orme paa?" spurgte den lille Baron med en ynkelig Mine.

„Ja vel skal du det, din Tosse! Plejer du maaske ikke selv at sætte Orme paa, naar du fisker?"

„Nej, det gjør Fiskeren al Tid . . . . eller ogsaa Tjenerne."

„Skammer du dig ikke? Skal du gjøre ældre Folk Ulejlighed med en saadan Bagatel? . . . Se nu til, du kan skynde dig, ellers sætter jeg dig selv paa Krogen i Steden for Ormene."

Med Graaden i Halsen maatte den lille Baron udføre dette uvante Arbejde; der blev mer og mer besværligt, efterhaanden som Ormene blev kortere, og det er vanskeligt at afgjøre, hvem der led mest, Ormene eller Baronen.

Efter nogle Timers Forløb vendte Læreren og Eleven atter tilbage til Gaarden. Kalle Utter nynnede en Sang, og den lille Baron slæbte af alle Kræfter paa en Kurv i hver Haand, fyldt med de dejligste Aborrer, medens der over hans spæde Skulder hængte to vældige Gjedder, som var bunden sammen ved Gjællerne, og som piskede den vordende Godsejer baade for og bag med deres stærke Haler.

„Nu kan du aflevere Aborrerne i Køkkenet, min Ven!" sagde Kalle Utter, „og sig til din Moder, at hun ikke maa koge dem i for meget Vand. Hun behøver ikke at lave anden Sauce end Smør med Persille . . . Gjedderne kan du bære ned i Iskjælderen, hvor jeg tænker, at de kan holde sig til i Morgen Middag. Stik saa af! I Eftermiddag kan vi tage fat paa Katekismen."

Derpaa gik Huslæreren ind i sit Værelse og blev saaledes ikke Vidne til Baronessens Overraskelse og Forbitrelse, da hun ilede ned ad Trappen for at tage imod sin Søn og saa, hvilken ynkelig Skikkelse han gjorde, skjønt han havde været saa heldig paa Fisketuren.

Kalle Utter tog sig nu sin sædvanlige Formiddagslur, hvilket han al Tid havde gjort, siden han blev akademisk Borger. Klokken 4 var han dog atter paa Benene og viste sig i Spisesalen for at styrke sig ved Middagsmaaltidet.

Den Kulde, som Baronens Familie havde vist ved Frokosten, var for intet at regne mod den, som herskede under Middagsmaaltidet. Ingen besvarede Kalle Utters Hilsen, og man lagde ikke en Gang Mærke til hans Indtrædelse; thi han havde jo ogsaa, som Læserne har erfaret, endnu tydeligere tonet Flag i Løbet af Formiddagen. Denne Kulde undgik ikke Kalle Utters Opmærksomhed, men den generede ham ikke. Han tog Plads ved Bordet, efter at hans Øje forgjæves havde spejdet efter Brændevinsbordet, en Anretning af en Mængde kolde Retter med Brændevin, som i Sverige serveres lige før Middag baade for Herrer og Damer. Da han i Steden for de forventede Aborrer blev trakteret med Kjødboller og brune Bønner, en Ret, som han kjendte uden ad fra „Madam Joholm" i Upsala, sagde han ærgerlig halv højt:

„Denne Stund skal nok hellige Bønner."

„Hvorledes forholder det sig?" begyndte han atter denne Gang Samtalen, „er der her paa Egnen nogle elskværdige Familier, som man kan omgaas? Der skal bo en grevelig Familie i Nærheden; er det Folk, man kan have nogen Fornøjelse af?"

„Jeg tror oprigtigt talt ikke, at det er nogen Omgang, som passer for Dem," svarede Baronen.

„Nej, jeg tænkte det jo nok . . . men blæse være med det . . . her ude paa Landet vil jeg ikke tage det saa nøje med dem, jeg omgaas."

Nu fulgte atter en ny og dyb Tavshed. De er dog forfærdelig kjedelige, tænkte Kalle Utter, og han grundede paa, hvad han dog skulde finde paa for at oplive de tavse Bordgjæster. Hjemme fra sin Faders Hus kjendte han et Middel, som han ogsaa ofte med Held havde anvendt blandt sine Kammerater i Upsala. Det bestod i at rulle Smaakugler af Brød og kaste dem i Hovedet paa Naboer og Gjenboer. Kalle Utter, som var en fuldendt Mester i denne ædle Kunst, besluttede strax at prøve Virkningerne af dette Opmuntringsmiddel.

Lærerinden skulde just til at putte en Kjødbolle i Munden, da en lille Brødkugle traf hende paa Næsen med en saadan Virkning, at hun gav et Skrig fra sig og tabte Gaffelen. I det næste Øjeblik kom en anden Brødkugle farende hen imod Frøkenens lille Mund og susede forbi en brun Bønne, der skulde den samme Vej. Ogsaa hun gav et Skrig fra sig og tabte Bønnen. Nu begyndte Kuglerne at hvine i alle Retninger, uden at det var muligt at se, fra hvilken Kant de kom.

„Hva . . . hva . . . hvad skal det betyde!" udbrød baade Vært og Værtinde; „hvorfra kommer det?"

„Jo, det er fra ham, fra Huslæreren," bemærkede Tjeneren, som ikke havde tabt sin Fjende af Syne.

„Nu har jeg dog aldrig hørt Mage til Løgn!" udbrød Kalle Utter og rettede sine Øjne mod Tjeneren. „Jeg har jo med mine egne Øjne set, hvorledes du hele Tiden har overdænget baade mig og dit Herskab med disse Kugler. Den store, jeg har her, dumpede just nu ned paa min Tallerken, men den skal du faa tilbage med Renter." Med disse Ord kastede han Kuglen lige ind i Munden paa Tjeneren, der stod med aaben Mund, aldeles forstenet over den frække Beskyldning.

„Men hvad skal dog dette betyde!" raabte Baronen, der forbitret og bleg som et Lig rejste sig halvt op fra Stolen.

„Vær blot rolig, min kjære, til vi er staaet op fra Bordet," hviskede Baronessen til ham og trak ham atter ned paa Stolen.

Nu fulgte atter en Tavshed. Det er dog nogle løjerlige Mennesker, tænkte Kalle Utter ved sig selv; intet lader til at kunne more dem. Maaske det dog kunde

hjælpe, hvis jeg begyndte at bugtale lidt for dem. Jeg har Lyst til at prøve herpaa.

Just som Tjeneren var i Færd med at sætte Tallerkener om til Søbemaden, hørtes en Stemme udtale følgende Ord, der lød hult, som om de kom fra en Tønde:

„Naar kommer Aborrerne, som blev fangede i Formiddags?"

Alle for forskrækket op og begyndte at kige under Bordet, da det lød, som om Stemmen kom derfra, men, da de ikke kunde opdage noget, saa de først paa hverandre og derpaa paa Huslæreren, som sad med lukket Mund og lod til slet ikke at have hørt noget.

Et Øjeblik efter hørtes atter den samme Stemme, men denne Gang fra Loftet:

„Aborrerne kommer ikke, fordi der hverken er Brændevin eller Smør paa Bordet."

„Nej, nu gaar det min Tro for vidt!" udbrød Baronen, idet han forbitret rejste sig op fra Stolen. Han havde nemlig en Gang tidligere hørt en berømt Bugtaler og kunde derfor nok slutte sig til, hvorfra Stemmen kom. Alle med Undtagelse af Kalle Utter rejste sig ligeledes op.

„Det var dog et forskrækkeligt Jav!" sagde han roligt, „jeg troede, at vi dog først skulde se at faa denne velsignede Æblesuppe til Livs."

„Jeg kan ikke finde Ord, som er stærke nok til at betegne Deres Opførsel her i mit Hus," begyndte Baronen forbitret. „Jeg kan aldrig tilgive Ekstrøm, at han har sendt mig en saadan Lærer til min Søn. Jeg vil kun i Korthed meddele Dem, at jeg allerede i Formiddags har været henne paa Gjæstgivergaarden for at bestille Hest og Vogn paa Deres Regning. Ja, min Herre! De maa af Sted herfra inden Kl. 7 i Aften."

„Af Sted herfra!" gjentog Kalle Utter roligt; „ja, hvem har ikke tænkt herpaa. Tror De maaske, at jeg ikke allerede for længe siden har faaet mere end nok her af dumme Drenge, Medlemmer af Maadeholdsforeningen og Kjødboller med brune Bønner? Men jeg vil blot lade Dem vide, Hr. Baron, at jeg ikke rejser herfra med Gjæstgiverbefordring."

„Min Herre!"

„Min Herre!"

„Jeg ved ikke, hvad der skal hindre mig i at lade Dem kaste ned af Trapperne," udbrød Baronen nu aldeles ude af sig selv af Raseri.

„Ja, det kan nok være, at De ikke ved det," svarede Kalle Utter roligt, i det han først nu rejste sig op fra Bordet; „men saa ved jeg det da saa meget desto bedre. Jeg modtager imidlertid Udfordringen, og det med den største Fornøjelse. Kald De nu kun paa alle Deres Karle, jo flere, desto bedre. Jeg har endnu ikke prøvet mine Kræfter paa Folk i denne Egn af Landet, og jeg har derfor ingen Forestilling om, hvormange Prygl de kan taale, men jeg haaber, at det ikke er saa faa. Jeg trænger ogsaa sandelig til en lille Opmuntring efter denne usle Middag."

Efter at have sagt disse Ord gned Kalle Utter sig fornøjet i Hænderne, og hans Øjne straalede af den inderligste Glæde ved Udsigten til det storartede Slagsmaal. Hans truende og kæmpemæssige Skikkelse voxede formelig i den forskrækkede Familiens Øjne.

„Damerne behøver slet ikke at blive bange!" vedblev han beroligende. „Det er da heller ikke min Skyld, at der er kommen Ufred i Lejren. Jeg har forsøgt at opfylde min Pligt som Lærer og paa det bedste som Gjæst at underholde min Vært, skjønt med samme Resultat som naar man slaar Vand paa en Gaas. Som sagt, Hr. Baron! Jeg rejser med Fornøjelse Kl. 7 i Aften med eller uden Slagsmaal, ganske som De selv vil, men helst med Slagsmaal, hvis det kommer an paa mig. Mærk vel, hvad jeg har at sige Dem: jeg vil tage herfra i den bedste Vogn, forspændt med de bedste Heste, som findes paa Gaarden."

Efter denne kraftige Afskedstale gik Kalle Utter over paa sit Værelse og pakkede sit Tøj sammen. Til sin store Ærgrelse fik han ikke sit Ønske opfyldt med Hensyn til Slagsmaalet. Allerede Kl. 6 holdt den bedste Vogn i Gaarden forspændt foran hans Dør. Baronen vilde gjærne have ladet fire Heste spænde for, hvis dette lettere kunde have skaffet ham af med den brutale Lærer.

I en liggende Stilling og med Fødderne hvilende paa Forsædet kom Kalle Utter nok saa elegant rullende hen til Gjæstgivergaarden. Under sit Ophold her, begyndte han at tænke lidt nærmere over sin Stilling i Verden, der just ikke var misundelsesværdig. Det forekom ham mindre behageligt under disse Forhold at gjense Upsala og træffe sammen der med sin Ven, Ekstrøm, og han fandt det just heller ikke meget tiltalende at rejse til sin Fader i Stockholm, der var bleven saa stolt over sin Søns Forfremmelse til Guvernør i et højadeligt Hus, at Sønnen næppe kunde vente nogen videre kjærlig Modtagelse efter en saa kort Virksomhed som Guvernør.

Omsider fattede han en kraftig Beslutning. Han rejste nemlig strax til Smaaland, hvor han besøgte en gammel Studentkammerat, gjennem hvilken han stiftede Bekjendtskab med en Fabrikejer, som trængte til et Menneske, der kunde paatage sig at holde Styr paa hans opsætsige Fabrikarbejdere. Da Fabrikejeren syntes, at Kalle Utter egnede sig til en saadan Post, tog denne med Glæde imod Pladsen ved Fabriken, der var et Slags mekanisk Maskinværksted, og han hamrede her næsten flittigere løs paa Smedene end disse paa Jærnet, saa at han snart satte sig i Respekt. Efter nogle Aars Forløb giftede han sig med Fabrikejerens Datter og blev senere Bestyrer af Fabriken. Efterhaanden lykkedes det hans Hustru, som var en dygtig og net Kone, at tæmme hans vilde Overmod, men en Gang blussede det dog op igjen for et Øjeblik, og det var fordi, han var saa stærk i det hebraiske Sprog; han skulde nu al Tid have Ubehageligheder af sine Kundskaber i denne Retning.

Kapellanen i Sognet havde endnu ikke taget Examen i det hebraiske Sprog, og, da han gjærne vilde have dette overstaaet jo før jo heller, maatte han opfriske sit Kjendskab til dette Sprog. Han henvendte sig derfor til sin gode Ven og „Bro'er", Kalle Utter, og bad ham om at give sig nogle Timers Undervisning heri. Kalle Utter, der var stolt af, at han sandsynligvis var den eneste Fabrikbestyrer i Verden, som var inde i det hebraiske Sprog, gik med Glæde ind herpaa, men en Gang, da Elevens Uvidenhed var for stor, og Lærerens Utaalmodighed for lille, glemte Kalle Utter i sin blinde Iver sin Elevs Alder og Stilling. Han tog nemlig uden videre og lagde Præsten forlængs paa en Stol og behandlede ham her saa eftertrykkelig med sine stærke Hænder, at Sagen blev gjort til Gjenstand for en Proces.

Fra det Øjeblik af skal han imidlertid være bleven aldeles spag, og, efter hvad man fortæller, viser han nu blot sin Styrke ved at løfte den vældige Fabrikhammer, hver Gang der kommer nogen rejsende for at tage Fabriken i Øjesyn, og hvis den rejsende da vil gjøre ham den Fornøjelse at sætte sig paa Hammeren, medens han løfter den, føler han sig særligt smigret og tilfreds.

Husflidsmanden og Kromanden.

Fortælling af Knud Skytte.

(Fortsat.)

Da han var sexten Aar, tog han atter ud at tjene. Grunden dertil var ikke, at han var bleven kjed af Husfliden og vilde lægge den paa Hylden. Nej, den var og blev hans kjæreste Fritidssyssel, og ved den spredte han Glæde trindt omkring sig og blev et lysende Exempel for sine Kammerater. Men Sagen var den, at da han havde gjenvundet sin Førlighed, paakom der ham ofte Længsel efter den fri Natur, de grønne Enge og de rige Kornmarker; det var dog et anderledes fornøjeligt Liv at færdes i Eng og Mark og Skov om Dagen end at sidde hjemme i den kvalme Stue fra Morgen til Aften, Aar ud og Aar ind, og hver Gang der rullede en Høstvogn forbi med en Flok muntre Mejere og Høstpiger, der lo og spøgte, tænkte han: „Der gad jeg nok være med, og, Gud ske Lov, jeg kan og er rask nok dertil!"

Han fik Tjeneste hos Kristoffer Gjødvad, en yngre Gaardmand der i Byen, og en bedre Plads kunde han ikke have ønsket sig; thi han og hans Husbond var ret som skabte for hinanden. Kristoffer var nemlig, efter sin Stilling, en ualmindelig dygtig og oplyst Bonde, og han havde Syn og Sans for meget, som de fleste var blinde og ligegyldige for. Han gik vel ikke saa vidt i sin Beundring for „Kunstneren" som Thomas Kromand; men han satte stor Pris paa sin ny Karls sjældne Evner og store Dygtighed, og han betragtede det i flere Henseender som en Vinding at have faaet et saa dygtigt, trofast, skikkeligt og ufordærvet ungt Menneske i sit Brød. De omgikkes daglig som Venner og Brødre; at den ene var Herre og den anden Tjener, var et Forhold, som aldrig trykkede paa nogen af Siderne.

Der var et Rum der i Gaarden, som maatte gjennemgaa en grundig Forbedring under Kristen Sommers kyndige Haand, saa snart han havde tiltraadt sin Tjeneste, og det var Huggehuset. Der blev ordentlig ryddet op og gjort i Stand, og da Husbonden jo vidste og daglig saa, hvor nævenyttig hans unge Tjenestekarl var, afholdt han med Glæde de Udgifter, som denne Istandsættelse medførte. Lokalet var rummeligt, og da alt var ordnet og indrettet, som det skulde, samt udstyret med Høvle-, Snitte- og Drejebænk og tilsvarende Værktøj, var det ikke mere et slet og ret Huggehus, men snarere et net lille Værksted, hvor flere Mennesker, om det skulde være, kunde arbejde samtidig uden at være hinanden i Vejen. Her kunde man være sikker paa at træffe Kristen Sommer om Vinteraftener, og naar han ellers havde fri for det egentlige Dagarbejde. Han huggede, tømrede, snedkrede, drejede, filede o. s. v. og var aldrig ledig. Alt Reparationsarbejde paa Gaardens Avlsredskaber besørgede han først og fremmest; men det var kun en lille Del af hans Fritid, som behøvedes dertil, og utallige var de net forarbejdede og nyttige Gjenstande, der mellem Aar og Dag udgik fra hans Haand, og hvormed han glædede mangfoldige Mennesker og erhvervede sig en god Skillings Indtægt.

Alle retskafne ældre Folk agtede ham, og det varede ikke længe, inden flere af de unge begyndte at se sig i Spejl paa ham. Kristen var, som Læserne jo nok har kunnet skjønne, ikke hoven af sine Fortrin og stødte ikke let nogen for Hovedet. Han var et kjønt ungt Menneske, aaben og ærlig af Karakter, og paa Grund af sit fordelagtige og vindende Ydre gjorde han et godt Indtryk paa Folk, saa at de fleste holdt af ham. Uden at gjøre sig Flid derfor og uden Fordring paa at lyse for andre, trak han Tid efter anden flere og flere af sine Kammerater til sig, og der gik sjælden nogen Søndag Eftermiddag eller søgn Aften, uden at Kristen havde Besøg i Huggehuset af flere unge Karle, der her fandt et nyt og godt Tilflugtssted imod den dræbende Kjedsommelighed, som plagede dem hjemme. Kristoffer Gjødvad selv opholdt sig ogsaa flittig i Huggehuset, naar han ikke havde andet at tage vare, og han fandt megen Fornøjelse i at tage Haand i med og lave et og andet Stykke Arbejdsredskab under sin Tjenestekarls og Vens kyndige Vejledning. Det gode Forhold, der fandt Sted mellem Husbond og Tjener, gav denne en forøget Anseelse, og denne Omstændighed bidrog vel ogsaa til, at de unge Karle gjærne søgte hid i deres Fritimer. I Førstningen mødte de kun som Tilskuere; men det varede ikke længe, inden enkelte af dem lod sig paavirke af det gode Exempel og fik Lyst til „at være med" og prøve paa at lave et og andet. Saadanne Ønsker mødte al Tid den største Imødekommen baade fra Kristens og hans Husbonds Side; paa den Maade dannede der sig omsider, som af sig selv, en lille Husflidsskole i Kristoffer Gjødvads Huggehus, og Kristen Sommer var Skolens ufortrødne og dygtige Lærer.

En Dag, da Kristoffer og Kristen gik og arbejdede sammen i Marken, havde de en længere og alvorlig Samtale om Husfliden.

„Jeg tror, at du med din Dygtighed som Husflidsmand kunde blive til stor Velsignelse for Byen og Omegnen," begyndte Husbonden.

„Ja, jeg véd noget nær, hvor du vil hen," svarede Kristen; „men nu maa du ikke have for store Tanker om min Dygtighed."

„Ikke større end du fortjener. Sagen er kommen i Gænge som af sig selv; du er Karl for at føre den videre, og lykkes det, vil det blive til større Gavn for Ungdommen, end du tænker. Der er et Onde, et sandt Samfundsonde, der stadig griber om sig og truer med at ødelægge den opvoxende Slægt, og det bør vi af yderste Evne og ved alle gode og lovlige Midler staa imod; dets Navn er Nattesvir og Kortspil, og hvoraf tror du, det kommer?"

„Aa, Ungdommen har vel flere Penge mellem Hænder nu end tidligere. Det er den større Velstand maaske."

„Ja, paa en Maade; thi den større Velstand har ført det med sig, at Husfliden, det sikreste og bedste Middel mod den Slags Ungdomsudskejelser, Tid efter anden er gaaet mer eller mindre af Brug. Tidligere, da Folk var mindre velhavende, var de nødte til med egne Hænder at tilvirke mangfoldige uundværlige Ting, som de nu finder det bekvemmere at kjøbe. Naar om Vinteren det egentlige Dagværk var endt, og Nadveren spist, tog man fat paa Husflidsarbejdet. Husbond og Madmoder, Karl og Pige, Datter og Søn satte sig i Kreds paa Gulvet: der blev kartet, spundet, strikket, syet, flættet og snittet samt fortalt Historier og sunget Viser — alt paa den selskabeligste og fornøjeligste Maade; Tiden gled hurtig, og inden man vidste det, var det blevet høj Sengetid. Saa forføjede man sig i Seng og vaagnede næste Morgen, udhvilede og med friske Kræfter til Dagens Dont. — Nu derimod er det desværre helt anderledes i de fleste Egne. Husfliden og den dermed forbundne fælles Aftenunderholdning er noget, der saa at sige ikke mere kjendes, især for Karlenes Vedkommende. Naar Dagens Dont er endt, og man er bleven færdig med Hakkelseskæringen, er, der for det mandlige Tyende ikke mere at bestille; hvad skal hele den lange Vinteraften bruges til? De unge Karle kjeder sig ved at sidde og

hænge hjemme; Læsning har mange af dem maaske ikke faaet videre Smag paa, og selv om dette er Tilfældet, er det maaske ikke al Tid saa let en Sag at skaffe sig Adgang til god og tilstrækkelig Læsning; det hænder vel ogsaa stundum, at de er „i Vejen", at Husbond og Madmoder helst vil være dem kvit — hvor skal de unge Mennesker under slige Omstændigheder ty hen for at faa den gyldne Tid „slaaet ihjel?" Jeg tør nok paastaa, at i de allerfleste Tilfælde vælger de Kroen, ikke just fordi de har Lyst til at blive Drankere og Kortspillere, men fordi de er i Vejen eller kjeder sig hjemme. Kroen bliver altsaa dog det fælles Samlingssted, de daarlige Subjekter giver Tonen an med Eder og raa Talemaader, Kort og Brændevinsflaske er flittig i Gang til langt ud paa Natten, og Resultatet bliver: tømte Lommer, et ødelagt Helbred og slette Sæder; thi det gaar jo under slige Omstændigheder al Tid saadan, at de skabede Faar smitter hele Flokken. Jeg mener altsaa, at Aarsagen til al denne Usseldom maa søges i Lediggang og Kjedsommelighed. eller med andre Ord: Mangel paa nyttig og fornøjelig Tidskort."

„Ja, du har desværre Ret, Kristoffer; saadan er Tilstanden i det mindste hos os."

„Og er det ikke et sørgeligt Nutidsbillede, i Modsætning til, hvad Fortiden havde at opvise, da Husfliden holdt de unge hjemme, og da Husbond og Madmoder førte an med det gode Exempel? De eneste, som staar sig vel derved, er Kromænd og Høkere; for de har Pengene i Skuffen, naar de unge Svirebrødre endelig dingle af hjem. En retskaffen Kromand vilde ikke spekulere i de unges Letsindighed; men hvor mange har vi af den Slags? De fleste er vel saadan sindede, at de for Indtægtens Skyld helst hjælper Staklerne af Asken og i Ilden, og medens Bulderet staar paa, og Sviren gaar løs, gnider de sig fornøjet i Hænderne og tænker: leve Næringen! i Steden for, at de burde jage Fuglene paa Døren og lade dem gaa hjem hver til sit. Vor egen gamle Krofa'r her i Midtskov er ikke et Haar bedre end alle de andre; han holder grumme meget af „de rare Skillinger", som de unge sidder og svirer op hos ham om Vinteraftenerne, og det er en Skam af Thomas; han er rig nok i Forvejen og kunde gjærne undvære denne lumpne Indtægt."

„Det kan vel ikke helt nægtes," svarede Kristen Sommer i en spagfærdig Tone.

„Nægtes! nej, et Skarn skulde nægte det," vedblev den anden ivrig, „og du maatte være stokdøv, hvis du ikke, mens du var hjemme, kunde høre, hvorledes de støjede der ovre hver evige Aften. Er det ikke sandt, hvad jeg siger?"

„Jo, vel er det sandt," svarede Kristen og slog Øjnene ned; han skammede sig paa Lavras Faders Vegne.

„Aa ja, jeg ved jo vel, at du har et godt Øje til den smaa Lavra," vedblev Vennen, „og det kan maaske skade din Sag at trække Kunderne fra Svigerfa'r; for det var jo det, vi skulde arbejde paa."

„Hende faar jeg aldrig," svarede Kristen i en modfalden Tone.

„Det skal du ikke sige," trøstede Kristoffer; „frisk Mod, min Gut! og frem ad den ærligste Vej! den er maaske somme Tider den besværligste og længste, men dog al Tid den ligeste Vej til Maalet," lagde han til og klappede ham opmuntrende paa Skulderen.

Kristen Sommer skiftede ikke Tjeneste men vedblev at tjene hos Kristoffer Gjødvad det ene Aar efter det andet. Han svigtede ikke ved Gaardens Arbejde, men overtog tillige villig, og arbejdede ufortrøden paa, den ham tiltænkte Mission paa Husflidsomraadet. De unge Husflidsdyrkere voxede stadig i Antal, og Vejlederens gavnlige Indflydelse gjorde sig stadig mere og mere gjældende. Der var ikke hengaaet mange Aar, inden Sagen var kommen saa godt i Gænge, at de fleste af Byens unge Karle havde faaet Smag paa at blive hjemme og anvende Fritiden til nyttig og fornøjelig Husflidssyssel, i Steden for at „fordrive" den med Svir i Kroen eller paa anden fordærvelig Maade. Men Kristen Sommer stod stadig for sine Kammerater som det lysende Exempel, og han var al Tid ved Haanden og rede til at staa dem bi med sin Vejledning, med Raad og Daad, hvor saadant ønskes eller tiltrængtes, saa han vedblev at være den stadig ledende Aand i Sognets Husflidsvirksomhed, lige som han jo var den, ved hvem den var kaldt til Live og opblomstret paa ny efter at have ligget i Dvale i snart en Menneskealder.

I Førstningen syntes Kromanden godt om alt, hvad Bysnakken meddelte ham om hans Yndlings Fritidssyssel og „Husflidsskolen" i hans Husbonds Gaard; thi det anede ham endnu ikke, at den just var oprettet for at gjøre ham en Streg i Regningen. Saa forelsket var han nemlig i „Kunstneren", at alt, hvad denne foretog, var priseligt og godt.

„Nu bilder de andre unge Fyre sig naturligvis ind, at de kan blive lige saa snilde og dygtige som han," sagde Thomas Kromand; „men det kan de gjærne skyde en hvid Pind efter; de mangler, hvad der er Hovedsagen, nemlig „Geniet", det har vor Herre givet ham, men ikke alle og enhver. Alligevel er det kjønt gjort af Kristen, at han vil lære dem, hvad de har Nemme til. Det er dog ogsaa trykkende nok, at vi skal rende til Haandværkeren, hver Gang vi skal have en Skovl skjæftet eller en Smule Vognstjært dannet til. Saa meget burde enhver Gaardskarl dog kunne lave, og det er Kristen Mand for at lære dem, naar de da ikke er nogle rene Tørvetrillere."

(Fortsættes.)

Husflidsmeddelelser.

For 4 Aar tilbage besøgte jeg første Gang en Kammerat, jeg havde stiftet Bekjendtskab med paa en Landbrugsskole.

Hans Fødehjem ligger i det vestlige Fyn mellem de saakaldte „fynske Alper". Det er en kjøn Egn, og om end Bankerne ikke naar til „svimlende Højder", saa gjør de dog i Forbindelse med deres tætplantede kjædeformige Granskove, der sænker sig blidt i yndige, mørkegrønne Grandale, et varigt og alvorligt Indtryk paa Sindet, der svarer til det, man har tænkt sig af den egentlige Alpenatur.

Men det er ikke om Vestfyns Naturdejlighed, jeg her vil fortælle; det skulde være lidt om, hvad jeg saa og lærte i denne min Vens Hjem.

Det første, der overraskede mig, var den smukke Orden og Bestemthed der sporedes ved Stedets yderste Grænser: Have, Brændeplads og Møddingsted. Ikke en Brændestump, en Hugspaan eller ildesynende Totter af Ukrudt saas paa disse Strøg. Møddingen dannede ikke en uformelig, ubegrænset Svineplads. Den stod med snorlige Sider og en plan Overflade.

Da jeg senere kom ind i Gaardens Huggehus, forøgedes min Beundring ikke lidet. Alt i samme Orden som ude. Nu begyndte jeg at kjende min Kammerat fra en ny Side, ved at se de Ting, der laa forfærdigede fra hans Haand.

Han viste mig Modeller af ny Skovleskafter og andre Arbejdsredskaber. Endvidere besaas et Par ny Høvle, han nys

havde lavet. De var sjældent kjønne og vel varede for Stød og Rifter af Metal paa Underfladen.

Jeg begyndte at føle min Ringhed i betænkelig Grad.

Saa kom Børsterne frem. Nej, det blev næsten for galt! Jeg havde ondt ved at vinde Troen paa, at disse Arbejder var udførte af ham, ja uden Vejledning, men jeg fik den jo i Hænderne. Jeg blev lutter Beundring.

Nu gik det Slag i Slag med Urstativer, udskaarne Dambrikker, drejede Smaagjenstande, Benarbejder, samt et lille Bøgskab, hvis Forklædning, der bestod af sammenkjædede Egelister, paa en snild Maade lod sig skyde i Vejret for at gjøre sig usynlig bag selve Reolen. Dette sidste Arbejde udmærkede sig ikke alene ved en fast og smuk Sammenføjning, men efter mit Skjøn ogsaa til en vis Grad af Originalitet. Blandt de unge husflidsdyrkende Mennesker, jeg kjender, er bemeldte min Kammerat videst fremme. Da jeg sidst var hos ham, havde han lavet et Vinkelspejl. Det er støbt af Bly og saa snildt, at Haandtaget kan benyttes som Laag for Glasset, og Indretningen kan paa den Maade stikkes i Lommen uden at tage Skade.

Jeg maa have modtaget et fordelagtigt Indtryk af min Vens Husflid, thi da jeg var færdig med at bese hans Samlinger, maatte jeg sige til mig selv: „Hvad kan du?" Jeg maatte svare: „Kun lidt i den Retning." I hans Hjem blev jeg i Tanken ført frem til noget, jeg tidligere havde været for sløv og ligegyldig ved. Jeg gjorde paa staaende Fod Udkast til Husflidsarbejder. Jeg anede den Sindsfryd, Fritidsgjerningen evner at skabe, og med gode Ideer ad den Vej, forlod jeg min Kammerat.

Da de lange Efteraarsaftener indfandt sig, begyndte jeg at tage fat. Jeg havde ikke saa faa uindbundne Bøger henliggende, og enkelte vare efter Udlaan komne tilbage i en meget ledeløs, ynkelig Tilstand. Men efter at have manøvereret noget med Hæfteblad, Lim, Klister, Presse o. s. v. fik de et bedre om just ikke vindende Ydre.

Er de første Forsøg overstaaede, kommer der ret Liv i Lysten, og det blev mine bedre Resultaters Skyld. Nu behøver jeg kun $1/3$ af den Tid, det kostede at indbinde de første Bøger for at blive færdig. Paa Børstenbinderiets og Piskemageriets Omraader har jeg ogsaa forsøgt mig med temmeligt Held, ligesom jeg ogsaa har øvet mig i Træarbejde med Finering.

Det er med et lykkeligt Sind, man lægger sig til Hvile, naar Aftentimerne er flagrede umærkeligt hen under Sang og Syssel. Det er med et lykkeligt Sind, man vaagner, vaagner til ny Tanker og friske Ideer for nyt Arbejde. Mon den er lykkelig, der en sildig Nattime vender hjem, fortumlet og glasøjet, fra et støjende Gilde, hvor Kortspil og Brændevin stilles fremmest, som det enhver „hel Karl" maa vise sig flink og færdig til? — vist næppe.

V. Lunde i Marts 1881.

Hans Peter Petersen.

Selvøvelse.

Som Exempel paa hvad Selvøvelsen i Forening med Lyst og god Vilje kan drive det til, kan nævnes en ung Bondekarl fra Horsensegnen, der uden andres Hjælp eller Undervisning har bragt det saa vidt i Udskærerarbejde, at han nu med en sjælden Færdighed og Lethed laver smukke og nette Pibehoveder og Pibebrætter, der gjennem en Kunstdrejer i Horsens har fundet en betydelig Afsætning gjennem Handelen.

Kursus til Uddannelse for Lærere.

I Forventning om det sædvanlige Statstilskud til Uddannelse for Lærere i Husflidsarbejder og yderligere Midler til Diæter for disse Lærere, vil der i Kjøbenhavn ved Selskabets Foranstaltning blive oprettet et Kursus fra 26de Juli i 4 à 5 Uger. I dette vil der blive givet Undervisning i Snedkeri, Kurvefletning, Paparbejde (deriblandt Forfærdigelse af Haandkufferter, Skoletasker m. m.) Børstebinding, Drejning, Udskæring i Almuestil, Straafletning, Knytning, Filering samt mulig Modellering og Tegning. Det er imidlertid ikke paatænkt, at enhver, der søger at deltage i dette Kursus skal nyde Undervisning i alle Fag, og det vil derfor være nødvendigt, at der i Ansøgningen til Indenrigsministeriet antydes i hvilke Fag Vedkommende ønsker at oplæres, for at man kan komme til Kundskab om, hvor mange Elever der kan optages. Saa vidt muligt vil der i Provinserne, dels i Sommerferien, dels efter Høsten blive givet Adgang til mindre Kursus, hvorom nærmere Bekjendtgjørelse vil udgaa, saa snart de fornødne Foranstaltninger er trufne.

Man vil særlig drage Omsorg for, at der bliver givet Adgang til disse Kursus for Lærere fra Egne, hvor Trangen til Lærerkraften er størst, og de, der allerede har forestaaet Husflidsskoler eller er udsete til saadant Hverv, naar de dertil er anbefalede af Kredse, Foreninger eller erfarne Mænd, kan fortrinsvis vente at komme i Betragtning. Ansøgningen indgives som foran antydet til Indenrigsministeriet, fra hvilket Ministerium Meddelelse om Ansøgningers Indsendelse næppe vil kunne ventes forinden Finantslovens Vedtagelse.

Efter endt Kursus gives Eleverne et Vidnesbyrd, der blandt andet vil komme til Anvendelse, naar Undervisningen ad Aare søges fortsat.

Dansk Husflidsselskab.

Gaardejer, Folkethingsmand Villads Holm er udtraadt af Styrelsen fra April d. A.

I Styrelsen er Kancelliraad Thorup indtraadt som Medlem.

Landinspektør Boesen og Premierløjtnant Madsen beklæder efter eget Ønske ikke længere Stillingen som Kredsformænd henholdsvis fra 1ste Januar i Aarup Kreds og fra 1ste Maj i Nyborg Kreds.

Tiltraadte Medlemmer:

Fru A. la Cour, Ny Ryomgaard.
Frøken Diderichsen, Nørrebrogade 218, Kbh.
Kurvemager Kindermann, Larslejstræde 7, Kbh.
Kjøbmand Laursen, Lysgaard pr. Viborg.

Redaktionen har modtaget følgende med Anmodning om Optagelse:

At jeg i Anledning af de under min Fraværelse fra Byen offentliggjorte ærekrænkende Erklæringer fra Styrelsen for Dansk Husflidsselskab og dets enkelte Medlemmer m. Fl. agter at anlægge Sag bringes herved til offentlig Kundskab.

Ærbødigst

A. Clauson-Kaas.

Dansk Husflidstidende fordeles til alle Medlemmer af Dansk Husflidsselskab portofrit gjennem Postvæsenet. Klager over mangelfuld Forsendelse maa derfor henvendes til nærmeste Postkontor.

Kjøbenhavn. — Trykt hos J. H. Schultz.

Tillæg til Husvennen.

Nr. 37. Søndagen den 12. Juni. 1881.

En fattig Moders Formaning.

Min kjære Søn, nu du skal ud i Livet,
da er min Bøn: glem ej dit „Fadervor“;
det har din Moder Trøst og Styrke givet
i Livets Sorg og Modgang, dyb og stor.
Den Gang din Fader sov i sorten Kiste
og sænket blev i Gravens kolde Skjød,
da var det, som mit Hjærte skulde briste,
men Gud i Bønnen Trøst og Fred mig bød.

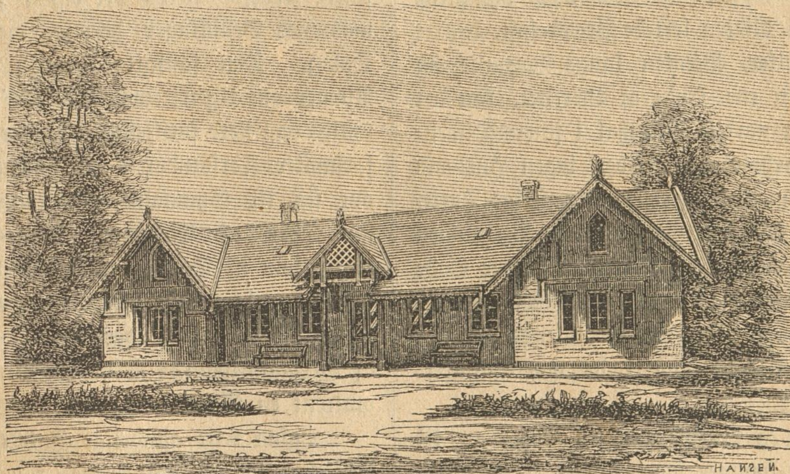
Ja, naar i Hytten Taaren vilde rinde
ved Bøn i Morgengry og Aftenkvæld,
fornam jeg den frembryde dybest inde,
fra Kjærlighedens evigdybe Væld,
fra Gud, der vaager med sit Visdoms Øje
og kjender alt paa hele denne Jord;
han som en Fader smiler fra det høje,
hver Gang i Tro du beder „Fadervor“.

Og vil dig Verden haane og forfølge,
naar ogsaa jeg en Gang er lagt i Muld,
og skal du tumles om af Skæbnens Bølge,
min Dreng, bevar dit Hjærtes bedste Guld:
din Kjærlighed til Himlens Gud som Fader,
din Barneret, og saa dit „Fadervor“.
Er du hans Barn, han aldrig dig forlader,
hvor du end vandre maa paa denne Jord.

J. Knudsen.

Oremandsgaards Husflidsskole.

Naar det i Marts Maaned begynder at se ud, som om det var Foraar, naar Solen med Bestemthed hævder sit Herredømme om Dagen og med Pilene fra sit velforsynede Kogger jager Vinteren med sin Sne og Is paa Flugten, da vaagner den indefrosne Rejselyst af sin Dvale, man længes efter at bade sig i Solen, man holder af at se den for sit hvide Dække befriede Jord; thi er den end unægteligt noget skaldet, saa paatager Haabet, der som bekjendt er Menneskets bedste Eje, sig uden Besvær den Forretning at klæde den i det skjønneste grønne. Naar man saa begiver sig af Sted, rigtig opsat paa at modtage behagelige, og om muligt ny Indtryk, da kan det undertiden hænde, at man virkelig møder noget, som man ikke havde tænkt sig, og som derfor modtages med saa meget større Fornøjelse. Jeg har al Tid næret Interesse og Velvilje for Husfliden, denne venlige og solide Støtte for et hyggeligt Husliv, især i de ubemidlede Klasser; og det var derfor med uskrømtet Fornøjelse, at jeg i Præstø, hvorhen jeg havde styret min Kurs paa Grund af dets dejlige Beliggenhed i det smilende Sydsjælland, modtog en Opfordring til at bese Oremandsgaards Husflidsskole, der ligger paa Oremandsgaards Gods en Mils Vej fra Præstø, og som blev skildret mig som seværdig saavel for sin egen Skyld, som paa Grund af sine tiltalende Omgivelser.

Oremandsgaards Husflidsskole.

Da Vejret var godt skikket til at tage sig Motion i, thi det var køligt, klart og tørt, begav jeg mig til Fods ud paa et lille Strejftog, og gjennem et bølgeformet Terræn, paa hvilket smukke Skovpartier paa den behageligste Maade afvexlede med aaben Mark, naaede jeg Skolen, der ligger i Udkanten af en Skov, kun omtrent et Par tusend Skridt fra Stranden. Jeg kunde ikke modstaa Lysten til strax at gjøre en lille Afstikker ned til det blinkende blaa Vand, og jeg blev ikke skuffet i mine Forventninger om Udsigtens Skjønhed. Til venstre for mig bugtede Kysten sig paa det

mest maleriske og dannede Jungshoved Halvø med Skov, Landsby og Kirke; til højre ser man hen over den lille Ø, Nyord, over til Møen, som ligger omtrent 2 Mil borte, og hvis høje Klintebakker i klart Vejr tydeligt aftegner sig paa Horizonten. Imellem Sjælland og Møn strejfer Blikket frit ud i Østersøen gjennem den saa kaldte Bøgestrand. Naar Sommeren ifører denne Egn sin grønne Dragt, maa her være fortryllende.

Dog, jeg maa tilbage til Husflidsskolen, der allerede i Forbigaaende havde udøvet en tiltrækkende Virkning paa mig, i det den ikke ser ud som et almindeligt prosaisk Hus, men er bygget i en egen og net Stil, der nok nærmest er norsk. Det lyse Spaantag gaar et langt Stykke frem over de temmelig høje Vinduer, og støttet af Træsøjler danner det en Veranda hvorunder Bænke er anbragte og indbyder til Hvile og Ly for Sol og Regn. Gavle og Frontespice er prydede med Træskærerarbejde, forfærdiget af Elever, som allerede hentydende paa, hvad der foregaar inden for Murene. Paa Midten af Bygningen er Hovedindgangen, som fører umiddelbart ind i Arbejdssalen, men den er gjærne lukket, og man benytter en Sideindgang, fra hvis Forstue man ogsaa har Adgang til Salen, og hvor en Dør tillige fører ind til en lille hyggelig Lejlighed, hvor den Familie bor, som har Opsigt med Lokalerne og holder dem i Orden. Da jeg traadte ind i Arbejdssalen blev mine Forventninger overtrufne af dens anselige og smukke Udseende. Med sine Søjler af Træ med udskaarne Kapitæler, sit høje, i Midten løftede Bræddeloft, baaret af skraatstillede Bjælker, Bænken langs Væggene og en Forhøjning i den ene Ende af Værelset, kan det næsten minde om en nordisk Gildehal i finere Dimensioner; men paa Forhøjningen sidder ingen Husbond i sit Højsæde, hvorimod der troner et anseligt Fortepiano, skjænket af Enkefru Hage, hvem Bygningen skylder sin Tilværelse. En stor Kakkelovn i hver Ende af Salen, en omfangsrig Lysekrone i Midten og Lamper befæstede langs Væggene er talende Vidnesbyrd om den Hyggelighed, som i de mørke Vinteraftener kan herske her.

Et lille Drejer- og Snedkerværksted støder op til Salen, og fra dette kommer man ind i et temmelig stort Værelse, hvor Oplag af færdige Gjenstande opbevares. Desuden findes der et lille Rum til Modeller. I Salen traf jeg en Del Smaapiger forsamlede omkring et af de lange Borde og sysselsatte med Haandarbejde; det var en Syskole, som et Par Gange om Ugen finder Ly her paa en Tid af Dagen, hvor Salen ellers ikke benyttes. Den underholdes af Godsejerens Frue. Hist og her sad en Kone eller en Dreng og knyttede Fiskegarn. For øvrigt var jo Aarstiden saa fremrykket, at den egentlige Skole, der selvfølgelig kun finder Sted om Aftenen, var ophørt; men efter Forstanderens, Skovrider Rosthøis Udsagn besøgtes Skolen i Begyndelsen om Vinteren ofte af henimod 100 Elever, nu noget færre, efterhaanden som Eleverne bliver duelige nok til at arbejde i Hjemmet, og derfor mindre benytte selve Skolen. Lørdag Aften afleverer de deres færdige Arbejder, som Forstanderen drager Omsorg for at faa afsatte; og de modtager tillige Raaemner til ny. At Afsætningen ikke al Tid er lige tilfredsstillende, følger af sig selv; men da der kun lægges Vind paa praktisk nyttige Ting, gaar det i Regelen ret godt, et Par Aar i Træk er der endogsaa sendt betydelige Partier Strygejærnshaandtag til England og i slige Aar har Omsætningen omtrent beløbet sig til 2,000 Kr. En Omstændighed som særlig maa bemærkes er, at Fattigvæsenet er blevet sparet for at antage sig flere Individer som, uden Husfliden ikke havde haft anden Tilflugt. Men naar der tales om Skolens Bestaaen, bør det ikke forties, at den har virksomme og opofrende Velyndere i Godsejeren, Candidat A. Hage, og hans Moder, Enkefru Hage i Kjøbenhavn.

I Begyndelsen af Skolens Virksomhed forfærdigedes en Mængde Luxusgjenstande af forskjellige Arter, men da disse ikke fandt tilstrækkelig Afsætning saa holder man sig nu til mere solide Ting saasom: Skovle, Grebe, Køkkenskeer, Klemmer, Brændekurve, Havekurve, Koste, forskjellige Slags Børster m. m. Det finere Arbejde læres vel ogsaa paa Skolen, og der modtages Bestillinger derpaa, men det haves ikke i Oplag. Den fastsatte Læretid om Vinteren er 2 Aftener om Ugen; men Skolens prægtige Lokale benyttes paa flere forskjellige Maader. En Aften ugentlig forsamler Forstanderen en Mængde unge Mennesker om sig til Gymnastik, et Fag, som omfattes med stor Iver af Eleverne. Disse bestaar saavel af voxne som af Drenge, hvis Antal beløber sig omtrent til 60, og som først bliver underviste; derpaa kommer Turen til de voxne, der for det meste er Medlemmer af Oremandsgaards Skytteforening, og af dem er der omtrent en Snes.

Ogsaa rent aandelige Interesser drager Nytte af Skolebygningens Tilværelse, i det man en Aften om Ugen samles i Salen til Oplæsning eller Foredrag og Afsyngelse af fædrelandske og andre folkelige Sange; ja selv Gudstjeneste holdes der om Vinteren hver anden Uge. Allerslev Sogn, hvortil Oremandsgaards Gods for største Delen hører, har kun en Kirke som ligger temmelig langt borte fra den Del af Menigheden, som bor i Egnen ved Husflidsskolen, og Sognepræsten, Pastor Find, imødekommer derfor en af mange ældre og svage følt Trang ved at benytte Husflids-

skolen som en Slags Annexkirke, og den bliver altsaa ogsaa i denne Henseende en Velgjerning for de omboende.

Disse Meddelelser modtog jeg af Forstanderen som just befandt sig paa Skolen, og et Par Mænd fra Nabolaget, som tilfældigvis kom til; og de forsikrede, at mange der omkring daterede et nyt aandeligt Liv fra den Tid, da Skolen begyndte sin Virksomhed.

Som alt, hvad der skal voxe en sund Vært, begyndte Husfliden her sin Tilværelse i en lille Spire. Skovrider Rosthøi, der alt tidligere med stor Forkjærlighed havde vist denne Sag sin Opmærksomhed og Interesse, begyndte i sine Fritimer at undervise nogle faa i en Husmandsstue. De lærelystnes Antal forøgedes stadigt, og det viste sig, at Planten havde Livskraft. Fru Hage opmuntrede og støttede disse Bestræbelser, og da Stuen blev for snæver gjennemførte hun det betydelige Værk, at opføre en Husflidsskole som den, der nu til et Asyl for saa mange gavnlige Interesser, pryder den yndige Egn ved Oremandsgaard. Den 30te November 1872 fandt den højtidelige Indvielse Sted.

Siden den Tid har Skolen vedblivende været i god Fremgang, stadig ledet af Skovrider Rosthøi som synes i høj Grad at forene de nødvendige Egenskaber til en saadan Plads, og som formaar foruden den materielle Side af Sagen tillige at faa det aandelige Moment frem, uden hvilket Husfliden, i alt Fald i Danmark for en stor Del vilde tabe sin Betydning og gavnlige Indflydelse.

At for øvrigt enhver som ønsker Adgang til Skolen maa erlægge et om end ikke stort Bidrag, følger af sig selv og bidrager kun til at forøge Iveren og Interessen hos hver enkelt af dem, som besøger dette lille Tempel for god og sund Sysselsættelse i aandelig og legemlig Retning.

Da jeg nu efter bedste Evne havde tilfredsstillet min Videbegjærlighed, begav jeg mig i den rigtig nok kolde men klare og smukke Aften tilbage til Præstø, hvor jeg havde min lille Bagage.

Undervejs gjennemgik og ordnede jeg de modtagne Indtryk og kom til den Beslutning, at jeg vilde tilbyde Dem Hr. Redaktør Frugten af min Udflugt til Oremandsgaards Husflidsskole i Haab om, at De vilde forunde den Plads i Husflidstidenden tillige med den medfølgende lille Tegning, som jeg optog af den smukke Bygning.

Paul F.

Husflidssagen i Sverige.

Af A. C. Kom.

III.

Efter at Grev Lewenhaupt havde offentliggjort de i Husflidstidendes forrige Numre meddelte Udtalelser om sit Syn paa Husflidssagen, var det ham magtpaaliggende at føre sine Tanker ud i Livet og med Alvor og Iver tog han praktisk fat paa Opgavens Løsning. Han begyndte paa at indrette sig en lille Sløjdskole efter sine egne Tanker paa sit Gods og den 9de December 1871 aabnedes den for Børnene, hvis egentlige Arbejde i den dog først begyndte i Begyndelsen af Januar 1872. Undervisning blev givet frit, og det var en frivillig Sag at deltage deri. Sagen havde Nyhedens Tillokkelse, en Mængde Drenge blev indtegnede som Lærlinge, saa at Skolen snart gav Undervisning til over 50 Børn, fra 7 til 13 Aars Alder. Mange af disse forsøgte sin Lykke i „Sløjden", men ophørte snart, da der ingen Trang fæstede dem til Skolen. Andre fortsatte Arbejdet saa vidt deres Tid tillod det; men at det ikke blev ganske lidt, viste sig da Listerne over Besøget blev gjort op ved Aarets Slutning, i det der da var udført 1,525 Dagsarbejder hver regnet til 10 Arbejdstimer. Da alt Arbejde er lagt an paa at være nyttigt, og vel udførte salgbare Gjenstande betales Børnene, gav Arbejdet et Udbytte, som for Aaret beløb sig til en net lille Sum, af hvilken udbetaltes Børnene 231 Kroner. Fordelt ligelig paa Arbejdsdagene udgjør dette omtrent 15 Øre for hver Arbejdsdag, men det maa erindres, at mangt et Barn næppe har tjent en Øre om Dagen — i det der selvfølgelig først kan være Tale om Fortjeneste, naar der er naaet en vis Øvelse — saa at altsaa de flinke og efter Haanden øvede Børn tjente langt mere end 15 Øre om Dagen, i det hvert Barn fik betalt Udbytte i Forhold til sit Arbejde, hvilket der bliver holdt nøje Regnskab over. Hver Lørdag gjøres ordentlig Afregning med hvert enkelt Barn, og naar Greven ikke er fraværende, udbetaler han selv Fortjenesten, ligesom han egenhændig fører hele Regnskabet over Skolen i alle dets Enkeltheder.

„Jeg kan forsikre," siger han, „at det har været mig en sand Glæde, hver Gang jeg har udbetalt Arbejdslønnen og set Børnene modtage de af dem ærligt fortjente Penge, der for de fleste af dem var de første Ører, de selv havde tjent med Arbejde, hvorfor de jo var dobbelt fornøjede over dem."

Nu vil mange maaske tænke ved sig selv, at det ikke er vanskeligt at uddele Penge til Børnene for deres Arbejde, naar man vil gjøre Ofre for at kunne gjøre dette. Men det fortjener at fremhæves som noget særligt fortrinligt ved Grev Lewenhaupts Bestræbelser, at det virkelig er Barnets Arbejde, der betales. Det er ganske vist en Opofrelse at bygge og indrette en Sløjdskole, men

nogen Opofrelse med at betale Børnenes Arbejde over Værdi osv. har Greven meget rigtigt vogtet sig omhyggeligt for, naar undtages Gave af lidt Gavntræ o. lign. hvilket jo i en Skovegn har mindre at sige. Det er nemlig lykkedes at afsætte Børnenes Arbejde i Handelen, til en Pris, der tillader Fradrag af et lille Bidrag til Lærernes Lønning, Redskabernes Slid osv.

Det fremhæves udtrykkeligt, at det ikke er Meningen med denne Skole at oplære Haandværkere. Hensigten er alene at overtyde den opvoxende Ungdom om Nytten af Arbejdsomhed og Flid og vise dem, hvorledes de kan sættes i Stand til at bidrage lidt til Familiens Underhold, saa at de kan have den Glæde at lette Forældrens Møje i den Tid, da Børnenes Opvæxt gjør Kampen for det daglige Brød vanskeligt. Da det nærmest er Træarbejde, der øves i Skolen, bibringer denne Børnene en Færdighed i at bruge Saven og Høvlen, Øxen og Kniven, som senere i Livet ikke er til nogen liden Nytte. Selv om Drengen bliver Jordbrugsarbejder, vil det ofte være lige saa nyttigt at kunne forfærdige og vedligeholde Redskaberne, som at kunne haandtere Spaden og Ploven. Viser imidlertid en og anden af Eleverne sig særlig anlagt for et eller andet af de i Skolen foretagne Arbejder, saa kan han lettere senere komme i rigtig Lære, efter at hans medfødte Anlæg er komne for Dagen i Sløjdskolen, og Vejen saaledes anvist ham til hans blivende Erhverv.

Som Exempel paa hvad Skolen kan udrette, fortalte Greven bl. a. om en lille Dreng, som spædlemmet af Væxt og bly af Sindelag indskreves for nogle Aar siden i 11 Aars Alderen. Ved sin Ankomst til Skolen var han ganske fremmed for baade Høvl og Sav. Det eneste Hovedredskab, han kjendte, var Øxen, som han hjemme havde brugt til at hugge lidt Brændsel i Stykker med. Han begyndte da i Skolen med at ophugge Træpinde til Skafter, der skulle drejes, det første Arbejde som bliver anvist Begyndere til Øvelse. Det varede dog ikke mange Dage, før man saa ham begynde paa at forfærdige Mærkepinde (Etiketter), som bruges til at paabinde Vareforsendelser og Rejsegods, Nøgler osv. Til Forfærdigelsen af disse let salgbare Smaaplader af Træ, anvendes Øxen, Saven, Høvlen, Kniven, Boret og Sandpapiret, hvilket alt giver lidt Fingerfærdighed. Saa snart han fik begyndt paa dette Arbejde, fik han Tanke om, at, om han end ikke kunde tjene det daglige Brød, saa kunde han dog fortjene et godt Bidrag dertil, og dette ansporede ham til Iver ved Arbejdet. Fra dette Arbejde gik han over til at forfærdige Papirsknive af Træ o. lign. Blandt de Modeller, som findes i Skolen, er ogsaa adskilligt Legetøj og deriblandt flere udskaarne Trædyr fra Norge og Tyskland. En Dag lovede Greven, at den af Drengene som først bragte ham et forevist Trædyr, en Høne, udskaaret, skulde faa en halv Krone i Præmie, foruden Prisen, 4 Øre, der var sat for at udskære et saadant lille Trædyr. Dagen efter kom den her omtalte lille Gut og fremviste glad en lille Høne, fuldstændig svarende til Forbilledet. Han fik sin udlovede Præmie og har siden skaaren en Mængde Trædyr af alle Slags. Da jeg besøgte Skolen, var han i Færd med at efterligne en smukt formet Tyr af Gummi (Kautschuk), som Greven havde kjøbt til Forbillede for ham. Den lille Gut skar flittigt løs paa sin Træstump, som allerede var formet i det grove og næste Dag var færdig som en særdeles godt udført Efterligning af Forbilledet. Denne flinke Drengs lille Historie fremdrages som Exempel paa, hvorledes Sløjdskolen virker og Vejledningen frugter; thi det skulde vanskeligt uden denne faldet denne, i den afsides Skovbygd opfødte Gut ind, at anvende sine Hænder til andet end dagligt forekommende Arbejder. Nu er det rimeligt, at han senere, i ledige Vinteraftener, ved Træskæring kan forskaffe sig en velkommen Biindtægt. Men selv den mindre begavede flittige Gut kan tjene adskilligt. „Hvad er Du i Færd med?“ lød saaledes Spørgsmaalet til en lille 10-aarig Dreng. „Ättikätter“, svarede „Pojken“. „Hvad kan Du fortjene om Dagen derved?“ „Jo, om jeg har rigtig travlt 40 Øre!“

Som bemærket havde Skolen Nyhedens Interesse, da den aabnedes, og ikke faa af dem, som lod sig indskrive, arbejdede blot faa Dage, blev kjede af det og hørte op igjen. Greven vilde ikke i mindste Maade lægge nogen Tvang paa Deltagerne, for at være vis paa, at de, der kom, virkelig gjorde det af Lyst til Sagen, og fordi de indsaa Nytten deraf. For 1873 meldte sig derfor et noget ringere Antal Elever, end første Aar, nemlig 33. Men da en stor Del af disse var øvede fra det forrige Aar, blev Fortjenesten lidt større, nemlig 17 Øre i Gjennemsnit om Dagen, i det der i tilsammen 2,157 enkelte Arbejdsdage à 10 Timer udbetaltes 372 Kroner i Arbejdsløn. Nogle var ikke flittige eller vedholdende og tjente naturligvis kun lidt, men flere tjente ikke ubetydeligt. En 15-aarig Gut tjente saaledes i 197 Dage 63 Kroner 66 Øre. Den omtalte lille Dyreskærer i 85 Dage $12^1/_2$ Krone og den lille Mærkepindfabrikant havde i 176 Dage tjent 40 Kroner. Den flinkeste Elev var dog en 15-aarig Gut, som i 204 Arbejdsdage havde tjent 67 Kroner. Da det giver et Overblik over, hvilke Arbejder Skolen driver, skal jeg, efter de Optegnelser der velvillig overlodes mig, meddele de Gjenstande, sidstnævnte Elev havde tilvirket i Aarets Løb, nemlig: 40 Smørstikkere, 39 Dusin Mærkepinde, 2 Tobaksæsker, 26 Strikkepinde, 84 Billedskærerjærn-Skafter, 1020 drejede Hoveder af Enerlræpinde til Cigarrør, 14 Smaakoller til Billedskærerarbejde, 48 drejede Tøjklemmer, 26 Skafter, 22 Piasavabørster (Kardesker), 64 Sprællemænd, 20 Vinduesskjærme flettede af Spaan, 26 Krusebrædder, 6 smaa Høvlebænke, 20 Papirsknive,

nogle smaa Rammer og forskjelligt Smaaarbejde, som ikke var optegnet.

Sløjdskolen har i de sidste Aar været besøgt af omtrent 40 Børn. Af disse har, efter Uddrag af Regnskabsbøgerne over Skolen, i Gjennemsnit 11 Børn ugentlig faaet udbetalt i alt 515 Kroner, eller i Middeltal hver en Aarsfortjeneste af næsten 47 Kroner, medens der i det første Halvaar af 1876 til i Gjennemsnit 17 Børn ugentlig var udbetalt i alt 350 Kroner, eller en halvaarlig Fortjeneste af over 20 Kroner for hvert Barn.

Fortjenesten faldt naturligvis stedse meget uregelmæssigt mellem Eleverne, efter den Evne og Flid samt den Færdighed, hvormed der er arbejdet, og da det ikke er uden Interesse at se, hvor meget den enkelte Elev er i Stand til at tjene, gjorde jeg følgende Uddrag over de 11 første Elever, jeg fandt indtegnede i Regnskabsbogen:

Nr.	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Alder	14	14	11	11	13	14	13	11	10	14	12
Aar 1872...	21	"	"	"	2	$\frac{3}{4}$	$\frac{1}{4}$	$\frac{1}{8}$	"	"	"
1873...	40	22	"	"	18	17	$\frac{1}{3}$	8	"	"	3
1874...	88	14	3	11	30	40	27	17	"	"	15
1875...	83	20	16	9	48	61	51	24	10	22	33
1876...	41	31	8	9	20	23	29	23	7	20	36
Jalt...	273	87	27	29	118	141	107	72	17	42	87

Det Uddrag viser, at det ikke er ubetydelige Skillinger, den flittige Dreng kan tjene under sin Øvelse i Sløjdskolen, det ene Aar med det andet, i det den 14-aarige Nr. 3 har i $4\frac{1}{2}$ Aar tjent 273 Kroner, medens den ringeste, den 10-aarige Nr. 11 i $1\frac{1}{2}$ Aar har tjent 17 Kroner. Tallene for hvert Barn viser endvidere den stedse voxende Arbejdsfærdighed og Flid, i det Fortjenesten voxer stadig Aar for Aar, saa at endog Nr. 10 og 12 i det sidste Halvaar har tjent næsten lige saa meget som i foregaaende Helaar.

Det er i fuld Samklang med Frivilligheden ved hele Skolen, at Børnene faar fuld og udelt Raadighed over deres fortjente Penge. Der tilbageholdes intet af Fortjenesten for at hensættes i Sparekassen eller lignende, i det Greven mener, at ikke han, men Barnet og Forældrene bør raade selv over Pengene, og at det ikke er Skolens Sag at vaage over, enten de anvendes vel eller ilde.

Der er Arbejde i Skolen hver Dag. De fleste Børn, som bliver undervifte der, arbejder to Dage om Ugen fra Morgen til Aften. Flere Drenge i Konfirmationsalderen søger endog Skolen indtil fem Dage ugentlig, og større Drenge, der gaar i Almueskolen („Folkeskolen"), som ligger tæt ved, kan søge den to hele og fire halve Dage om Ugen.

Det er dog ikke alene i Skolen, at de flinke Børn arbejder. Virksomheden strækker sig ogsaa ind i Hjemmene, netop som det skal være. Børnene faar baade Materiale og paabegyndt Arbejde med hjem, naar de ønsker det, og fuldender Arbejdet hjemme. Herved udbredes Husflidstanken til de gamle. Ikke alene mærker Forældrene, at der kommer Skillinger, og det ikke saa ganske faa, til Huse gjennem Børnenes Gjerning, men de faar denne selv for Øje. Det vækker baade Tænksomheden og Efterlignelseslysten. Naar Drengen kommer hjem med den Træstump, som han har tegnet et Dyr paa, eller i det grove udsavet et saadant af, for med sin Kniv at snitte det færdigt, da kan det hænde, at Faderen, eller Bedstefaderen ogsaa faar fat paa en nyttig Syssel, hvor han ellers havde tilbragt Vinteraftenen uden nogen Gjerning. Man vil indse, at det er et godt Vidnesbyrd om at Arbejdet ledes i en god og praktisk Retning, naar der kan tjenes Penge derved, men næst efter at dette giver dem Lyst til Arbejdet, bliver dog Arbejdsfortjenesten en Biting. Hovedsagen er og bliver dog den, at **Børnene gjennem den frivillige Arbejdsøvelse faar Sans for at nytte Tiden vel**, faar Øjnene op for, at saa vel enkelte spredte Timer, som mangen tilsyneladende unyttig Ting kan anvendes for deraf at frembringe nyttige og værdifulde Gjenstande, samtidig med at Arbejdet breder Glæde om sig og skjærmer sin Dyrker for de Fristelser og Farer, som Lediggang og Ørkesløshed som oftest er Moder til.

Husflidsmanden og Kromanden.

Fortælling af Knud Skytte.

(Fortsat.)

Men da der var gaaet nogen Tid, og Kromanden mærkede, hvorledes de unge holdt sig borte fra Kroen, efterhaanden som de, ved at faa Smag for Husflidssyssel, kom i Vane med at blive hjemme uden at kjede sig, og hvilket Svind dette medførte i hans kjære Pengeskuffe — ja, saa fik Fløjten lidt efter lidt en helt anden Tone. Nu var Kristen Sommer ikke mere en lovende „Kunstner" med Udsigt til at blive „en stor Mand". Han havde forladt den Vej, som „Geniet" og Thomas Kromand havde anvist ham, og som vilde have ført ham til Velstand og Navnkundighed. Det havde været bedre for ham at passe sin egen Gjerning og lade andre gjøre det samme; men det smagte ham ikke, Fyren! Han vilde hellere optræde som Husflidsapostel, stikke sin Næse i andres Sager og vende op og ned paa Ting, der ikke kom ham ved; for det var naturligvis ene og alene hans Skyld, at de unge havde faaet Nykker og ikke mere turde tage sig en glad Aften i Kroen, som de plejede forhen. Thomas ærgrede sig grundig; han slog rent Haanden af den stakkels „Kunstner", vilde ikke have mere med ham at bestille, men sagde, at nu fik han at sejle sin egen

Sø og ligge, som han havde redt. Selv den stakkels Else maatte føle, at hun var falden i Unaade for Sønnens Skyld, og at den mægtige Gjenbo ikke var den Mand, der uhævnet lod sig „træde paa Taaen“ af Smaafolk. Enken havde tidligere haft „et godt Sted“ der ovre; men dermed var det nu helt forbi; thi Kromanden lukkede ikke blot sin Dør men ogsaa sin godgjørende Haand for hende. Denne Skade kunde hun vel paa en Maade taale, thi Sønnen var hende en trofast Støtte, og desuden var hun en dygtig Arbejderske, der var formelig Rift om hende, og hun havde sit rigelige Udkomme; men alligevel gjorde det hende saa ondt, at det gode gamle Forhold til Gjenboens var forstyrret, og det „for ingen Verdens Ting,“ som hun plejede at udtrykke sig.

Kristen Sommers Legesøster i Barndomstiden var nu ikke mere det overgivne, muntre Barn, den lovende Rosenknop, som vi tidligere kjendte hende. Knoppen havde udfoldet sig, og Barnet var i Aarenes Løb voxet op til en fager, rankvoxen Ungmø med friske Kinder, smilende Læber og klare, skjælmske Øjne. I det sidste Par Aar havde hun gjennemgaaet en Lære blandt fremmede, nemlig for at dygtiggjøre sig i Husholdning og Mejeri, og efter endt Læretid var hun vendt tilbage til Hjemmet for at gaa sin aldrende Moder til Haande med den temmelig betydelige Husholdning og for, efter Forældrenes Plan, at gjøre „et godt Parti“, hvis det kunde byde sig; og intet var rimeligere, mente de; thi for Alderens Skyld var hun giftefærdig, hvad Øjeblik det skulde være, Pigebarnet saa godt ud, en klækkelig Medgift kunde hun faa, der kom daglig fremmede til Midtskov Kro, og det skulde da gaa underligt til, om der ikke fandtes „gode Partier“ iblandt dem; i saa Fald havde de vel ogsaa „Øjne i Hovedet“ og kunde se deres egen Lykke, især naar den viste sig for dem i Skikkelse af en ung, smuk, rig og dygtig Pige. Udsigterne kunde for saa vidt ikke være bedre.

Men Lavra havde i saa Henseende sine egne Tanker og fulgte sine egne Veje. Vel var hun og hendes Barndomsven og Legekammerat ikke mere Gjenboer; de kunde ikke daglig se hinanden og tales ved som i Barndomsdagene, og desuden havde der jo ogsaa i de sidste Aar optaarnet sig en anden og større Hindring imellem dem; men det faldt dem dog ikke vanskeligt at finde Lejlighed til at komme sammen og udtale for hinanden, hvad der laa dem paa Hjærte. Som Børn havde de al Tid været hinanden uundværlige og trofast delt godt og ondt, Smil og Taarer, Med- og Modgang; som voxne ønskede de begge at fortsætte paa samme Maade hele Livet igjennem, og — næsten uden at de selv ret vidste, hvordan det var gaaet til — var de forlovede, og havde svoret hinanden Troskab i Liv og Død. De havde jo tidligere vist, at „de kunde tie“. Her blev det ogsaa nødvendigt at tie og holde Pagten hemmelig for det første . . . i lang Tid . . . mange Aar maaske . . . indtil . . . ja, hvem vidste, hvad der kunde ske, og hvad Fremtiden gjemte i sit Skjød? Men, hvordan det nu kan være, Tavshed er ikke tilstrækkelig til at skjule en saadan Hemmelighed. Den sprænger baade Laase og Døre, baner sig Vej igjennem Vægge og tykke Mure, og inden den er bleven ret gammel, er den kun en „offentlig Hemmelighed“. At Kristen Sommer og Lavra Thomsen var Kjæresteſolk, var der ingen, der tvivlede om; Else vidste det, Kristoffer Gjødvad vidste det — alle vidste det. Thomas Kromand vidste det altsaa ogsaa; men han kaldte det ikke „Forlovelse“, men noget „Børneværk“, som ikke havde det mindste at betyde.

Kristen Sommer havde jo altsaa dog vundet „det store Lod“; men han havde endnu ikke faaet Gevinsten hjem, og det var just den vanskeligste Del af Sagen. Den fattige Husmandsenkes Søn og Sognets rigeste Pige — var det Krage, der havde søgt Mage? Ak nej, og de unge vidste helt vel, at der stillede sig store, for ikke at sige uoverstigelige Hindringer i Vejen for dem, inden de naaede deres kjæreste Ønskers Maal. Kristen vidste godt, at Kromanden ikke mere var hans Velynder, men snarere hans uforsonligste Fjende, og at han vilde trække paa Skulderen og med et overlegent haanligt Smil svare ham omtrent som saa: „Jeg tror, du er bleven smaatosset — herut med dig!“ hvis han gik hen og spurgte ham, om han og Lavra maatte faa hinanden. Det var sikkert, at Pigens Forældre, og da især Faderen, sigtede langt højere end til „Husflidsapostelen“, som Thomas spotvis kaldte ham, og at de vilde modsætte sig det ulige Parti af yderste Evne — og vilde Pigen saa være standhaftig nok til at gjennemgaa og udholde den seje Kamp og bie taalmodig paa ham, indtil Hindringerne maaske en Gang i Tiden kunde ligesom jævne sig af sig selv? Maalet syntes saa fjærnt og laa saa urimelig højt, at den stakkels forelskede Svend somme Tider blev helt modfalden, naar han lod Blikket glide ud i Fremtiden. „Jeg faar hende aldrig,“ havde han svaret sin Husbond, da denne lod ham høre, at han havde „et godt Øje til den smaa Lavra“, og da var han og Kromanden endda rigtig Perlevenner — nu var Udsigten langt mørkere.

Det begyndte at trække op til Storm, og i Kroen gik det allerede „skrummelt“ til somme Tider. Bejlerne sværmede om den smukke rige Landsbyskjønhed som Fluer i Fiskemaaned, og skjønt der baade var den og den iblandt dem, som de gamle syntes godt om, var der dog ikke en eneste, der fandt Naade for Datterens Øjne, og hun gav dem Kurven alle til Hobe. Forældrene brugte baade Formaninger, Overtalelser og Trusler for at bevæge hende; men lige vidt kom de. Ingen af dem kunde begribe, at hun i en saa utilgivelig Grad kunde staa sig selv i Lyset; de trængte ind paa hende og vilde vide Aarsagen, og da hun til sidst ikke kunde værge sig paa anden Maade, bekjendte hun grædende, at Kristen Sommer var hendes Fæstemand, og at de havde været hemmelig forlovede i flere Aar.

Hendes Moder faldt i sørgmodige Tanker over denne Meddelelse og disse Taarer og stirrede tavs paa Datteren; men Kromanden var rasende. „Ha, ha!“ raabte han, „slap det endelig derud! Vil du virkelig bilde mig ind, at der kan være Tanke om Alvor i dette Børneværk! Nej, ved du hvad, min Pige! ham kan du skyde en hvid Pind efter — den Husflidsapostel! den Fliremikkel! den Hundekunstner, den . . . Æsel! Thi forend du skal faa Lov at danse til Brudeskammelen med ham, vil jeg hellere tage mig paa at knuse hvert Ben i hans syndige Krop! Nu har du længe nok holdt os for Nar — og han med, den Kvægdreng!“ Han slog i Bordet, saa det bragede, og dermed vendte han sig bort fra Datteren og lod hende staa.

Saa snart han var borte, slyngede Lavra sine Arme omkring Moderens Hals, lagde sig Hoved paa hendes Skulder og hulkede.

Krokonen var ikke slet saa stræng som hendes Mand; Datterens Modgang gik hende til Hjærte, og hun baade kyssede og klappede hende.

„Vær endelig fornuftig, Barn!“ sagde hun. „Du kan da vel begribe, at det kan ikke lade sig gjøre; hvor-

dan kunde det ogsaa falde dig ind at forlove dig med ham?"

„For han er den eneste, jeg bryder mig om" hulkede Datteren. „Jeg har aldrig holdt af nogen anden og kommer heller aldrig til det — saa maa I tumle med mig, saa meget I vil."

„Lad mig tænke mig lidt om," sagde Moderen og drog hende ned til sig paa Skjødet; „det er kommen saa hovedkulds, og jeg er helt forvirret. Baade din Fader og jeg har jo nok kunnet mærke, at I havde Godhed for hinanden . . . som Børn; men vi troede ikke, det havde videre at betyde."

„Jo, det er vort ramme Alvor," svarede Lavra, „og du maa hjælpe os, Moder!"

„Kristen har heller ingen Umage gjort sig for at blive gode Venner med din Fader," sagde Moderen undvigende; „han har i det Sted bestræbt sig for at gjøre ham Knuder og støde ham fra sig — det var ikke den rette Vej at gaa, naar han vilde vinde dig."

„Jamen han har jo vundet mig, Mo'er."

„Ja, tov nu lidt," sagde Moderen i en noget fortrydelig Tone; „der er lidt tilbage endnu, inden han naar saa vidt — vi gamle maa vel ogsaa snakke med om den Ting?"

„Ja, det forstaar sig," svarede Datteren ydmyg; men I ved jo da godt, Moder, at Kristen har ikke drevet paa Husfliden af den Grund, at han vilde fortørne eller skade Fader."

„Hvorfor har han saa gjort det?"

„For at gavne sine Kammerater; han har faaet de fleste af dem vænnet af med at svire og spille Kort — er det da ikke noget godt?"

„Ja, det bliver alligevel et og et; han vidste, at din Fader havde imod det."

„Men Herre Gud, Mo'er! er det da en gyldig Grund til at lade være at gjøre det gode, at en og anden ikke kan lide det?"

„Jeg har saamænd ikke noget imod, Barn, at Kristen Sommer gavner sine Kammerater, og for den Sags Skyld kunde jeg let lade mig overtale til at give mit Samtykke; men skal jeg være paa jeres Side, saa ser jeg ingen anden Udvej, end at du overtaler Kristen til at tage Skeen i den anden Haand . . . for din Faders Skyld."

„Det gaar han aldrig ind paa, Mo'er! og det vilde heller ikke være rigtigt. Jeg vil heller ikke være hans onde Raadgiverske og sætte ham i Fristelse — det var Synd."

„Der var en Tid, da din Fader holdt meget af Kristen," vedblev Moderen, uden at ænse Datterens sidste Bemærkning, „og var det blevet ved, saa havde det maaske ikke været helt umuligt, skjønt han er jo et simpelt Parti, det kan ikke nægtes. Som Sagerne nu staar, giver din Fader ikke efter, og du kommer saa til at bøje dig og slaa Kristen af Tankerne. Jeg ser ikke ligere."

„Det sker ikke, Mo'er! Jeg vilde hellere gaa fattig herfra end lade mig tvinge til at ægte en anden!"

„Herre Gud!" sagde Moderen tankefuld. Hun blev siddende en Stund med foldede Hænder og saa paa Datteren i Tavshed. Omsider stod hun op og forlod Værelset. Datteren gik til Vinduet, hvor hun blev staaende længe og saa over til Enkens Hus. Hun gjennemgik i Tanken, alt hvad hun havde oplevet med sin kjære Barndoms- og Ungdomsven. Skulde hun nogen Sinde kunne glemme eller svige ham? Nej, nej! det var aldeles utænkeligt. Hun vilde blive ham tro og holdt fast ved sit Løfte til ham — der fik saa komme, hvad der vilde.

Lavra var den Gang tre og tyve Aar, og Kristen Sommer fem og tyve.

(Fortsættes.)

Stene paa Husflidens Vej.

Det er almindelig bekjendt, at naar en god Sag søger at bane sig Vej, træffer den al Tid paa Modstand, der dels kan fremgaa af ligefrem Uvilje dels af ren Tankeløshed. Husflidssagen danner ingen Undtagelse herfra. De fleste har vist hørt Folk udtale sig om dens Frugter som t. Ex. „Aa det er bare hjemmelavet!" uden at vedkommende har tænkt paa, hvilket Saar, han herved bibragte den flittige og fremadstræbende Husflidsarbejder. Indsenderen af disse Linjer har oftere været Vidne til, at Folk, som al Tid gjør deres Flid for at finde Fejl og Ufuldkommenheder ved Husflidsfrembringelser, aldrig har kunnet „se" eller „opdage" paapeget Sjuskeri ved Fabriks- eller Haandværkerarbejder, der ved en upartisk Bedømmelse maa staa tilbage for et net Stykke Husflidsarbejde. Det var derfor at ønske, at navnlig Forhandlere vilde være upartiske og tage ethvert net og godt Arbejde i Handelen, uden Hensyn til om det er „hjemmelavet" eller ej.

Ligeledes vilde jeg gjærne lægge et godt Ord ind for Børnenes Husflid. Det er ofte saaledes, at de smaa, førend deres Arbejde er „blevet til noget", maa liste sig om i Smug med det og ikke tør lade Forældrene se det, da de enten vil forbyde eller spotte over sligt Narreværk. Derfor I Forældre, se ikke med Ringeagt paa eders Børns Syslen med en Kniv og nogle Træstykker, men husk paa at derved udvikles deres Opfindsomhed, skærpes deres Tænkeevne, hvilket i alle Livsstillinger vil komme dem til gode.

Martin Povlsen.

Husflidsexempel.

Vi har ofte meddelt vore Læsere Exempler paa hvilken Glæde og Tilfredshed, en god og nyttig Anvendelse af Fritiden kan fremkalde, i Modsætning til Lediggang, der saa godt som al Tid avler Dovskhed og slette Sysler. Vi skal i Dag som Sidestykke til tidligere omtalte Dyrkere af en efterlignelsesværdig Husflid nævne Drengen Kr. Kristiansen, Jonstrup, Hjørring. Han er 16 Aar gammel og har tidlig lagt sig efter at sysle med Tegning og smaa Haandarbejder, Idrætter som han har opnaaet ikke liden Færdighed i. Et smukt Bevis herpaa afgiver en Samling af forskjellige Spil — i alt 6 —, ordnede og indlagte i en smuk og smagfuld Papmappe, som Redaktionen i disse Dage har modtaget fra hans Haand. I de sidste Aar har han øvet sig i Bogbinderi og i 1879—80 har han hvert Aar indbunden 65 Bøger, og derved i alt tjent en Sum af 40 Kr.

Fra Almueskolen.

(Af Breve fra Lærere.)

Det vilde være mig meget kjært, om jeg i indeværende Aars Sommerferie kunde blive Deltager i et Husflidskursus, hvorefter jeg har godt Haab om at kunne fremme Husflidssagen i min Kreds. Min Formand gav Drenge Undervisning

i Fritiden i Husflid, og næsten hvert et Hjem har Minder derom. Jeg har nu været her godt et Aar, og jeg er forvisset om, at her kun ventes paa Tilbud om Undervisning i Husflid for at finde Tilslutning for den Sag.

M. U.

I min Skole gives der 9 Timers Undervisning ugentlig i Haandgjerning, baade for Drenge og Piger. Arbejdet blandt Drengene har i Vinter bestaaet af: Løvsavarbejde, Billedskæring og Børstebinding, blandt Pigerne: af almindelig kvindeligt Haandarbejde, Knytning og Straafletning. Undervisningen ledes af min Hustru og jeg, og Elevantallet er henholdsvis: 12 og 25. Vi, saavel som Børnene har haft megen Glæde af Skolen ligesom det ogsaa har været os en Glæde at se, at den voxne Ungdom har begyndt at tage fat paa Haandgjerning, ja for Pigernes Vedkommende har det endog ført til, at de møder her i Skolen en Aften om Ugen — 3 Timer — og øver sig i Knytning, Straafletning og andet Haandarbejde. I blandt enkelte Karle er der ogsaa begyndt noget Selvarbejde i Hjemmet, særlig Børstebinding, og er der navnlig hos én opnaaet, en mere end almindelig Færdighed i nævnte Fag. Vi har tidligere haft lignende Øvelser for, men det har aldrig gaaet saa godt som i Vinter. Ærbødigst

J. K.

Bognyt.

H. Rasmussen: Om Undervisning i Katekismus, et Indlæg i Spørgsmaalet om Religionsundervisningen i Skolerne. Forfatteren vil være mange af vore Læsere bekjendt som en af vore mest begavede Lærere, der i de senere Aar har gjort sig bemærket ved sine Indlæg i Literatur- og Skolespørgsmaal. I nærværende lille Skrift kritiserer han den i de fleste Skoler hidtil brugte Fremgangsmaade ved Undervisning i Kristendom, fordømmer alt aandløst Ramseri og dogmatisk Pindehuggeri og hævder at Religionsundervisningen bør drives paa Grundlag af den bibelske og Kirkens Historie og nærmest gaa ud paa at paavirke Barnets Følelser. Han holder vel paa Luthers lille Katekismus, men paaviser gjennem en Række Uddrag af Luthers Forklaringer, at „den ikke er saa klar i sine Udtryk, at der kan være Grund til at beholde den som Lærebog i Kristendom til alle Tider, selv om man vedbliver at tillægge den Betydning som symbolsk Bog." Han maa kræve den oversat i et renere og mere tidssvarende dansk Sprog, adskillige Forklaringer maa omformes i Overensstemmelse med Bibelordene, Stoffet ordnes paa en heldigere Maade o. s. v., i hvilke Henseender han henviser til Fengers Udgave af Katekismen. Det lille Skrift vil sikkert gjøre en Del Opsigt, da det med en Frejdighed, som man ikke hver Dag træffer paa, gaar løs paa Forhold, som dels ved Vane, dels ved en maaske vel vidt dreven Ærbødighed for Luthers Autoritet, er blevne dybt rodfæstede hos os. Hvad man end vil sige til det lille Skrifts Indhold i og for sig, maa enhver indrømme, at det er et velskrevet Indlæg, der øjensynlig er udsprunget af en varm Overbevisning og en god Indsigt i de omhandlede vigtige Forhold.

— n.

Opfindelsernes Bog, under Medvirkning af en større Kreds Fagmænd redigeret af André Lütken. Dette fortrinlige Værk nærmer sig nu sin Afslutning, i det der af 7de og sidste Bind allerede et udkommet 6 Hæfter (52 Hæfter i alt), og man vil nu kunne danne sig en bestemt Mening om i hvilken Grad Redaktionen har været Herre over sit mangeartede Stof. Vi tror, at Arbejdet i enhver Henseende vil tjene til alle de medvirkendes Ros. Alle Opfindelser fra de forskjellige Tider og de forskjellige Sider af Livet, Videnskabens, Kunstens, Industriens og Handelens, er her omhandlede og fremstillede i deres Udvikling, eftersom Menneskeaanden skred fremad, med en Dygtighed, Klarhed og Letfattelighed, som gjør, at Bogen ikke alene læses med Interesse af Fagmænd men af alle, der føler Trang og Lyst til at kjende, hvad der knytter sig til Menneskehedens stadige Udvikling i fremadgaaende Retning. At en Bog som „Opfindelsernes Bog" fremkommer er et glædeligt Tidernes Tegn, thi ikke blot er den en Pryd for vor Literatur, men den er tillige et Vidnesbyrd om den stigende Trang til Oplysning blandt Bonde- og Haandværkerstanden, hos hvem Bogen vistnok ogsaa har vakt Tilfredshed og Glæde, hvor den har funden Indgang. Da Prisen jo forbyder mindre bemidlede at anskaffe sig det omfangsrige Værk, var det saa meget mere ønskeligt, om Bogen fandtes i ethvert Sognebibliothek, ligesom den ogsaa, anskaffet af Sognet, burde findes i enhver Skole, da den med sine talrige og vel udførte Illustrationer, der i høj Grad tjener til at oplyse Texten, for Læreren vil være en næsten uudtømmelig Kilde til at fortælle baade Børn og voxne efter.

Ved Værkets Slutning vil der følge et med Omhu udarbejdet og praktisk ordnet Register, som jo i mange Tilfælde vil lette Benyttelsen af Bogen. (Forlagsbureauet i Kjøbenhavn).

Hillerslev og Østerhæsinge Sogne med Arreskov og Gjelskov i ældre og nyere Tid, af N. Rasmussen Søkilde og S. Jørgensen (Kistrup), er Titelen paa en Bog, som vi gjærne vil henlede vore Læseres Opmærksomhed paa. De to Forfattere som i Forening har udgivet den ca. 180 Sider store Bog, har tidligere gjort sig fortjente ved lignende historiske-topografiske Beskrivelser, dels i selvstændig udgivne Bøger, dels i Blade og Tidsskrifter, blandt andet ogsaa i „Husvennen". I den forliggende Bog har de delt Arbejdet lige imellem sig, i det Hillerslev Sogn er udarbejdet af N. Rasmussen Søkilde, og Østerhæsinge Sogn af Jørgensen. Det er ofte nok overfor lignende Skrifter blevet fremhævet, at ikke blot for de paagjældende Egne, har den Slags Bøger Interesse og Værd, men de maa have det for alle, der i det hele interesserer sig for vort Lands og Folks Kulturudvikling. Ved en flittig og grundig Benyttelse af Egnens Amts-, Herreds-, Provste- og Herregaardsarkiver samt gamle Breve og Kirkebøger har de to Forskere søgt paa en klar og letfattelig Maade at belyse særlig Landboforholdenes Udvikling, Herregaardene, de jordegne Gaarde, Svenskekrigen med dens Følger, Retstrætter, Rakkerens Stilling o. s. v. og man vil i Bogen finde mange Træk, der ypperligt kaster Lys over Fortiden og dens Tilstande baade i Herremandens Sale og Bondens Stue. At gjennemstøve gamle Arkiver og sammenligne og afskrive hundreaarige mugne Dokumenter og Skrivelser er et for vort Fædrelands Historie saare nyttigt Arbejde, men for de Mænd, der sysselsætter sig dermed brydsomt og møjsommeligt, og Frugten af deres Samlerflid, bør derfor saa meget mere, naar den fremtræder, mødes med Tak og Paaskjønnelse, især naar den foreligger saa vellykket som i den her omtalte Bog. Det var ønskeligt, om hver Egn i Landet besad lignende historiske og topografiske Beskrivelser grundig udarbejdede efter de stedlige Kilder, mange nu ukjendte karakteristiske Træk, vilde sikkert derved komme for Dagen. Men for at kunne tage fat paa en saadan Opgave og løse den tilfredsstillende, er det næsten halvvejs en Betingelse, at man har en gjennem Aaringer indvunden Kjendskab til vedkommende Egn; dette er Tilfældet med Rasmussen Søkilde og Jørgensen, hvoraf den første som Gaardejer den anden som Skolelærer er bosat i den Egn, de skildrer. (Hempelske Forlag, Odense).

Bestyrelsen for Kong Frederik den syvendes Stiftelse for hjælpeløse og forladte Pigebørn, især af Almuen, oprettet af Louise Christine Lehnsgrevinde af Danner har for nylig udsendt sin Aarsberetning for 1880.

Husflidskursus.

Til det i Majnumret af Dansk Husflidstidende (samt i Tillæg til Husvennen Nr. 34) omtalte Feriekursus for Uddannelse af Husflidslærere fra 29de Juli til 27de Avgust i Kjøbenhavn samt til eventuelle mindre Husflidskursus i Provinserne, foranstaltede af Dansk Husflidsselskab, maa Ansøgning om Deltagelse stilede til **Indenrigsministeriet** indgives gjennem Husflidsselskabet inden **25de Juni.**

De ærede Provinsblade anmodes om at bringe denne Meddelelse snarest til deres Læseres Kundskab.

Indhold: Oremandsgaards Husflidsskole, af Paul F. — Husflidssagen i Sverige, af N. C. Rom. — Husflidsmanden og Kromanden, Fortælling af Knud Skytte (Fortsat). — Stene paa Husflidens Vej. — Husflidsexempel. — Fra Almueskolen. — Bognyt. — Husflidskursus.

Dansk Husflidstidende fordeles til alle Medlemmer af Dansk Husflidsselskab portofrit gjennem Postvæsenet. Klager over mangelfuld Forsendelse maa derfor henvendes til nærmeste Postkontor.

Kjøbenhavn. — Trykt hos J. H. Schultz.

Tillæg til Husvennen.

Nr. 41. Søndagen den 10. Juli. **1881.**

Husflidsudstilling i Brædstrup.

Den 26de Maj afholdtes en saadan Udstilling i Brædstrup, der ligger mellem Horsens og Silkeborg. Man skulde synes, at da den lange Vinter har bevirket, at det ofte har skortet paa Arbejde, saa kunde Husmændene derved have opofret den ledige Tid til Husflidsarbejde; men Udstillingen vidnede i alt Fald ikke derom. Der var kun 8 Udstillere af den Klasse med 15 Arbejder, fornemmelig Halmbinderarbejder; en Mand fra Løve havde særlig præsteret noget udmærket i den Retning. Af Ungkarle og Drenge var der heller ikke mer end 8 af hver Klasse, men dette kunde jo da ogsaa bedre undskyldes. Karlenes 22 Arbejder bestod hovedsagelig af Udskæring i Træ, af hvilket der bør fremhæves et Fuglebur, et Blomsterbord i Naturarbejde, nogle udskaarne Fotografirammer og et helt Sæt Seletøj. Drengenes 28 Arbejder var ret net udførte; i Særdeleshed var en Del Børster ganske fortrinligt lavede. Den kvindelige Husflid var talrigst repræsenteret, i det der var indleveret 120 Arbejder. Et ganske lille Bundt Traad var særlig udmærket, smukt og fint, ligesom ogsaa et strikket Sengetæppe og et Kludetæppe var rosværdige Arbejder. Af udskaarne Arbejder havde Kvinderne desuden indleveret bl. a. et Spejl og en Konsol. Formanden for Foreningen, Lærer Ravn, indledede Præmieuddelingen med nogle faa Ord, i hvilke han blandt andet udtalte, at han ønskede og haabede, Husflidsudstillingerne ad Aare vilde vinde endnu mere Tilslutning, end den havde faaet i Aar. Husflidssagen havde hvilet en Tid, og det var nu mere end et Aar siden, at den sidste Udstilling var bleven afholdt af Foreningen; det havde ikke gavnet Husflidssagen, og derfor vilde der fra nu af blive afholdt en Husflidsudstilling hvert Aar, for at man saa om muligt vilde slutte sig mere til dem. De otte Husmænd fik derpaa i alt 20 Kr. i Præmie; af Ungkarlene fik 5 Præmier, i alt 12 Kr., og 2 hæderlig Omtale; af Drengene fik 6 Præmier, i alt 12 Kr., og 2 hæderlig Omtale; endelig fik af Kvinderne 7 Præmier, i alt 16 Kr., og 5 hæderlig Omtale. Præmierne udgjorde i alt 60 Kr.

O. P.

Fra en Husflidsudflugt.

Efter Opfordring fra „Dansk Husflidsselskab" foretog jeg en Rejse til Ballum og Medolden Sogne i Slesvig for at holde et Foredrag ved en Husflidsudstilling der den 11te og 12te Juni, en Rejse, som jeg saa meget hellere foretog, som jeg tidligere fra Mænd der paa Egnen havde modtaget en Anmodning om at holde et Foredrag ved en lignende Lejlighed, uden at jeg dog den Gang formaaede at efterkomme Opfordringen.

Altsaa gik Rejsen foreløbig fra Kolding til Ribe med Jærnbanen. „Godt Rejseselskab forkorter Vejen", fik jeg Lejlighed til at erkjende, i det jeg rejste sammen med en Husflidsven, der ligesom jeg sætter Husfliden megen højt som opdragende Middel for Børn og den opvoxende Ungdom. Gid dog dette Syn paa Husflidens Betydning maa trænge mere og mere ind i vort Folk til Held og Velsignelse for den unge Slægt, og gid de Mænd, der leder Husflidsbevægelsen her hjemme, maa komme til Forstaaelse af, at det er igjennem Skolen, den offentlige som den private, at denne Sag væsentlig skal bæres frem, naar Husfliden da ikke skal blive en Syslen af enkelte hist og her men en virkelig Livsag for hele vort Folk.

Fra Kolding efter Lunderskov er Egnen meget smuk, særlig gjør de dybe Engdrag, hvorigjennem Kolding Aa snor sig, de høje skovklædte Bakker ved Sest og Paaby et storartet Indtryk; men snart bliver Egnen mere flad og ensformig, Frugtbarheden tager af, Mosedrag og Hedestrækninger vexler med middelmaadige Kornmarker, 2 à 3 Timers Jærnbanekjørsel, og vi er i Ribe. Ribe! du gamle danske By, en Gang i Middelalderen en af Danmarks betydeligste Byer om ikke den vigtigste, med din gamle prægtige Domkirke og dine store Minder, nu en af vore mest trykkede og forknytte Byer, indeklemt mellem Vesterhav og Grænse. Ja Ribe er gaaet meget tilbage særlig siden 1864, hvor Grænsen blev afstukken ¾ Mil fra dens Porte. Dertil kommer den daarlige Sejlads til Ribe; thi skjønt Vesterhavet ikke er langt borte, er det dog kun meget smaa Skibe, der formaar at finde ind til Byen ad den bugtede og lavvandede Ribe Aa. Jeg var ved Havnen, et Skib laa der! I øvrigt ligger Ribe ret venligt med sin lille Plantage udenfor Byen og med sine prægtige Engstrækninger, der gaar lige til Vesterhavet. Husene er i Reglen smaa og lave, men desto mægtigere tager Domkirken sig derfor ud. Som en vældig Kæmpe rager den op over Byen med sit mægtige flade Taarn. Hvor er de mange Klostre og Kirker henne, der i Middelalderen prydede Byen? Hvor er det gamle Slot Riberhus, der knejsede der ude paa Voldbakken? Alt er sunken i Grus, kun Kirken staar som en Levning fra svunden Tid. Jeg kommer sjælden til Ribe, uden jeg skal aflægge et Besøg paa Riberhus Voldbakke, og saaledes gik det mig ogsaa denne Gang. Der var en Time mellem Togets Ankomst og Postens Afgang til Slesvig, der var altsaa god Tid til at aflægge Besøget. Umiddelbart vest for Byen ligger Voldstedet. Smaa, snævre, krumme og daarligt brolagte Gader eller rettere Stræder føre til Slotspladsen. Her maatte det vistnok have været, tænkte jeg, som Kæmpevisen minder om:

„Der gaar Dans paa Ribergade,
Der danser de Riddere fro og glade
For Konning Erik hin unge."

Jeg maatte smile ved Tanken om Dansen paa disse Gader. Dog det er vel muligt, at Gaderne i hine Tider har set anderledes ud. Brolægning har der i alt Fald næppe været. Der ligger altsaa Slotspladsen, thi Levninger af Murværk findes ikke, i det mindste ikke ovenfor Jorden. Brede Grave omgiver Voldbakken, de er nu næsten tilgroede. Gæs trasker om mellem Siv og Rør og bader sig i en Pyt raadent Vand, og hvor Ridderen med sin Fæstemø spaserede paa Voldkanten under mægtige Ringmure, der gaar nu Faarene og græsser.

Det var varmt, næsten lummert. Jeg satte mig i Græsset. Halv drømmende stirrede jeg over mod Slottet. Var det et Syn eller Virkelighed, eller var det et af de skuffende Fatamorgana, der er saa almindelige paa den jyske Vestkyst?

Paa Voldbakken knejste Slottet med Taarne og Tinder omgiven af den høje Ringmur, over den brede Voldgrav førte Vindebroen.

Jeg tænkte paa Dronning Dagmar, der vaandede

sig paa sit Dødsleje, paa Kongen, hendes Herre, der paa sin skumbedækkede Hest sprængte over Broen, medens Kuren stødte i sit Horn, for endnu en Gang at tale med sin elskede Dagmar. Jeg tænkte paa den stille Aftenstund, da Slottet var i Fjendevold, og et fremmed Banner vajede over Porttaarnet, da:

„Der gaar Dans paa Riberbro,
Der danser de Riddere med udhugne Sko
For Konning Erik hin unge,"

medens de unge kamplystne Riddersmænd dansede sig Slottet til.

Ja det var Drømme og Tanker om svundne Tider og gamle Begivenheder, men snart maatte jeg vaagne op til Virkeligheden igjen, Klokken var strax 10, saa der var ingen Tid at spilde, skulde jeg naa at komme med Posten.

Jeg var eneste rejsende, saa jeg kunde ikke klage paa Plads. I jævn Trav gik det ud af Sønderport efter Slesvig. Kun $^{3}/_{4}$ Mil, og vi er ved Grænsen. Jeg havde nogle Børnearbejder med fra min Skole, som jeg vilde forevise ved Udstillingen i Medolden; men Toldopsynet var meget forekommende og høfligt, selv det tydske, saa der blev ingen Hindringer lagt i Vejen.

Hvor er dog Egnen flad og trist? ikke en Bakke, ikke en Skov kun Lyng, maadelige Agermarker og Eng. Vejen gaar stadig syd paa. Snart bliver dog Egnen venligere og mere frugtbar, og flere større Landsbyer ligger hist og her. Vi passerer Landsbyen Brøns med sin anselige Landsbykirke og sine store velbyggede Bondergaarde. Et kort Stykke nord for Kirken umiddelbart ved Landevejen er rejst en mægtig Granitsten. Jeg fik netop Tid til paa Hjemturen, da Vognen holdt et Øjeblik i Kroen, at tage en Tegning af Stenen og mærke mig Indskriften:

22de Januar 1849.
For Troskab mod Konge og Fædreland!

Ej minde om en Glimmerdag
Kun om et trofast Sindelag.

Stenen er rejst før 1864 til Minde om hin blodige Dag, da nordslesvigske Bønder fra Brøns, Rejsby og Egnen der omkring med væbnet Haand modsatte sig Slesvigholstenernes Vold. De blev angrebne saavel af Rytteri som af Infanteri, og skjønt de kæmpede tappert, blev de dog paa Grund af daarlig Bevæbning aldeles overvældede. Kampen fandt Sted lidt nord for Kirken. 5 Bønder og 2 Insurgenter faldt, medens en stor Mængde blev saarede. Staar Stenen saaledes end til Minde om en for danske sørgelig Begivenhed, saa minder den dog ogsaa om det danske trofaste Sindelag, som Nordslesvigeren den Gang var besjælet af, ja endnu besjæles af den Dag i Dag.

3 Mil syd for Ribe kommer vi til Skjærbæk, en større Landsby med Post- og Telegrafstation. Af Formanden for Medolden Husflidsforening blev jeg derfra besørget til Ballum. Vejen gaar i vestlig Retning i en Længde af omtrent 2 Mil. Vejene er daarlige, indgrøftede med dybe Vandgrøfter. Større Engstrækninger breder sig mere og mere, og gaa helt ud til Vesterhavet. Det er den frugtbare Marsk, Vesterboens Rigdomskilde, hvor hans prægtige svære Kvæg græsses fede for til Efteraaret at gaa over Tønder til Hamborg. Om Sommern kan her være ret smukt; men om Vinteren, naar Vestenstormene kommer, da strømmer det vældige Vesterhav ind over Engene, da staar hele Egnen i milelange Strækninger under Vand. Huse og Gaarde, der er byggede paa de højeste Steder, ligger da som Øer i Havet. Da maa her være uhyggeligt; men Vesterboen hænger ved sin Hjemstavn, han elsker sin Fødeegn. Synes De ikke her er smukt, siger han til den fremmede, her er saa frit, og Vinden blæser saa frisk, og saa har vi de fri milelange Udsigter.

Og som han trofast hænger ved sit Hjem, saaledes hænger han ogsaa med sit hele Hjærte ved Danmark. Det er en kjærnesund og kjærnedansk Befolkning her, Hjemmetydskere kjendes ikke paa Egnen.

En Del af Beboerne i Ballum og Medolden Sogne er udtraadte af den prøjsiske Statskirke og har dannet en Frimenighed med Poulsen i Bovlund som Præst.

Jeg saa deres Forsamlingshus i Forballum, det er en tarvelig Sal, som der ikke vilde være noget at sige om, hvis ikke jeg her havde truffen paa meget interessante Husflidsarbejder. Først er der saaledes 2 smukke Alterlysestager udskaarne i Egetræ af en ung Mand i Medolden. Dernæst Døbefonten, den er skaaret af en gammel Mølleaxe af Egetræ, af 2 unge Mennesker, som aldrig har nydt nogen Vejledning. En lignende har de for Tiden under Arbejde til Forsamlingshuset i Bovlund. Jeg maatte forbavses over, at de alene havde formaaet at udføre et saadant Arbejde, der baade ved sin Størrelse og Smagfuldhed har krævet megen Tid, megen Flid og Udholdenhed.

Dernæst lagde jeg Mærke til et udskaaret Krucifix af vor Frelser, skaaret i hvidt Ahorntræ af en Arbejdsmand. Saavel af dette Arbejde som ogsaa af hans andre Arbejder paa Udstillingen, der næsten alle var Figurer udskaarne i Træ, fremgik det, at han utvivlsom har et ikke ringe Talent i denne Retning. Kunde han erholde god Vejledning i Tegning, som han trænger til og efter sit eget Udsagn føler Savnet af at mangle, vilde han vist kunne drive det til noget betydeligt som Billedskærer.

Husflidsudstillingen blev holdt i Gjæstgiverstedet „Færgehuset" i Medolden. Der var indleveret Arbejder fra 63 Udstillere med ca. 300 Nummere, og Udstillingen var efter Folks Udsagn en Del svagere end de foregaaende Aar. Det var en Fornøjelse at se de mange Smaaarbejder mest smukke og solide Ting af Skolepiger. Man fik det Indtryk, at der for dem gjøres meget baade i Skole og Hjem. Men hvad gjøres der for Drengene? Intet! Jeg saa ikke et Drengearbejde paa Udstillingen. Og dog er det Drengene, som særlig burde vejledes, „som Grunden lægges, kommer Huset til at staa", der var derfor ogsaa faa Arbejder paa Udstillingen af Tjenestekarle.

I mit Foredrag, som jeg holdt om Søndagen, og som jeg paa Grund af de mange Mennesker, der var strømmet sammen, der var ca. 400 til Stede, maatte holde i det fri, fik jeg Lejlighed til at lægge et Ord ind for Drengene, og senere ved Samtale med Bestyrelsen for Husflidsforeningen i Medolden blev det bestemt, at der allerede til førstkommende Efteraar skulde gjøres Forsøg med at faa en Drengeskole i Stand, ligesom ogsaa Tjenestekarlene skulde have Vejledning mindst en Aften om Ugen. Jeg kan ikke andet end oprigtig glæde mig over dette Resultat og haaber og ønsker det bedste for Husflidssagen i Medolden, Ballum og omliggende Egn.

Efter at Udstillingen havde staaet aaben om Lørdagen og en Del af Søndagen, og efter at Præmieuddelingen og Bortlodningen var forbi, afholdtes et Fællesmaaltid af saa mange af Deltagerne, som der paa nogen Maade kunde rummes i den store Sal. Her herskede en hjærtelig og livlig Stemning. Taler og Sange vexlede med hin-

anden, og man følte, at man var blandt Venner af Husflidssagen og Venner af det kjære Fædreland. Næste Dag gik Rejsen atter hjemad. Den havde været noget anstrængende, men mange dejlige Minder, mange venlige Indtryk ledsagede mig.

Bramdrup Skole den 24de Juni 1881.

J. P. Dreyer.

Tre Husflidsudstillinger.

I Slutningen af Maj har der været afholdt Husflidsudstillinger i Lyderslev den 26de, og i Snesen den 29de. Ingen af disse var righoldige, da Størstedelen af de i Vinterens Løb forarbejdede Gjenstande var tagne i Brug eller afhændede, og dog vidnede begge Udstillinger om, at det er lykkedes vedkommende Bestyrelser at fremme Lysten til Arbejde og lede den i en praktisk Retning; det var endvidere øjensynligt, at Bestræbelserne for at fjærne en falsk Undseelse hos Begyndere, der mener at deres Arbejder ikke fortjener at komme frem ved en Udstilling, var lykkedes især i Snesen, hvor der forefandtes blandt kvindelige Arbejder Prøver paa vel udført Lapning og Stopning. Faren for at der efterhaanden skulde fremstilles mange ufuldkomne og mangelfulde Arbejder, naar man tager Begynderarbejder med, er ikke stor, da Tilbøjeligheden mest gaar i modsat Retning, og det al Tid staar i Bestyrelsens Haand at varetage, at den rette Grænse ikke overskrides. Saavel for at kunne vurdere Lærerens Virksomhed som til Lettelse for Bedømmelseskomiteen er det imidlertid ikke uvæsentlig, at der forefindes flere Arbejder af hver Udstiller, især naar man ved Arbejderne fra samme Haand kan se Fremskridt og Rettelser af tidligere begaaede Fejl.

I Lyderslev fandtes kun faa men gode Begyndelsesarbejder i Billedskæring foruden nogle af Læreren selv, hvilke vidnede om Sans for denne Kunst (Læreren er uddannet hos Hr. Lærer Nielsen i Ulse, hvor allerede flere unge Mennesker har faaet en fyldestgjørende Uddannelse, saa at de med et godt Resultat har kunnet lede en Husflidsskole.) I Snesen var flere billedskaarne Arbejder, men Smagen var kun lidet udviklet, og de fleste bar Vidne om, at man hellere burde have valgt Udskæring i Almuestil og Naturstil til Prydelse paa de forarbejdede Gjenstande. Avlsredskaberne var begge Steder solide og holdbare, dog vilde lidt mere Tænksomhed ved Forarbejdelsen vistnok kunne bevirke mere behændig Form, i det mindste synes de Modeller, der beror paa Husflidselskabets Kontor, af Niels Rasmussen Søkilde i saa Henseende at have Fortrinet. Hovedindtrykket af Udstillingerne var dog, at enhver Husflidsven maatte glæde sig over det kraftige Liv, Sagen fører i disse Sogne, hvilket skyldes Bestyrelserne for de derværende Foreninger og særlig de ihærdige og opofrende Formænd, Lærer Henrichsen i Frøslev og Gaardejer P. Hansen i Snesen.

2den Pinsedags Eftermiddag var dernæst bestemt til Udstilling paa Oremandsgaard; men den regnfulde Formiddag afløst af Lummerhede og optrækkende Tordenskyer vilde maaske have tilbageholdt mange besøgende, dersom man ikke havde været opfyldt af Tanken om, hvor velgjørende en Regn vilde være for de efter Væde sukkende Marker, og at man derfor nok kunde bære en vaad Trøje, naar blot Regnen ikke blev altfor vedholdende. Der samledes i hvert Fald en stor Mængde Mennesker til den berammede Tid, nogle langvejs fra, og de fortræffelige Lokaliteter gjorde god Fyldest, da Tordenskyllene senere paa Eftermiddagen og om Aftenen for Alvor brød løs. De udstillede Gjenstande var nemlig alle under Tag i den hyggelige Skolebygning, (hvoraf en Afbildning findes i Tidendens forrige Nr.) og den egentlige Fest fandt Sted paa en romantisk Plads i Nærheden under høje Bøges tæt hvælvede Kroner, der dog ikke i Længden kunde holde Regnen ude, hvorfor man tog til Takke med, af og til at søge Ly under de i forskjellige Øjemed oprejste Telte. At Udstillingen her maatte være mere righoldig end de 2 fornævnte, ligger i Sagens Natur, da her fra Godsejerens Side er bragt et stort Offer, ved den opførte Skole, hvor Omegnens Ungdom samles til Haandgjerning og anden nyttig og opløftende Syssel, og hvor enhver, baade Mand og Kvinde, der attraaer at lære et Arbejde, i Reglen kan faa Anvisning. Det er den utrættelige Skovrider Rosthøj, der i flere Aar har ledet Undervisningen her og forstaaet baade at gjøre denne Gjerning fornøjelig for Ungdommen, saa den stadig har vunden Tilvæxt, og tillokkende for mange ældre, der igjennem Husfliden har fundet en større Virksomhed og en hel ny Anvendelse for deres Tid. Der foreligger her et talende Bevis for, at man ikke al Tid er bedst hjulpen med en haandværkskyndig Mand (Hr. Rosthøj har aldrig lært noget Haandværk); men at det særlig gjælder om at finde den praktiske Leder til et saadant Foretagende. Udstillingen viste, at der var givet en sund Anvisning paa Brugen af Snitte-, Høvle- og Drejerbænken; den store Mængde af Avsredskaber og Skeer var solid og praktisk, om der ogsaa hist og her i Form og navnlig ydre Afpudsning kunde være noget tilbage at ønske. Ogsaa Kurvefletningen indtog en hæderlig Plads blandt de udstillede Arbejder, enkelte Naturarbejder var særdeles smagfulde, saaledes et større Blomsterstativ. Af Snedkerarbejde forefandtes flere Borde og en Komode, Æsker af forskjellig Størrelse og Form, nogle enkelte af disse udskaarne i Almuestil. Af Arbejder, som ikke fandtes ved de andre Udstillinger, maa nævnes Proppeskæring, Knytning og Filering af Næt. Dette sidste tyder paa en Virksomhed, der i de senere Aar er traadt i Kraft som en Følge af det aabne Blik Skovrider Rosthøj har for at henvise paa en nyttig Anvendelse af Fritiden og Evnen til at tage de stedlige Forhold til Indtægt. Det skyldes saaledes hans Initiativ i Forbindelse med Godsejerens Imødekommen, hvor det gjælder at fremme Arbejdsomhed og Flid paa Godset, at den ene Fiskerbaad eften den anden dukker op af Vandet og bringer gode Indtægter, medens tidligere Fiskeriet slet ikke blev benyttet af de mange, umiddelbar ved Stranden boende Familier.

Ja Udstillingen bar Vidne om, at Husflidssagen stærkt har fæstet Rod paa Oremandsgaards Gods, og der er Udsigt til, at den Spire, som her er nedlagt til Sammenhold i Familielivet skal, ved det gode Exempel bære velsignede Frugter ogsaa for kommende Slægter. Det skal nemlig ikke være ualmindeligt her, at Forældre, Børn samt til Dels Tyende samles i de lange Vinteraftener om et fælles Arbejde, eller hver med sit lille Arbejde under Spøg og Sang, eller medens en paatager sig at læse en god Bog for.

Ved alle tre Udstillinger fik man Indtryk af, at Husfliden er større hos Kvinden end hos Manden, og det bliver vel ved at være saa, at Kvinden deri giver det lysende Exempel; det var især glædeligt at se, hvorledes de praktiske og for en Husmoder værdifulde Arbejder havde vundet Hævd igjen, nemlig Syning, Strikning, Karten, Spinden og tildels Væveri. Ogsaa er forskjellige Affald benyttede, saasom Klude til Forfærdigelse

af Gulvtæpper, og trævlede Udsager til at spindes og væves anden Gang m. m. Dog skal det siges til de unge Karles Ros, at Huggehusarbejdet er i Færd med at komme til sin Ret, og man tør vel nok forudsige, at den Tid ikke er fjærn, da enhver Tjenestekarl paa Landet maa kunne forarbejde og istandsætte de nødvendigste Redskaber til Avlsbrug, og Husflidsudstillingerne vil i saa Henseende være en Spire til Kappestrid. Men for at Sagen kan fremmes tilbørlig maatte der først og fremmest sørges for hyggelige Huggehuse paa enhver Gaard, og Ejeren maatte helst selv eller ved en af sine Sønner være Mester paa Værkstedet for at kunne varetage den rigtige Brug af Værktøjet og Sparsommelighed med Hensyn til Raamaterialet.

Husflidsmanden og Kromanden.

Fortælling af Knud Skytte.

(Fortsat.)

Et Aars Tid efter det sidst beskrevne Optrin var der atter Forstyrrelse i den rige Kromands Hus, men Forstyrrelsen var af en helt anden Art end sidst.

Det udmærkede bornholmske Stueur med Vækker og Slaaværk havde atter „faaet ondt for Brystet" og var gaaet i Staa.

„Hvad gjør vi nu?" sagde Thomas og rev sig i Armen.

„Ja, hvem var det, der gjorde det i Stand sidst?" vovede Konen at sige.

„Det var Kristen Sommer," svarede Kromanden gnaven; „det er ti Aar siden, og i al den Tid har Uret gaaet godt."

„Kunde han saa ikke . . .?" henkastede Konen.

„Nej Pinedød, om han skal!" bruste Manden op. „Den Husflidsapostel — jeg tror, du vil! Nej, lad os bare blive fri for ham."

Han hentede Ildpusteren, aabnede Sidelugerne paa Uret, stak Piben ind imellem Hjulene og blæste en sand Storm igjennem Værket, i den Tanke, at det maaske kunde være blevet støvet; men da han derpaa satte det i Gang, gav det bare et Par søvnige Hik og faldt atter i Søvn.

„Da var det bansat!" sagde Kromanden, der nu ikke havde Tanke for andet end det stædige Ur. „At sende det til Byen til en Urmager kan ikke nytte; for saa risikerer jeg, at det bliver liggende hos ham en hel Maaned, og saa længe kan jeg ikke undvære det. Der er ikke andet for, end at jeg selv maa i Færd med det. Sidste Gang sad jeg jo og saa til, og lidt lærte jeg der af . . ."

Han havde nær indrømmet, at han havde lært lidt af Kristen Sommer; men han greb sig i det i Tide og talte ikke ud.

Uret blev altsaa taget ned og skilt ad Stykke for Stykke. Kromanden gjorde sig Flid for at følge Kristen Sommers Fremgangsmaade og begyndte altsaa med at lægge Smaadelene i Orden paa Sovekammerbordet, efterhaanden som han tog dem ud. Derpaa forsynede han sig med Tandbørste og Linnedklud og børstede og skurede paa Messinghjulene, saa de skinnede. „Kom og hjælp mig, lille Mutter," sagde han til sin Kone; „du bruger Kluden, og jeg Tandbørsten — nu har du jo set, hvordan jeg bærer mig ad — men pas endelig paa, at du lægger enhver Ting paa sin Plads igjen; for Orden maa der være i'et, ser du." Sagen var den, at der var en Uro over ham, han længtes efter det store Øjeblik, da Uret skulde samles. Ægtefolkene sad snart hver paa en Stol og pudsede og pudsede, som om Urmageri var deres Haandværk, og hver Gang Lavra kom igjennem Værelset, saa hun om til dem og tænkte: „Gid det vilde mislykkes! Gud give, det maatte mislykkes!"

„Nu er vi færdige med Pudsningen, Mutter," sagde Kromanden, „og nu kan du gnide lidt af Perpendikelen, mens jeg samler Maskinen."

Men det vilde ikke gaa for Thomas; han samlede og samlede, og lige vidt kom han. Hver Gang han satte et Hjul ind, slap et andet ud, han kunde ikke holde Styr paa dem, og en Gang, da han endelig troede, at det skulde lykkes, fordi der kun var nogle faa Hjul tilbage, slap det hele pludselig fra hinanden med et Smæk, og al „Indmaden" faldt ned paa Bordet; men nu blev det værre end nogen Sinde, fordi han ikke kunde huske, i hvilken Orden Hjulene skulde indsættes. Han maatte altsaa samle sig frem og gjøre om den ene Gang efter den anden, hvorover han blev hidsig og utaalmodig og bandede det uskyldige Ur ned i Afgrunden, saa at hans Kone omsider fandt det raadeligst at gaa sin Vej og lade ham være ene om det. Hun begyndte nemlig at finde Optrinnet komisk, og lidt kunde faa hende til at le.

Hverken Moder eller Datter turde nu vove sig ind i Bjørnens Hule mere, saa længe det stod paa med Urmageriet, saadan brumlede han der inde over det. Efter at have svedt over dette Herkulesarbejde i mange Timer, aabnede han endelig Køkkendøren og sagde:

„Mutter! hvor er du? Kom nu med Bomoljeflasken, nu hænger Skidtet da sammen!"

„Det var mere, end jeg havde ventet," sagde Krokonen dæmpet til Datteren.

Lavra svarede ikke højt, men tænkte ved sig selv: „Det var dog kjedeligt!" Alligevel gik hun med Moderen ind.

Kromanden stod midt paa Gulvet og fremviste triumferende det samlede Ur, der hvilede paa hans venstre Haands opadvendte Fingre som paa en Femfod. Krokonen skulde holde Flasken, medens han selv med højre Haand dyppede Fjeren i Oljen og smurte Takkerne. Derpaa blev Uhret hængt op paa Væggen igjen, Perpendikelen fik et lille Skub, og Uhret sagde: „Dik . . . dik . . . dikkedikkedik . . . bom!" Der stod det. Mesteren slog til det endnu et Par Gange; men det kunde kun denne ene Melodi. Krokonen var nær ved at briste af indeklemt Latter, og endelig brød det løs:

„Ha, ha, ha! Ved du hvad, Thomas! Jeg tror bestemt, Klokken har lært det Stykke, vi dansede til, mens du og jeg var unge; den siger grangivelig: Hopsasa, Fideli Mikkel, ja — aa, hvor det er morsomt, Thomas! Ha, ha, ha!"

„Er det noget at le af?" sagde Manden bistert og slog rasende til Perpendikelen, saa den sattes i en voldsom Fart.

„Da er det heller ikke til at græde over," svarede hun — „saa! det var ret! mere Fideli Mikkel!" Hun lo, saa Taarerne trillede ned ad hendes Kinder. „Du maa ikke blive vred, Thomas! Jeg kan ikke lade være — det er saa uhyre morsomt!"

„Gid Pokker havde hele Vrøvlet! sagde Kromanden, hvis Vrede nu slog over i Flovhed, i det han tørrede Sveden af sin Pande.

„Her ligger endnu et Hjul paa Bordet — mon Klokken ikke bedre kunde gaa, naar det blev sat i?" sagde Lavra ganske uskyldig og fremviste Hjulet.

„Nej, det fik jeg til overs — hid med det!" snærrede Faderen og stak det overflødige Hjul i Lommen.

Krokonen, der langt fra var noget tungsindigt Menneske, havde ondt ved at holde op med at le, naar hun først var begyndt. Den Opdagelse, Datteren havde gjort, var endnu galere end hendes egen Fideli Mikkel. „Ih, nu har jeg aldrig hørt saa galt i mine livskabtige Dage — et Hjul for mange!" udbrød hun og var nær ved at daane af Latter. Hun styrtede ud i Køkkenet, lod sig falde ned paa Komfuret og lo, saa Pigerne, der ikke kjendte Aarsagen, næsten blev bange for, at hun havde taget Skade paa Forstanden.

„Det er sært, hun kan more sig over saa lidt," sagde Thomas til Datteren, der var bleven inde hos ham. „Kan du gaa ud og lave mig en Æggekage, mit Lam; det giver Appetit, dette her, og jeg er skrupsulten."

„Ja, det skal jeg nok, Fa'r," svarede hun; „vil du saa være rar?" Hun tog ham om Halsen og kyssede ham.

„Nej, ikke paa den Maade, du mener — det bliver der ikke noget af; gaa nu ud og lav mig Æggekagen."

Lavra var yngste Barn og Forældrenes Kjæledægge, saa hun havde aldrig været bange for at sige, hvad hun vilde; men, som vi har set, var det dog ikke Meningen, at hun maatte raade sig selv.

Det var om Tirsdagen dette gik for sig, og i Mørkningen saa Datteren Lejlighed til at gjøre sig et lille Smutærinde over til Else. Lidt efter, at hun var gaaet igjen, tog Enken sin Kyse paa og gik op til Kristoffer Gjødvads for at tale med sin Søn. Hun vidste, hvor hun kunde træffe ham, nemlig i Huggehuset.

Kristen Sommer var alene den Aften. Han var ved at lakere en nydelig Gyngestol, som han havde arbejdet paa i flere Maaneder; men nu var den ogsaa næsten færdig. Enken slog begge Hænderne sammen af Forbavselse, da hun saa dette pæne Stykke Bohave.

„Ih, men har du da ogsaa lavet den Kristen?" sagde hun.

„Ja, jeg har, Mo'er," svarede han, i det han hjalp hende til Sæde paa Huggeblokken.

Hendes Øjne lyste af Glæde; hun saa afvexlende paa Sønnen og Stolen og vedblev:

„Den er næsten for pæn at sidde i."

„Synes I det, Mo'er? Ja, da skal den blive meget pænere endnu."

„Nej vel ikke? Den kan jo umulig blive pænere; man kan jo spejle sig i den."

„Jo, den skal forgyldes lidt hist og her; det vil pynte paa den."

„Ja, det kan nok være! Men jeg forstaar ikke, hvordan du kan hitte paa det. Den kan du da faa en god Skillings Penge for?"

„Nej, den skal foræres bort."

„Til hvem, om jeg maa være saa nysgjerrig? Lavra, kan jeg tænke?"

Kristen lagde Penselen fra sig, satte sig op paa Kanten af Høvlebænken, foldede Hænderne over Knæerne og saa ned i Gulvet.

„Nej, jeg har tænkt at ville forære hendes Fader den," sagde han med et Suk og strøg sig Haaret fra Panden; „det er jo en Velfærdssag for mig at blive gode Venner med Thomas. . . I har jo nok mærket, hvordan det staar til mellem Lavra og mig?" tilføjede han og saa Moderen ind i Ansigtet med sine kjønne, ærlige Øjne.

„Ja, det har jeg saamænd vidst i mange Aar, min Dreng."

„Han kan jo ikke lide mig mere; han siger, at jeg trækker Søgningen fra Kroen, og det gjør jeg jo ogsaa paa en Maade; men den Indtægt, han derved gaar glip af, burde han aldrig bryde sig om; for den er ligefrem syndig, skammelig, lumpen! I forstaar vel nok, hvad jeg mener?"

„Ja vel saa; jeg kjendte det hele, min Dreng! Der er bleven saadan en dejlig Ro der ovre om Aftenen, siden du fik Karlene vænnet til at lægge sig efter Husflid og blive hjemme. Lidt Støj er der dog en Gang imellem, men langt fra i den Grad som tidligere. Der er jo adskillige, der ikke vil tage Exempel efter dig."

„Jeg ved det nok, Mo'er; men det vilde jo ogsaa være for meget at forlange, at jeg skulde kunne vinde alle for min Sag. Kroen har beholdt nogle uforbederlige Rødder, der lader haant om Husfliden og ikke vil have med mig at bestille. Vi er delt i to Partier, der staar skarpt overfor hinanden. Jeg staar i Spidsen for det ene, og Thomas er jo paa en Maade Formand for det andet; men mit er, Gud ske Lov, langt det talrigste."

„Ja, Retten og alle brave Folk er paa din Side, min Dreng, det er vist; der gaar aldrig en Dag, uden at jeg hører et godt Ord om dig enten af den ene eller anden; det er din gamle Moder naturligvis glad ved, og jeg takker Gud derfor hver Dag, jeg staar paa mine Ben; men saa tænker jeg igjen somme Tider, at det er dog ogsaa haardt nok, at du skal udrette saa meget godt for andre og oven i Kjøbet betale det med Tabet af din egen Lykke."

„Jeg kan ikke anderledes."

„Nej, det forbyde Gud! Det var ingenlunde min Mening, at jeg vilde friste dig. Gaa du kun frem ad den gode Vej."

Der blev et lille Ophold i Samtalen. Kristen havde taget et Huggejærn mellem Fingrene og sad og svingede det frem og tilbage; hans Blik vandrede til sidst hen til Gyngestolen igjen, og han tog atter til Orde:

„Nej, Udsigterne er saa mørke som vel muligt. Thomas og jeg staar som Førere for to modsatte, stridende Lejre; vi er ivrige Modstandere og gjør hinanden alt det Afbræk, vi kan. Tidligere var der kun én Kløft, der adskilte os, nu er der to — og den sidste er den værste. Saa faldt det mig ind, at det maaske kunde formilde ham lidt, naar jeg forærede ham denne Stol, Frugten af mange Ugers Fritidsarbejde — for Thomas er jo slet ikke ond . . . saadan i Grunden . . . det er blot disse kjære Skillinger — det er nok hans Fødselsdag paa Søndag; men det er knap, jeg tør gaa ned og tilbyde ham den — jeg har jo ikke været i Kroen i flere Aar."

„Ved Lavra det?"

„Om Fødselsdagen paa Søndag?"

„Nej, jeg mente Stolen?"

„Nej, hun ved ikke; for jeg vilde overraske hende med det samme."

„Det maa jeg tro; for hun har netop sendt mig her op for at bede dig om at komme derned paa Søndag; saa kunde du vel bedst faa Tid, mente hun, og hun sagde, at du kunde vel sagtens tage dig et eller andet til Ærinde."

„Hvordan da?"

„Jo, Sagen er, ser du, at Sovekammerklokken er gaaet i Staa. Thomas har selv kludret med den hele Dagen; men han kan ikke hitte ud af det, Klokken vil hverken det ene eller det andet. Og saa mente hun, at naar du kom saadan helt tilfældig, men dog som om du var kaldet, saa skulde det være sært, om han ikke forlangte dig til at gjøre den i Stand."

„Aa, men det var jo dejligt Mo'er!" raabte Sønnen

og sprang op. „I kommer rigtig og sætter Mod i mig — nu tør jeg bedre gaa derned!“

„Bare han saa kan bekvemme sig til at lukke sin Mund op og forlange det af dig; for saa er det jo da al Tid en Tjeneste at gjøre ham, og hvem ved saa, hvad det kan føre med sig?“

Sønnen rystede paa Hovedet. „Der skal mere til end som saa,“ sagde han; „Afstanden, der skiller os, er bleven alt for stor.“

„Ja, ja, lille Kristen! Smaa Skridt hjælper ogsaa fremad, og lidt er bedre end ingen Ting. Blot du saa kan være heldig og faa Klokken til at gaa.“

„Aa, det er kun en Smørrebrød for mig nu. Det omtalte Ur var det første, jeg gjorde rent — Thomas tvang mig jo selv dertil — og da kneb det rigtig nok, men det lykkedes dog. Siden den Tid har jeg jo bestandig maattet fuske i Urmageriet, skjønt jeg egentlig ingen Lyst har dertil; men jeg kan ikke blive fri. Nej, var der bare ikke andet i Vejen.“

„Ja, det maa du forstaa; men nu har jeg forrettet Buddet, og saa kommer du altsaa?“

„Ja, det er da vist!“

„God Nat, Kristen!“

„God Nat, Mo'er!“

Hvordan Thomas Kromand kom afsted med at vaagne i rette Tid og ringe paa Folkene Fredag, Lørdag og Søndag Morgen, er ikke godt at vide. I hvert Fald havde han ingen Nytte af Vækkeren; thi Uret stod jo stille og viste bestandig paa VII. Kromanden var saa vred paa det, at han ikke kunde lide at se det.

Søndag Formiddag saas Kristen Sommer at komme gaaende ned ad Midtskov Gade og stævne lige mod Kroen. Han var iført sin nette, klædelige Søndagsdragt, og paa Armen bar han en Stol, der var saa pæn og sirlig, at den vakte Beundring hos alle forbigaaende. Kristen selv saa usædvanlig glad og oprømt ud den Dag og havde et spøgefuldt Ord tilovers for alle dem, han mødte. Han turde ikke gaa ind ad Bagdøren med sin Fødselsdagsgave; thi ellers havde det jo været det rigtigste at smugle den ind, for at gjøre Overraskelsen mere fuldstændig. Nej, han var nødt til at følge den slagne Landevej og gaa aabenlyst til Værks. Han traadte altsaa ind ad den almindelige Indgangsdør og bar sin Stol ind i Skjænkestuen, hvor han satte den fra sig paa Gulvet.

Der var ingen fremmede til Stede; Thomas sad alene derinde i sin Lænestol og med Piben i Munden.

„God Dag,“ sagde Kristen Sommer.

Krofa'er spilede et Par Øjne op paa ham, hægtede Tommelfingrene i Ærmegabene og nikkede.

Kristen gik hen til ham, rakte ham Haanden og sagde: „Maa jeg ønske til Lykke!“

„Hvad med?“

„I Anledning af Fødselsdagen; I fylder jo Aar i Dag?“

„Fødselsdagen — Tak!“

„Og saa vilde jeg gjærne bede jer om at modtage denne Stol som en lille Fødselsdagsgave fra mig og tillige som en Tak for alt det gode, I har gjort mig.“

„Nej, spar dine Penge — du kan vel gjærne have det behov,“ svarede Fødselsdagsbarnet med sin allertværeste Mine.

„Penge? Den har ingen Penge kostet mig, jeg har selv lavet den.“

Denne Meddelelse virkede. Thomas sprang op med et Sæt, saa afvexlende paa Kristen og Stolen, det tvære Udtryk i hans Ansigt var forsvundet, og der glimtede noget i hans Øjne, som sagde: „Kunstner! Geni!“

„Ja, det er en anden Sag, Kristen,“ sagde han; „saa vilde det være en Skam at sige nej. Men for ingen Ting tager jeg ikke imod den,“ lagde han til, i det han atter satte sig og tvang sig til at se tvær ud igjen.

„Aa jo, det maa I endelig; ellers ødelægger I hele Fornøjelsen for mig.“

„Ja, det kan gjærne være — det er heller ikke al Tid man tager Hensyn til min Fornøjelse. Nej, det sker nu ikke; men vi kan jo gjøre det paa den Maade, at jeg giver din Moder en Favn Vinterbrænde.“

„Ja, det skal I have Tak for.“

Thomas begyndte allerede at komme i bedre Humør. Han aabnede da Sovekammerdøren og sagde:

„Lad os sidde her ind, Kristen; der er mere lunt. Vær saa god! Du skal da have en Bid Brød, inden du gaar.“

Lavra fik Ordre til at brede Dugen og sætte paa Bordet; hun vimsede ud og ind og sendte Kjæresten det ene stjaalne Øjekast efter det andet. Krofa'er og Kunstneren satte sig til Bords, og Stemningen bedredes betydelig, især da den gamle havde faaet et Par Dramme; thi da var det næsten ikke muligt længer at huske paa Fjendskabet mellem ham og Gjæsten.

Lavra havde været ude at hente to halve Bajere, og da hun kom ind med dem og satte dem paa Bordet, udbrød hun:

„Men hvad er det for en pæneste Stol, der staar her ude i Skjænkestuen?“

„Det er min,“ svarede Faderen med Munden fuld af Mad; han sad og huggede med Kniven i Luften, som om han vilde sige: giv Tid, til jeg faar Munden fri! Efter at have taget sig en „Krummeskyller“ af Ølglasset vedblev han; „Det er min Stol, siger jeg jo; Kristen har givet mig den ... paa min Fødselsdag, det er derfor, han er kommen — kan du ikke forstaa det? Og han har selv gjort den! Han har gjort den til mig.“

„Nej da!“ Lavra kunde have den inderligste Lyst til at gaa hen og tage Giveren om Halsen og kysse ham; men da det jo ikke gik an, lod hun sig nøje med at sige ham med Øjnene, hvad Munden hverken turde sige eller besegle.

„Du kan sætte den op i Salen,“ sagde Faderen; „der skal den have sin Plads, og jeg skal sidde i den, naar her er Gilde.“

„Maa den ikke blive staaende til Mo'er kommer hjem? Hun er gaaet et lille Vend i Byen.“

„Jo, saamænd; ogsaa det, mit Lam.“

Men nu gik det uskyldige „Lam“ hen og slog til Perpendikelen og sagde: „Hvad mon Klokken egentlig er? Ih, men det er sandt! Den er jo gaaet i Staa.“

„Halløj!“ raabte Kromanden og tog sig nok en Krummeskyller. „Det var godt, du kom til at sige det, mens Kristen er her; ellers havde jeg maaske rent glemt det. Uret har faaet ondt for Brystet igjen, Kristen Sommer? Mon du ikke skulde vide en Medicin for den Syge?“

„Jo, det kunde hænde sig.“

„Jeg har maattet undvære Vækkeren i ... ja, lad mig se: Fredag, Lørdag og Søndag — altsaa tre Dage. Kan du faa Tid en Dag med det første at tage dig af dens Opdragelse.“

„Det kan lade sig gjøre i Dag. Vi kan jo tage fat paa den strax.“

„Da var det prægtigt. Ja, vi er nok færdige med at spise, ser jeg. Velbekomme! Vil du saa tage af

Bordet, Laura! Og mens du laver en Kop Kaffe, giver Kristen og jeg os i Lag med Sejerværket."

Kromanden blev næsten forskrækket, da han saa, med hvilken hensynsløs Hurtighed Kristen en, to, tre, plukkede det gamle ærværdige Ur fra hinanden og lagde de enkelte Dele hulter til bulter imellem hverandre paa Bordet.

„Det trænger ikke til at blive gjort rent," sagde Kristen; „men det er jo samlet galt og — mangler ikke et Hjul?"

Thomas sad som paa Knappenaale og grov med Haanden i Frakkelommen. „Mon det er min Kone, der kommer hist ude?" sagde han og gjorde lang Hals hen imod Vinduet.

Medens Kunstneren et Øjeblik saa i den betegnede Retning, uden at kunne faa Øje paa nogen, smuglede Kromanden det savnede Hjul op af Lommen og lagde det paa Bordet imellem de andre. Kristen var saa heldig at lade, som han slet ikke saa, hvordan det kom.

I en Haandevending blev Uret samlet og hængt op igjen, og nu kunde det baade gaa, slaa og vække saa akkurat, som om det aldrig havde fejlet noget.

Kromanden tænkte: „Hvorfor kunde han nu gjøre dette, medens det var en plat Umulighed for mig? Det hele tog kun en ti Minutter, og det gik saa let som en Børneleg — det er dog et forbandet godt Hoved, der sidder paa den Fyr!"

Men da Kristen var borte, og Thomas var bleven ene, kom han i Tanker om, at han i Grunden havde baaret sig dumt ad og været altfor „svag" over for sin Modstander. „Det hele er maaske et Fif af Knægten for at smugle sig ind i mit Kridthus igjen," tænkte han. „Du er for blød, Thomas! Du glemmer at være stræng og haard, hvor du burde være det. Han ved, hvor du har dit ømme Sted, den kløgtige Rad! og nu bilder han sig ind, at han har vunden en Sejer over dig; for det er naturligvis Tøsen, han har for sin Næse — det var for hendes Skyld, jeg fik Stolen og Lykønskningen og alle hans Dikkedarier; men tøv lidt! Træet falder ikke for første Hug, og skjønt jeg i min Godmodighed tog pænere imod ham, end han fortjente, den Husflidsjunker, saa har jeg dog ikke glemt, at vi er paa Kant med hinanden. Thomas kan mande sig op og slaa en Næve endnu en Gang, Gutten min! ja, han kan, og hvor langt vil du saa komme med ham, naar han gjør sig haard?"

Han gik og spankede op og ned ad Gulvet nede i Skjænkestuen, medens han anstillede disse Betragtninger. Nu standsede han og stod og saa paa Gyngestolen. Han gik tæt hen til den, eftersaa den nøje paa alle Leder og Kanter, følte paa den og satte sig til sidst i den. „Der er et ypperligt Sæde i den Stol — halløj! Den skulde da vel aldrig faa i Sinde at gaa bag over med dig? Nej, jeg tror, jeg kan kjøre i Galop, saa stærkt jeg vil, den vælter endda ikke; saadan maa den nok være indrettet. Men jeg begriber ikke, hvordan han kan hitte ud af det! Han har jo ingen Ting lært, tager al Ting af sig selv, og alt lykkes for ham. Der er ikke Mage til Hoved i femten Kirkesogne, det tør jeg bande paa; men hvad kan det hjælpe, naar han ligefuldt er en selvklog Hund, ja, en Oprører mod den lovlige Tilstand? Er min Kro ikke kongelig privilegeret? Hm! det er ikke til at blive klog paa."

Da Krokonen kom hjem, sad han endnu og gyngede i Stolen.

„En Fødselsdagsgave allerede!" udbrød hun — „aa, hvor den er nydelig! Hvem er kommen med den? Er her maaske fremmede?"

„Nej, han er gaaet igjen," svarede Thomas tvært og stod op.

„Hvem er gaaet igjen?"

„Kristen Sommer, siger jeg jo!"

„Nej, det har du ikke sagt, lille Fatter! Stolen er rigtig nydelig; jeg er helt forgabet i den."

„Ja, Kvindfolk kan let forgabe sig baade i det ene og det andet — med Mændene er det heldigvis anderledes. Sæt den op i Øverstestuen — væk med den! Jeg bryder mig ikke om den, siden den er fra ham." Han satte et rigtig gnavent Ansigt op og skottede til sin Kone for at se, hvilket Indtryk hans tapre Optræden gjorde paa hende.

(Fortsættes.)

Billedskæring og Løvsavning som Husflidsarbejder.

Det hører nu en Gang Menneskenaturen til, at den ikke er fejlfri, og saaledes lider ogsaa ethvert Menneskeværk af den samme Brøst, at være mere eller mindre mangelfuld. Derfor kan man roligt erkjende, at Bestræbelsen for at fremme Husfliden i Danmark ogsaa har haft sine svage Sider, og naar vi her fremhæver en af disse, hvortil allerede i et tidligere Nummer er henpeget, da er det ingenlunde for at fælde en Fordømmelsesdom over hvad, der i den Retning er virket, endnu mindre for at vælte Skylden over paa den ene eller anden Person, som vi overhovedet vil bestræbe os for at holde al Personlighed ude og kun holde os til Sagen; men det sker kun for at pege hen paa en skjæv Retning man efterhaanden er slaaet ind paa, ved at lægge for megen Vægt paa Løvsaven og Billedskæring.

Den Tanke, at man vilde give Anvisning paa saadanne Arbejder, som med mindre kostbart Værktøj kunde øves i Hjemmet, førte til, at man tog fat paa Løvsaven med en saadan Iver, at det fik Udseende af, at Husflidsarbejde kun bestod i Løvsaven. Den flittige Løsavsarbejder blev imidlertid ikke tilfredsstillet ved denne Anvendelse af sin Tid og gik da over til Billedskæring, hvortil der gaves Overflod af Fortegninger — og det for en stor Del smagløse —. Nu skal det villig indrømmes, at der blandt de mange, der forsøger sig i Billedskæring findes enkelte, der ved en grundig Vejledning kunde bringe det til et godt Resultat; men den større Masse af dem, der befatter sig dermed, maa enten fuske i Kunsten eller komme til Erkjendelse om, at den overgaar deres Evner. Det er efter vor Mening en Ringeagt for Billedskæring som Kunst, naar man vil give den Tanke Næring, at man kan lære Billedskæring uden at have særlige Anlæg dertil, og uomtvisteligt er det, at der kun vil være meget faa, som formaar at give en fyldestgjørende Undervisning deri. Naar man vilde anbefale Billedskæring som Husflidssyssel, ligger det farlige altsaa deri, at en Mængde Lære.. vilde faa en højst overfladisk Uddannelse, og vil denne kunne gjøre mere

Skade end Gavn, om de paatoge sig at lede Undervisningen lige over for Elever, der var i Besiddelse af Anlæg.

Det vilde derfor slet ikke være til Skade, om Løvsaven aldeles blev lagt paa Hylden, undtagen som Forberedelse til Indlægningsarbejder, og at man tog lidt mere varsomt fat paa Billedskæring og kun øvede den i Forbindelse med Tegning, eller rettere efter forudgaaet Tegneøvelse.

Betragter man de Produkter af Billedskæring, der i Almindelighed forefindes ved Husflidsudstillingerne, vil man sande vore Ord, at de for Størstedelen er smagløse og mindre vel udførte; det sidste skjules for en Del derved at de er overstrøgne med Fernis eller Lak. Man kunde naturligvis udtale den samme Dom om andre Arbejder, der fremlægges paa Udstillingerne, at der blandt dem findes ufuldkomne og mindre smagfulde Ting; dog dette er mere berettiget. Meningen med Husflidsanvisninger for Børn skulde jo vel være, at der gaves Børnene Undervisning i forskjellige Fag saa længe, indtil Læreren kunde paapege hvilke Evner, der er mest fremherskende hos ethvert Barn og derfor hovedsagelig burde udvikles, hvorefter der da lægges mest Vægt paa et bestemt Fag.

Ved Udstilling af en Skoles Arbejder vil det dog være af Interesse at se hvert Barns forskjellige Arbejder, selv om de er mindre godt udførte, og i den Retning maa man ikke stille for store Fordringer til Begyndere, naar blot Udførelsen skeer med tiltagende Nøjagtighed. Derimod mener vi, der bør stilles den Fordring til Billedskæring, at ingen for Alvor sysler dermed, som ikke godtgjør at have Evner og Anlæg dertil, allermindst som Lærer. Det er en Fejl, der straffer sig, naar man giver efter for den almindelige Lyst hos Ungdommen til at lære Billedskæring, fordi det kan vække Lede til Husflidssyssel, og fordi der ofte i denne Lyst ligger en usund Tanke, en Mangel paa Sans for det mere besværlige men nyttigere Arbejde. Dette gjælder mest Landboerne; thi det kan ikke siges ofte nok, at det vil være lige urigtigt, om Forældre vilde tillade deres Døtre at hækle og brodere, forinden disse kunde sy Linnedsyning og stoppe deres egne Strømper, eller om de vilde lære deres Sønner, som med Tiden skal være Landbrugere, at sysle med Billedskærerjærnet, medens de ikke har Begreb om Arbejdet ved Snittebænken og i Huggehuset, hvad der ligefrem burde fordres af enhver Karl, der vil paatage sig en Tjeneste. En ganske anden Sag er det, naar der i en eller anden Retning viser sig et afgjort Talent, hvilket man selvfølgelig maa søge at udvikle, om det end skulde gaa noget ud over de Arbejder, der som Regel maa være de første, hvori Færdighed bør opnaas.

For nu at give Husflidsdyrkere Agtelse for Billedskærerkunsten mener vi, der bør gaas mere systematisk frem end hidtil og kun øve denne Haand i Haand med Tegning. Vi har anbefalet Udskæring i Almuestil til at begynde med, fordi den Tegning, som dertil behøves, kan læres hurtigt, ene ved Benyttelsen af Lineal og Passer, og det bliver strax Eleven klart, om han har udført sit Arbejde nøjagtigt eller ikke. De, som opnaar Færdighed i denne Udskæring kan anvende den til Udsmykning af alt Bohave og af Træredskaber, og, naar de har vundet mere Fasthed i Tegning, tage fat paa den saakaldte oldnordiske Stil (Slyngningsformer), der kan være en passende Overgang for dem, der har Gaver til at arbejde i Naturstil. Denne Fremgangsmaade har vunden Hævd i Sverige og anføres ogsaa i Skoleprogrammerne f. Ex. for den Åhlinske Skole i Stockholm.

Endelig skal det for at forebygge Misforstaaelse bemærkes, at det ikke kan ligge udenfor Husflidsselskabets Opgave, ved Siden af at fremme Lysten til Arbejde ogsaa at virke paa den gode Smags Udvikling og derfor vaage over, at der gjennem Selskabet kan udbredes Fortegninger i ren Stil og smagfulde Modeller i dette Øjemed. Dette kan vel gjøres uden at Hovedvægten falder paa Billedskæring.

L.

Husflid i Kjøbenhavn.

En Arbejdsmand P. Jacobsen, Brohusgade, 4, 4de Sal, har i sin Fritid beskjæftiget sig med at udskære forskjellige Gjenstande med Kniv og har opnaaet en beundringsværdig Færdighed deri. Han har saaledes forfærdiget et Blomsterbord, en Gyngestol og nogle Fuglebure, der vidner om Smag. Nogle af disse Gjenstande kan tages i Øjesyn paa Selskabets Kontor. Der er saa meget mere Anledning til at henlede Opmærksomheden herpaa, som der ofte af unge Mennesker attraaes Beskjæftigelse med Redskaber, der ikke koster for meget.

Dansk Husflidsselskab.

Tiltraadte Medlemmer:

Bjestrup Husflidsforening, Alken.
Balle — Silkeborg.
Gjedsø — Silkeborg.
Hofjægermester Benzon, Kjøbenhavn, Vesterbrogade 94, V.
Partikulier Krieger, Kjøbenhavn, Vesterbrogade 84, V.
P. H. Jepsen, Odense, Vestergade 55.
Ungkarl N. P. Pedersen, Vellerup, Skibby.

Dansk Husflidstidende fordeles til alle Medlemmer af Dansk Husflidsselskab portofrit gjennem Postvæsenet. Klager over mangelfuld Forsendelse maa derfor henvendes til nærmeste Postkontor.

Kjøbenhavn. — Trykt hos J. H. Schultz.

Tillæg til Husvennen.

Nr. 46. Søndagen den 14. August. **1881.**

Vejrforudsigelser.

Ved P. M.

I.

Er Himlen rød om Morgenen, faar vi Regn. En graa Morgen betyder godt Vejr. En rød Solnedgang betyder godt Vejr næste Dag, men en graa eller gul Nedgang betyder Regn. Naar man om For- og Efteraar flere Dage i Rad ser Rimfrost om Morgenen, kan man vente stadig Regn. Viser Solen sig ved Opgang forstørret, bebuder det om Sommeren pludselige og svære Regnskyer, om Vinteren stadigt og mildt Vejr.

En rød Solnedgang, med smaa vandrette Linjer af Skyer over Synskredsen, betyder Blæst. Gaar Solen ned bag en skarp Kant af Skyer, da kommer der Blæst fra Vest; gaar den ned bag en ujævn, klippedannet Bakke af Skyer, vil Vejret næste Dag blive stormfuldt med Regnbyger. Solens Nedgang bag et Tæppe af Taage med blyagtig Farve bebuder daarligt Vejr. Gaar Solen ned til Dels klar, men mellem krøllede Skyer, kan man næste Dag vente Taage eller Regn. Klar bleggul Solnedgang i stille Vejr og Duggen falder, er Tegn paa smukt Vejr, ligeledes naar Solnedgangen er klar og mangefarvet. Gaar Solen ned paa klar Himmel, uden at blænde Øjet med skarpe Omrids, betyder det om Sommeren en smuk og varm Dag, om Vinteren Frost.

Dug dannes ikke, naar Himlen er overtrukken, eller naar det blæser, derfor tyder megen Dug paa godt Vejr. Det samme gjælder om Taage, dog har man ogsaa undertiden Taage, som giver Regn. Naar Taagen hæver sig paa lavtliggende Steder og snart forsvinder, kan man vente godt Vejr, hvis den derimod bliver hængende paa højere liggende Steder, kan man vente Regn om 1—2 Dage. En „sort" Taage betyder Regn; thi den sorte Farve skyldes tætte Skyer, som overskygger Taagen.

Husflidsmanden og Kromanden.

Fortælling af Knud Skytte.

(Fortsat.)

Men i hvor megen Flid han end gjorde sig for at være „haard og stræng", vilde det dog ikke rigtig lykkes for ham, fordi det var hans Natur imod. Kristen havde tidligere haft en stor Plads i Krofa'ers Hjærte, og den havde han for en stor Del snildelig tilbageerobret; Thomas vilde ikke vedgaa det hverken for sig selv eller andre; men i Virkeligheden var det dog saaledes. Lavra overraskede ham saaledes en Dag oppe i Øverstestuen, hvor han sad ganske alene og kjørte i Gyngestolen — en Kjendsgjerning, hun udlagde til *sin* Fordel, og som hun ikke glemte at meddele Kjæresten, første Gang de traf sammen.

„Jeg er vis paa, du har gjort Indtryk paa ham," sagde hun, „og at han begynder at kunne lide dig igjen, skjønt det ikke maa være. Tror du ikke, det kunde gaa an, at du gik ned til ham og slog saa smaat paa den Stræng, du ved nok?"

„Maaske," svarede Kjæresten; „men det er dog et Spørgsmaal, om det vilde være klogt. Vi maa gaa varsomt frem, min Pige, og passe paa, at vi ikke selv fordærver Spillet ved at være for raske paa det. Kunde der tilbyde sig saadan en overhaands passende Lejlighed, saa vilde jeg dog forsøge det."

„Ja, jeg stoler paa dig, min Ven, for du er den klogeste. Moder behøver vi ikke at være bange for mere; hun er helt paa vor Side nu."

„Ja, det mener du jo."

„Og du kan stole paa det, Kristen! det er aldeles sikkert."

„Jeg tror jo alt, hvad du fortæller mig, lille Lavra!"

„Og tror du saa ikke ogsaa nok, at Fader giver efter til sidst — hvad?"

„Jo, jeg begynder at haabe det; men hvordan det skal falde i Lave, er jeg rigtig nok langt fra at begribe."

„Det sker nok, lad os stole paa det."

Men det skulde rigtig nok komme anderledes, end nogen havde tænkt sig det!

Fastelavns Søndag om Aftenen holdt „de uforbederlige Rødder" Sviregilde i Kroen. Det var et lille vildt, overgivent og støjende Selskab, og „de rare Smaaskillinger" sprang lystigt paa Disken og ned i Krofa'ers Pengeskuffe; thi der blev drukket dygtigt, den ene Kaffepuns fulgte efter den anden, og hen imod Sengetid var der ikke en eneste ædru mere i hele Selskabet. Den værst overkjørte var en ung Fyr, Hans Ejlersen, som paa Grund af et Dødsfald nylig var kommen i Tjeneste hos Udflyttergaardmand Axel Nørgaard. Svirebrødrene havde med Flid kapret det unge Menneske paa deres Parti, og det var første Gang, han var med til den Kommers. Hans store Uerfarenhed og for en Del maaske ogsaa et vist ungdommeligt Overmod gjorde ham mindre forsigtig end nogen af de andre, der var mere „øvede", og da de mærkede, at han havde Lyst til at tylle i sig, skulde de nok sørge for at faa ham „pyntet" til Gavns. Skjønt han allerede var saa beruset, at han knap kunde tale forstaaeligt, pralede han dog med, at han endnu kunde drikke ti Snapse Brændevin. „Det kan jeg lide! Det er ingen Frossenpind, vi har faaet til Midtskov! Ti klare Dramme, Kromand!" raabte en af Kammeraterne med tykt Mæle og smed Pengene paa Disken. Krofa'er, der sad i sin magelige Lænestol med Piben i Munden, og ikke havde andet at gjøre end at glæde sig over den strygende Forretning og betjene det lystige Selskab, hældte Snapsene op, og Hans Ejlersen skyllede dem i sig den ene efter den anden. „Hurra, du er en Karl!" raabte Kammeraterne hikkende — „Sytten og ni er en Mark og ti — Hurra! — længe leve Hans Ejlersen — Hurra!" Men den stakkels Fyr havde hverken Sans eller Samling mere og fattede ikke den store Ære, der blev ham til Del. Øjnene stirrede stift i Hovedet paa ham, som om de var af Glas; igjennem Tobaksrøgen og Brændevinstaagen forekom Lamplyset ham at være en mat Stjærne, der var mange Mile borte, og Krofa'ers fede glinsende Ansigt en smilende Fuldmaane, der snart vilde gaa ned. Tobakspiben faldt ham ud af Munden og drattede paa Gulvet, og selv ravede han hen og kom til Sæde paa Bænken; der sad han foroverbøjet med Hovedet helt ned paa Brystet og Hænderne i Buxelommerne.

En af Kammeraterne gik hen og ruskede i ham. „Vaagn op, Hans Ejlersen!" raabte han.

„Aa, lad mig s—s—sidde, jeg er saa s—syg," snøvlede Hans og blev siddende.

„Vi maa vel helst bryde op nu," mente den anden; „ellers sidder han og falder i Søvn for os."

„Ja, gaa nu hjem og kom i Seng, Børn," sagde Kromanden i en faderlig Tone; „Klokken er over tolv, det er borgerlig Sengetid."

De andre tog den drukne ved Armen og hjalp ham op at staa.

„Han er bleven lidt slingrende," sagde de.

„Ja, da kan han s'gu godt gaa endnu," bemærkede Thomas.

„Gaa!" raabte den vilde Bandes Anfører, — „ja, som en Kat; Saa snart han har været ude i Luften i to Minutter, saa er det værste ovre, og inden han kommer hjem, er han fuldstændig ædru."

„Hvor blev hans Pibe af?" sagde Thomas, i det han bukkede sig og tog den op. „Lad ham faa den med sig, for den vil jeg sku'tte beholde. Hovedet er i Stykker — naa, lad ham faa Stumperne med sig."

Han gik selv hen og stoppede dem i Knægtens Lomme.

Dermed tog Svirebrødrene Afsked, Kromanden stængede Yderdøren efter dem, og nu var han alene i Stuen.

Han hængte sin Pibe op paa Pibebrættet, hvorpaa han gik hen og trak Pengeskuffen helt ud, tømte dens Indhold i sit Lommetørklæde, tog Lampen og Tørklædet med sig ind i Sovekammeret, talte Pengene med en tilfreds Mine, og efter at have gjemt dem i sit Skatol, klædte han sig af, slukkede Lampen og gik i Seng.

Men han kunde ikke falde i Søvn, Tankerne holdt ham vaagen — den doddrukne Yngling stod for ham, hvorhen han end vendte sit indre Blik. Det var en mørk Vinternat med klingrende Frost, Stormen hylede i Skorstenen og susede i Toppen af Havens Træer, Uglen skreg jamrende i Kirketaarnet. Det var, som om Tusende vilde Aander tilraabte ham: „Hvad har du gjort?" og det slog ham med Gru, at han maaske blev Skyld i det unge Menneskes Død; thi Kammeraterne var alle saa overstadige, at de rimeligvis ikke havde Tanke for, hvorledes han kom hjem, eller hvad der blev af ham. Hvis han nu laa og frøs ihjel paa Marken? Man havde hørt saa galt før, og hvad vilde i saa Fald Følgen blive for Thomas? Skam og Skjændsel . . . miste Privilegiet . . . maaske Fængsel . . .! Han mindedes at have læst de haardeste Domme over lignende „fordømmelige" Tilfælde i Bladene!

Frygt og Samvittighedsnag pinte ham snart i den Grad, at han ikke kunde udholde det længere. Han satte sig over Ende i Sengen, lyttede et Øjeblik til sin Kones dybe, regelmæssige Aandedræt, og da han saaledes havde overbevist sig om, at hun sov haardt, stod han op og klædte sig paa, tændte Lygten, og med den i den ene Haand og en Stok i den anden, forlod han Huset og stavrede afsted ad en Ensporvej ned over Marken efter Udflyttergaarden.

Det var en ubehagelig Fornemmelse at komme fra den varme Seng og ud i denne svíende Kulde. Tænderne klaprede ham i Munden, han knappede Frakken tættere om sig og skyndte sig afsted. Lyset flimrede i Lygten og truede med at gaa ud, Vinden var lige imod, og den fine, frosne Sne, piskede ham lige i Ansigtet som Millioner spidse Naale og blindede ham næsten. Der laa et tykt Lag fastfrossen Sne paa Jorden, det var ikke let at skjelne Vejen, og Sneen skreg under hans Træsko for hvert Trin, han tog. Fra Midtskov og ud til Gaarden, hvor den unge Fyr tjente, var der en god Fjerdingvej; men Kromanden var bestemt paa, ikke at vende om, uden han havde været ved Vejende; traf han saa ikke den drukne undervejs, var der vel ingen Ulykke sket, haabede han, og han kunde da med frelst Samvittighed gaa hjem igjen og gaa i Seng.

Medens han gik og anstillede disse Betragtninger og spejdede ivrig i alle Retninger for ikke at gaa forbi, hvis der skulde ligge en mørk Gjenstand paa Vejen, opdagede han til sin Forfærdelse, at han var gaaet vild. Han drejede sig rundt i en Kreds og lod Lygten lyse i alle Retninger — nej, Vejen var borte; han kunde ikke en Gang se sit eget Spor paa den mørke, jordføgne Sne, der var haard og fast som Is somme Steder. „Saa er jeg da ogsaa et ulykkeligt Menneske!" jamrede han næsten grædefærdig; „skal jeg da gaa og vanke her ude i denne forskrækkelige Nat og maaske selv sætte Livet til! Hvad vilde jeg her ude! Hvad vilde jeg her ude! Drengen ligger maaske og sover i sin gode varme Seng, og jeg gaar her som en Nar og traver om efter ingen Verdens Ting! Gid jeg var bleven hjemme! Aa, gid jeg laa i min Seng!"

Havde han været rolig og fattet, vilde Sagen vel næppe have stillet sig saa farlig, og med en Smule Overlæg kunde han maaske let have retvendt sig og husket Retningen, i hvilken Byen laa; men han var jo i Forvejen i en yderst hidset og halvt fortvivlet Spænding, og nu, da han pludselig opdagede, at han under sin ivrige Søgen var faren vild, forlod Aandsnærværelsen ham aldeles; han kunde hverken sanse eller samle, men gav sig til at trave afsted paa maa og faa, medens han dæmpet jamrede: „Hvad skal der blive af mig! Hvad skal der blive af mig!" Han tænkte paa at raabe om Hjælp, men opgav det igjen; thi hvilken Forklaring skulde han give, hvis han fik nogen kaldt til sig? Sandheden kunde han da ikke godt være bekjendt at sige, og udsætte sig for, at Folk troede om ham, at han var bleven daarekistegal, var heller ikke saa behageligt. Denne Udvej skulde i det mindste ikke benyttes, førend det kneb haardt; maaske han kunde være saa heldig ved et Slumptræf . . .!

Saa vidt var han kommen i sine Betragtninger, da han pludselig „slumpede" til noget ganske andet end det, der foresvævede ham. Han var i sin planløse Traven omkring kommen ud paa Kammen af en Bakke, ind i Siden af hvilken der var dannet en stor Mergelgrav med lodret Væg til den ene Side og jævn Indkjørsel fra Foden af Bakken. Lige med et svandt Fodfæstet bort under hans Fødder, Tusende Ildgnister funklede ham for Øjnene, han dalede, rullede, hvirvlede, sank . . . sank . . . sank . . . dybere og dybere . . . ned i et bundløst Dyb, forekom det ham, og da han endelig standsede i Nedfarten, fandt han sig siddende i Sne lige til Næsetippen. „Hjælp, Hjælp!" brølede han af fuld Hals; han kravlede og kravlede; men jo mere han sled, des fastere sad han, og da det var ham umulig at komme løs, vil vi lade ham sidde, til der kommer nogen og hjælper ham.

Samme Aften holdt Husflidsvennerne et lille gemytligt Fastelavnsgilde hos Kristoffer Gjødvad. Der blev kun spist og drukket til Maaden; men Retterne krydredes af munter Samtale i broderlig Aand, der blev sunget adskillige Sange, drøftet Emner vedrørende Husflidssagens Fremme osv., og ved Sengetid skiltes Selskabet og gik hjem hver til sit, alle glade og oplivede af denne behagelige Aften.

Blandt Gjæsterne var der et Par unge Karle, der havde hjemme i Nabobyen, og da de gik, fulgte Kristen Sommer dem et Stykke paa Vej. De skulde just ad den Vej, der gik forbi Udflyttergaarden, hvor stakkels Hans Ejlersen tjente. Saa langt ledsagede Kristen sine Venner, og ved Gaardens Port sagde han god Nat til dem og gik tilbage.

Kristoffers lille Hund „Perle" var fulgt med ham, og da han paa Hjemvejen var kommen omtrent midtvejs mellem Gaarden og Byen, blev han opmærksom paa, at Hunden, der var lidt for ude, standsede og udstødte det ene dæmpede „Vaf!" efter det andet. Den kom tilbage, snusede til ham, ilede frem og sagde „Vaf!" og kom stadig tilbage igjen.

„Hvad er der i Vejen, lille Perle?" sagde Kristen og klappede den; „har du fundet en død Rotte? Ja, nu skal vi se. Du er jo helt utaalmodig — jeg kommer, jeg kommer, lille Perle!"

Han havde ingen Lygte taget med sig, skjønt det var temmelig mørkt; men han havde et Par gode Øjne og kunde sagtens finde Vejen.

Da han kom længere frem, kunde han skimte en mørk Gjenstand, der laa paa Sneen ved siden af Vejen, og ved at træde tæt hen til den, opdagede han til sin Gru, at det ikke var „en død Rotte", men — som det lod — et dødt Menneske.

„Herre Gud! Er her sket en Ulykke?" sagde Kristen. „Væk, Hund!" sagde han til Perle, der stod og skrabede med sine Forpoter paa den forulykkedes Ryg. „Aa, det er jo en stakkels Fyldebøtte — fy, sikken Stank der er af Brændevin'" vedblev han, „der har altsaa været Svir i Kroen i Aften — som rimeligt er."

Han rev en Tændstikke, skjærmede for den med Haanden og holdt den hen imod den druknes Ansigt.

„Hans Ejlersen — det anede mig nok. Naa, saa han vil til den Side? Jeg haabede dog, han skulde have vendt sig til os. Hm!"

Han skjønnede snart, at Fyren ikke var død, men saa overvældet af Drukkenskab, at han hverken kunde gaa eller staa.

„Hans Ejlersen!" raabte han ham ind i Øret og ruskede i ham, „du skal op — hører du? ellers ligger du og fryser ihjel! Du ryster jo allerede som et Løv."

„Aa, jeg er saa syg — hjælp mig!" mumlede Staklen med tykt, næsten uforstaaeligt Mæle. „Hvem er du?"

„Jeg er Kristen Sommer — du kjender mig jo nok, vi talte jo sammen forleden, og du lovede at besøge mig; men i det Sted gaar du paa Kroen og drikker dig fuld."

„Aa ja, det er første Gang — jeg skal aldrig gjøre det mere — og jeg skal nok besøge dig — hjælp mig blot hjem — og snak ikke om det."

Kristen løftede ham op at staa.

„Læg nu din Arm om min Hals og hold godt fast — saadan!" sagde Redningsmanden; selv slyngede han sin ene Arm om Livet paa Fyren, og saa begyndte de at gaa. Kristen maatte dog halvt bære ham, og det var et svært Stykke Arbejde at slæbe afsted med den leddeløse Stakkel og faa ham bragt hjem. Men omsider overvandt han det. Vejen til Karlekammeret kjendte han, og skjønt Lænkehunden gjorde en farlig Støj, lykkedes det ham dog at faa Staklen hjulpet ind og i Seng, uden at Manden eller nogen mærkedede Uraad eller kom paa Benene.

„Ligger du nu godt?" spurgte Kristen, i det han pakkede Dynen godt om ham.

„Aa ja!" snøvlede den stakkels Fyr — „nu ligger jeg godt. Du har Liv... frelst mit Liv... du er min Ven!"

„Ja, nu bliver du nok rask til i Morgen, og jeg skal ikke forraade dig."

„Tak — men jeg kommer i Morgen... i Morgen Aften? Jeg skal aldrig drikke mere... de forførte mig."

„Ja, du skal være velkommen."

Med disse Ord forlod han ham og gik hjem efter igjen.

Da vi maa tage Afsked med Hans Ejlersen for stedse, er det bedst at meddele strax, at han holdt Ord og indfandt sig hos Kristen Sommer den følgende Aften, i en yderst skamfuld Stemning. Han takkede Kristen baade med Haand og Mund, sagde, at det Uheld, han havde haft, og som uden Husflidsmandens Hjælp let kunde have kostet ham Livet, var en Lærestreg, han aldrig skulde glemme, og han gjentog sin Forsikring, at han „aldrig skulde gjøre det mere." Han og Kristen Sommer var fra den Tid af trofaste Venner, og Hans blev en ivrig Husflidsdyrker.

Men det er nok paa Tide, at vi faar den stakkels Kromand hjulpet op af Mergelgraven igjen.

Da Kristen var kommen uden for Gaarden, fik han Øje paa en Lygte, der i et Par Bøsseskuds Afstand til venstre for Vejen bevægede sig hurtig og slimrende hen over Marken. Det var der jo intet paafaldende i, uden for saa vidt, at Retningen syntes noget besynderlig, og af den Grund kunde Kristen ikke lade være med af og til at holde Øje med den. Pludselig tog Lygten en dalende Retning og sank en fem, sex Favne lodret ned og, som det syntes, med en hvid Væg til Baggrund, hvorpaa den slukkedes. Det hele havde nogen Lighed med et Stjerneskud; men der paafulgte intet Knald, som naar et Meteor springer og slukkes, hvorimod der hørtes et gjennemtrængende Brøl, der lød, som om det udstødtes af et menneskeligt Bryst.

„Der er nok igjen et Menneske i Livsfare?" tænkte Kristen og skyndte sig afsted hen over Marken i Retning af Stedet, hvor Særsynet havde vist sig. „Det maa formodentlig være Peter Sinding fra Vesterskov, der var med til Sammenkomsten i Aften; han har daarlige Øjne, og han har formodentlig været inde et Sted i Byen og laant en Lygte."

Hunden fandt snart Sporet og fulgte det til Randen oven for Mergelgraven; der blev den staaende og glammede, til Kristen kom.

„Er du der nede, Peter?" raabte Kristen Sommer.

„Hjælp! Hjælp!" svarede en hæs Stemme op fra Dybet; men den lød saa svag og utydelig, at Kristen ikke kunde høre, hvem det var; han syntes, den lignede Frøens „Kvæk, Kvæk!" naar den stikker Hovedet oven ud af Vandet nede i en dyb Brønd; men det var naturligvis hans Ven og Husflidskammerat Peter Sinding.

„Har du taget nogen Skade, Peter?" raabte Kristen igjen.

„Kvæk, Kvæk!"

„Gaa ud til den anden Side; der er ganske jævnt og ikke Spor af Brink!"

„Kan ikke — sidder i Sne til Halsen, kvæk, kvæk!"

Kristen omgik Mergelgraven og kom ned til Indkjørslen, men gjorde snart den Opdagelse, at Adgangen næsten var ufremkommelig. Graven var rigtig nok saaledes indrettet, at der ikke kunde staa Vand i den; men Bunden var dækket af et flere Favne tykt Lag Sne, der ikke kunde bære, fordi Snestormen, som rasede for et Par Dage siden, nok havde formaaet at feje den ned i den

lune Krog, men ikke havde evnet at piske den sammen saaledes som oppe paa den flade Mark, hvor Vinden kunde stryge og kjøre med Sneen saa længe, til den laa fast. I denne dybe „Snelomme" var det, at den formodede Peter Sinding sad levende begravet.

Kristen Sommer sank dybere ned for hvert Trin, han tog; thi Sneen var falden saaledes, at den laa i en jævn Skraaning, der højnede sig ind imod Brinken, og da han hverken havde Skovl eller Spade, var der ikke andet for, end at han maatte trampe en lille Sti igjennem Snedyngen, indtil han naaede Fangen.

„Kvæk en Gang, i hvor du er, at jeg ikke skal gaa hen og tage fejl af Retningen," raabte Kristen, stadig i den Tro, at det var Peter Sinding.

Kromanden kvækkede, og Kristen trampede og æltede langsomt igjennem den dybe Sne, indtil han endelig naaede saa vidt, at han fik Hold i Kraven paa Snemanden og halede ham ud.

„Er det dig, bitte Kristen? Gud ske Lov! Du kom i en lykkelig Stund!"

Denne Røst kjendte Kristen helt vel.

„Nu har jeg aldrig kjendt Mage!" raabte han forbavset. „Thomas Kromand — er det jer? Men hvordan i al Verden gaar det til, at jeg træffer jer her — paa saadan et Sted og saadan en Tid?"

„Lad os nu ikke gjøre Snakken for lang, men skynde os hjem," svarede Thomas rystende, men i en undvigende og ærgerlig Tone. Han var saa hvid af Sne fra Top til Taa, at han fuldstændig lignede en Snemand.

„I er formodentlig styrtet ned ad Brinken?" spurgte Kristen.

„Ja, det forstaar sig; du kan vel tænke, at jeg ikke har spaseret ned ad den. Lad os komme afsted. Men det er sandt — min Kaskjet! den har jeg tabt."

Kristen maatte hen og rode i Sneen efter Kaskjetten og fandt den endelig. Han børstede Sneen af den og satte den paa Krofa'ers Hoved.

„Det er ikke værd at slæbe al den Masse Sne til Midtskov," sagde han og fortsatte Børstningen helt ned til Kromandens Træsko. „Se saa! Nu ser I da lidt manerlig ud igjen. Men har I ikke stødt jer? Fejler I ingen Ting?"

„Jeg tror ikke; jeg er bare svært fortumlet; men det gaar nok over."

„I er da vist slemt forfrossen?"

„Nej, jeg er ikke, Kristen, jeg sveder snarere; der blev til sidst saa hedt der nede som i en Ovn. Men hvad er det, Hunden staar og dingler med i Munden? Aa, det er min Lygte, den havde jeg glemt — nej, jeg husker ingen Ting mere. Giv mig den, bitte Hund!"

„Den skal jeg nok bære for jer," sagde Kristen og tog den halvknuste Lygte i Haanden; „lad os saa komme afsted."

Han tog Krofa'er under Armen, Thomas gjorde ingen Indvending mod denne venlige Haandsrækning, og saaledes fulgtes de ad op ad Bakken og ind over Marken.

Men nu, da Thomas selv var hjulpen ud af Klemmen, vendte hans Tanker med al deres Styrke tilbage til den doddrukne Dreng; endnu havde han intet Lys faaet med Hensyn til den bedrøvelige Sag, for hvis Skyld han havde forladt sin varme Seng og udsat sig for at brække Halsen i det fordømte Mergelhul. Han grublede uophørlig paa, hvad han skulde gribe til. At gaa i Seng igjen uden at faa sin Samvittighed beroliget — hvis det ikke allerede var for silde! — var det samme som at tilbringe hele den lange Nat i en skrækkelig Angest. Hvad skulde han gjøre? Han stønnede lydeligt. Omsider standsede han.

„Jeg synes, jeg kan skimte noget mørkt hist ovre," sagde han og pegede med Stokken. „Det er vist Axel Nørgaards Gaard. Skal vi ikke helst gaa der over og tage Retningen? Saa har vi en god rede Vej lige ind til Byen."

Ved at høre disse Ord gik der et Lys op for Kristen — nu vidste han, hvad Kromandens Nattevandring havde at betyde. Han kunde haft den inderligste Lyst til at lade som ingen Ting og derved spænde den gamle paa Pinebænken; men han nænnede det ikke, og desuden fandt han det ogsaa mindre klogt. Han sagde derfor:

„Det er ingen Nytte til at gjøre denne Omvej, jeg kan allerede skimte Byen. Vejen forbi Axel Nørgaards Gaard er jeg for Rester kommen for lidt siden."

„Mødte du ingen?"

„Nej, men jeg fandt et Menneske."

„Hans Ejlersen?" spurgte Kromanden aandeløs og standsede atter.

„Ja. Han var død . . ."

„Død! Aa Gud naade mig . . .!"

„Nej doddrukken; han laa paa Sneen og kunde hverken gaa eller staa, men var jeg ikke kommen havde han rimeligvis været frossen ihjel i dette Øjeblik."

„Du hjalp ham vel, kjære Kristen? Aa Gud ske Lov!"

„Ja, det forstaar sig, jeg hjalp ham hjem og i Seng, og nu ligger han og sover Rusen ud. Han er uden Fare."

Aa, hvor det lettede!

Thomas var bevæget. Han famlede efter Kristens Haand, trykkede den hæftigt og sagde med en Stemme, der næsten klang, som om han græd:

„Det skal jeg aldrig glemme dig, saa længe jeg lever! Du er et godt Menneske, Kristen, og derfor har du Lykken med dig. Uden dig vilde jeg have været ulykkelig for al min øvrige Livstid. Det er for den drukne Drengs Skyld, jeg har travet om paa Marken i Aften med en nagende Samvittighed; thi det anede mig nok, at han ikke kunde „retirere" sig selv. Vor Herre nægtede mig at redde ham, men undte dig det. Men vil du nu love mig, at du ikke omtaler denne Historie til noget eneste Menneske?"

„Det er svært, hvor det vælter ind paa mig med Hemmeligheder i Aften, og det er godt, at jeg kan tie," tænkte Kristen; højt svarede han: „Det samme forlangte Drengen af mig, og saa vidt det staar til mig, skal ingen Moders Sjæl faa noget at snakke om. Men Gud ske Lov at jeg kom fra Husflidssamlingen i Aften!"

De gik videre, da udbrød Kromanden med et:

„Hvad du har gjort for mig i Aften er mere værd, end alt hvad jeg ejer; og lad os nu snakke et Ord om en anden Ting. Jeg har i flere Aar ikke været imod dig, som jeg burde; du har Grund til at være fortørnet paa mig — jeg føler min Uret; skal vi være enige om at slaa en Streg over alt, hvad der har været os imellem, og være gode Venner?"

„Ja, det er mit højeste Ønske," svarede Kristen med Jubel i Hjærtet.

„Godt, saa er det et Ord! Fra nu af har du ingen oprigtigere Ven end Thomas Kromand!"

Og han beseglede Pagten med et ærligt Haandslag.

Da de naaede Kroen, vilde Kristen sige god Nat og gaa hjem; men Thomas indvendte:

Nej, gaa med indenfor og se, hvordan min Kakkel-

ovn vender. Vi har jo Lov at følges ad, vi er jo Venner!"

Kristen maatte med ham ind.

Thomas fo'r ikke frem med Lempe, men traadte haardt i Gulvet og aabnede Sovekammerdøren med Støj, da han gik ind og hentede Lampen, som han tændte og satte paa Bordet i Skjænkestuen.

„Jeg vækkede Mutter," sagde han, i det han placerede sig selv i Lænestolen og skikkede Kristen til Sæde paa Bænken; „men det har hun s'gu godt af, det Skind; hun har faaet sig en god Søn, mens jeg har „affenseret" mig paa Marken. Hun vilde vide, hvor jeg kom fra, og jeg svarede, at Kristen Sommer og jeg havde taget os en lille Spaseretur sammen, og det har vi jo ogsaa — ikke sandt? Jo, vel saa! Al Ting er jo i Orden."

Han forsikrede, at han havde ikke den mindste Lyst til at komme i Seng, men kunde blive siddende og snakke til Dag.

„Lad os faa os „et Par Sug" og en lille Hjertestyrkning, inden vi skilles," vedblev han, i det han tændte sin Pibe og gav Kristen en god Cigar. Derpaa hentede han Vinglas og en Flaske Portvin, fyldte Glassene, klinkede med „Kunstneren" og sagde:

„Tak for denne Nat! Den glemmer jeg aldrig!"

De drak begge ud til sidste Draabe; thi Skaalen var lige oprigtig ment paa begge Sider.

(Fortsættes.)

Fra Sverige.

„Praktiska Arbetsskolan för Barn och Ungdom i Stockholm" har i disse Dage udsendt sin Beretning for Læse- og Arbejdsaaret 1880—81. Denne store Læreanstalt, der besøges af baade Drenge og Piger har ved Siden af de almindelige Realskolefag ogsaa optaget Undervisning i forskjellige Haandarbejder, saasom Papir-, Spaan- og Paparbejder, Syning, Broderi, Kurvefletning, Bogbinderi, Træudskæring, Netknytning osv. Forholdene er saaledes, at Børn uden at tage Del i den almindelige Undervisning, godt kan optages i Arbejdsafdelingen; hvorimod alle de, der søger til Læseafdelingen ogsaa maa tage Del i Haandarbejdet. I sidste Skoleaar er der meddelt Undervisning af 16 Lærere og Lærerinder samt Skolens Rektor, K. E. Palmgren, og Lærlingeantallet har stillet sig saaledes:

I Høstterminen (fra 15de September til 22de December 1880):

i Læse- og Arbejdsafdelingen .... 155 Lærlinge,
i Arbejdsafdelingen .... 46 —

I Vaarterminen (fra 15de Januar til 2den Juni 1881):

i Læse- og Arbejdsafdelingen .... 158 Lærlinge,
i Arbejdsafdelingen .... 47 —

Foruden disse har Skolen været besøgt af en Del voxne, baade Mænd og Kvinder.

Beretningen er ledsaget af et længere Foredrag om Haandarbejdets Betydning for Opdragelsen, holdt i det kongl. Videnskabsakademis Høresal i Stockholm af Rektor Palmgren. Om den i Barnet nedlagte naturlige Trang og Lyst til legemlig Sysselsættelse hedder det i dette dygtige Foredrag:

„Hos ethvert Menneske findes Anlæg baade til det onde og det gode. Hos Barnet er de gode Anlæg de overvejende. Blandt disse, og maaske det fornemste, er det næsten alle Børn iboende ubetvingelige Begjær efter Virksomhed og Bevægelse. Dette Begjær, som grunder sig i Barnets Natur, faar des værre ofte urigtige Benævnelser, i det nogle kalder det for Utaalmodighed, Kjæleri, andre for Næsvished, Lyst til at forstyrre, Uartighed og lignende slet valgte og om Ukjendskab til Barnets Natur vidnende Benævnelser. Dets rette Navn er: Virksomhedskrav. Dette Krav er ikke nogen Udyd hos Barnet. Nej, tvært imod; det er et Fortrin skjænket af Gud, og Barnet medfødt. Det er desuden hos ethvert normalt udviklet Barn en ligefrem Naturnødvendighed. Faar denne Lyst ikke Lov til at ytre sig paa hvad, der er godt, ytrer den sig paa hvad, der er ondt. Thi paa en eller anden Maade maa Lysten til Virksomhed bryde frem. Et sundt Barn gaar sædvanligvis ikke, det løber og springer, og deri ligger en tydelig Anvisning til, hvorledes Barnet vil behandles. Det vil behandles med Hurtighed og Raskhed; al Langsomhed er det forhadt. Og Barnet staar i saa Henseende, hvis vi kaster et Blik ud i Naturen, ingenlunde alene. Vi finder den samme Lyst til Bevægelse og Virksomhed hos næsten alle højere Dyrearter. For at tage et Par Exempler: en Kattekilling, en Hundehvalp eller et Føl; men hvad vi hos vore Husdyr anser for et Fortrin og en Nødvendighed, betragter vi ofte hos vore Børn som en Fejl, som en Brøst ved deres Opdragelse osv. Hvis en af os til Exempel vilde kjøbe en Kattekilling eller en Hundehvalp, vilde vi langt fra foretrække stilfærdige, dorske Dyr, der sidder sammenkrøbne i Krogen; vi valgte tvært imod uden Betænkning den mest lystige og støjende, ja netop den ustyrligste og uskikkeligste. Men hvor ofte ønsker vi ikke, at vore smaa Børn maatte besidde netop de samme Egenskaber, som vi anser som Tegn paa et uheldigt Dyr. Vi finder os ofte med Taalmodighed ja endog med Fornøjelse i vore Husdyrungers kaade Leg og Krumspring, medens vi fordømmer eller i det mindste beklager os over vore smaa Børns ligesaa naturlige Trang til Liv og Bevægelse, trods det, at Barnet er udstyret med en umættelig Livslyst. Hindrer vi nu denne absolutte Trang til Bevægelse og Virksomhed, saa fremmer vi paa den frugtbareste Maade de onde Anlægs Væxt. Og disse giver sig i Begyndelsen til Kjende ved Utaalmodighed, Uartighed, Kjedsomhed, Lyst til at forstyrre, „sidde og hænge", og hvad man nu vil kalde det, og snart følges de af slettere Ting, saasom Ulydighed, Trætteri med Søskende, Forældre og Tjenestefolk, Dovenskab osv. At hæmme den af Gud til Barnet skjænkede Virksomhedsdrift er i Almindelighed den første Aarsag til de onde Anlægs første Fremtræden hos Barnet. Og større Synd kan Forældre og Opdragere vel næppe øve, end naar de ved Tilsidesættelse af Naturens Krav paa Liv og Virksomhed hos Barnet, herved næsten tvinger det til at blive stille. Vi maa derfor frem for alt vogte os for at hindre denne Drift eller Lyst, som i sig selv er god og naturlig, men tvært imod sørge for, at den kommer til sin Ret. Thi Arbejdet, det legemlige Arbejde især, medfører en stor Velsignelse for Barnet. Det medfører mer end noget andet Følelsen af Glæde, Lykke og Tilfredsstillelse. Og netop heri, i den Glæde og Tilfredsstillelse, det skjænker, ligger Haandarbejdets største og dybeste Betydning. Er det nu saaledes med os ældre, at sand Glæde, Lykke og Tilfredsstillelse gjør os mere tilgængelige for det gode, mere fordragelige, mere taalmodige og hjælpsomme, hvor meget mere maa da ikke den samme Glæde, denne kraftig forædlende, moralsk opdragende Lykke og Tilfredsstillelse indvirke paa det lille, relativt endnu ufordærvede Barn. Ja, det er aldeles vist og sandt, at jeg aldrig, under fleraarigt Arbejde med Børn, har set et paa den

Maade tilfredsstillet Barn gjøre noget slet. Et ved ædelt og nyttigt Arbejde glad og tilfreds Barn, jeg vover næsten at sige, vil og kan ikke gjøre ondt. Heraf vil det ses, hvilken stor Rolle Glæden og Tilfredsheden indtager med Hensyn til Børneopdragelsen, naturligvis den rene, ukunstlede Glæde, som hos Barnet fremkommer ved Bevistheden om, at det paa sin Vis og efter de Kræfter, det er i Besiddelse af, kan være nyttigt. Har vi hidtil, som vi burde, altid haft Opmærksomheden henvendt paa Glædens store og dybe Betydning for Barnet? Jeg tror det ikke. Vi har i Reglen ved Opdragelsen forestillet os, at det var et fuldt udvoxet Menneske vi havde at opdrage, glemt, at det var et Barn, stillet Maalet for højt og for langt borte, for meget set paa, at Barnet fik lært noget, og for lidt set paa, med hvad Tilfredsstillelse Barnet lærte, og i mange Tilfælde forbiset Barnets Lykke og Glæde under det lærte. At denne Glæde og Tilfredsstillelse ogsaa i uendelig mange andre Henseender virker velgjørende paa Barnet er klart. Hvad man lærer med Lyst og Glæde huskes langt bedre, end naar det sker uden Lyst og med et misfornøjet Sind.

Men hvad skal Barnet da sysselsættes med for at denne Virksomhedslyst kan mættes, og den dermed følgende Glæde fremstaa? Ja, dette er et Spørgsmaal, som paa mange Maader kan besvares. Den sædvanlige Sysselsættelse er, som vi ved, med Bogen. Kan Bogen skjænke Barnet den Tilfredsstillelse og Glæde, hvorom jeg ovenfor talte, saa lad Barnet sysle med den. Men mærker vi, at dette boglige Arbejde ikke er nok for Barnets livlige Sind, ikke tilfredsstiller dets Lyst efter mer legemlig anstrængende Arbejde, lad os da, enten ved hell at udelukke Bogen for mindre Børns Vedkommende (5—8 Aar) eller jævnsides med Bogen for ældre Børns Vedkommende, skaffe dem andre nyttige, interessevækkende Sysselsættelser, til Exempel Haandarbejder eller Deltagelse i de i Hjemmet forefaldende Arbejder, som ikke overstiger deres Evner og Kræfter. Vi kjender vel alle i alt Fald en lille Smule til den Glæde, ja Henrykkelse, hvormed Barnet hjælper sin Moder til rette med Sagerne i Sykurven, henter et eller andet til Fader, vi ved, hvor gjærne det vil være med overalt, og hvor villigt det strækker de smaa Hænder ud efter Arbejde. Men, vil nogen indvende, Barnet bringer blot Uorden. Ja det beror paa, hvorledes man opfatter dets Arbejde, og hvor tidligt det vænnes. Af Børn paa en tre, fire Aar maa man ikke vente sig en fjorten- eller femtenaarigs Arbejde. De arbejder efter deres Forstand og deres Kræfter, og mer kan man billigvis ikke forlange. Lad os paa en kjærlig Maade drage os denne deres Virksomhedslyst til Nytte, opmuntre dem i Steden for at laste dem, hjælpe dem, trøste dem, naar noget imod deres Vilje gaar galt, og vi vil i Udbyttet faa en stor og velsignelsesrig Belønning for vor Smule Besvær, en Belønning som ytrer sig i Barnets af Glæde straalende Øjne, i dets Sundhed, Friskhed, i dets Opmærksomhed, i dets Fremskridt baade i aandelig og legemlig Henseende. Jeg har set Børn paa to Aar gjøre ganske god Nytte i Hjemmet uden dog af Naturen at være rigere udrustede end andre. Alt som Barnet voxer til, kan man betro det større og mer magtpaaliggende Arbejder, Arbejder som kræver Omhu og Dygtighed. Barnet med sit livlige Sind interesserer sig for næsten alt Arbejde. Jo større den legemlige Bevægelse ved Arbejdet er, des større er Fornøjelsen i Reglen ogsaa. Vejledningen er heller ikke svær, blot man ikke glemmer, at det er Børn man vejleder, ikke glemmer Formaalet med Arbejdet, at Begyndelsen bør ske med de simpleste Ting, og at man ikke med alt for store Fordringer nedtrykker Barnets Interesse for Arbejdet. Af Børn har man ikke Ret til at kræve andet end Børnearbejde. Thi finder Barnet ikke sin Glæde, sin Interesse i Arbejdet, da har Arbejdet ingen moralsk opdragende Virkning paa det. Lad os derfor under vore Børns hele Opvæxt, fra de spædeste Aar af ved interessevækkende og tilfredsstillende Arbejde søge at fremkalde alle de dem iboende gode Anlæg, og derved saa vidt muligt søge at tilbageholde de slette; lad os ved en stadig Sysselsættelse opdrage vore Børn, Piger og Drenge, til fromme, tænkende og duelige Mennesker.

Haandarbejde i Skolerne i Svejts.

Lærerinderne Katrine Lønborg og Johanne Schønau, som med offentlig Understøttelse i Fjor rejste i Tyskland og Svejts for at studere Elementar- og Haandarbejdeundervisningen, har nu i Frk. Zahles Skoleprogram afgivet en Beretning om deres Rejseudbytte. Nedenstaaende er et Uddrag heraf:

Hvad Svejtserne forlanger af et skolefærdigt Barn svarer ikke ganske til de Fordringer, vi her hjemme plejer at stille dertil. Man lægger ikke der saa megen Vægt som her paa det tidsspildende og for Øjet lidet gavnlige franske Broderi, ihvorvel Broderi, især Navnesyning og hvad andet, der oftest kan være Brug for i det praktiske Liv, ogsaa læres. Svejtserne glemmer ikke, hvilken Tid vi lever i, og at det mer gjælder om at kunne ordne og sammensætte de forskjellige almindelige Klædningsstykker end at faa Færdighed i de ofte ligesaa fine som unyttige Stikninger. De vigtigste Dele af Haandarbejdeundervisningen er derfor ogsaa Tegning, Regning og Maalning. Selvfølgelig begyndes ikke hermed i de lavere Klasser, hvor der først maa opnaas Øvelse og Sikkerhed i at bruge Synaalen og Strikkepinden; først ved det fjerde Skoleaar træder Tegning til, og ved det femte Maalning eller Begyndelsesgrundene i geometrisk Tegning. Siden begynder Praxis, og Børnene udfører med Saxen, hvad de har indøvet ved Tegning og Regning. Her er ikke Tale om Skræddersyning, kun om alt hvad der er henhørende til Kvindernes Undertøj. Efter Strikningen, som slippes i 11—12 Aars Alderen, er det Linnedsyningen og dernæst Lapning og Stopning, som spiller Hovedrollen. Dette sidste foretages saa vel paa Strømper som paa Linned, Klæder, Gardiner osv., som Børnene medbringer fra Hjemmet. Mere pyntelige Arbejder som Hækling, Knytning o. lign. faar Børnene Lov til at øve sig i, naar en og anden har fuldendt sit bestemte Arbejde før Kammeraterne. Desuden gives der dem Lejlighed til at lære at skære og sy Knaphuller og Snørehuller, Stropper, endvidere Paasyning af Hægter og Maller og hvad andet, der stadig falder for i det daglige Liv.

Den Flid og Dygtighed, hvormed Børnene bruger deres Redskaber, Naal, Sax, Maaler og Passer er virkelig beundringsværdig. Naturligvis lægges der i Svejts stor Vægt paa Lærerindernes Uddannelse, og før de begynder at undervise i Haandarbejde, kræves der af dem, at de aflægger en baade theoretisk og praktisk Prøve.

Det er paa Rejsen bleven de to danske Lærerinder klart, at ikke saa ganske lidt, af hvad de har set, vil, tillæmpet efter vore Forhold, med Held kunne anvendes her hjemme.

Husflidsafdelingen ved Bornholms Industriudstilling.

Om denne bringer „Natt." følgende velskrevne Anmeldelse:

En Udstilling af Husflidsgjenstande er ofte meget belærende; Husfliden arbejder i Stilhed og udvikler sig mere individuelt end Haandværket og Fabrikvirksomheden, Talentet bryder sig selv Veje og gaar i originale Retninger, Sindrigheden og Opfindsomheden har et friere Spillerum, og man overraskes ofte ved ny Former, der har faaet Lov til at udvikle sig selvstændig. Men det er rigtig nok kun, hvor der enten er Talent til Stede, eller hvor den enkelte Retning af Arbejdet i en lang Aarrække har udviklet sig til en hjemlig Industri, som f. Ex. den nu næsten uddøde sjællandske Hedebosyning, at noget virkelig godt og originalt fremkommer, thi ofte spores ogsaa i en Husflidsudstilling Autodidaktens sædvanlige Fejl: Overvurdering af egne Kræfter, store og unødvendige Omveje og Senhed i Arbejde paa Grund af Ubekjendtskab med de Hjælpemidler, der allerede er blevne Verdens Fælleseje. Ved Hjælp af Talent og Taalmodighed sejrer altsaa Husfliden ofte over Haandværket og Industrien, men lige saa ofte voxer rigtig nok ogsaa disse Husflidens Døtre deres Moder over Hovedet. Alt dette være ikke sagt som en Miskjendelse af Husflidens Betydning. Ogsaa uden Hensyn til Værdien af, hvad der frembringes, maa disse Hjemmets Arbejder ikke undervurderes, og man maa glæde sig over den Udvikling af aandelig og legemlig Færdighed, der har fundet Sted under deres Tilblivelse, saa vel som over, at den Tid, Arbejdet har krævet, i alt Fald ikke er bleven misbrugt. Og Husfliden er gammel paa Bornholm. Næsten i ethvert Hus og i enhver Gaard var i tidligere Tid en Væv, som mindst et af Familiens kvindelige Medlemmer forstod at benytte. Der vævedes baade Uldent og Linned, og alt, hvad Familien behøvede til eget Brug, lige som ogsaa Klæder til Tjenestefolkene, hvis Løn for en stor Del bestod i saadanne Naturalier, forarbejdedes hjemme. Hvad der produceredes mere, solgtes til Skippere, som førte det „bort". I Aarhundredets Begyndelse, førend den lange Søkrig standsede Omsætningen, udførtes aarlig fra Øen henved 10,000 Alen hjemmevævede Tøjer, i Aaret 1803 endog henimod 13,000. Den Smag for fremmede Tøjer, som senere har udbredt sig, har naturligvis indskrænket denne Gren af Husfliden; men i de fleste Gaarde findes endnu en Væv. Bønderne barkede tidligere selv deres Læder og „lagde" det til deres eget Brug nødvendige Reb af Heste- og Kohaler. Mange af Kvinderne er endnu vel øvede i at farve, hvortil de ikke alene bruger fremmede Farvestoffer, men ogsaa vore hjemlige Klippers Lavarter. Forarbejdelsen af River, Saaer (Vandkar), Saalde, Karter og mangfoldige andre Redskaber af Træ hører heldigvis endnu i Hundreder af vore spredte og enligt liggende Hjem til den sædvanlige Syssel sættelse i de lange Vinteraftener, skjønt den rigtig nok mange Steder er fortrængt af Kortspil. Bornholm har været Husflidens Arne, og det er baade Beliggenheden og Folkekarakteren, der er Skyld deri, og netop derfor undres man over, hvor faatallig denne Gren egentlig er repræsenteret. Grunden hertil er nærmest Ubekjendtskab med en saadan Udstillings Formaal. Mange, som kunde have leveret udmærkede Ting paa dette Omraade, har holdt sig tilbage i den Tro, at man kun vilde have Sjældenheder, Kunstværker, og at man ikke kunde være bekjendt at udstille dagligdags Redskaber, som enhver kjendte. Denne Fejltagelse har gjort Udstillingen fattigere, og af Arbejder i Træ er det mest de i den nyere Tid med Benævnelsen „Husflidsarbejder" betegnede Udskæringer, der er fremstillede i Mængde. Mange af disse er særdeles nette, mange rene Ubetydeligheder, og for enkeltes Vedkommende ved man ikke, om de vedføjede latterlig høje Priser skal optages som Spøg eller Alvor. Fra Drengene i Børnehjemmet i Aakirkeby findes Børster og Bogbinderarbejder, Dekorationsmaler Cordsens Elevarbejder vidner om et kyndigt Tilsyn saavel i Træskæring som i Tegninger; Rønne Haandværkerforenings Aftenskole har ligeledes leveret respektable Tegninger. P. Nielsen i Svaneke har udstillet et Skab, beklædt med Grankviste, vistnok et meget sent Arbejde. De vævede Tøjer er som omtalt ikke mange, men gjøre Indtryk af Soliditet, de øvrige kvindelige Haandarbejder af hæklede og broderede Sager hører der speciel Sagkundskab til at fælde nogen Dom over. Noget, der synes at være nyt, er en Opstilling af Brolægger Hansen Dame: udgraverede Flasker. Arbejdet skal være foretaget paa den Maade, at han med en spids og haard Hammer slaar med passende Kraft paa Flasken, hvorved Figurerne efterhaanden fremkommer. De tager sig bedst ud, naar Flasken er fyldt med en farvet Væske, men synes at maatte kunne blive langt bedre, naar en dygtig Haand først udførte Tegningen paa Flasken.

Husflidsudstillingen i Gjerup Skole

den 17de Juli, var i flere Henseender en af de bedste Brahetrolleborg Husflidsforening nogen Sinde har holdt. 44 Udstillere havde udstillet henved halvandet Hundrede Nummere, for største Delen Gjenstande af virkelig Værdi, smukt og nøjagtigt Arbejde. 10 unge Karle, 10 Mænd og 3 Drenge havde leveret Arbejder fra Huggehuset, hvoraf fremhæves 4 Markslede, 1 Sæt Høstharver, 1 Hjulbør, 1 Garnvinde, Skovle, Grebe, Plejle, Slaa- og Mejeredskaber, en halv Snes River, flere Samlinger særdeles vel forarbejdede Skuffer, Skeer og Truge. Af Værktøjer for Huggehuset var der leveret Høvlestokke, Savstillinger og andre Sager, saa smukt og nøjagtigt som fra det bedste Snedkerværksted. Fremdeles Reb, større og mindre Kurve, flere propre Samlinger af Børster, dejlige indlagte Rammer, hvoriblandt en Ramme om et Diplom for Svendborg Udstillingen, der var indlagt med forskjelligfarvet Træ, endelig udstoppede Fugle, et indbundet Exemplar af „Husvennen" og mange andre Ting. Af Snittearbejder fandtes derimod kun ubetydeligt, vel nærmest som en Følge af, at den for et Par Aar siden paabegyndte Snitteskole alt har standset sin Virksomhed, men ogsaa fordi Foreningen stedse har anset Huggehusarbejdet for det vigtigste af alt den mandlige Husflid blandt Bondestanden. Imidlertid har Foreningen tilbudt sin Bistand, saa det er muligt, at Snitteskolen atter til Vinter kan træde i Virksomhed. Den kvindelige Husflid fremviste lige saa solide Sager: proper Linnedsyning, spundet Hør og Blaargarn, Uldgarn og vævede Tøjer ved Siden af bundne og strikkede Strømper, Handsker, Uldtørklæder og lignende Nødvendighedsartikler, smukt grupperet med de finere Broderier, Tæpper og udsyede Sager.

To Gaardmænd havde leveret hver en Del forskjellige Sager uden at konkurere til Præmie. Det samme var Tilfældet med den fra Svendborgudstillingen for sit udmærkede Værktøjskab bekjendte Rasmus Nielsen fra Hybbet og en anden Udstiller, en ung Pige der i Sognet, der befatter sig med Haandarbejde. For-

eningen viste sin Opmærksomhed mod disse to sidstnævnte Udstillere for deres prægtige Arbejder ved at skjænke dem hver et Exemplar af N. Rasmussens Søkildes nyeste Bog „Hillerslev Sogns Historie“. Der uddeltes Præmier i Bøger, Værktøj og rede Penge til en Værdi af 92 Kroner.

At Brahetrolleborg Sogns Husflidsforening saaledes har Ære af sin Udstilling er en glædelig Kjendsgjerning, men der er endnu meget tilbage at gjøre, meget at ønske og haabe. At Bestyrelsen har aabnet Udstillingen for alle Arter af Husflidens Frembringelser har bidraget sit til, at Udstillingen bliver langt talrigere besøgt end tidligere, da kun unge Karle havde Adgang. Nu samles Folk fjærnt og nær fra som til en lille Folkefest. Nu lyder der Sang og Tale ved Præmieuddelingen, og saadan er det, en Udstilling skal være.

Hvad Husfliden kan indbringe.

Fra Silkeborg Egnen beretter Kredsformanden, Skolebestyrer Andersen, om en stræbsom Mand, hvis Flid fortjener at kjendes i en videre Kreds. Niels Bodholdt Kristensen, Salten Skov i Them Sogn har i sin Fritid siden November 1880 snoet ikke mindre end 18,860 Favne Simer uden at han nogen Dag eller paa nogen som helst Maade har forsømt sit Dagsarbejde, hvorom Vidnesbyrd fra troværdige Mænd foreligger. Kredsformanden har overbevist sig om, at Simerne er gode, og at han ikke har haft anden Hjælp til at stryge den utrolige Masse Simer end en ukonfirmeret Dreng, der om Dagen har søgt Skolen. Sættes Prisen til 70 Øre pr. 100 Favne, er Bruttoindtægten 132 Kroner, tjent i mindre end 1/2 Aar. Hvad Halmen har kostet vides ikke; dog Udgiften dertil har næppe beløbet sig til 1/3 af Bruttoindtægten.

Den danske Husflid, der jo er Gjenstand for Omtale i hvert Nummer af dette Blad, har i de sidste Aar udbredt sig mer og mer, og det synes nu at gaa op for dem, der tidligere har ment, at det ikke kunde betale sig at give sig af med Husfliden, at de har fejlet, og at Husfliden virkelig gavner, end ogsaa i mere end en Henseende. „Aldrig ledig,“ skal være Husflidsmandens Løsen; han vil saaledes ved stadig at være i Beskjæftigelse udvikle sine Kræfter betydelig, styrke sin Tankegang og altsaa skaffe sig Fordele baade i legemlig og aandelig Henseende. Han vil erhverve sig sine Medmenneskers Agtelse og vil tillige ved at kunne udføre Arbejder, være til Nytte ikke alene for sine nærmeste, men ogsaa for alle dem, der vil søge til ham.

P.

Almennyttigt.

Opbevaring af Kartofler. For at kunne opbevare Spisekartofler til langt ud paa Sommeren anbefaler „Deutsche landw. Pr.“ at lægge de skyllede Kartofler i en Kurv eller et Net og derefter dyppe dem i 4 Sekunder i kogende Vand, hvori der er blandet lidt Kogsalt. Derefter lægges Kartoflerne paa et luftigt Sted for at tørres. Ved denne Behandling tilintetgjøres Kartoflernes Spireevne fuldstændigt, og de skal derefter kunne opbevares længe og bevare deres Velsmag, naar man, efter at de er blevne tørre, lader dem ligge i Mørke.

(Ugeskrift for Landmænd.)

Havekarse er som bekjendt meget sund og blodrensende, og dens Dyrkning frembyder ingen Vanskeligheder. Den kan tillige afgive en særdeles smuk Prydelse for et Bord, naar den behandles paa følgende Maade: En smukformet Vase eller et Blomsterglas af en passende Form beklædes med hvidt Flonel, som strammes meget fast omkring vedkommende Gjenstand. Karsefrøet udblødes en eller to Dage i kuldslaaet Vand, derved bliver det lidt slimet, saa at det let klæbes paa det uldne Tøj, men man maa nøje paase, at Frøet fordeles ligeligt over det hele. Dernæst fyldes Beholderen med Vand, og hvis dens Vægge er porøse, vil Vandet sive ud igjennem Væggene og holde Tøjet fugtigt; er det derimod et Glas el. l., gjør man bedst i at anbringe en Vandkande paa en Hylde oven over, og ved en Lampevæge eller et andet uldent Stykke, som med den ene Ende stikkes ned i Vandet i Vandkanden og med den anden sættes i Forbindelse med det øverste af Glasset, bringe Vandet til at løbe ganske langsomt ned igjennem Flonellet. Efter nogle faa Dages Forløb vil Karsefrøet spire, og man maa nu sørge for, at det ikke faar Sol; bedst anbringes det i et Nordvindue i et Værelse, hvor der holdes en passende Varmegrad. Naar Karsen er bleven tilstrækkelig stor, sættes Vasen paa det dækkede Bord, og man kan da med Haanden tage, hvad man vil have, uden at det behøver at skæres af. Pyntet med lidt løse Blomster, som stikkes ind imellem den lysegrønne Karse, kan det frembyde et smukt Syn.

(Natt.)

Bognyt.

Sædemanden, redigeret af Chr. Møller, er nu inde paa sin tredje Aargang, hvoraf man kan slutte, at Bladet har vundet sig en fast Læsekreds og paa en fyldestgjørende Maade løst sin Opgave. Et Stridsblad er „Sædemanden“ ikke, det har hidtil og vil fremtidig holde sig fjærnt fra ethvert direkte Angreb paa de forskjellige bestaaende Ordninger inden for Kirken; dets Hovedformaal er derimod at være et Opbyggelsesskrift og danne et kirkeligt Foreningspunkt for Folkekirkens gode Kræfter i alle Retninger. Det har i de forløbne Aargange indeholdt foruden en Prædiken for hver Søn- og Helligdag tillige en stor Mængde gode og opbyggelige Afhandlinger og Smaastykker, og det vil for Fremtiden ogsaa i saa Henseende vedblive at følge det samme Spor.

„Sædemanden“ udkommer en Gang ugentlig og koster 1 Kr. 25 Øre fjerdingaarlig.

Indhold:

Dansk Husflidstidende fordeles til alle Medlemmer af Dansk Husflidsselskab portofrit gjennem Postvæsenet. Klager over mangelfuld Forsendelse maa derfor henvendes til nærmeste Postkontor.

Kjøbenhavn. — Trykt hos J. H. Schultz.

Tillæg til Husvennen.

Nr. 2. Søndagen den 9. Oktober. 1881.

Vejrforudsigelser.

Ved P. M.

I.

Er Luften ualmindelig klar nær Synskredsen, kan man vente Regn og maaske Blæst. Stærk Straalebrydning er Forbud paa østlig Vind. Naar Stjærnerne blinker stærkt, naar man ser Ringe om Sol og Maane, og naar man ser Stykker af Regnbuen er det Tegn til stærk Blæst eller Regn. Er Stjærnerne utydelige og ser matte ud, er der Regn i Vente.

Regner det før Solopgang, vil det sikkert blive godt Vejr før Middag, men begynder Regnen 1—2 Timer efter Solopgang, vil det regne hele Dagen, dog ikke hvis man først har set Regnbuen.

Er den grønne Stribe i Regnbuen størst, tyder det paa Regn, er den røde størst, vil Regn og Blæst følges ad. Efter lang Tørke er Regnbuen Forløber for Regn, efter megen Regn er den Tegn paa smukt Vejr. Forsvinder Regnbuen pludselig, er det Tegn paa klart og stadigt Vejr; ser man Buen om Morgenen, kommer der en let Regn, viser den sig om Middagen, faar man stadig, stærk Regn og ses den om Aftenen, bebuder den smukt Vejr. Viser der sig 2—3 Regnbuer vil det først blive smukt Vejr i et Par Dage, men dernæst stadig og stærk Regn; ligeledes bebuder den Regn, hvis man om Morgenen ser Buen med vestlig Vind, ses den om Aftenen med samme Vind, er Regnen trukken over.

Kursus til Uddannelse for Lærere.

Fra 29de Juli til 27de August har der været Kursus i Kjøbenhavn for 37 Lærere og Lærerinder samt i Ulsø pr. Haslev for 6 Lærere. Undervisningsgjenstandene har været Snedkeri, Billedskæring, Kurvemagerarbejde, Straafletning, Knytning og andet Haandarbejde, Paparbejde og Bogbinding, Børstebinding, Indlægning og Tegning samt Sivfletning. I Kjøbenhavn var Arbejdstiden fra 8—12 og 2—5; men de fleste Elever har arbejdet langt ud over denne Tid, i det Lokalerne har været til Afbenyttelse hele Dagen, og Lærerne, saa vidt deres Tid tillod det, været til Stede. Omstaaende gives en Fremstilling af, i hvilke Fag hver Elev har deltaget i halve Dage, dog bemærkes, at Haandarbejde i de sidste Uger har været øvet fra 5—7 om Aftenen under Lærerindens Vejledning uden at disse Timer er medopførte, endvidere at Timeantallet for hvert Fag ikke kan paa samme Maade opgives fra Ulsø, fordi Eleverne der ikke alle har været beskjæftigede med et og samme Fag paa samme Tid, ligesom ogsaa Arbejdet der har været uden synderlig Afbrydelse fra Kl. 6 om Morgenen til Mørkets Frembrud.

Der kunde af denne Fremstilling mulig drages den Slutning, at nogle Lærere har paataget sig at sætte sig ind i altfor mange Fag, og at en Undervisning i enkelte Fag nogle faa halve Dage maatte synes spildt. Det forholder sig imidlertid ingenlunde saaledes. Undervisningen har netop været indrettet efter hver enkelts Tarv, og Grunden til, at nogle kun have anvendt en eller nogle faa Dage paa et enkelt Fag, har været den, at vedkommende enten har mærket, at en tilstrækkelig Uddannelse i dette Fag vilde tage for megen Tid paa de andre Fags Bekostning og derfor har opgivet det, eller der har kun været Ønske til Stede om at komme over en eller anden Vanskelighed i hidtil øvede Fag, hvilket i kort Tid kunde opnaaes.

Det har været forsøgt denne Gang at indskrænke Undervisningen til 4 Uger, fordi de fleste Lærere ikke vilde kunne afse en længere Tid fra deres Gjerning i Hjemmet, og Resultatet har været saa gunstigt, paa Grund af den Iver og Lyst, hvormed der arbejdes (hvorhos man maa erindre, at en stor Del allerede tidligere har sysselsat sig med nogle af disse Haandfærdigheder), at man tør udtale, at de fleste vil være i Stand til at begynde at lede Undervisningen i forskjellige Fag i en Husflidsskole, dog at de selvfølgelig efter fortsat Selvøvelse og efter i nogen Tid at have ydet Undervisning vil høste stor Gavn af at deltage i et nyt Kursus.

En fortrinlig Undervisning i Tegning har været ydet af det tekniske Selskabs Skole, og man kan ikke noksom anbefale Husflidslærere at lægge Vind paa dette Fag som Grundlag for de fleste Husflidsarbejder. Dog kan det ikke lades ude af Betragtning, at naar et gunstigt Resultat skal opnaaes, behøves der i de fire Uger ca. 4 Timers daglig Øvelse heri; der vil altsaa foruden Tegning kun kunne nydes Undervisning i nogle faa Fag. Kan det end ikke nægtes, at enkelte efter denne korte Læretid har bragt det dertil, at de kan give Tegneundervisning i Begyndelsesgrundene, saa maa det dog tilraades dem, der har dette Formaal for Øje, at søge et længere Kursus, udelukkende i Tegning, hvortil der igjennem Kirke- og Undervisningsministeriet gives Adgang, i Steden for at søge denne Færdighed opnaaet gjennem et Husflidskursus.

Dansk Husflidsselskabs Uddannelseskursus i Kjøbenhavn 1881.

Kursusets Deltagere.	Snedkeri.	Billedskæring.	Kurvemagerarbejde.	Straaflet-ning.	Knytning og Haandarbejde.	Paparbejde.	Børstebinding.	Indlægning.	Tegning.
Lærerinde Frk. L. Bentzen, Ølstykke	»	1	»	»	6	11	2	»	22
— — H. Koch, Viby	»	2	10	6	5	1	2	2	20
— — C. Wethse, Kjøbenhavn	»	3	7	5	7	1	»	»	22
— — E. Dybdahl, Herstedøster[1])	»	6	10	»	»	5	»	»	24
— — M. Dybdahl, Viborg	»	5	12	»	5	»	3	»	23
— — M. Hammer, Skelund[2])	»	22	1	»	7	»	»	2	»
— — A. Jørgensen, Tørring	»	2	6	4	3	2	5	3	»
— — S. Busk, Fry	»	1	9	5	6	7	6	»	»
— Fru Møller, Kiel	»	3	6	2	6	»	1	»	»
— — Ebbestrup	»	1	1	1	6	»	»	»	»
Fru O. Peters, Nakskov	»	5	9	8	12	3	3	»	»
Lærer P. Olsen, Aarløse[3])	11	»	»	»	»	12	»	»	19
— P. C. Sørensen, Elsborg	5	7	»	»	»	3	3	2	2
— J. Hansen, Bovense[4])	12	12	»	»	»	1	2	2	18
— K. M. Videbæk, Drigstrup	»	4	8	»	»	2* 4	4	»	23
— N. P. Sørensen, Asaa	»	4	8	»	»	9	8	6	14
— M. Nielsen, Revninge	»	1	11	»	»	9	3	3	20
— K. P. A. Petersen, Kjøbenhavn	7	»	9	»	»	2	3	3	22
— S. L. Meldgaard, Nykjøbing p. M.	»	5	»	6	7	5	1	»	16
— P. Sørensen, Gjessø	6	6	8	2	»	1* 8	4	4	»
— J. A. Popp, Hunetorp	»	12	14	»	»	13	4	2	»
— N. Geertsen, Østerild	2	4	7	1	»	5	»	2	»
— J. P. Torp, Skive	»	10	18	1	»	10	3	4	
— S. Kjems, Odder	8	7	13	3	»	8	3	3	»
Seminarist A. G. Hansen, Kjøbenhavn	8	4	»	»	»	11	»	»	»
Lærer N. P. Hansen[5]), —	»	1	2	»	»	1	2	»	»
Oversergent N. Andersen, —	»	10	8	»	»	13	8	2	»
Sergent P. Larsen, —	»	13	1	»	»	14	8	4	1
— H. P. Hansen, —	»	13	9	»	»	11	6	4	»
— C. A. Senn, —	»	8	7	»	»	8	6	3	»
Lærer F. L. Frederiksen, Stor Ring	9	7	10	»	»	7	5	3	»
— J. P. Drejer, Bramdrup	2	1	8	»	»	2	3	»	1
— P. Eriksen, Vejstrup	»	10	6	»	»	2* 8	3	3	»
— M. Jakobsen, Holsteinsminde	7	11	7	3	»	1* 8	6	4	»
— H. N. Thomsen, Skovby[6])	»	11	15	»	»	1* 13	1	5	»
— H. Rasmussen, Ebeltoft	8	14	3	»	»	10	5	2	1
Telegrafist P. S. Løwert, Fredericia	»	8	12	5	»	13	5	2	»
Ungkarl N. P. Pedersen, Vellerup	»	17	13	»	»	15	»	»	»
Lærer A. Schmidt, Skalbjærg	øvet	øvet	øvet	ikke øvet	ikke øvet	ikke øvet	øvet	øvet	ikke øvet
— J. Nielsen, Nordby Fanø	—	—	—	—	—	—	—	—	—
— R. Hansen, Vallebo	—	—	—	—	—	—	—	—	—
— J. P. Pedersen, Hellingholt	—	—	—	—	—	—	—	—	—
— K. P. Jensen, Skaarup	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Tømrer Lauritsen, Mariesminde	—	—	—	—	—	—	—	—	—

1) deltaget i Kursus 1880.
2) — — 1879 og 1880.
3) — — 1874.
4) — — 1880.
5) — — 1880.
6) — — 1880.
*) Bogbinderi.
De sidst nævnte 6 Lærere har endvidere indøvet Sivfletning.

Husflidsmanden og Kromanden.

Fortælling af Knud Skytte.

(Sluttet.)

Da Kristen Sommer en halv Times Tid senere forlod Kroen og gik hjem, sendte han saadan et langt, dvælende Blik om til Lavras Vindue og mumlede fornøjet:

„Ja, du ligger og har det godt der inde, mens jeg maa trave om paa Marken og redde vildfarende Mennesker! Sov sødt, du kjære! og drøm om den Lykke, jeg har at melde dig i Morgen tidlig!"

Selv tænkte hun saa levende paa den samme Lykke, at hun næsten ikke lukkede et Øje den hele Nat.

Thomas Kromand havde ogsaa mange Tanker og kunde heller ikke godt sove. Hans Tankegang var omtrent følgende:

Du har hidtil gaaet med Bind for Øjnene, Thomas! og taget grundig Fejl. Drikkeri og Nattesvir er dog noget forbandet noget, og det maa vi have lagt af. Men Husfliden er en herlig Ting, og den maa vi holde paa. For lad os nu se: Hvis Kristen Sommer, det brave Menneske, ikke havde drevet paa Husfliden, saa var der ikke blevet Husflidsgilde hos Kristoffer Gjødvad i Aften, som Kristen fortalte mig om; saa havde han altsaa heller ikke fulgt sine to Venner ud forbi Axel Nørgaards, Drengen var ikke bleven reddet, og du havde siddet i Mergelgraven endnu — eller maaske siddet i Hullet inden Ugens Ende — jeg gaar fuldstændig over paa det andet Parti!

Den følgende Søndag, saadan godt hen over Middag, saas Kristen Sommer atter — og denne Gang i stiveste Puds — at komme ned ad Midtskov Gade og styre sine ilende Fjed mod Kroen. Thomas havde sendt Bud efter ham.

Der var en underlig glad Uro over Kromanden den Dag, han trippede ud og ind, gned sig fornøjet i Hænderne og havde et eller andet for, som ingen maatte vide — hvad mon der gik af dam?

Han holdt Øje med Kristen igjennem Vinduet, og da han saa ham komme, kaldte han paa Lavra og sagde med et polisk Smil:

„Kan du gaa op i Øverstestuen, mit Lam, og viske min Gyngestol af; jeg saa, den var bleven lidt støvet."

Et Minut senere traadte Kristen ind, og de gamle Venner trykkede varmt hinandens Haand. Kromanden førte ham op igjennem Gangen til Øverstestuedøren, som han aabnede paa vid Gab.

„Vær saa artig!" sagde han.

„Nej, Ære den, som Ære bør — jeg kommer sidst," indvendte den yngre Ven.

„Vil du her ind din Kløor — ingen Vrøvl!" raabte Kromanden bistert, i det han satte Haanden for Ryggen af ham og skød ham ind i Stuen. Derpaa lukkede han Døren efter ham og gik sin Vej.

Han blev borte en halv Times Tid. Saa listede han sig varsomt med Morgensko paa op igjennen Gangen igjen, satte Øjet til den lille runde Kigrude, der var anbragt i Døren, og saa ind.

Kjærestefolkene sad ved Siden af hinanden i Sofaen og med Armene om hinandens Liv; de saa begge urimelig lykkelige og straalende ud. Kristen var ved at fortælle Lavra et eller andet, og da han var færdig, lagde hun Armen om hans Hals og trykkede ham en tre, fire varme Kys paa Munden.

Thomas truede ad ham med Haanden og mumlede glad:

„Kuk en Gang, i hvor du er, din Gavtyv; Du sidder bedre i det end jeg, da jeg sad i Mergelgraven. Men du har ærlig fortjent det, og det er dig vel undt."

Derpaa gjorde han omkring og gik ned til sin Kone for at meddele hende, hvad han havde set. Hun var i Køkkenet og havde travlt med prægtig Anretning. Kromanden havde ikke andet at bestille end at snige sig fra og til Kigruden i Øverstestuedøren, og hver Gang han forlod den, gned han sig i Hænderne, nynnede: „Hopsasa, Fideli Mikkel, ja, Fideli Mikkel han er der, aaja!" og trippede Polkatrin i sine Morgensko.

Det følgende Foraar gjorde Thomas et prægtigt Bryllup med sin Datter og Kristen Sommer. Husflidsvennerne havde pyntet Kirken og forvandlet Kirkegaardsporten til en smagfuld Æresport. Om Aftenen var de alle med til Dansen, og ved denne Lejlighed var det egentlig først, at Kromanden haandgribelig fik at se, hvilket oprigtigt Kjærligheds- og Hengivenhedsbaand, der gjensidig forenede Kristen Sommer og hans mange taknemmelige Venner. De udbragte Skaaler for ham og hans unge Hustru og lykønskede dem i et ukunstlet, men varmt og umiskjendeligt Hjærtesprog al den Lykke og Velsignelse, de kunde optænke, og de havde skrevet et Par vakre Smaasange, som de affang til Ære for Brudeparret. Kromanden havde aldrig før oplevet noget lignende; det var noget andet end den raa Svir i Skjænkestuen, og han bemærkede gjentagende til sin Kone: „Det er kjønt, nydeligt! Det er rørende — ja, jeg forsikrer dig, Mutter, det er virkeligt helt rørende!"

Kristen Sommer havde altsaa i dobbelt Forstand „skudt Pappegøjen", som man siger; thi med sin unge, elskelige Hustru arvede han Kroen med alle dens Herligheder. Han var altsaa Kromand; men det var dog ikke altid, han kaldtes saaledes. „Husflidsmanden" vedblev fremdeles at være hans Kjendingsnavn, ligesom han ogsaa vedblev at staa i Spidsen for Husflidssagen og føre den videre, til Held og Lykke for en større Omen.

Enken glædede sig inderlig over Sønnens Lykke. Og saaledes havde vor unge Ven ogsaa i rigt Maal holdt det Løfte, han som Barn gav sin Moder, at han „vilde være hendes Støtte paa hendes gamle Dage." Men hun plejede at sige: „Gud ske Lov, at han blev et ædrueligt og skikkeligt Menneske! Thi uden det var han nok ikke kommen saadan frem i Verden."

Hun vilde helst blive ved at bo i sit lille Hus, hvorfra hun saa daglig kunde besøge sine kjære Børn hinsides Gaden. Kristen Sommer tænkte da paa at rive Huset ned og bygge et pænt nyt Hus i dets Sted, men Lavra bad for det og sagde:

„Aa, nej!
Det gamle Hus, o lad det staa,
det maa du ikke fælde!
Jeg kan allerbedst huske, hvor dejligt vi havde det der ovre som Børn, naar det beholder sit gamle Udseende."

Det syntes Enken ogsaa bedst om, og Sønnen gav altsaa efter. Han lod sig da nøje med at give det en forsvarlig Udbedring, især indvendig, saa at hans gamle Moder alligevel kom til at bo rigtig hyggelig og godt.

Kroforretningen fik Kristen ikke meget med at gjøre, saa længe hans Svigerfader levede. Krofa'er vilde ogsaa helst vedblive at styre denne Gren af Bedriften, og han tronede endnu i mange Aar i Lænestolen med Piben i Munden; men alt Fylderi og Nattesvir var for bestandig banlyst fra Kroen, og hver Gang det hændte, at nogen gjorde Mine til at ville tage deres „Aftensæde" i Krostuen, viste Thomas dem af med den Besked: „Siddende

Gjæster har vi aldrig her. Det kommer der ikke andet end Snavs ud af. Rigtignok er jeg ikke Manden mere; men vi er fuldstændig enige i det Stykke, jeg og Kristen Sommer, Husflidsmanden, min Svigersøn."

En Krog af Fyn.

Der var den 17de Juli Husflidsudstilling for første Gang i Haastrup, hvortil jeg var stævnet; saa drog jeg med Dampskibet fra Korsør til Faaborg, en Søreise, der er saa vidunderlig skjøn, at man maa sande, det er ikke Overdrivelse, naar Digteren synger „Danmark dejligst Vang og Vænge, lukt med Bølgen blaa!" Efter Sejladsen foretog jeg mig en lille Spaseretur til Horne, det gamle Arnested for Husflid, ad en Gangsti over bølgende Marker med Udsigt over Faaborg Fjord og Hvedholm Skove. Et lille Stykke, omtrent 10 Minutters Gang, maatte jeg passere Alfarvej, og her havde jeg strax Lejlighed til at mærke, at jeg havde betraadt den fynske, gjæstfri Jordbund, i det jeg blev indhentet af en kjørende, der standsede sin Vogn og bød mig kjøre med, hvilket Tilbud jeg dog ikke kunde benytte, da jeg var nær Enden af min Vandring; men da jeg paa Hjemvejen kom ind paa det samme Stykke Landevej, blev jeg atter indhentet af en kjørende, der spurgte mig, om jeg ikke skulde til Faaborg og havde Lyst til at kjøre. Det var koldt, og jeg havde netop til Hensigt at faa Benene rørt, derfor maatte jeg atter afslaa dette velvillige Tilbud; men det gjør et godt Indtryk at blive saaledes modtaget, ligesom man sætter Foden i Land paa fremmed Sted.

Den næste Dag lagde jeg Vejen om ad Gjærup, hvor Brahetrolleborg Forening holdt Husflidsudstilling. I Skolen var Gjenstandene opstillede, og skjønt Væggene var besatte med Markled, Høstharver, Skovle, River, Plejle, kort alle Slags Avlsredskaber, og Bordene bugnede af vævede og spundne Sager, Børster, Skeer, udskaarne Arbejder og finere og grovere kvindelige Arbejder, saa faar man dog kun en svag Forestilling af, hvad der produceres paa Egnen, fordi den langt overvejende Del af Arbejderne ikke kommer paa Udstillingen, da mange af Gjenstandene allerede er tagne i Brug forinden Udstillingen finder Sted. Ganske vist kommer ogsaa en anden Ting i Betragtning, og det er at mangen Udstiller undser sig for at bringe til Udstillingen andre Ting end Prydegjenstande, udskaarne Sager eller mere iøjnefaldende Gjenstande; og denne Undseelse er det nok værd at kæmpe imod for at fremme Lysten til rigtig godt Huggehusarbejde til Avlsbrug og Husbrug.

Nu gik Vejen over de fynske Alper, Fynboens Stolthed, en meget bølgeformet Egn, fra hvis højeste Top en vid Udsigt aabner sig over den sydvestlige Del af Fyn og den aabne Strand. I Haastrup bar Udstillingen Vidne om, at Husflidssagen kan bringe Udbytte uden at være sat i System; der er nemlig hverken Forening eller Skoler i denne Egn, og det skyldes fornemmelig Friskolelærer Nørregaard's og Kredsformanden for Faaborg Kreds, den i Husflidens Tjeneste utrættelige Apotheker Berg's forenede Bestræbelser, at der er udbredt Lyst til Husfliden og Syn for det gavnlige i at fremme denne Idræt. Naar der ikke destomindre fandtes meget respektable Arbejder, tør man nok gjøre Regning paa, at naar der dannes en Husflidsforening, vil denne give Sagen Opsving og virke til Oprettelsen af Skoler for Ungdommen.

Den næste Morgen foretog jeg med Kredsformanden en lille Vandring omkring i Horneland, Bjernemark, og en saadan Vandring er i høj Grad glædelig og lærerig, fordi man overalt ser, hvorledes Husfliden, denne ædle og mange Steder lidet paaskjønnede Plante, kan voxe og trives, naar den behandles med Omhu, Kjærlighed og Snille. Vort første Besøg gjaldt Jørgen Krog, Formanden for den gamle Horne Husflidsforening, og for at give os Begreb om i hvilket Omfang Husfliden der paa Gaarden dyrkedes, førtes vi strax ind i hans Huggehus, et lyst, hyggeligt Rum, hvor Høvlebænk, Drejelad, Snittebænk og alskens Værktøj var i bedste Orden; Loftet oven over var Oplagsstedet for Raamateriale, halvt og helt færdige Arbejder, Fornødenheder til Avlsbrug, Fiskeri- og Haveredskaber m. m. Derfra besøgte vi Loen, der for Tiden benyttedes som Værksted, og her var 2 Karle sysselsatte med Afhøvling af Planker og Brædder; thi Høstænget over Kostalden skulde afløses af Bræddeloft, og allerede var flere Fag færdige. En lille Smedje med Blæsebælg af ny Konstruktion forefandtes ogsaa, Apparater til Lodning og de nødvendigste Redskaber for at kunne udbedre forefaldende Mangler og forfærdige simplere Gjenstande ligeledes. Mangfoldige Rum og smaa Udbygninger var benyttede til Materialkamre, kort det tydede paa den største Orden og Tænksomhed. Haven var smukt vedligeholdt, med Lysthuse, Bænke og Borde, forfærdigede af Ejeren og hans Søn. Op til Haven støder en lille Skov med brede afstukne Gange, med Anlæg og Udhug for at skaffe Udsigt ud over Stranden og Egnens smukkeste Punkter. Det er imidlertid ikke alene det daglige Hygge, som Husfliden fremmer ved at samle Gaardens Beboere om den huslige Arne til fælles Arbejde samt ved at fremskynde Orden, Renlighed og Pynteligheb, men det viser sig paa dette Omraade, at den ivrige Husflidsdyrker i Reglen ogsaa er en praktisk Mand i sin øvrige Virksomhed. Gaar vi ind i Jørgen Krogs Stald, da bliver man strax opmærksom paa den hensigtsmæssige Maade, hvorpaa Krybberne er indrettede til Fodring og Vanding, og sporer, at der er anvendt Tænksomhed for at opnaa det mindst mulige Spild af Tid og af Foderstoffer saa vel ved Rummets Anvendelse som ved dets Indretning.

Vi besøgte nu flere Gaarde og Bolsteder; alle Vegne samme Orden, samme Sans for Havedyrkning, samme Syn for at Huggehusarbejde hører med til de Færdigheder, en Landmand maa være i Besiddelse af; der fandtes selvfølgeligt overalt Huggehuse, hvor man kunde se, at der arbejdes og det med Lyst, derom vidnede det lyse Lokale, Værktøjet og de færdige Arbejde. Det var ogsaa karakteristisk, at hvor vi kom ind i Stuerne var det kvindelige Personale, unge og gamle, sysselsatte med Rokken.

Skulde vi nu gjøre Rede for, hvori det ligger, at Piger og Karle i denne Egn øjensynligt faar meget udrettet ved deres Hænders Gjerning, da maa man lægge Hovedvægten paa det gode Exempel, i det Gaardmændene gjennemgaaende har det rette Syn paa Husflidssagen og selv er Husflidsdyrkere. Følgen deraf er, at de i regnfulde eller mørke Dage, naar der ikke er andet Arbejde i Marken eller i Gaarden, sætte deres Folk til Arbejde i Huggehuset; og efterhaanden som Karlen faar Færdighed deri, voxer hans Lyst til ogsaa i sin Fritid at kunne sysselsætte sig i Huggehuset, dels for at fuldføre de paabegyndte Arbejder, dels for at forarbejde noget til eget Brug. Paa samme Maade bliver Pigerne beskjæftigede med Spind og vævnes til at nytte Tiden paa en gavnlig Maade.

Der kunde være meget at fortælle om hver enkelt Gaard, vi besøgte, da hver har sin Ejendommelighed; men Tiden var kun kort, da jeg skulde rejse med Damp-

skibet fra Faaborg samme Formiddag, saa Besøgene var kun meget korte paa hvert Sted. Jeg kan dog ikke lade være at fremhæve den pragtfulde, med Springvand, sindrigt tilvejebragte Udsigter og i det hele med kunstnerisk Behandling af Ejeren selv anlagte Have hos Peder Kordemann, hvor en prægtig Mælkestue, Ostekammer og Svinehus ved deres pyntelige Udseende og hensigtsmæssige Indretning gav Vink om den Maade, hvorpaa Gaardens Bedrift føres.

Jeg skal kun tilføje, at det er en sand Nydelse for en Husflidsven at gjøre en Rundrejse i denne Del af Fyn, og ligesom jeg tror at kunne tilsikre en gjæstfri Modtagelse, maa jeg stærkt tilraade enhver, der vil have rigtig Udbytte af en saadan Vandring, ikke at beregne Tiden for knap; thi det eneste, jeg har at beklage mig over paa denne lille Udflugt er, at min barmhjærtige Ledsager, der ikke vilde tillade, at jeg skulde komme for sent til Dampskibet, stadig maatte minde mig om, at det var paa Tide at bryde op.

V. L.

Fra Sverige.

Industri- og Husflidsudstillingen i Malmø.

I Forening med Sommerens Landboudstilling i Malmø afholdtes der som bekjendt en Udstilling af Industri- og Husflidsarbejder. Fra Dagspressens Korrespondancer vil vore Læsere sagtens forlængst være kjendt med Udstillingens Enkeltheder, med dens gode og dens svage Sider, saa vi her kan indskrænke os til i al Korthed at dvæle ved Udstillingen og dens Resultater.

Sverige havde gjæstmildt givet ikke blot norske men ogsaa danske Husflidsarbejder Plads under sit Udstillingstag, men det var i en ganske forsvindende Grad, at vi danske havde benyttet os af Brødrenes gjæstevenlige Tilbud. Antallet paa Udstillere fra denne Side Sundet var lille, og det udstillede hverken talrigt eller i nogen særlig Grad fremtrædende, om end adskilligt var meget agtværdigt. Det skulde ingenlunde give Sveas Sønner og Døtre høje Tanker om vor Dygtighed til at tage en Væddestrid op paa Husflidens Olymp. Blandt de Ting, der i den danske Udstilling nærmest turde have Krav paa Opmærksomhed, kan nævnes: nydelige Dekupørarbejder af kgl. Operasanger Fr. Hartmann, Trægjenstande, skaarne i norsk Stil, af R. Jensen, Syning fra Hedeboegnen af Fru Hedevig Müller, endvidere Arbejder af Fru de la Laing, Fru Signe Petersen og fl.

Fra Norge fandtes adskilligt baade se- og omtaleværdigt; men det var dog særlig Sverige for hvem Udstillingen var en Triumf, et Vidnesbyrd om dette vort Broderfolks ædruelige og fornuftige Maade at tage en Sag paa, saa den undgaar de mange ubehagelige Børnesygdomme, der altid lurer i Krogene og mer end en Gang har haft Døden til Følge. Hvem studsede ikke behagelig overrasket ved paa Malmø-Udstillingen at se en Samling Væverarbejder, som den der var udstillet af „Haandarbejdets Venner“, hvor de mest forskjellige Afskygninger var repræsenterede, eller ved at tage Frøken Selma Giöbels mesterlige træskaarne Arbejder i Øjesyn. Det var smukke dels til Pynt dels til Nytte anvendelige Smaating, udførte med kunstnerisk Smag og Omhu. Af andre kvindelige svenske Udstillere af træskaarne Sager er det os en Fornøjelse at nævne Fru Anna Wåhlin, Fru Ida Gibson, Gøteborg, Elisabeth Forsberg o. s. v. Hvad der især tiltrak sig Opmærksomheden var den righoldige Samling af vævede, broderede og kniplede Sager, der var Duge og Haandklæder, vævede efter Fortidens ejendommelige Mønstre, med Vaaben, Navnetræk, Sentenser o. lign.; der var ligeledes vævede Tapeter, Gardindrapperier, Sengetæpper, overordentlig fine og smagfulde Kniplinger. Udstillerne af alt dette var dels Kvinder af den dannede Klasse, dels Almuekvinder. Man fik i denne Afdeling et kraftigt Indtryk af den Bevægelse, der i Sverige er rejst for atter at bringe de gamle Mønstre, den gamle Stil, Folkets oprindelige uforkvaklede Skjønhedssmag tilbage paa sin Plads.

I Sverige staar Manden ikke alene i Bestræbelserne for at bringe Husfliden paa Fode igjen; Kvinden staar ham trofast bi og bidrager overalt lige saa slink og villig som han sit Skjærv til Samfundsopgavens Løsning. Sagen er ikke her en Standssag, der kun flokker en mindre Kreds om sig, nej, den synes i fuldeste og ædleste Forstand at være bleven en Folkesag, der har evnet, at samle alle, høje og lave, Mænd og Kvinder, formuende og ikke-formuende om sig. I tætsluttet Række, Skulder ved Skulder, har man grebet til med sikker Haand, kraftigt og energisk.

Det der dog særlig drog Opmærksomheden til sig ved Sløjdudstillingen, var den talrige Mængde svenske Sløjdskoler og lignende Anstalter, der havde udstillett Medens vi fra lignende Udstillinger her hjemme er vant til oftest at se Børnearbejder — mest af det forvirlede Løvsavarbejde — udførte planløst og slet, i Reglen uden at der har været Spor af pædagogisk Sans ved Arbejdets Ledelse, ser vi i Sverige den ene Sløjdskole ved Siden af den anden, alle rigt repræsenterede ved nyttige og tænksomt udfundne Arbejder, med en Gradsfremgang i Udførelsen fra Begynderen til den viderekomne, som i høj Grad tiltaler den kyndige Besøger. Vi skal ikke komme ind paa det vidtløftige Arbejde at karakterisere alle disse i høj Grad respektable Udstillere, men kun fremhæve, at man trindt om har begyndt med at oprette Sløjdskoler og senere endt med at indføre Husfliden eller „Sløjden“ i Almueskolerne, hvor der nu ugentlig gives flere Timers Undervisning i de forskjellige Arbejder, som Snedkeri, Træskæring, Fletning o. s. v. Udbyttet har øjensynligt været overraskende, ikke blot set fra et økonomisk Stade, men især fra det pædagogiske. Rigmænd

har skjænket store Pengesummer til Sagens Fremme paa den Maade og paa mange Steder selv ivrig taget Haand i Hanke med; Fattigfolk har spurgt efter Skolerne, hvor man lærte Sløjd, og sendt deres Børn dertil. Og i den senere Tid er det ikke blevet derved, Husfliden er, som vi omtalte i forrige Numer stegen ned i de højere Undervisningsskoler, og har gjort Børn af de dannede og fornemme Klasser delagtige i sine Goder. Man er i Sverige godt paa Vej til at rejse en Husflidsskole ved Siden af Kroen og Værtshuset, og Frugten heraf vil snart afsætte sig i hele Folkets Liv saavel ud- som indadtil. En Mængde af disse Skoler havde sendt prægtige og righoldige Samliger til Udstillingen, blot et flygtigt Øjekast viste, hvor sikkert de arbejdede, under hvilke heldige Vilkaar Sagen her var bleven ledet ind. Som man vil vide er Undervisningen i Husflidsarbejder bleven indført paa flere Seminarier, og der er gjort Skridt til at faa Indførelsen paabudt ved Lov.

Man har saaledes hinsides Sundet — trods Manglen af et almindeligt „Husflidsselskab" — arbejdet i høj Grad ædrueligt og praktisk; man er ikke paa et vist Stadium faren vild og kommen i Uføre, men er vedbleven at gaa ihærdigt fremad. Og Arbejdsmaaden er bleven ledet med Indsigt, er bleven holdt i et smukt Spor og har saa godt som undgaaet de Misgreb og Udskejelser, der vel ikke mindst her til Lands har bragt mange, særlig blandt Pædagogerne til at ryste paa Hovedet. Derfor har den svenske Deltagelse i Udstillingen saa fuldstændig overfløjet den danske og har fejret den ene Sejer efter den anden. Vi drog hjem fra Udstillingen med et stærkt Indtryk af Broderfolkets Dygtighed og Overlegenhed paa dette Omraade, gid vi nu ogsaa maatte have lært, hvorledes en Sag som Husflidsfagen skal fremmes og ledes for at afsætte en Frugt, god og sund nok til at gavne Folk og Land.

†

Nääs Seminarium og Sløjdskoler.

Naar man fra Gøteborg med „Tog til Stockholm" tager Jærnvejen gjennem Vestgøtlands frugtbare Sletter, kommer man efter et Par Timers Fart til „Floda" Station, omtrent midtvejs mellem Gøteborg og Allingsås. Knapt ½ Mil fra denne Station i en af denne Landsdels vakreste Trakter ligger paa en fra Nord udstikkende Halvø i den yndige med frodig Løvskov omkransede Indsø Sävelången det gamle Herresæde Nääs. Paa dettes Grund og nær Hovedgaarden ligger Nääs Seminarium og Sløjdskoler.

Før vi nærmere omtaler denne Læreanstalt, vil vi hidsætte efter „Ny illustreret Tidning" følgende af Bladets Redaktør, Ernst Beckman, leverede Skildring af det gamle vakre Herresæde:

„..... Hvor gjærne skulde vi ikke unde en og hver at valfarte til Nääs og „des lummiga vågbesköljda" Parker, helst naar Forsommerens Sol sender sine Straaler gjennem det lysgrønne Løvtag hen over rige Græsgange, hvor tusende smaa fagre Vildblomster venligt nikke Vandreren til Velkomst. Han skulde ej snart blive træt af at beundre Egnens Skjønhed og den Pietet, den fine Smag, hvormed Ejeren for at paaskjønne Omgivelserne har agtet paa Naturens Vink og forstaaet at benytte de Skatte, som er strøet ud af dens Overflødighedshorn. Her ser man Grotter og svale Vandspring, her Lysthuse og Løvsale hængende ud over bratte Styrtninger eller kastede ud paa Odder, der bades af den blaa Indsøs mumlende Bølger. Eller man ser paa anden Side af den gjennem Parken løbende prægtige Kjørevej Drivhusenes Glastag glimre som Ild i Aftensolens rødlige Skin; — eller Øjet frydes af sydlandske Blomstergruppers mangeskiftende Farvepragt; — eller man vandrer i Lunde af Frugttræer, hvis duftende Blomster strør sin lette Sne over det grønne Græs; eller man standser forbavset omhyllet af Vellugt fra en rig Samling Rosenbuske, som nu i det frie fejre Nordens lyse Sommertid, slupne ud af Vinterdrivhuset, hvis Lunhed ogsaa i de kolde Vintermaaneder har skjænket dem et behageligt Tilflugtssted blandt Statuer, der titter frem mellem sjældne udenlandske Træer og Blomster. Dette Vinterdrivhus danner saa at sige „Bryggen" (Forbindelsen, Overgangen) mellem Parken, mellem den fri Natur under den blaa Himmel og de prægtige Sale inde i Slottet.

Et prægtigt Hjem, hvor Penge gjør alt til Prydelse og Bekvemhed, en underbar Natur rig paa smilende eller alvorlig Skjønhed — dette alene varmer dog i Hjærtet. Nej, det er sandt, hvad der staar i Visen:

„Naturen er skjøn kun ved Hjærternes Slag
Som en Blomst paa den elskedes Bryst".

Først i 1869, da August Abrahamson flyttede til Nääs for der i ædel Virksomhed for Godsets Udvikling og underhavendes Vel at søge lindret Savnet af sin elskede Hustru, Sangerinden Euphrosyne Leman, vandt Nääs baade med Hensyn til Ejendommens Hævd og underhavendes Stilling sin høje Rang som Mønster for en ædelt tænkende og gavmild Godsejers Virksomhed.

Det er nemlig ikke Slottet med dets Kunstskatte eller Bogsamlingen, eller den vel vedligeholdte Park med Sydens Roser, ej heller den udsøgte Gjæstfrihed mod Venner og Bekjendte i det store Hus, der ved Nääs mest tiltaler Sindet. Nej, det er — Husmandsstuerne og Skolehusene. De førstnævnte af Hr. Abrahamson næsten samtlige nybyggede i en net og smagfuld Stil, der minder om Villaerne i Stockholmstrakten; til de sidstnævnte hører det ny opbyggede Hjem for Seminariet og Sløjdskolen.

Hr. Abrahamson ejede før han bosatte sig paa Nääs et lidet Landsted kaldet „Vänheim" nær Gøteborg.

Det var hans Hustrus mest yndede Tilholdssted. Efter Hustruens Død overgik Landstedet til en anden Ejer, men Abrahamson beholdt ved Salget selve Stuehuset. Ingen anede, hvad han vilde med det. Han lod det imidlertid flytte til Nääs og opføre det paa et Sted, hvor det ses fra hans egne Vinduer. I dette Hus aabnede han Sløjdskolen for Piger.

Og Lyden af de smaa Fødder, der daglig stiger over Tærskelen ind i „Euphrosyne Abrahamsons Stiftelse", og de glade Sange der inde, bærer — selv om Barnehjærtet ikke ved deraf — et Hegn af Tak om Minder af den elskede Hustru, det varme Hjærte, som en Gang beboede „Vänheim".

„Kvinden bærer", saa at sige „Hjemmets Trivsel paa Spidsen af sin Synaal". Disse Ord, anførte af Otto Salomon, Forstander ved Nääs Sløjdseminarium, udtrykker kort og skarpt den Tanke, som ligger til Grund for „Euphrosyne Abrahamsons Stiftelse" og for flere lignende Anstalter til den kvindelige Ungdoms Uddannelse.

Det er den samme Opfatning, der i anførte Sætning har faaet et saa energisk Udtryk for Arbejdet og Arbejdsomhedens velsignelsesrige Følger baade i økonomisk og sædelig Henseende, som har foranlediget Oprettelse og bestemt Ledelsen af de mange saa heldigt virkende Læreanstalter til Sløjdens Fremhjælp i vort Broderland, og iblandt hvilke Nääs Sløjdseminarium indtager en saa fremragende Plads.

Hvad man end maatte føle sig mest tiltalt af ved denne Læreanstalt, enten den storartede pekuniære Offervillighed, med hvilken den er grundet og dens Fremtid — menneskelig talt — sikret, eller det personlige Offer, som Anstaltens Leder og Bestyrer Sjælen i det hele, en intelligent kundskabsrig Mand, har ydet ved at opgive en fordelagtig praktisk Stilling og vie sin Dygtighed til en beskeden Skolelærergjerning, — eller den dybe Forstaaelse af Tidens Krav, det klare Blik paa Maalet og det sikre praktiske Greb angaaende Maaden, hvorpaa og Midlerne hvorved det tilsigtede Maal efterstræbes, — eller kanske helst alt dette i Forening: man opvarmes, glædes ved saadanne Foretagender. Slig Gjerning bærer i sig rige Forhaabninger.

Nääs Sløjdskoler og Seminarium er ikke længer en ganske ny Anstalt; den er kommen ud over de første famlende Forsøg, som i mer eller mindre Grad altid karakteriserer ny Foretagender; den har vundet Skikkelse og Fasthed; og den Retning af Bestræbelserne til Sløjdsagens Fremhjælp, som her repræsenteres fremfor paa noget andet Sted, turde i særlig Grad fortjene Opmærksomhed.

Interessen for Sløjdsagen var allerede før 1870 vakt i Sverige fornemmelig ved Enkeltmænds ihærdige Virksomhed, den fik kraftige Fremstød til praktisk Løsning dels gjennem Landhusholdningsselskabernes Virksomhed, dels ved Privatmænds Foretagsomhed. Sagen havde formaaende Talsmænd i Rigsdagen og i Landsthingene, og dens Betydning fremholdtes baade fra økonomisk og sædeligt Synspunkt. Der oprettedes Læreanstalter hist og her, disse fik forskjellige Præg efter de forskjellige Øjemed, der nærmest tilsigtedes. Det var dog først efter nævnte Aar, at Sagen fik ret Fart. I 1872 oprettede Overhofjægermester Greve Clas Lewenhaupt paa sin Ejendom Claestorp en Sløjdskole, der siden stadig har udfoldet en livlig Virksomhed. Dens Øjemed var nærmest at skaffe Sysselsættelse for ledige Hænder. Samme Aar skjænkede Grosserer Abrahamson 25,000 Kr. til Forsøg til en Sløjdskole for Gutter paa sin Ejendom Nääs. Hans Nevø Otto Salomon satte Sagen i Værk. Samtidig oprettedes Sløjdskole i Upsala, samt Wenersborgs Folkeskoles Sløjdafdeling.

Hvad der temmelig snart fremstillede sig som en nødvendig Betingelse for Sagens heldige Gang var Spørgsmaalet om vel skikkede Lærere. Otto Salomon vilde forsøge at afhjælpe denne Mangel. Hans praktiske Blik henviste ham til Folkeskolens Lærere. Flerheden af disse var jo udgaaede fra Haandarbejdernes Hjem; det var rimeligt, at der hos disse maatte findes adskillig Haandfærdighed, i alt Fald Anlæg for Nævenyttighed og at de forholdsvis let maatte kunne blive brugbare ogsaa som Sløjdlærere; de havde jo de for øvrigt fornødne Lærerbetingelser. Han foranstaltede Kursus afholdt. Hans Forudsætning viste sig rigtig, endog i højere Grad, end han havde forudsat. Der meldte sig til Optagelse flere, end han kunde modtage og Folkeskolens Lærere viste ikke blot Interesse for Sagen; det blev ham klart, at han var paa ret Vej. De korte Kursus paa 1 à 2 Maaneder var dog ikke tilfredsstillende; skulde Sagen komme i rigtig god Gænge, maatte der mere til. Da oprettedes Sløjdskolens højere Afdeling for gjennem et Kursus paa 1 Aar at forhjælpe fornemmelig Folkeskolens Lærere til at dygtiggjøres ogsaa for den Gren af Folkeskolens Gjerning, som nu var optagen ved Skolens Program. Det hidtil benyttede Lokale paa Nääs viste sig ogsaa utilstrækkeligt; men da Sagen nu var begyndt, saa skulde ogsaa denne Mangel blive afhjulpen. Hr. Abrahamson forøgede sit tidligere Bidrag til Sagens Fremme ved at skjænke yderligere 175,000 Kr., opførte derhos en ny Seminariebygning med Rum ogsaa for Sløjdskolens lavere Afdeling, for Gutter fra 10 til 15 Aar, særskilt Bolig for Anstaltens Bestyrer og lagde derhos en Jordlod til, stor nok til derpaa at føde et Par Heste, nogle Køer og med Skov til Husbehov. Den ny Bygning indviedes den 13de Juni f. A.

Kvindelig Husflid paa Fyn.

Hr. Redaktør!

Jeg maa rigtignok tilstaa, at jeg blev kjed af det, da jeg saa mit Brev optaget i Husflidstidenden. Jeg havde aldrig tænkt paa, at De vilde aftrykke det, jeg troede, at De blot vilde gjøre nogle Bemærkninger om Husfliden i Almindelighed. Efter hvad jeg har erfaret, maa mine Ord for Læseren staa som en dum Selvros. Det har aldrig faldet mig ind at skrive, hverken for at more Læserne, ejheller for at rose mig selv, men fordi jeg troede at det kunde glæde den Mand, der har saa stor Interesse for Sagen, at høre, at Husfliden ikke er rent borte fra Landet. Jeg skrev lige saa aabenhjærtig, som man skriver til en god gammel Ven, uden at tænke paa, at andre end De skulde faa det at vide. Havde jeg tænkt mig Brevet skulde været trykt, vilde jeg jo have skrevet om Forholdene i Almindelighed, men da min Tid er meget knap, og jeg kommer kun lidt ud, saa faldt det mig lettere at omtale, hvorledes jeg selv benytter min Tid, uden at jeg derved havde Tanke om, at det kunde blive ilde udlagt, thi der er Gud ske Lov mange paa Egnen, som ikke staar tilbage i Tidens Anvendelse for mig.

En fynsk Bondekone.

Skjønt nævnte Brev (i Martsnumret) ikke kom os i Hænde i Hensigt at blive trykt, saa fandt vi det saa værdifuldt, at vi ikke kunde nægte os Fornøjelsen at meddele det uden Navn, og da mange har glædet sig over Indholdet, tror vi, at den agtede Brevskriverinde ikke behøver at være kjed af at have skrevet det.

Red.

Almennyttigt.

Opbevaring af Æg. I „Deutsche landw. Pr." anbefales som et fortrinligt Middel til Opbevaring af Æg at overstryge dem med en tynd Fernis af Shellak, opløst i Alkohol, og naar Æggene er blevne tørre at lægge dem i en Kasse med Hakkelse, Smaabyg eller Savspaan, saaledes at den spidse Ende vender nedad, og de ikke kommer til at berøre hinanden. Før man bruger Æggene, kan man fjærne Shellaken ved Hjælp af Spiritus. Dette Overtræk er fuldkommen lufttæt og beskytter derfor Æggene aldeles imod Forraadnelse, det er langt at foretrække for og ogsaa langt billigere end at overstryge Æggene med Bomolje.

(Ugeskrift for Landmænd.)

Husflidsexempler.

Af en agtet Husflidsven er Opmærksomheden henledet paa Fisker L. Nielsen, Thorslunde pr. Svinninge, der som Husflidssyssel har øvet sig særligt i at lave Rejsegjemmer, Kufferter osv. af en fortrinlig Beskaffenhed. Meddeleren siger aldrig at have set saa smukt udført Husflidsarbejde af den Art som de store og smaa Rejsekufferter, Haandkufferter, Kappeæsker, Tornystre o. lign. L. Nielsen falbyder af eget Arbejde. Lysthavende henvises derfor til ham efter ovenstaaende Adresse.

Dansk Husflidsselskab.

Tiltraadte Medlemmer:

Hr. Lærer H. Rasmussen, Helsingør.
— Emil Petersen, Hamborg.
— Lærer Ant. Schmidt, Skalbjærg, Odense.
— — J. Nielsen, Nordby, Fanø.
— — R. Hansen, Vallebo, Faxe.
— — J. P. Pedersen, Hellingholt, Herning.
— — K. P. Jensen, Skaarup, Thisted.
— — Frederiksen, Stor Ring, Klank.
Lærerinde Frøken E. Dybdahl, Herstedøster, Glostrup.
Hr. Telegrafist Løwert, Fredericia.
— Mekanikus H. Jørgensen, Hobro.
— Apotheker Hansen, Hobro.
— Tømrer Lauritsen, Mariesminde, Ruds-Vedby.
— Lærer Eriksen, Vejstrup ved Kolding.

Fra Oktober Flyttedag er Dansk Husflidsselskabs Kontor i Nørregade Nr. 25 Mellembygningen, Stuen. (Kjøbenhavn K.)

Dansk Husflidstidende fordeles til alle Medlemmer af Dansk Husflidsselskab portofrit gjennem Postvæsenet. Klager over mangelfuld Forsendelse maa derfor henvendes til nærmeste Postkontor.

Kjøbenhavn. — Trykt hos J. H. Schultz.

Tillæg til Husvennen.

Nr. 5. Søndagen den 30. Oktober. 1881.

Vejrforudsigelser.

Ved P. M.

II.

Mod Regn skriger Ravne, Svalerne kvidrer og flyver lavt, Tranerne højt. Kattene „vasker deres Ansigt", smaa Fugle puster Fjerene op og lader, som de vasker sig; Kragerne gjør stærk Støj om Aftenen, og Gæssene snadrer mere end sædvanligt. Naar Igler i et Glas holder sig ved Bunden, betyder det stadigt og godt Vejr, kryber de op til Overfladen, er der Regn eller Blæst i Vente.

Naar langtflyvende Fugle, som Raager og Svaler, forbliver i Nærheden af deres Reder, er det Tegn paa Regn eller Blæst. Søfugle søger ind over Landet, naar der kommer Blæst eller stormfuldt Vejr. Naar Dyrene paa Marken forlader deres Græsspletter og søger Læ, kan man vente en temmelig Forandring i Vejret, som Regn og Storm. Naar Hanerne galer til usædvanlige Tider, og navnlig Høns med Kyllinger skynder sig i Hus, kommer der sikkert Regn.

Gedehamse stikker hyppigere mod daarligt, end mod godt Vejr. Edderkoppen er stundesløs og urolig mod daarligt Vejr; er Traadene i Væven lange, bliver Vejret smukt, men trækker den dem ind, vil det storme og er den uvirksom, bliver det Regn. Begynder den at røre sig under en Regn, saa er der godt Vejr i Vente.

Mod Regn forbliver Bierne i deres Kuber eller fjærner sig kun derfra i meget kort Afstand. Lige før Regn dufter Blomsterne og mange Planter stærkest, Hestene strækker Halsen, og Køerne snuser i Luften for at indaande denne Vellugt.

Husfliden og dens Betydning.

Foredrag i Rønne Industriforening af Højskoleforstander Ludvig Bøgeskov.

Husfliden er en gammel Historie, der har Alders Hævd her i Danmark. Der er mange Ting, der taler om, at den har været ganske anderledes udviklet, end den er nu for Tiden, saaledes det gamle billedskaarne Bohave, der nu opkjøbes i dyre Domme trindt om i Landet hos Bønderne, og de, som besøgte Udstillingen i Kjøbenhavn forrige Aar, vil nok mindes, hvilke prægtige haandgjorte Ting der fandtes, saa vel af Kvinde- som af Mands-Arbejde. Det er jo ogsaa noget, som de fleste ved god Besked om, at næsten alle Redskaber, som Landmanden brugte, forfærdigede han selv, og ligeledes gik det med Klædedragten, der blev lavet af Kvinderne. Barnet var kun lidet, før det blev taget med paa Huggehuset og fik lært at snitte, og Pigebørnene var flinke til at strikke længe før Konfirmationen, og mange kunde endogsaa før denne baade karte og spinde. Men det gik stadig ned ad Bakken, især for Mændene. Kvinderne stod ganske anderledes overfor Sagen, thi hos dem har Husfliden ikke været helt uddød, men den tog rigtignok en anden Retning. Efterhaanden som Forfinelsen tiltog, svandt det mere nyttige Arbejde ind til noget ubetydeligt Hæklearbejde og andet saadant Pilleri; det var for simpelt at bestille noget nyttigt. De fleste blev dog ved at bruge Hænderne lidt, og i enkelte Bøndergaarde kan man endnu træffe ret flinke Piger baade i Spinding og Vævning; nu haaber jeg, at det aldrig skal tage af, men stadig tiltage. Men med Mændene gik det som sagt ned ad Bakke, og det efterhaanden som Tiden skred frem, og Forfinelsen tiltog; man kunde altsaa sige det laa i Tiden, hvilket det jo ogsaa for en Del gjorde.

Det var imidlertid at beklage, thi gjennem Husflids-Arbejderne var de enkelte Haandværksgrene fremstaaede; de, som fandtes særlig flinke i Træarbejde, overtog efterhaanden mer og mer at udføre alt, hvad der heraf skulde frembringes, ligeledes med Smeddearbejderne og de øvrige Haandværker. Endelig kom Fabrikkerne med Maskinerne, som gjorde Arbejdet til Dels smukkere og billigere; det kunde ikke længer betale sig, selv at lave det — sagde man — og saa gik det i strygende Fart ned ad Bakke med Husfliden.

Med Fabrikkerne fulgte, at Arbejdet blev mere delt, end det før havde været; den, der arbejdede, fik ikke Lov at lave et Stykke færdigt, men kun en lille Del deraf. Derved kom Sløvheden som aldrig før. Ved det altid gjentagende samme Arbejde ved Maskinen, blev Arbejderen næsten dels selv til en Maskine, saa man kun arbejdede, fordi det var en Nødvendighed, medens Lysten til selve Arbejdet var borte og dermed Velsignelsen.

Man længtes kun efter at faa Ende paa Dagen, og naar Aftenen kom, saa man kun altfor ofte, hvorledes man da i Steden for at ile til Hjemmets Arne gik til Kroen og Værtshusene, for der i indbildte, falske Glæder at faa Vederlag for den saa byrdefulde, aandsfortærende Arbejdsdag.

Med Husflidens Tilbagegang sank altsaa Arbejderne, og samtidig steg mer og mer Foragt for det legemlige Arbejde saaledes, at det efterhaanden mer og mer blev betragtet som en Skam at arbejde, i Steden for at dette hidtil havde været en Æressag. En dannet Mand kunde ikke være bekjendt at have en barket Haand! Man anede

ikke, hvilken Glidebane man herved var kommen ind paa, hvor forfærdeligt Menneskeheden dermed undergrov sig selv. Man vilde unddrage sig Guds Bestemmelse og tænkte ikke paa, at man dermed ogsaa unddrog sig hans Velsignelse, thi i Arbejdet er der Velsignelse.

I enkelte Egne af Landet holdt den gamle Husflid sig dog; saaledes er Vestjyllands Kniplingsarbejde og Hammerum Herreds Strikkearbejde vel bekjendt, og naar vi rejser i disse Egne, vil vi ogsaa snart skjønne, at der er et usædvanligt livligt og friskt Folkefærd; Folkelivet der har ikke lidt af Tidens Grundskade: Forfinelsen. De senere Aar har rigtignok gjort et slemt Skaar i Strikningen, i det nu Rundvæven har begyndt at afløse denne, og da kan man ikke længere betragte det som Husflid. Med Kniplingsarbejdet er det ogsaa gaaet betydeligt tilbage, i det Fabriksarbejderne overfarer alt med sine langt fra saa gode, men meget billigere Varer, at det ikke længere lønner sig. Vi staar altsaa nu overfor Nutiden, og Spørgsmaalet bliver da: 1) Er Husfliden noget, man skal arbejde for; 2) hvad Nytte kan den gjøre, og 3) vil den i det hele taget kunne trives efter den Udvikling Fabrikker og Maskiner har faaet? Til det første Spørgsmaal svarer jeg bestemt: ja! Vi bør gjøre alt, hvad der staar i vor Magt for at støtte denne Sag; hvorfor, det maa blive klart i Besvarelsen af det næste Spørgsmaal, hvad Betydning den har for vor Tid; men dette kommer jeg da til at svare paa i tre Dele, nemlig Betydning for Børn, Kvinder og Mænd, og dette bliver da atter lidt forskjelligt for Landets og Byens Vedkommende. Med Hensyn til Børnene, da er det jo for de bedre stillede i Byerne almindeligt, at de fra ganske smaa bliver henviste til Skolegang og sidder da hver Dag i Skolen, og den Tid, at Barnet er hjemme, hengaar til at lære sine Lektier eller at lege en Smule; det faar aldrig prøvet at bruge sine Hænder; det aandelige og sjælelige bliver der daglig lagt Beslag paa, men paa de legemlige Evner slet ikke. De sjælelige Evner bliver der gjort alt for at uddanne, men for de legemlige intet; det ser ud, som om man rent havde glemt eller aldrig vidst, at bliver Legemet svagt og forkrøblet paa Grund af Mangel paa Udvikling, da bliver Sjælen det næsten altid ogsaa. Paa den Maade gaar da Tiden, til Barnet kommer i 14—15 Aars Alderen, da skal der vælges en Stilling for Livet. Hvad vil du være? lyder Spørgsmaalet, og saa skal det Barn, som aldrig har prøvet andet end læse, skrive og regne osv. kunne svare paa et saa vigtigt Livsspørgsmaal. I det bedste Tilfælde trækker da Tiden ud, til Ynglingen endelig selv bliver klar over, hvad han vil. Men i de fleste Tilfælde bestemmer Forældrene, hvad Sønnerne skal være, og da disse endnu mindre end Børnene har kunnet blive klog paa, i hvad Retning Evnerne gik, sker det meget ofte, at den unge kommer paa en fejl Hylde og bliver ulykkelig i hele Livet. Ja, i mange Tilfælde bliver Barnet maaske sat i Lære og det just der, hvor det skulde; men naar det aldrig har brugt sine Hænder før 14—15 Aars Alderen, falder det selvfølgelig meget svært, og det ender da med, at det efter en Uges Tid løber af Læren og bestemmer sig for Bogen, som det er vant til, og forstyrrer saa derved ofte et helt Livs Lykke. Den Slags meget sørgelige Fejltagelser vilde næsten altid kunne forebygges, hvis Børnene fra ganske smaa af blev vant til at bruge og udvikle de legemlige Evner i en Husflidsskole, og en Ting vilde der sikket naas ved dette, Barnet vilde lære at elske Arbejdet og maaske med det samme Arbejderen, og da var der meget vundet. Tager vi saa de mere ubemidlede, da er der andre Grunde, hvorfor jeg især maa tilraade Husflidsskole for deres Vedkommende. I de senere Aar, efterhaanden som Fabrik-Virksomheden har udviklet sig stærkere, især i de større Byer, er jo ikke alene en stor Del Mænd kommen til stadig at arbejde paa Fabrikkerne, men Kvinderne er efterhaanden komne med, og selv Børnene har Forældrene ikke taget i Betænkning at tage med, for at ogsaa de kan tjene sin Del ved at gaa til Haande og passe en Maskine. Derved faar de gjærne fra Barnealderen en saadan Arbejdslede, at de sjælden senere bliver glad ved Arbejdet mere. Jeg mener nu, det er en stor Synd, at Forældrene gjør mod deres Børn ved at tage dem med paa Fabrikkerne, hvilket de aldrig burde for den Smule Vindings Skyld. Havde de derimod ladet Barnet gaa i en Husflidsskole, da vilde det have lært at elske Arbejdet og maaske paa den Maade faaet at se, at Arbejdet bringer baade Glæde og Velsignelse, og Livet vilde ikke komme til at staa for det som en forfærdelig Byrde fuldt af trykkende Trællestid. Men ligesom Arbejdet i en saadan Skole er dem en Leg, en Lyst og Fornøjelse, saaledes vilde det kunne blive for hele Levetiden, naar det blev taget paa rette Maade. Det er en Selvfølge, at Børnene ogsaa kan tjene noget ved Husflidsarbejde, men Fortjenesten skal jeg senere komme til at omtale. Det var nu Husfliden for Børnenes Vedkommende, men nu de voxnes, og først Kvinden. Ja, jeg har slaaet Drenge og Piger sammen blandt Børnene, fordi de mere staar paa et Stade, men i det hele vil det let skjønnes, at det særlig er Drengene, jeg har tænkt paa, fordi, som jeg før har bemærket, at Kvinden ikke er saa udsat for at komme bort fra Husflidsarbejdet. Det gjælder da ogsaa for Kjøbstædernes Vedkommende, at det er mange Aar siden, at Kvinden der, særlig de bedre stillede, gav sig af med den grovere Husflid, saasom Spinding og Væving, dog er det mit Haab, at vi igjen maa komme dertil, at den fine Frue lader Rokken snurre, og den væne Jomfru Væverstolen slaa, som de i gamle Dage gjorde det i Ridderborgen, og jeg tvivler ikke paa, at vore danske Kvinder vilde finde sig meget mere til Pas derved, end

ved idelig at pille med oftest unyttigt Hækle- og Brodértøj, som der jo egentlig ikke er noget Arbejde i. Doktoren vilde faa meget mindre at fortjene, og Husfaderen mange flere fornøjelige Timer. Og den fattige Kvinde, hvor lykkelig og tilfreds vilde hun ikke kunne være, om hun i Steden for at gaa paa Fabrikkerne, kunde sidde hjemme med en Børneflok om sig, flittig sysselsatte med et eller andet nyttigt Arbejde, og hvor godt vilde det ikke være for Manden, naar han om Aftenen kunde ile til de kjære i Hjemmet. Maaske vilde Fortjenesten blive mindre, men vi har dog al Grund til at tro, at den nok vilde række til. Mange af de bedre stillede Samfundsklasser har kun aandeligt og sjæleligt Arbejde. Naar de da efter endt Gjerning kommer hjem i Familiekredsen, føler de deres Aandsevner for slappe til at kunne læse, og at drive Aftenen hen ene med Tobakspiben i Munden kan stundum være drøjt nok. Men saa har man i Byerne nogle Foreninger, man kalder Klubben, hvor man kan træffe ligestillede, og hvor Aftenerne saa frydefuldt kan gaa med Kortspil, Punsch og lystige Samtaler. Saadanne Klubber bliver da yndede Tilholdssteder, men man tænker ikke paa, at den hjemlige Lykke derved gaar tabt. Husmoderen sidder ene hjemme og maa savne Samlivet med sin Husbond, hvem hun med rette kan gjøre Krav paa at have den Tid, han har til overs fra sin Gjerning, hvilket kan give Anledning til mange Udskejelser fra hendes Side. Kunde derimod Husfaderen om Aftenen hvile sine Aands- og Sjæleevner ud, medens han styrkede sine legemlige ved at bruge Hænderne til et eller andet Husflidsarbejde, samtidig med, at den huslige Lykke byggedes op baade ved Samlivet i Hjemmet og den Hygge, der skaffes til Veje ved de mange forskjellige Ting, Husfliden kan frembringe til Hjemmets Udsmykning, naar den blev rigtig dyrket, hvor langt anderledes skjønt og godt vilde da ikke Forholdet blive.

Hvad nu derimod de fattige angaar, saa har de jo ganske vist arbejdet den hele Dag, men Arbejdet har næppe nogen Sinde været saa strængt, at de jo ikke om Aftenen kan glædes ved at bruge deres Hænder i Hjemmets Kreds til mangt et let Husflidsarbejde, hvorved de ogsaa vil kunne have en lille Bifortjeneste, og naar Børnene havde deres Fader til Læremester, vilde disse jo ogsaa med langt større Glæde tage Del deri.

Og hvilket der nu er bedst, enten at tilbringe Aftenen paa denne Maade ved Hjemmets Arne eller i Drikkehusene, — ja, derom kan der vel næppe være delte Meninger.

Men nu med Hensyn til Landet, ja, da kan jeg efter det foregaaende fatte mig ganske kort, skjønt det er ganske vist, at Husfliden har fuldt saa meget Ærende her, som i Kjøbstæderne. At det her navnlig er om Vinteren — og især for Mandens Vedkommende — at Husfliden maa dyrkes, er i sig selv indlysende, thi da er der særlig Lejlighed til at sysle dermed og det netop i vore Dage, da Damptærskeværkerne har taget en stor Del Arbejde fra Landmændene, og der derfor kan være hele Uger, ja Maaneder, naar Frost og Sne forbyder at arbejde i Marken, at den flinke Bonde ikke ved, hvad han skal sætte sine Folk og Børn til. Var man da vant til at bruge Tollekniven, da var der fuldt op at gjøre i Huggehuset: Tøjrepælene til hele Sommeren, Riverne til Høstarbejdet, Kasteskovle, Spade- og Skovleskafter, Mælkeriredskaber o. s. v. o. s. v., kort sagt, hvad kunde der ikke gjøres, og hvad kunde der ikke spares? Og de lange Vinteraftener, hvor der nu mange Steder strækkes Bænke og Kjedsomheden er ved at ødelægge en, hvor hyggelige kunde de ikke blive, naar man saaledes i denne lune Stue, medens Ilden knitrede i Ovnen og Mændene sad bænkede om Bordet, iøvrigt sysselsatte med at binde Børster, snitte smukke Rammer til deres Billeder, hvormed Væggene kunde prydes, eller bindende Kurve og andet mere, thi der er jo Hundrede Ting at sysle med. Naar da samtidig Kvinderne lod Rokken snurre eller bevægede Strikkepindene lystigt i Takt efter Sangen, som tonede ud fra den hele Familie, eller Husfaderen læste højt af en god Bog, medens Folkene sad ved deres Arbejder, hvor langt hyggeligere vilde ikke Aftenerne kunne være, hvor langt sundere og friskere vilde ikke hele Livet blive. Ja, det skulde baade ses og kjendes, at naar „Lysten driver Værk som duer, da bliver Fliden aldrig sur“. Det vilde bidrage til, at der kom Friskhed i hele Livet.

En Husmoder, som ikke var nogen Ven af Husfliden, udtalte en Gang, da jeg skildrede hende et saadant Hjem: „Ja, det er nu godt nok, men det kan ikke lade sig gjennemføre, thi naar Rokkene snurrer, er der ingen, som kan høre, hvad der bliver læst.“ Saadanne Indvendinger kan muligvis ogsaa adskillige af mine ærede Tilhørere have at komme med, men dertil vil jeg svare: Jo, det kan lade sig gjøre, og det er i ingen Henseende Luftslotte, jeg maler. Jeg er selv opfødt i et saadant Hjem, saa jeg har fuld Ret til at tale med derom. Jeg vil indrømme, at for nervøse Folk passer det ikke godt, men jeg vil gjøre opmærksom paa, at nervøse Folk findes ikke i saadanne Hjem. Det Billede, jeg her har søgt at tegne, det indbefatter alle fra 7—8 aarige Børn til ældre Mænd og Kvinder i Bondens Hjem. Til de mere fattige, Husmænd og den egentlige Arbejdsstand, har selvfølgelig Husfliden lige saa fuldt om ikke mere Ærende, da den virkelig kan blive til et ikke ubetydeligt Bierhverv, særlig om Vinteren i den ofte arbejdsløse Tid, for ikke at tale om, hvor godt det vilde være for Børnene at bruge deres Hænder til en nyttig Syssel, i Steden for som nu oftest er Tilfældet, at drive om paa Gader og Veje.

Som allerede før nævnt, er det navnlig ved den

vidtstrakte Deling af Arbejdet, at Menneskene sløves ved Maskinerne saaledes, at de næsten dels kun selv bliver Maskiner. Der er nemlig noget unaturligt heri, noget som er Menneskenaturen imod.

Vi mærker det godt hos os selv; læg en Gang Mærke til, hvilken Forskjel der er paa at lave en lille Del af et eller andet Stykke Bohave og paa at lave det hele. Hvor man dog kan være glad, ja stolt, naar man har et Stykke Arbejde fix og færdigt; det kan være saadan, at man i Timer kan sidde og se paa, hvor det tager sig ud, ja hvor det pynter. Men ligesom det var ved Husflidens Tilbagegang, at Arbejderen sank, og Foragt for Arbejdet tiltog, saaledes kan ogsaa Lysten hertil ved Husflidsarbejdet snart atter vende tilbage. Det har jeg erfaret paa Højskolen, hvor jeg i Fritimerne om Aftenen giver Undervisning i Husflid. Det har nemlig ofte her været saaledes, at naar de unge Bøndersønner kom til Skolen, og saa enkelte andre ved Husflidsarbejdet, som strax fra Begyndelsen tog fat herpaa, trak de haanligt paa Smilebaandet. Men efterhaanden som det ene lille nette Arbejde efter det andet blev færdigt, og de fik set disse, saa har de selv faaet Lyst til at være med og har i de fleste Tilfælde ogsaa taget fat herpaa. Og har de først faaet begyndt, ja, saa bliver de nok ved. Det har endogsaa gaaet saadan, at de, som i Begyndelsen gjorde saa smaat Nar af det hele, er senere blevne saa forfaldne dertil, at jeg har maattet lukke Døren i Laas for Husflidsskolen.

Derfor er jeg vis paa, at faar vi først bare begyndt, faar vi kun atter Husfliden i Gang, saa skal den nok holde sig, og Glæde og Velsignelse vil følge med.

Det næste Spørgsmaal bliver nu, om Husfliden kan betale sig. Man hører jo almindelig den Indvending, at det ikke længere kan lønne sig, i det man f. Ex. kan kjøbe Tøjet meget billigere, end man kan lave det selv. Dertil vil jeg imidlertid svare med et andet Spørgsmaal, nemlig om det da bedre kan betale sig slet intet at bestille? Man har jo da før haft Tid til selv at lave alt det Tøj, man har brugt. Nu ved jeg meget vel, at navnlig Mælkeriets stærke Udvikling i vor Tid har givet Kvinderne en hel Del mere Arbejde. Men selv om man nu ikke kunde faa Tid til at lave saa meget som før, saa kunde man jo dog maaske nok desuagtet lave det halve, og dermed var meget vundet. Thi paa Husflidens Omraade gjælder det mere end noget andet Sted, at „hvad der er sparet, er fortjent“.

Lægger vi Mærke dertil, vil vi ogsaa snart overbevise os om, at i de Huse, hvor Husmoderen har Kisterne fulde af Tøj, som hun med Stolthed viser sine Gjæster, der er Velstand til Huse. Men det er ikke Velstanden, som har fyldt Kisterne, hvilke derimod kun fortæller om, hvad der har skabt denne, nemlig Husfliden. Ja, hvad der er sparet, det er fortjent.

Hvad vi derfor kan lave, enten i de lange Vinteraftener eller paa andre Tider, da vi intet andet nyttigt har at tage os for, hvad enten det er Klæder, Redskaber eller andre Dele, det maa man sige, skjænker os en ren Fortjeneste. Fra denne Side set, bliver Husfliden virkelig en Indtægtskilde eller med andre Ord, et Besparelsesmiddel.

Husfliden skal imidlertid ikke gjøres til Industri, thi dermed laver vi kun Pinde til dens Ligkiste. Og i denne Henseende har man gjort den meget Skade, i det man har skreget højt om den store Fortjeneste, man ved denne kunde opnaa. Naar Folk da i dette Øjemed tog fat paa Husfliden, opdagede de snart, at man havde brugt alt for store Ord, i det man sjælden opnaaede stort mere end at blive betydeligt skuffede. Men det skal vi vogte os for: Enhver Ting paa sin Plads. Hvad man ved Husfliden laver og forfærdiger, hører i alt væsenligt Hjemmet til og er bestemt for dette. Dog vil der være mangt et Stykke Arbejde, som man kan glæde sine Venner med ved at bortgive som Gaver, og det faar man da ikke mindst Fornøjelse af. I øvrigt har vi ikke nødig at være bange for, at Hjemmene skal blive for overfyldte af, hvad Husfliden frembringer, thi med en Smule Øvelse vil man snart blive alsidig. Jeg mindes herved et Besøg, jeg en Gang gjorde hos en Friskolelærer paa Fyn. Strax jeg kom ind i Stuen, blev jeg greben af den Hygge, der mødte mig. Jeg forstod ikke strax, hvad det var, som gjorde det, men hvert Stykke Bohave og hvert Billede paa Væggen, som mit Øje faldt paa, vakte min Beundring, thi de var Kunststykker alle: Skrivebordet med den udskaarne Boghylde over, de gammeldags højryggede Lænestole med udskaarne Løvehoveder, og Drageskikkelser, Læderbetrækket med de blanke Søm, den mærkelige Indfatning af Billederne, de billedskaarne Rammer, alt var lavet af ham selv. Han paastod endda, at han aldrig havde lært anden Husflid, end hvad han havde lært sig selv gjennem Roms Husflidsbog; hvilken Bog for Resten nu er udkommen i tredje Oplag.

Det var ikke alene inde i Huset, men ude i Haven var det ligedan. Havebænkene var baade mærkelige og smukke, skjønt det var simple, ubarkede Trægrene, de var lavede af. Ikke mindre end tre Steder havde han Springvand, som ligeledes var lavet af ham selv. Samme Mand var jo nok et sjældent begavet Menneske, men det gaar nu ogsaa saadant, at det ene uvilkaarligt fører til det andet; ganske almindelige Evner kan udvikles til Kunst og Snille.

Af denne lille Skildring vil det ogsaa fremgaa, at der er nok at tage fat paa, ja, man bliver aldrig færdig, og er man først kommen ind i dette Spor, saa spørger man heller ikke om, hvor meget der kan tjenes.

(Sluttes.)

Dansk Husflidsselskab.

Selskabets Formaal er, at fremme særlig Ungdommens Lyst til en gavnlig Anvendelse af Fritiden, for at forebygge Lediggangens ofte fordærvelige Følger.

Dette søges opnaaet ved:

at fremkalde og støtte lokale mindre Foreninger og Husflidsskoler saavel som ved at støtte enkelte Personer, der ville virke til Husflidens Fremme i deres Kreds, særlig Medlemmer af Selskabet;

at søge at fremkalde Udgivelsen og lette Udbredelsen af vækkende og vejledende Husflidsskrifter og Tegninger, for derved at vække Tanken om mangt et lønnende og behagelig Husflidsarbejde og fremkalde Sans for ædle Former og smukke Arbejder;

paa saadanne Steder, hvor der viser sig Trang dertil, at søge at støtte eller foranstalte Afholdelsen af Møder med vækkende og belærende Foredrag og Forevisninger, der kan tjene til at give Befolkningen det rette Syn paa Husflidens Betydning og Fremme:

Udlaan og Salg af Modeller;

at oprette en offentlig Mønstersamling af alt, hvad der vedrører Husflidsarbejdet, i udmærket Udvalg, i halv- og helfærdig Tilstand, samt af Materiale og Redskaber;

at sætte en Undervisningsanstalt i Forbindelse med Museet, hvor Foreninger og private, som ønsker at uddanne Yngre eller Ældre til Lærere i forskjellig Haandsysel, kunne erholde en passende og muligst billig Vejledning, og hvor Museets Gjenstande kunne eftergjøres for at tjene til Modeller trindt om i Landet;

at foranstalte Kursus til Uddannelse for Lærere i Hovedstaden saavel som i Provinserne.

Medens man vil søge at bibringe den mandlige Ungdom paa Landet Kjendskab til Forarbejdelse af Avlsredskaber og til saadanne Arbejder, der er nødvendige for at hygge i Hjemmet og vedligeholde de, ved det daglige Arbejde brugelige Redskaber samt at opmuntre den kvindelige Ungdom til Færdighed i de nødvendigste Haandarbejder, vilde man i Kjøbstæderne fornemlig virke til, at Børn oplærtes i forskjellige Haandfærdigheder, der i ledige Timer kunde yde dem Beskjæftigelse i Hjemmet, men samtidig være en Vejledning og Forberedelse for dem, der i en senere Alder agte at søge deres Erhverv ved et Haandværk.

Hovedvægten lægges for Børnenes Vedkommende væsentligst paa det opdragende Element i Arbejdet.

For den mandlige Ungdom vil Undervisningen omfatte: Pap-, Snedker-, Drejer-, Kurvemager-, Maler- og Metalarbejder, Tegning, Modellering, Udskæring i Træ, Knytning og for Landboere tillige Sivfletning, Sadelmagerarbejde samt Brugen af Snittebænk og Baandkniv. For Pigebørnenes Vedkommende vil Hovedvægten blive lagt paa Syning, Strikning, Stopning og Lapning.

For imidlertid at kunne fremme Sagen tilbørlig behøves en langt større Tilslutning til Selskabet, end der hidtil er opnaaet, og vi opfordre derfor enhver, der billiger Selskabets Virksomhed og Formaal at støtte Sagen enten ved at indtræde som Medlem eller ved personlig Medvirken.

Enhver, der tegner sig for 2 Kroner aarlig eller 50 Kroner en Gang for alle, er Medlem. Anmeldelse sker til en af os Undertegnede eller under Adresse „Dansk Husflidsselskab". Kjøbenhavn K.

Kjøbenhavn, i Bestyrelsen for Dansk Husflidsselskab, Oktober 1881.

F. Bille-Brahe. M. Cold. A. Hage.

A. Hindenburg. Severin Jensen. Th. Nielsen. O. Thorup.

Vestesen. Th. Wessel.

Oversigt

over

Husflidsforeninger og Husflidsskoler i Danmark

(efter de Beretninger, der er indkomne til Selskabet).

Forening eller Skole.	Stiftet Aar.	Formand eller Lærer.	Gjenstand for Undervisning.
Kjøge Skole	1876	Fru Georgine Hintz.	Haandarbejde, Træskæring.
Mern Skole	1880	Karen Hansen. (20 Elever).	Straaarbejde, Børstebinding, Kurvefletning, Bogbinding.
Vangede Skole	1873	Signe Christiansen.	Linnedsyning, Strikning, Spaan- og Kurvefletning, Børstebinding, Forfærdigelse af Papirblomster.
Gjentofte Skole	1873		
Aarløse-Thornby Skole	1876	Lærer Olsen. (20 Elever).	Børstebinding, Kurvefletning, Løvsavarbejde, Billedskæring.
Vejleby Skole	1880	Lærer Olsen.	Børstebinding, Løvsavarbejde, Billedskæring.
Norup Skole	1878	A. Sørensen, Norup. (40 Elever).	Kurvefletning, Børstebinding, Halmfletning, Løvsavarbejde, Billedskæring.
Skovholm Skole			
Lejre Skole			
Kastrup Skole, Amager	1879	Sofie Lindgreen. (30 Elever).	Straafletning, Børstebinding, Løvsavarbejde, Billedskæring.
Buddinge Skole	1880	Billedskærer Andersen. (10 à 12 Elever).	Snedkeri, Kurvemagerarbejde, Børstebinding.
Frederiksberg Skole	1880	Lærer Schindler.	Snedkeri, Løvsavarbejde.
Tersløse-Skjellebjerg Forening	1872	Gaardejer Henriksen, Karsholte.	
Snesere Sogns Forening	1874	Gaardejer P. Hansen, Aaside.	
Høve-Flakkebjerg Forening	1873		
— — Skole	1880	N. M. Petersen af Høve. (20 Elever).	
Tjæreby Forening med 1 Skole for mandlige Elever og 2 Skoler for kvindelige.	1874	Hofjægermester Scavenius.	
Lyngby Arbejderforening	1866	Pastor Haar.	
Vemmeløv Forening	1873	Gaardejer P. Olsen, Ormslev.	
Hemmeshøj Forening	1872	Lærer Appel.	
— Skole	—	— —	
Tersløv Sogns Forening	1880	Pastor Blume.	
Lyderslev-Frøslev Forening	1874	Lærer Henrichsen.	
— — Skole	....	....	Kurvefletning, Sivfletning, Børstebinding.
Karleby Forening, Falster	1874	Pastor Poulsen.	
— Skole	....	Bødker L. Adrian. (40 Elever).	
Everdrup Sogns Forening	1880	Niels Olsen, Taageskov.	
— — Skole	—	— —	
Vaalse Skole, Falster	1876	Ida Froberg. (25 à 30 Elever).	Kvindelig Haandarbejde, Straafletning, Børstebinding.
Assens Skole	1868	Snedker Hunderup. (50 Elever).	
Kjølstrup Skole	?	Lærer Suhr. (10 à 20 Elever).	
Dalby Forening med Skole	1879	Lærer Klinkby. (30 Elever).	Børstebinding og Løvsavarbejde.
Revninge Forening	1879	Gaardmand Rasmus Knudsen.	Koste- og Børstebinding, Billedskæring.
— Skole	—	— —	
Kjerteminde Forening	1879	Kjøbmand H. Christensen.	
— Skole	1876	Maler Jantzen.	
Horne Forening	1867	Organist Kistrup.	
Nyborg Forening	1879		
— Skole	—	Premierløjtenant Madsen. (27 à 46 Elever).	Børstebinding, Kurvefletning, Bogbinding, Løvsavarbejde, Billedskæring.

Forening eller Skole.	Stiftet Aar.	Formand eller Lærer.	Gjenstand for Undervisning.
Vindinge Forening	1879	Prokurator Clausen.	
— Skole	1879	Premierløjtenant Madsen. (14 Elever).	Koste- og Børstebinding, Halm- og Vidje-Kurvefletning, Stokke- og Løvsavarbejde, Billedskæring.
Ullerslev Forening	1880	Gjæstgiver Rasmussen.	
— Skole	1879	Premierløjtenant Madsen. (12 Elever).	Børstebinding, Løvsavarbejde, Billedskæring.
Kissendrup Skole	1880	Jens Plimiersen. (4 Elever).	
Særslev Sogns Forening	1874	Lærer Lund.	
— 2 Skoler	1879	Jeppe Jørgensen af Kostersle. (14 Elever). Hjulmand Chr. Hansen. (16 Elever).	
Klinte-Grindløse Forening	1875	Lærer Kjøng, Grindløse.	
Ejlby-Melby Forening	1875	Pensioneret Lærer Schiesmann.	
Skovby Forening	1879	Lærer Thomsen.	
— Skole	1881	— —	
Haarslev Forening	1879	Gaardmand Rasmus Rasmussen, af Gamby.	
— 4 Skoler	—	— —	
Ore Sogns Forening	1874	Gaardmand Hans From, Skodstrup.	
— — Skole	1879	Malermester Petersen. (20 Elever).	Børstebinding, Billedskæring.
Bogense Skole	1878	— — (36 Elever).	Børstebinding, Snedkeri og Billedskæring.
Aarup og Omegns Forening	1875	Sognefoged Bang.	
— — Skole	1874 —76 1879	Landinspektør Boesen med 3 Lærere. (14 Elever.)	Snedkeri, Billedskæring, Kurvefletning, Børstebinding.
Gjelsted Skole	—	— —	
Ejby Skole	1879	Cathr. Dinsen. (30 Elever).	Kvindelig Haandarbejde, Børstebinding, Straafletning.
Faaborg Forening	1878	Apotheker Berg.	
— Skole	1878	Forhenværende Snedkermester	
Brahe-Trolleborg Forening	1872	Lærer J. Krogh, Gjerup.	
Thisted Skole	1876	Lærer Hvilsted. (26 Elever).	Løvsavarbejde, Billedskæring, Børstebinding, Bogbinding.
Viborg Skole	1879	Numelin. (24 Elever).	Børstebinding, Bogbinding, Billedskæring, Løvsavarbejde.
Hadsund Skole	....	Andrea Kiær. (13 Elever samt Pigeeleverne paa Skelund).	Kvindelig Haandarbejde, Spaan- og Straafletning, Blomsterarbejde, Bogbinding, Børstebinding, Billedskæring.
Hedensted Skole	1876	Ammentorp. (20 Elever).	Kurvefletning, Børstebinding, Træ- og Straaarbejde.
— — for Piger	1871	Lærer Kiær's Hustru. (30 Elever).	Kvindelig Haandarbejde, særlig Strikning og Linnedsyning.
Davgaard Forening	1874	Fru Eckardt.	
Ørum Pigeskole	....	Lærer Lund's Hustru.	
Davgaard Mark Pigeskole	....	Lærer Moldt's Hustru.	
Bredal-Engum Sogns Pigeskole	—	— —	
Hammel Pigeskole	....	Andrea Madsen. (20 à 30 Elever.)	Børstebinding, Straafletning.
Resen-Humlum Forening	1876	Proprietær Møller, Vejbjerggaard.	
Lemvig Skole	—	— —	
Sæby Skole	1879	Godsforvalter Jacobsen, Sæbygaard. (20 à 25 Elever).	Træarbejde.
Bramdrup Skole	1870	Lærer Dreyer (50 Elever).	Tegning, Billedskæring, Legetøj.
— — for Piger	....	— — og Hustru.	Kvindelig Haandarbejde.
Vinderslev Forening	1879		

Forening eller Skole.	Stiftet Aar.	Formand eller Lærer.	Gjenstand for Undervisning.
Vinderslev Skole	....	3 Lærere. (40 Elever).	Kurve-, Halm- og Sivfletning, Børstebinding, Billedskæring.
Sinding Forening	1880		
— Skole..................	....	J. P. Aabo Kristensen (28 Elever).	Kurvefletning, Straafletning, Børstebinding, Forfærdigelse af Avlsredskaber.
Ø. og V.-Brønderslev Forening...	1872	Proprietær Kjeld Møller, Enggaard.	
Holmstol Forening	....	Lærer N. Nielsen.	
Silkeborg Forening	1871	Skolebestyrer Andersen.	
Mollerup Forening..............	1880	Lærer Kornerup.	
— Skole	....	Lærer Kornerup	
— — for Piger	....	og Hustru.	
Sejling Forening	1880		
— Skole.....................	....	Lærer Lund.	Koste- og Børstebinding.
Balle Forening	1880	Lærer N. P. Larsen.	
— Skole....................	....	Lærer Larsen. (25 Elever).	
Ramten Skole	1875	Lærer Nissen. (40 Elever.)	Kurvefletning, Koste- og Børstebinding.
Aalsø —	1877		
Lyngby —	1878		
Grinderslev østre Skoledistrikts Forening	1878	Lærer Madsen, Mogenstrup.	
Jebjerg Forening	1880		
Skive Industriforenings Skole.....	1871	Litograf Jacobsen. (28 Elever.)	Løvsavarbejde, Billedskæring.
Hammerum Herreds Forening med midlertidige Skoler i Herning, Snejbjærg, Ørre, Gjellerup og Assing Sogne skiftevis...............	1872	Postmester Theil.	

Foruden disse Foreninger og Skoler findes endvidere paa Samsø en Kreds af 7 Foreninger og 4 Skoler, over hvilke Fortegnelsen skal følge i et senere Nr., saa at Summen bliver:

47 Husflidsforeninger og 75 Husflidsskoler.

Dog maa der til Skolernes Tal endnu regnes Arbejdsstuerne for Børn og voxne, der er oprettede af Godsejere og større Landejendomsbesiddere, og af hvilke de paa Oremandsgaard og Baroniet Gavnø er de ældste; saa vidt vides er en saadan i Gang paa Rosenfelt — og indrettes en Skole i Aar paa Mariesminde ved Jyderup af Kammerherre Moltke til Nøragergaard, der har ladet en Lærer hertil uddanne paa Sommerkursus i dette Aar.

Lærermøde.

Danmarks Lærerforenings 79. Kreds, der omfatter hele Vejle Amts søndre Provsti, i alt nogle og syvti Lærere, holdt den 8de Oktober sit Efteraarsmøde paa Kammerraad Adolphs Hotel i Kolding. Nogle og tyve Lærere var mødte. Blandt andre Foredrag holdtes, i Følge „Nattd.", et af Lærer Dreyer fra Bramdrup om Husfliden — særlig Haandarbejde i Skolerne. I et grundigt Foredrag paaviste Taleren, hvilken Betydning „Haandens Uddannelse til forskjellig nyttig Syssel" har for den opvoxende Ungdom. I tidligere Tid var det almindeligt, at Børn øvedes i at udsave forskjellige Nipsgjenstande, det saakaldte „gjennembrudte Arbejde"; men i de senere Aar var det mer og mer betonet som rigtigst at øve Børnene i at lære nyttige Ting. I Talerens Haandgjerningsskole, som afholdtes hver Lørdag 2—3 Timer, begyndte de smaa Børn med at forarbejde simpelt Legetøj; efterhaanden som Barnet faar mere Øvelse, gaaes der over til sværere Arbejder, f. Ex. at lave Kegler med en Tollekniv og senere Skeer, River, Skafte, binde Børste og lignende nyttige Ting. Børnene glæder sig meget over deres første Arbejder, Lysten voxer, og den driver Værket. Haandgjerningsskolen giver Børnene Sans for Haandværket, og adskillige af Talerens tidligere Elever var nu Haandværkssvende i forskjellige Fag. Det var bedre end at tilbringe de unge Aar som Tjenestekarl og de ældre som Husmand eller Indsidder. Talerens Hustru underviste Pigebørnene i kvindeligt Haandarbejde.

At faa en saadan Sag sat i Gang er det vanskeligste. Læreren skal selv uddanne sig; selv begynde den med Forskud til Redskaber og Raamateriale. Men ses det, at den gaar, vinder den Befolkningen for sig; Taleren har nu Tilskud fra Kommunens Kasse 40 Kr. Skoleraadet ligeledes 40—50 Kr. Kolding og Omegns Sparekasse 50 Kr., saa nu er den sikret. Børnenes Arbejder sælges. Et Regnskab føres, hvor hvert Barn har sin Udgifts- og Indtægtsside. Paa den første opføres Udgifter til Raamateriale, paa den anden Indtægt ved Salg. Naar et Barn saaledes har fortjent 2 Kr., kjøbes en Sparekassebog, og nu sammensparer det ved sit Arbejde en Sum til Konfirmationen. Taleren fremviste en Del forskjellige Arbejder fra hans Husflidsskole.

Fra Oktober Flyttedag er Dansk Husflidsselskabs Kontor i Nørregade Nr. 25 Mellembygningen, Stuen. (Kjøbenhavn K.)

Dansk Husflidstidende fordeles til alle Medlemmer af Dansk Husflidsselskab portofrit gjennem Postvæsenet. Klager over mangelfuld Forsendelse maa derfor henvendes til nærmeste Postkontor.

Kjøbenhavn. — Trykt hos J. H. Schultz.

Tillæg til Husvennen.

Nr. 9. Søndagen den 27. November. 1881.

Husflidsaftenen.

Ved Vintertid, naar Stormens Sang
med Orgelklang gaar over Hede,
og Sneens Flugt fra Skyens Fang
indstænger Fuglen i sin Rede;
da er det rart fra fjærnt og nær
at samles ved vor Gjerning kjær
trods Stormens Sus og Vintervejr
den Glæde vil i Hjemmet sprede.

Naar vi med Glæde under Tag,
hvor Arnens Ild saa muntert brænder,
vil sysle med vor Husflids-Sag
og øve tro de flinke Hænder;
da svinder Vintren hurtig hen
for hver en trofast Husflids-Ven,
da kommer Vaaren brat igjen,
og Fritids-Aftensyslen ender.

Enhver, som har vor Gjerning kjær,
vil altid finde Fred og Hygge,
og derfor nu vi ogsaa her
dens Fremtid ønske Held og Lykke.
Ja, gid den maa fra Aar til Aar
i Vintertiden stræng og haard,
ved Hjemmets Hygge skabe Vaar
for hver, som paa den tro vil bygge!

E. H—n.

Husflidsforedrag.

Efter Anmodning af Kredsformanden i Faaborgkredsen Hr. Apotheker **Berg**, har Redaktør N. C. **Rom** i Slutningen af Oktober Maaned holdt en Række Husflidsforedrag i **Haastrup**, **Vesterhæsinge**, **Lyø**, **Svanninge**, **Østerhæsinge** og **Pejrup** Skoler. De fleste Møder var meget talrigt besøgte af opmærksomme Tilhørere, og der lagdes, ved Hr. Bergs nidkjære Bistand, den første Grund til lokale Husflidsforeninger de Steder, hvor saadanne ikke fandtes.

— Fra flere Sider er indløbet Anmodning om Afholdelsen af Foredrag af N. C. **Rom**, men dennes ikke stærke Helbred vil næppe tillade ham at give Løfte om flere Husflidsrejser i Aar.

Husfliden og dens Betydning.

Foredrag i Rønne Industriforening af Højskoleforstander
Ludvig Bøgeskov.
(Slutning.)

For Smaafolk, som har Trang dertil, kan der imidlertid ogsaa blive en lille Bifortjeneste ved Husflidsarbejdet, thi selv naar Forholdet bliver allerbedst, vil der endda være Hjem, hvor der ikke findes Husflid. Selv om man da til saadanne skal sælge sine Arbejder lige saa billigt som Fabrikkerne og derfor mange Gange nøjes med en lille Fortjeneste, saa er det jo dog desuagtet unægteligt, at alt det, man udfører i Fritiden hvori man ellers vilde strække Bænke eller gaa paa Kroerne, — det er ren Fortjeneste, og hvad Børnene kan lave i Steden for at løbe om paa Gaderne og drive — det er mere end dobbelt Fortjeneste.

Vi maa altsaa holde klart, at naar vi begynder Husfliden, spørger vi ikke om, hvad der kan tjenes ved at forfærdige dette eller hint til **Handelsvare**; thi det, der skal føres i Handelen, hører til den mindre Del. Derimod holder vi stadig fast, at hvad vi laver til eget Brug, af hvad vi ellers maatte kjøbe, det er ren Fortjeneste, thi „hvad der er sparet, det er fortjent“. Efter hvad der nu er gaaet forud, vil det være let at klare Spørgsmaalet: **Om Husfliden kan trives efter den Udvikling, Maskin- og Fabriksarbejdet nu har naaet?** Det maa nemlig indrømmes, at hvor meget der end ad den Vej kan frembringes, vil der altid være nok tilbage at tage fat paa. For Resten vil jeg ogsaa indrømme, at Husfliden i vor Tid nok maa blive en Del forskjellig fra, hvad den har været før. Den vil nok nu — særlig for Mændenes Vedkommende — komme til at gaa mere i det kunstfærdige, om jeg saa maa udtrykke mig, men paa dette Omraade vil der ogsaa altid være fuldt op saa vel af Billedskæring som af andet i samme Retning, thi, som sagt, man bliver snart alsidig, naar man først faar begyndt.

At det lønner Umagen og det paa mange Maader, det vil snart skjønnes, og Udtalelser om, at det ikke lønner sig, har jeg aldrig hørt fra andre end dem, som ikke har prøvet det, samt af saadanne, der heller vil drive Tiden hen end bruge sine Hænder til Arbejde.

Hvorledes vi imidlertid skal søge at faa Husfliden fremmet paa bedste Maade, skal jeg ikke denne Gang komme ind paa at udtale mig nærmere om. Kun skal

jeg endnu minde om, at faar vi først Sagen kjær, finder vi nok paa Raad til at fremme den med, thi Kjærligheden er opfindsom. Sluttelig skal jeg da endnu minde om, hvad jeg flere Gange har udtalt, at det i fuldeste Maal for Husfliden gjælder, at: „hvad der er sparet, er fortjent".

Husfliden og Fattigplejen.

Af A. C. Kom.

For Fattigplejen har Husfliden sikkert en særdeles stor Betydning. Det vil utvivlsomt have en meget velgjørende moralsk Indvirkning paa dem, der modtager Fattigunderstøttelse, naar de kunde modtage denne mere i Form af Arbejde end som Almisse. Man tør vel endog paastaa, at om end Arbejdet kun kunde afhændes til Raaæmnernes Pris, saa vilde en Fattigunderstøttelse givet gjennem et Arbejde være langt mere værd for den fattige Familie end ligefrem Pengeunderstøttelse, der i Reglen lader Uvirksomhed blive Dyd af Nødvendighed for Fattiglemmet.

Men da Arbejdet jo giver Raaæmnet ofte forøget Værdi, vil en Understøttelse til at finde Arbejde og ved at give Raaæmnerne dertil, kunne yde større Hjælp for den fattige, ved de samme Penge, samtidig med, at Arbejdet lader Tiden glide taaleligt ja styrker Viljen og Udholdenheden for den værdige trængende, samtidig med, at det gjør Fattigunderstøttelsen mindre tillokkende for den dovne og uværdigt trængende.

Hvad der kan udrettes i denne Retning afgiver enhver velledet Fattiggaard og Arbejdsanstalt et talende Bevis for. Man ser, at Fattiglemmerne her, skjønt de gjærne kun bestaar af gamle eller svagelige Kræfter, dog formaar Aaret om at tilvirke ofte meget anselige Mængder Husflidsarbejder, der ikke alene sparer Anstalten for betydelige Udgifter til de fattiges Forplejning, men ofte tillige giver et ikke lidet Pengeudbytte ved Salg. Det viser sig her, at det ikke er Evnen til at virke, de fattige mangler, men at Fattigdommens Forknythed har gjort Viljen saa svag, at der maa en ydre viljekraftig Paavirkning til, for at Arbejdet kan blive sat i Gang med Flid og Stadighed.

Ofte vil baade Vilje og Evne til Husflidsarbejde være forenet, men Raaæmnet savnes. Kunde da Fattigplejen tage Husfliden til Hjælp ved at udlevere Raaæmne — Hør, Uld, Træ, Straa osv. til Bearbejdning for de fattige, da vilde en saadan Hjælp være mere gavnlig og velsignelsesrig end den nu i Penge eller Naturalier ydede Fattigunderstøttelse. I mange Tilfælde vilde de frembragte Varer som Garn, Kurve osv. nok være afsættelige i Sognet til passende Pris, men ofte vilde dette vel ikke være Tilfældet ved ligefremt Salg. Man kunde da maaske finde Afsætning uden for Sognet for gode Brugsgjenstande som Maatter, Træredskaber o. lign. til passende Priser. I ethvert Tilfælde kunde man gjøre Regning paa, at vel udført Arbejde vil kunne finde Afsætning til Priser, som er betydeligt højere end Raaæmnernes Værdi om det hvert Aar ligefrem solgtes til Sognboerne og Skatteyderne ved Avktion. For mange Raaæmners Vedkommende kunde Værdien desuden blive temmelig lav, naar man saa sig i Stand til at have Opmærksomheden henvendt paa at frembringe dem paa Stedet. Saaledes vilde f. Ex. mangfoldige Steder i vort Land, som nu ikke giver noget synderligt Udbytte, egne sig særligt for Pileplantning, der uden store Udgifter kunde yde en betydelig Mængde Baandpil og Kurvepil, som afgav mere eller mindre fortrinligt Raaæmne til grove Kurve, hvoraf der vilde forbruges langt flere i vort Land, naar der var let Tilgang paa gode og billige Arbejder i denne Retning. Ligeledes vilde Forsøg med Dyrkning af fint Hvedestraa til Fletning, og dettes senere Blegning og Afklipning efter Straaets „Knæ" og Sortering i Smaabundter (efter Tykkelsen) være et let Arbejde, der kunde afgive en nu efterspurgt Handelsartikel, eller Raaæmne til videre Forædling ved Fletning paa Stedet. Andre Steder vilde maaske Opkartning af gamle Uldtøjer og forslidte strikkede Sager kunne afgive Arbejde, og forvandle værdiløst Affald til nyttige Tøjer, til Vævning af Kludetæpper, Straatæpper til Gulve o. lign. kunde yde nyttigt og lønnende Arbejde.

Om Brændevinsdrik.

Det er en Kjendsgjerning, at Husflid og Ædruelighed staar i det nøjeste Forhold til hinanden. En udbredt Husflid er en god Befordrer af Ædruelighed, men hvor Husfliden er glemt eller foragtet af Mandkjønnet vil det sikkert spores i tiltagende Fylderi og al dermed følgende Usselhed. Jo mere Erkjendelsen af denne kunde finde Indgang blandt Ungdommen paa Landet i jo højere Grad vil ogsaa Sansen for den velgjørende Husflidssyssel vinde Tilhængere, og daarlig „Tidsfordriv" afløses af god og fornøjelig Tidskort. Som et fortræffeligt Bidrag til Erkjendelsen af Brændevinsdrikkeriets Skadelighed tillader vi os derfor at meddele vore mange Læsere nedenstaaende lærerige og smukke Foredrag der af Professor Brandes (Overlæge ved Alm. Hospital i Kjøbenhavn) er holdt i Lyngby om:

Hvad den enkelte kan gjøre for at indskrænke Brugen af Brændevin.

I gamle Dage, da man for flere Hundrede Aar siden begyndte at tilberede Brændevin, kaldte man den Aqua vitæ: disse latinske Ord blev senere sammentrukne til det endnu brugelige Ord Aquavit; de betyder paa dansk: Livets Vand. Der er nogen Sandhed i denne

Benævnelse; der er Mennesker, som der først kommer Liv i, naar de har faaet deres Snaps; saa bliver Sindet let, Trætheð og Døsighed forsvinder, og de faar Munden paa Gang. Naar en Vejarbejder om Vinteren sidder ved sit Arbejde og drikker sin Snaps til den tørre Mad, kunde han ogsaa faa Lyst til at kalde det Livets Vand; den forøger hans Appetit og slukker hans Tørst, den oplives og varmer ham. Han ser i den kun noget godt. Men naar man som jeg i henved en Snes Aar har været Overlæge ved en Anstalt som Alm. Hospital, hvor jeg foruden en stor Sygeafdeling har Tilsyn med en Lemmeafdeling med ikke mindre end 1500 Lemmer, saa har man set Brændevin ødelægge saa mange, at man ikke betragter det som et Gode for Menneskene. Og selv den, der anser Brændevinen for en god og styrkende Drik, der, fordi den er billig og let at transportere, godt passer for den arbejdende Klasse, ogsaa han, er jeg overbevist om, vil blive betænkelig, naar han vil gaa ind i vore Hospitaler og der se en Del Mennesker, hvis Sygdom udelukkende skyldes Drik. Og vil han gaa hen og se disse Menneskers Hjem, vil han som oftest træffe Fattigdom og Nød, fordi Familiefaderen forøder paa Brændevin, hvad han tjener. Lad ham derefter gaa til vore Sindssygeanstalter; han vil der træffe mange, hvem Drik har berøvet Forstanden; lad ham gaa til vore Lemmestiftelser og Fattighuse, han vil der se nok af Mennesker, som Drik har gjort sløve og ude af Stand til at foretage sig noget; lad ham saa gaa hen til vore Arbejdsanstalter, og han vil der træffe en Del Mennesker, der paa Grund af Drikfældighed er bortjagne fra den ene Arbejdsgiver efter den anden, og til sidst ikke mer har kunnet finde Arbejde, og lad ham til sidst gaa til vore Straffeanstalter, og han skal da ogsaa her træffe mange, som Drik har gjort ondskabsfulde og raa, og som i beruset Tilstand har begaaet Forbrydelser. Naar han faar set alle disse ulykkelige, som Brændevinen har berøvet Arbejdskraft, Helbred og Frihed, saa vil han sikkert indrømme, at om end Brændevinen kan gjøre noget godt, gjør den endnu mere ondt. Og naar nu Erfaringen fra andre Lande har lært, at Fattigdom og Forbrydelse aftager, naar det lykkes at forringe Drikfældigheden, saa vil enhver, der har Interesse for sine Medmennesker føle, at han bør søge at gjøre sit til at indskrænke Brugen af Brændevin.

Der er imidlertid mange, der mener, at det ikke er til nogen Nytte at tale eller skrive om Drikfældighed. At mange Mennesker bliver ødelagte ved Drik, véd enhver, men det, siger de, kan der ikke gjøres noget ved; man kan ikke forbyde Folk at drikke saa meget, de har Lyst til, og de, som drikker, bryder sig desuden meget lidt om, hvad der siges og skrives; i det højeste lader de være at drikke i Dag for at begynde i Morgen. Og de, som ikke drikker mere, end de kan taale, dem er det unødvendigt at ville tale til eller skrive for; derfor mener de, kan man gjærne spare sig selv hele Umagen. Dette lyder tilsyneladende meget fornuftigt, men er dog ikke rigtigt.

For det første er det ganske vist som oftest saa, at den drikfældige ikke retter sig, fordi han opfordres dertil; Ulykken ved Brændevin er netop, at den baade sløver Forstanden og Viljekraften, selv de, der indser, at de burde høre op at drikke, har oftest ikke Viljekraft til at føre Forsættet igjennem, men jeg har dog set Mænd, der allerede gjentagne Gange har haft Delirium, gaa i sig selv, blive fuldstændig ædruelige og brave flittige Mennesker, og jeg har kunnet følge dem og set Forbedringen holde ud.

Dernæst har Erfaringen i andre Lande lært, hvor meget der kan udrettes i denne Retning, og det ikke blot i fjærnere Lande som Amerika, men ogsaa i vort Naboland, Norge, som har Sprog og meget andet til fælles med os.

I Attenhundrede og nogle og tredive var Tilvirkningen og Forbrugen af Brændevin i Forhold til Folkemængden omtrent lige saa stor i Norge som nu hos os; men saa blev man bange for alle de Ulykker, som man saa Brændevinen foraarsage; Regeringen, den lovgivende Forsamling og Mænd i alle Livsstillinger begyndte en kraftig og alvorlig Kamp mod Brændevinsdrikken; efter en Snes Aar var man naaet saa vidt, at der kun forbrugtes halvt af hvad der tidligere brugtes, og samtidigt var der store Strækninger af Landet, hvor man hverken fandt nogen Kro eller noget Brændevinsudsalg. Der kan altsaa udrettes noget i denne Sag, men der hører hertil en kraftig Samvirken af alle, der vil Folkets Vel.

Det er nemlig hverken de ædruelige eller de forfaldne, som det gjælder om at paavirke, men det er dem, der ikke er sikre, som endnu ikke er Vanedrankere, men dog oftere og oftere beruser sig. Hvor stort Antallet er af dem er vanskeligt at sige, men der kan ikke være Tvivl om, at det er betydeligt. Under denne Bevægelse, jeg nylig har omtalt fandt Sted i Norge for at forringe Drikfældigheden, foretog en Videnskabsmand, Ejlert Sundt, sig at faa oplyst, hvorledes Forholdene stillede sig rundt om i Landet. I Landsbyer og mindre Byer er næsten altid hver Mands Forhold i denne Retning kjendt. Der fandtes i 1857 omtrent 2500 Skolelærerdistrikter i Norge, til disse sendte han igjennem Provsterne Schemaer, hvorpaa han bad sig opgivet, hvor mange af Skoledistriktets gifte Mænd og Enkemænd de antog for ædruelige, hvor mange for ikke-sikre og hvor mange for forfaldne. Han fik mærkeligt nok Schemaerne udfyldte tilbage fra over 2000 Distrikter, hvilket viser den Interesse, der den Gang herskede i Norge for at faa Klarhed i Sagen, og ved Sammenstillinger blev det sandsynligt, at disse Lister var troværdige; det viste sig da, at der var en Del Forskjel paa Distrikterne. Nogle Steder var der

kun 1 eller 2 forfaldne blandt 100 gifte Mænd og Enkemænd, andre Steder 5—6 og derover, gjennemsnitlig var der omtrent 4 af 100, medens der var 63 ædruelige, 33 ikke-sikre. Om nu Forholdet stiller sig omtrent paa samme Maade hos os eller anderledes, vil næppe kunne oplyses, thi det er tvivlsomt, om vore Skolelærere vil indlade sig paa at give saadanne Meddelelser; i alt Fald er der ikke ringeste Sandsynlighed for, at det skulde stille sig bedre. Det er jo muligt, at en eller anden kunde have Lyst til at opgjøre Regningen for en Landsby, hvor han nøje kjender Folk og Forholdene, og han faar da at se, om han faar bedre Resultater, men nok er det, vi ser heraf, at vi maa gjøre Regning paa, at der omtrent er halvt saa mange usikre som ædruelige. Det er disse, det gjælder at forhindre fra, at de gaar over til at høre til de forfaldne. Og hertil tror jeg, at det kunde bidrage meget, naar Brændevinens Egenskaber og Virkninger ret var kjendte af Befolkningen. Man vil da ikke idelig byde Snaps af Høflighed eller som Dusør eller af Medlidenhed. Dette er disse Extrasnapse, der ofte anretter saa megen Ulykke, og det er efter min Mening det første, man bør se at faa Folk til at ophøre med. Aldrig at byde Brændevin burde være en Regel, som velsindede Mennesker ikke afveg fra.

Lad os derfor betragte de Egenskaber og Virkninger, Brændevinen har, man vil deraf lettest kunne forstaa den Nytte og den Skade, den gjør.

Den store Masse af Befolkningen betragter Brændevinen som et Næringsmiddel. Videnskabsmændene paastaar imidlertid, at den i Følge sin Sammensætning ikke kan tjene til Legemets Ernæring. Sagen er den, at Videnskaben og den almindelige Mening ikke ganske forstaar det samme ved Ordet Næringsmiddel. Videnskaben forstaar ved et Næringsmiddel et Stof, der kan erstatte det Tab, vort Legeme hvert Øjeblik lider ved de Omsætninger, der finder Sted i det. Disse Tab kan Brændevinen ikke erstatte, eller i alt Fald kun i ringe Grad, og derfor er den for Videnskaben ikke et Næringsmiddel. Men Arbejderen ser Sagen anderledes; bestaar hans Frokost og Aftensmad af Smørrebrød og en Snaps, saa er Brændevinen den ene Bestanddel af hans Føde, og er han vant til Snapsen, saa har han endog ikke ret Lyst til den tørre Mad uden den, og Snapsen er derfor i hans Tanke endogsaa et i det mindste for ham nødvendigt og uundværligt Næringsmiddel. Men hvis han ikke havde vænnet sig til Snapsen, vilde han trives fuldt saa vel ved at nyde sin Mad uden Brændevin. Det er et Forsøg, som mangfoldige har gjort, og som har været Grunden til, at Totalafholdelsesforeningerne i mange Lande har vundet saa mange Tilhængere. I Nordamerika og England for Exempel har mange Tusende Mennesker aflagt at drikke Snaps, fordi de saa, at naar de en Gang havde vænnet sig af med at drikke en Snaps til Maden, smagte denne fuldt saa godt uden den, og tilmed befandt de sig raskere. Jeg har ogsaa her hjemme hørt Mennesker sige aldeles det samme; de har prøvet begge Dele og var komme til det Resultat, at de befandt sig bedst uden Snaps til Maden.

Men Brændevinen er et Nydelsesmiddel, derom kan der ikke tvivles; thi man kan ikke sige, at det ikke er et Nydelsesmiddel, fordi man selv ikke nyder det; det kan kun den bedømme, der føler Nydelsen, og der er nu virkelig Egenskaber ved Brændevinen, der gjør det forklarligt, at saa mangfoldige Mennesker betragter denne Drik som en Nydelse; den gjør Sindet lettere, giver

Vanedrankeren.

Musklerne Kraft og giver en Følelse af Varme og Velbefindende. Jeg for min Part fortænker ikke en Arbejdsmand, der om Morgenen skal gaa fra sit Hjem til Arbejdsstedet, som undertiden ligger saa langt borte, at han ikke kan komme hjem før om Aftenen, at han i Løbet af Dagen tager sig en Snaps til sin tørre Kost. Hvis vort Land frembragte Vin, eller hvis god Vin, som nu er sket i Norge, var gjort saa billig, at han kunde drikke sig en Pægl Vin til sin Mad, vilde han sandsynligvis foretrække den, og det vilde være sundere for ham, men nu ræsonnerer han med rette som saa: varm Mad kan jeg ikke faa, Vin er meget for dyr, Brændevinen er billig og smager mig godt, hvorfor skal jeg saa ikke drikke mig

en Snaps til Maden? Vil han blive staaende ved at drikke en Snaps til sin Mad, vil han lade være at lægge paa og drikke et Par hver Gang eller at drikke Extrasnapse i Mellemtiden, saa tror jeg for min Part heller ikke, at han har Skade deraf, naar han i det hele kan taale Brændevin. Men nu er det saa, at hvad der skaffer os en Nydelse, tiltrækker os saaledes, at vi stadigt higer efter mere, og saa forstaar Lysten altid at finde paa Grunde, hvorfor det netop er naturligt og endog fornuftigt, at man følger den. Jeg har, siger Arbejdsmanden til sig selv, saa faa Nydelser, at jeg ikke véd, hvorfor jeg skulde undvære en, der er saa billig, eller hvorfor jeg skulde være uhøflig og støde Folk, naar de byder mig en Snaps. Jeg føler jo desuden, at det styrker mig, naar jeg har svært Arbejde for, hvorfor skulde jeg da nægte mig det. Og desuden taaler jeg det godt, siger mangen en, jeg bliver aldrig beruset, selv om jeg drikker $1^1/_2$ Pægl om Dagen, og der er mange, der drikker meget mere end jeg og dog er raske og kraftige.

Disse Ræsonnementer er noget, jeg hører Folk fremføre paa Hospitalet, naar de kommer ind som Vrag. Disse ulykkelige Mennesker har undertiden sagt til sig selv, at de gjorde vist bedst i at høre op med at drikke Brændevin, men de har ikke vidst, at det at bekæmpe en Lidenskab kræver, at man maa opbyde hele sin Viljekraft; de mindsker en kort Tid og lægger saa paa igjen. Det er ganske rigtigt, hvad Totalafholdenhedsforeningerne anfører, og hvad jeg ogsaa har hørt drikfældige selv bemærke, at det er lettere slet ikke at drikke Brændevin, end naar man først har vænnet sig til at drikke en Pægl, saa at vænne sig af til kun at drikke en Kvart. Dernæst maa ved Brugen af Brændevin den Indflydelse, som Vanen udøver, tages i Betragtning. Man kan træffe Folk, som i mange Aar daglig har nydt Brændevin i store Kvantum, $1^1/_2$ Pægl og derover, og dog ikke har sporet Skade deraf. Men dette er noget, der ofte iagttages selv ved stærke Gifte, som Arsenik og Opium, at den Dosis, der vilde kunne dræbe et Menneske, der var uvant til disse Stoffer, taales af andre, der stedse stigende har vænnet sig til store Doser; men Sundheden er hos dem, der saaledes har vænnet sig til daglig at nyde store Mængder Brændevin, sædvanlig mere tilsyneladende end virkelig god; faar de af Forkølelser eller anden Aarsag en Betændelse, som en sund Mand let vilde overstaa, falder de i Reglen hurtigt sammen og dør; deres Konstitution har i Virkeligheden været ødelagt, uden at dette har været bemærket af dem, fordi disse Mennesker sædvanlig meget lidt iagttager sig selv. Andre opdager det lettere end de selv ved at se deres oppustede slappe Ydre. Hvad, her særligt kan vildlede, er, at Vanedrankeren undertiden ikke sporer nogen Beruselse af Brændevinen; han tror derfor ikke, den skader ham, men hans Mave, Lever, Nyrer, Hjærte og Lunger mærker, hvad han selv ikke mærker; de irriteres ved den stadige Nydelse af en Mængde Spiritus og forandres til sidst i deres Væv. Jeg har oftere hørt saadanne Mennesker, naar jeg sagde dem, at deres indvortes Sygdom skyldtes en overdreven Brug af Brændevin, bedrøvede sige, at de ikke kunde forstaa det, fordi de aldrig havde drukket mere, end de kunde taale, aldrig var komne berusede hjem; men disse ulykkelige har ikke vidst, at det ikke er sjældent ved Brændevin, at den Virkning, som i Begyndelsen er den mest fremtrædende, senere tilsyneladende udebliver.

Som oftest bliver den, der misbruger Brændevinen, advaret, hvis han blot vilde være lidt opmærksom paa sig selv; han mærker, at hans Hukommelse tager af, at hans Bevægelser bliver mere usikre og rystende, især naar han for et Stød eller Saar et Par Dage maa holde Sengen; eller han føler om Morgenen en pinlig Trykken i Hjærtekulen, der først taber sig, naar han har faaet Spiritus, eller han faar Morgenbrækninger. Hvis han, saaledes gjort opmærksom paa, at ikke alt er i Orden, nu tager sig sammen og i Aaringer afholder sig fra at nyde Spiritus, kan Helbreden ofte helt gjenvindes, men overser han disse Advarsler, eller har han ikke Viljekraft til for en Tid helt at nægte sig Nydelsen af Brændevin, skrider Forandringerne i de indre Organer langsomt fremad, indtil Drikkesygen har gjort sit Offer til Vrag, hvis det ikke ved en hurtig Død har endt Livet.

Næsten hvert Aar ser jeg Mennesker blive bragt døde i Hospitalet, der om Morgenen var gaaede tilsyneladende raske ud, men senere paa Dagen er døde efter at have været berusede. Ved Undersøgelsen af Liget findes da de ved adskillige Forgiftninger sædvanlige Følger, Overfyldning af Hjærnen og Lunger med flydende, mørkt, tjærelignende Blod.

Det samme hænder oftere ogsaa paa Politistationerne; et Menneske indbringes i døddrukken Tilstand, henlægges i Afholdelseslokalet og findes her senere død. Undertiden bærer den paagjældende selv Skylden derfor, men meget ofte har andre væsentlig Skyld deri; saaledes vil De oftere i Bladene have læst om Væddemaal, hvorved det gjaldt om at drikke en vis Mængde Brændevin, og hvor den vindende har betalt med Livet den Ære at have vundet.

I andre Tilfælde er det sket under kaad Opmuntring. Jeg skal saaledes nævne et Exempel fra den seneste Tid: Ved et Gilde havde 29 unge Karle drukket 23 Flasker Brændevin; et Menneske kom til og spurgte, om han ikke kunde faae noget med; de tilbød at give ham en Flaske, hvis han vilde drikke den ud paa en Gang; han drak den, men samme Nat døde han.

I mange af disse Tilfælde er det Mennesker, der forud var drikfældige, men det er langtfra altid Tilfældet, saaledes er det flere Gange iagttaget med Børn.

Jeg skal efter Sundhedskollegiets Forhandlinger nævne et Par Exempler.

Flere Karle, som en Søndag var samlede, fandt Morskab i at give en lille Dreng paa 9 Aar, som sluttede sig til dem, en for hans Alder betydelig Mængde Brændevin, nemlig 5 Snapse. Den i øvrigt saa raske Dreng blev heraf saa beruset, at han ikke kunde staa paa sine Ben og ikke tale. En af Karlene bragte ham hjem og lagde ham i Seng omtrent Klokken 4. Saavel paa Vejen hjem som senere kastede han op, men for Resten blev han liggende i dyb Søvn. Den næste Morgen Kl. 6 fandt man ham i samme Tilstand, trækkende Vejret temmelig hurtigt, og da man Kl. 8 igjen kom ind til ham, var han død. Undersøgelsen af Liget viste som sædvanlig Hjærnen og Lungerne stærkt overfyldte med flydende sort Blod.

I et andet Tilfælde var en lille, altid tilforn rask Dreng paa 5 Aar sammen med nogle Karle ved Høstarbejde og fik af flere af dem en Del Brændevin at drikke, ligesom han ogsaa var set at drikke af en Brændevinsflaske, som uforsigtig var henlagt. Han kom til at kaste op og blev fulgt hjem; han kunde selv gaa uden Hjælp. Lagt i Seng laa han roligt til Kl. 1 om Natten, da fik han et Anfald af Krampe, hvilket ofte gjentog sig næste Dag, og uden at tale laa han til Kl. 6, da døde han. Undersøgelsen viste det samme som i det foregaaende Tilfælde, navnlig stærk Blodoverfyldning af Hjærnen.

Man vil maaske mene, at den Art Tilfælde er sjældne; hos sunde Mennesker er de det vel, men ikke saa hos drikfældige, der er de temmelig hyppige.

(Efter at Professor Brandes med Talangivelser har paavist, hvilken Masse Sygdomstilfælde, Dødsfald og Selvmord Spiritusnydelsen har foraarsaget alene i Kjøbenhavn i de sidste 3 Aar, fortsætter han saaledes:)

Det vil saaledes ses, at Brændevinen hvert Aar berøver Landet mangfoldige Mennesker; hvis jeg sagde, at det var Extrasnapsen, der var Skyld heri, vilde jeg overdrive dens Betydning: det er fuldt saa meget Vanesnapsen, men mod Vanesnapsen kan andre ofte kun gjøre lidt, mod Extrasnapsen derimod meget, ved at lade være at byde den. Ingen véd, om den Snaps, man byder en Mand, ikke bliver dennes Ulykke.

Jeg skal nævne et Exempel:

En Mand, der havde en Bestilling, der kunde ernære ham og Familie, fik Tilbud om en lille Extrafortjeneste, paa en Tid, hvor han netop ventede større Udgifter ved Familiens Forøgelse. Han tog glad imod Arbejdet, og ovenpaa det skulde der nu gives ham et Par Extrasnapse og et Par halve Bajere. Han var ikke vant til at drikke, det steg ham til Hovedet, da han kom paa sin Plads, var han beskjænket, og da Pladsen absolut udkrævede Ædruelighed, afskedigedes han lige strax.

Det er derfor bedst at høre op med denne idelige Skjænken i af Brændevin til besøgende, til Landpostbude og Fragtmænd, til Haandværkssvende, der tigger ved Døren osv. Mange af disse Mennesker bliver først Vanedrankere netop ved Extrasnapse, andre i en god Hensigt har rakt dem. Hvad man skal give i Stedet for, bliver vedkommendes egen Sag at finde paa, navnlig Husmødrenes, men der er ingen, der har større Interesse i, at Drikfældigheden aftager, end netop Husmødrene. Jeg skal blot hertil gjøre et Par smaa Bemærkninger. Der vindes naturligvis ikke det ringeste ved i Stedet for en Snaps at byde Punsch eller Likører eller de hos os særlig for Landet lavede billige Vine. En langt bedre Drik er at tage en Æggeblomme, røre den om i Sukker og tilsætte varmt Øl; den er baade nærende og varmende.

Jeg skal dernæst gjøre opmærksom paa, at i de højere Samfundsklasser byder en Mand en anden, der besøger ham, sædvanlig en Cigar, og paa Landet holder de fleste lige saa meget af at røge som i Byerne.

Der kan endnu gjøres en Del mere af Befolkningen for at indskrænke Brugen af Brændevin, end blot at undlade at byde Brændevin, skjønt det er det Punkt, jeg i Aften særligt har villet henlede Opmærksomheden paa, fordi det navnlig for Landets Vedkommende sikkert har en stor Betydning. Men foruden at undlade at byde Brændevin kan man ogsaa forbyde Brændevinsdrik, hvis man har Myndighed dertil. Der er ikke nogen fornuftig Grund til at give en Dreng, man tager i sin Tjeneste, Brændevin, og forlanger han det, som det nogle Steder paa Landet skal være Tilfældet, gjør man bedre i ikke at tage ham eller lade ham fare; den Dreng, der begynder med at fordre Brændevin som en Del af sin Løn, vil dog senere blive et forfaldent Menneske, som man kun vil have Ærgrelse af. Ikke heller bør man finde sig i, at Folkene, som det andre Steder skal være Skik, forlanger ikke at faa en Snaps skjænket til deres Mad, men at have Ret til selv at skjænke sig, saa meget de lyster.

Dernæst kan der gjøres meget af Mestre, Fabrikejere og andre, der har mange Folk under sig, derved at de strax, naar de fæster Folkene, siger dem, at de ikke tillader Drikfældighed, men at denne vil medføre Afskedigelse, og strængt overholder dette. Jeg kjender Fabrikker, hvor Brændevinsudsalg, der var i Fabrikken, er blevne lukkede og Ædruelighed strængt paaset, og hvor baade Fabrikherrer og Folkene har haft god Grund til at være tilfredse hermed. Omvendt har jeg hørt Haandværkere sige, at de, saa længe de var hos denne eller hin Mester, var ædruelige, men at de forfaldt, da de kom til en anden, fordi Mesteren ikke brød sig om, at der flere Gange daglig hentedes Brændevin og bajersk Øl, og fordi det var ilde set, naar man vilde udelukke sig fra at tage Del i med. Dette er værd at mærke sig; det er Tonen, det

kommer an paa, og den afhænger af de overordnede. Det hænder undertiden, at man i to smaa Byer, der ligger nær ved hinanden, i den ene træffer megen Drikfældighed, i den anden kun liden. Grunden er sædvanlig den, at i den første nogle toneangivende Beboere har givet et slet Exempel, og at dette derved er blevet Tone paa Stedet og undertiden vil vedblive at være det gjennem flere Generationer. Det er ganske rigtigt, at Friheden medfører, at enhver kan drikke saa meget, han har Lyst til; juridisk Ret har han, men moralsk har han det ikke, fordi han ved sit Exempel forfører andre og derved let bringer dem i Ulykke.

Jeg skal nu kortelig sammenfatte, hvad jeg har villet fremsætte.

Brændevinen paafører Befolkningen saa mange Ulykker, at det vilde være et stort Gode for Landet, naar man kunde faa Folk til ikke at drikke Brændevin: men dette kan ikke naas, dels fordi mange betragter den som nødvendig for den, der har svært Arbejde, hvilken den imidlertid bevisligt ikke er, dels og især, fordi tusende betragte den som et Nydelsesmiddel, som er meget billigt. Men som saadant er Brændevinen farlig, fordi den, nydt i større Mængder, indvirker forgiftende paa Blodet, og Følgen heraf er, at i et lille Land som vort flere Hundrede Mennesker hvert Aar dør som Følge af Drik, medens tusender derved mister Helbred, Arbejdskraft, huslig Lykke og Frihed. Nydt med Maade, som en Snaps til den tørre Mad, vil i Reglen en voxen Mand kunne nyde den uden Skade, men kommer han ud over dette Maal enten ved at vænne sig til at drikke flere Snapse ad Gangen til hvert Maaltid, eller ved oftere at nyde Extrasnapse udsætter han sig for Fare. Han er fuldstændig ude af Stand til selv at kunne bedømme, hvor meget han kan nyde uden at skade de indre Organer, da dette er forskjelligt hos de forskjellige Mennesker, og han tager fejl, naar han tror, at Brændevinen ikke skader ham; den angriber da hos ham ikke Hjærnen, men maaske netop desto mere andre indre Organer.

Den enkelte kan virke til at indskrænke Brugen af Brændevin ved at gjøre sig det til Regel, ikke at byde andre Snaps, ved at forbyde Brændevinsdrik, hvor han har Myndighed dertil, og ved selv at give et godt Exempel.

Et nyttigt Legetøj til Husflidsarbejde.

At lære Børn at kjende Bogstaver og Tal er — som bekjendt — et lige saa kjedsommeligt som besværligt Arbejde baade for Lærer og Elev, hvor megen Underholdning man saa end ved Lydmethode, Skrive- Læsemethode og andre Methoder søger at lægge deri. Barnet er i en Alder, hvor det umulig kan indse Nytten af alle disse Tegn, hvorfor det er ganske naturligt, at det — som Regel — har mere Lyst til at lege.

I Almindelighed tilfalder det Arbejde at lære de smaa at kjende Bogstaverne ganske naturlig Moderen eller ældre Søskende, og det hænder saa tit, at alt det methodiske gaar tabt uden at erstattes af en planmæssig Underholdning for Barnet. — Følgen bliver da oftest, at Barnet faar Lede til Arbejdet, og Maalet naas sent, lige som det vel ogsaa er i disse Timer, at Spiren lægges til den Frygt for Skolen, som findes hos mange Børn, og som senere ikke lidet besværliggjør Arbejdet for Læreren. Disse Ulemper undgaas fuldstændig ved det af Førstelærer Abrahamsen (i Kildebrønde) og Realskolelærer A. Svendsen (i Maribo) indrettede **Bogstav-Lotteri** eller **Stavespil**, som er udkommet i disse Dage.

Ved Indretningen af dette Staveapparat er man nemlig gaaet ud fra, at smaa 5—7 Aars Elever har et berettiget Krav paa fornøjelige Undervisningstimer, og har derfor prøvet at gjennemføre den Tanke: at Barnet legende skulde kunne tilegne sig ikke alene Kjendskab til Bogstaver og Tal, men ogsaa de første Begreber om Stavning og Tallæsning. Nævnte „Bogstav-Lotteri“ skulde da være Midlet hertil, i det Barnets Lyst til Leg og Underholdning herved vil kunne tilfredsstilles.

Apparatet er delt i fire Afdelinger.

Afdeling **A** og **B** indeholder de smaa og store Bogstaver, som indøves gradvis. Udgiverne har søgt at ordne Bogstaverne saaledes, at de danner saa vel et Læse- som et Skrivealfabet.

Ved Afdeling **C** har det været Maalet at finde letfattelige Billeder, hvis Navne bestaar af saa faa og simple Lyd som muligt, for derved ad samme Vej at aabne Barnets Øre for Bogstavlydene og give det Kjendskab til Bogstavernes Sammensmeltning til Stavelser, og der er ingen Tvivl om, at dette Øjemed opnaas. „Bogstav-Lotteri“ skal selvfølgelig ikke afløse men kun **forberede** den egentlige Stavning, der, saa snart Barnets Lyst er vakt, og det i Leg er kommet over den svære Begyndelse, kan fortsættes efter en vel ordnet ABC. (Det bemærkes, at der ved Udarbejdelsen er taget særligt Sigte paa „**Ny Billed ABC** udgivet af N. C. Rom“).

Endelig findes Afdeling **D**. Hensigten med denne er at bibringe Eleverne Kjendskab til Taltegnene og Forestilling om disses Værdi.

Lotteriet kan selvfølgelig bruges saa vel i Skole som i Hjem, men det skulde dog særlig finde Anvendelse i Hjemmet (samt i Asyler og lignende Steder), hvorfor vi paa det bedste anbefaler det til alle Mødre og Lærerinder, som giver sig af med at indvie de smaa i Læsekunstens Hemmeligheder.

Hele Bogstavlotteriet bestaar af 54 paa hvidt Pap opklæbede Sedler, 160 Papbrikker med løse Bogstaver og Tal, samt 50 smaa Glasterninger, ledsaget af tydelig Brugsanvisning og koster i smukt udstyret Æske **2 Kr.**

Da Apparatet kan faas uopklæbet for 75 Øre, vil det i sin sidstnævnte billige Skikkelse kunne afgive en velkommen Tidskort mangen en Vinteraften overalt hvor man kunde have Lyst til at udføre det lette Arbejde med at opklæbe Sedlerne og Brikkerne paa Pap og forfærdige Æske dertil. Mange vilde herved sikkert kunne erhverve sig en smuk lille Bifortjeneste til Julen, da dette ligesaa nyttige som morsomme Lotteri — hvori ingen taber men alle vinder — mere end noget andet Legetøj egner sig til at afgive en fortræffelig Julegave

for Smaabørn, og derfor vist vil være meget let afsætteligt.

Faas gjennem alle Boglader og i N. C. Roms Forlagsforretning (Jærnbanegade, Kjøbenhavn V).

En lille Efteraarsudflugt.

Den regn- og sludfulde Sommer afløstes af enkelte solklare Dage, og en saadan valgte jeg i Begyndelsen af Oktober for at tage Afsked med Skoven og alt det herlige Liv, der rører sig der ude, som snart vil forstumme for at afløses af Vinterstormens barske Sang.

Da Solen 'en Dag imod Sædvane skinnede klart og varmt ind i mit Værelse, lukkede jeg min Bog og tog pr. Dampvogn til Charlottenlund, der denne Gang var Maalet for min Udflugt.

I Modsætning til Byens Larm og Tummel var her en højtidelig Søndags-Stilhed, og den prægtige Bøgeskovs Kroner laa i den skjønne Efteraarsfarve brunligt, forgyldt af Solens Straaler. Hvert Træ syntes at tilraabe mig: „Betragt nu ret min skjønne Farvepragt og bevar dette Minde i den lange og trange Vintertid; men selv under Snedækket udvikles Spiren til næste Vaars Blomster og Blade, der skal glæde dig i det kommende Aar, da Naturen paa ny „holder Pintsefest i blomstervirket Smykke."

Jeg fulgte Træernes Anvisning og kunde næppe se mig mæt paa al den Herlighed, det var ligesom en Efteraarsfest, Vorherre havde foranstaltet og ved Solstraalerne sendt sin Indbydelse ud til alle om at komme ud i den fri Natur en Gang endnu. Gjennem en Udhugning i Skoven ser man Kronprindsens Slot med Taarn og Spir, der efter Restaurationen tager sig ret anselig ud. Den bekjendte Stald ved Indkjørselen er ombygget efter Branden og er i sin nuværende Skikkelse smuk og hyggelig. Fra Altanen er en smuk Udsigt over Øresund.

Forbi Grøndahls kom jeg tilbage til Jægersborg Allé. Kongen opholder sig paa Bernstorff for Tiden, og man kan daglig møde ham gaaende, undertiden med Kronprindsens Børn, efterfulgt af en stor sort Hund. Han hilser med Venlighed enhver og taler ofte med en og anden. Da jeg kom til Vilvordes Have, traf jeg Skovløberens lille Dreng, der viste mig et Gevær, Kongen havde foræret ham, og i det samme kom Hs. Majestæt forbi og begyndte som sædvanlig en Samtale med Barnet, som han ved Afskeden gav nogle Kager. I Haven, der har en betydelig Udstrækning, blev jeg med megen Forekommenhed vist om af Direktøren for denne Havebrugs Højskole, Hr. Stephan Nyeland, der alt tidligere var mig bekjendt gjennem hans praktiske Havebøger om Dyrkning af Frugt- og Køkkenhave, saavel for større som mindre Jordbrugere, ligesom jeg med stor Fornøjelse havde læst hans smukt udstyrede Bog „Fundne Blade fra Mark og Skov". Rundt om saa jeg Eleverne ivrig beskæftigede med at opgrave Frugttræer under den belgiske Gartner, Hr. P. Cramys Ledelse. Disse Træer og Buske forsendes i stort Antal til alle Landets Dele samt til Sverige og Norge. Efter at have beset Drivhusene og Planteskolen kaldte Middagsklokken os op til Hovedbygningen „Vilvorde", der ligger midt i Haven, tæt ved Ordrup. (Navnet stammer fra en lignende af Staten oprettet Anstalt i Belgien). Det var mig en Fornøjelse nu at høre fortælle om den livlige Virksomhed, der i de senere Aar er opstaaet her, og jeg noterede efter Hr. Nyelands venlige Meddelelser følgende herom. Den praktiske Undervisning foregaar om Formiddagen i Haven og den theoretiske fra 3—7 Eftermiddag i de rummelige Klasseværelser. Foruden Fagundervisning i alt angaaende Havedyrkning læres her: Historie, Geografi, Regning, Tegning, Fysik, Kemi, Jordbundslære, Dansk, Retskrivning, Literaturhistorie og Sang. Undervisningen bestaar hovedsagelig i Foredrag over de forskjellige Fag. Et fuldstændigt Kursus varer 2 Aar og da meddeles et Examensvidnesbyrd som Gartner. Betalingen for Kost, Bolig og Undervisning er 25 Kr. maanedlig. For en enkelt Maaned 30 Kr. I Sommerferien afholdes Kursus for Lærere. Offentlige Foredrag afholdes i Vintermaanederne den første Lørdag i hver Maaned Kl. 7 Aften. Eleverne foretager om Sommeren forskjellige Udflugter i Danmark og Sverige under Hr. Nyelands Ledelse, ligesom andre Højskoler besøger „Vilvorde". Saaledes var en svensk Højskoles Elever fra Alnarp i Besøg her i Juli d. A. I September afholdtes en offenlig Frugt- og Blomsterudstilling med Foredrag, der var besøgt af ca. 600 Mennesker. Sovesalene er smukke og rummelige, og de unge Elever synes at befinde sig vel her. Med Løfte om snarligt Gjensyn tog jeg Afsked med Vilvordes gjæstfri Vært og kom snart til den katolske Kirke og St. Andreas Kollegiet, der er pragtfuldt opført af Fru Kammerherreinde Berling. Smuk flerstemmig Sang og Musik lød ud til den ensomme Vandrer i den maaneklare Aften. Paa den anden Side af Vejen hæver Ordrups Kapels to Taarne sig mod Sky, men de smukke Villaer ligger nu øde og forladte. De mange Kjøbmænd og Haandværkere er et talende Vidnesbyrd om de Summer, Landstedernes Beboere bringer i Omløb her om Sommeren. Nu ligger de i Hi og suger paa Labben ligesom Bjørnen til næste Vaar. Kun faa Herskaber opholder sig herude nu og de enkelte, der er tilbage, flytter ind til Nytaar, da bliver kun de indfødte tilbage, og den muntre Latter, Ringspillet og den betydelige Færdsel af gamle og unge, kjørende og gaaende, Skoler med Hundreder af Børn, der syngende og jublende drager hjem fra Skoven, og unge Par, der nyder deres Lykke i Skovens Ensomhed, ses ikke før ad Aare, naar Storken og Svalen atter vender tilbage.

Louis Bauer.

Dansk Husflidsselskab.

Tiltraadte Medlemmer:

Haandværker- og Industriforeningen i Rønne.
Frøken Clausen, Mariehøj, Storehedinge.
Jægermester Klüver, Marielund, Silkeborg.
Grosserer B. Ruben, Kjøbenhavn.
Kammerherreinde Wichfeld, Engestofte, Maribo.

De Husflidsforeninger og Husflidsskoler, der ikke er anførte paa Oversigtslisten i denne Tidendes Nr. 10, anmodes om at rekvirere Schemaer til Udfyldning paa Selskabets Kontor eller at tilsende dette fyldestgjørende Meddelelser, for at der i et følgende Nr. kan optages en Tillægsliste over disse Foreninger og Skoler under et.

Indmeldelse af ny Medlemmer bedes adresseret til Selskabets Kontor paa **Nørregade 25, Kjøbenhavn K.**

Meddelelser til Bladet — især saadanne, der kan bidrage til at belyse Husflidssagen og give Opmuntring til dens Fremme ved at bringe Smaaexempler fra det daglige Liv, eller Smaaanvisninger til forskjellig Husflidssysel, der kan afgive en nyttig og behagelig Anvendelse af Fritiden — modtages gjærne, og bedes tilsendt Redaktør N. C. Rom under Adresse: Lykkesholms Allé Nr. 4, Kbhvn. V.

Uregelmæssigheder ved Bladets Forsendelse anmeldes paa nærmeste Postkontor.

Dansk Husflidstidende fordeles til alle Medlemmer af Dansk Husflidsselskab portofrit gjennem Postvæsenet. Klager over mangelfuld Forsendelse maa derfor henvendes til nærmeste Postkontor.

Kjøbenhavn. — Trykt hos J. H. Schultz.

Tillæg til Husvennen.

Nr. 13. Søndagen den 25. December. 1881.

Husflidsforedrag.

Næstformanden for Dansk Husflidsselskab, Højesteretsadvokat Hindenburg holdt den 18de November i Arbejderforeningens Lokale i Kjøbenhavn for en talrig Tilhørerkreds et Foredrag om Husflidssagen, hvilket vi her skal gjengive efter „Nationaltd.". Det var en Misforstaaelse, at man skød den personlige Dygtighed i Haandens Gjerning til Side; havde man en saadan Færdighed, havde det en økonomisk Betydning, men han lagde dog mere Vægt paa Husflidsarbejdet som Element i Opdragelsen. Man var gaaet for vidt i at lægge Beslag paa de unges Aand og havde for lidt taget Hensyn til Udviklingen af Barnets Haand og Øje. Erkjendelsen af det fejlagtige heri var dog nu bleven almindelig, og Gymnastiken havde derfor faaet mere Plads i Skolen. Skolens Opgave var at lære for Livet, og han mente, at Skolen godt kunde opfylde sin Pligt, selv om den indskrænkede Timeantallet. Hvile bestod ikke alene i, at Legemet hvilede, men nok saa meget i Afvexling i Arbejde, og i Opdragelsen var det af særligt Vægt, at der afvexledes med Arbejdet. Haandarbejdet var særlig skikket til at yde en saadan Hvile; det havde man bl. a. set i Göteborg, hvor Kommunen havde ofret meget paa Haandgjerning, og hvor Lærerne havde udtalt, at Børnene, trods de færre Læsetimer, lærte det samme som tidligere og med større Flid og Lyst gik til Arbejdet. Et lille Resultat naaedes snart ved Undervisning i Haandgjerning, og Barnet fik derfor hurtig sit Arbejde kjært, hvad der havde sin store Betydning for Barnets Udvikling. Det var langt bedre at sysselsætte et opvakt Barn med Haandgjerning end med Morskabslæsning; denne kunde ikke altid skaffes, og Barnet blev saaledes led og kjed af sig selv. Undervisningen i Haandarbejde kunde begynde tidlig, og det havde sin store Betydning for Børn i Almueskolen, at deres Haand og Øje tidlig uddannedes. Det var efter hans Mening urimeligt, at Drenge først begyndte at lære deres Haandværk efter Konfirmationsalderen, lige saa urimeligt, som det vilde være først at lade Piger begynde at sy og strikke ved denne Alder. Drengene burde have overvundet de første Vanskeligheder, naar de begyndte deres egentlige Haandværkeruddannelse. Nu toges der for lidt Hensyn til Drengenes Lyst eller Begavelse, i det tilfældige Slægtskabshensyn gjorde sig gjældende. Havde Drengen faaet en fornuftig Haandgjerningsundervisning, vilde man i Tide kunne faa Øjet op for hans virkelige Anlæg, og Mesteren vilde da faa en Dreng i Lære, som ikke fuskede, ikke ødelagde en hel Del Arbejde og tilmed kunde tjene en Del. For uformuende Børn vilde Haandgjerningsundervisningen derfor have sin Betydning, ogsaa i Tilfælde, hvor den unge maatte gaa over fra det ene Haandværk til det andet. Haandgjerningsundervisningen vilde endvidere give Barnet Smag for Arbejdet og ligefrem vænne det til at bestille noget. De unge vilde paa denne Maade ikke let kunne komme i Trang. Den Kunst at kunne bøde og gjøre i Stand havde sin store Betydning med Hensyn til at holde sammen paa det lille Hjem, hvad Strikning og Stopning noksom viste os, og dertil kom, at intet Øjeblik blev ledigt, og at Værtshusene ikke blev en Nødvendighed, thi Husfliden tilintetgjorde Fristelserne til at misbruge selskabelige Fornøjelser. Svenskerne, Nordmændene og Tyskerne havde i høj Grad haft deres Opmærksomhed henvendt paa den Sag, i langt højere Grad end vi; slettest stod det til i Kjøbenhavn, hvor vi dog trængte langt haardere til Undervisning end paa Landet. Børnene i store Byer kunde baade trænge til mere legemligt Arbejde og var ofte mere vanartede end paa Landet; fik de deres Fritid optaget af Haandgjerning, vilde man strax se en Forandring. „Dansk Husflidsselskab" havde udrettet noget i Kjøbenhavn med Understøttelse af det Spannier'ske Legat (500 Kr.) og Kjøbenhavns Kommune, som havde stillet Lokale til fri Raadighed. Dette Skridt havde vundet Skolevæsenets Paaskjønnelse, og en Skoleinspektør havde endogsaa sagt, at de Børn, der søgte dette Kursus, blev flinkere. Børnene var ogsaa tilfredse med denne Undervisning, men den havde kostet Selskabet 2000 Kr. udover Tilskudet fra det Spannier'ske Legat, og Selskabet, som var stiftet for hele Landet, kunde derfor ikke forsvare at bruge saa meget paa Kjøbenhavn alene, men Bestyrelsen havde haabet, at et lokalt Selskab vilde optage denne Gjerning, og stolede i denne Henseende ogsaa paa Arbejderforeningen, der talte saa mange tekniske Kræfter. Han vilde ønske, at hans Foredrag kunde blive en Spore til, at Gjerningen blev fortsat. Paa Opfordring af Arbejderforeningens Formand, Prof. Holten sluttede Forsamlingen sig hertil.

Dansk Folke-Museum.

Da det paa Kunst- og Industriudstillingen i Kjøbenhavn i Sommeren 1879 paa en uventet Maade er blevet klart, at det endnu ikke var for sent at skabe et Dansk

Folke-Museum for Borger- og Bondestand, og at den Afdeling af nævnte Udstilling, som særlig vakte dette Haab, nemlig **Landbostandens** Bidrag, kunde benyttes som et godt Forarbejde, blev undertegnede, som havde samlet og ordnet dem, anmodet om at foretage de forberedende Skridt til, at et saadant Museum kunde blive til Virkelighed.

I Tiden derefter er Forberedelserne udførte. Et Lokale i Kjøbenhavn er tilvejebragt, hvor Sagerne kan ordnes og sættes i Stand, og hvor Museet kan endelig opstilles. Et betydeligt Materiale er samlet og saamegen Kundskab om Stederne, hvor det manglende findes, bragt til Veje, at Samlingens Fuldendelse nu kun venter paa, at de nødvendige Pengemidler skaffes til Stede.

Der findes imidlertid rundt om i Landet en usikker Opfattelse af **Dansk Folke-Museums** Formaal, og det forvexles hyppigt med det **nationalhistoriske Museum** paa Frederiksborg, som er grundlagt af Brygger, Kaptajn, Dr. ph. Jacobsen, og som tilsigter at give en Fremstilling af vort Lands Historie i Malerier og Billedhuggerarbejder samt i Gjenstande, der vedrører denne, og med **Nationalmuseet** i Kjøbenhavn, som paatænkes bygget, og som, naar det er færdigt, skal rumme Statens Samlinger og muligvis ogsaa **Dansk Folke-Museum**, saafremt det naar at træde i Live og en Gang bliver optaget som Statsejendom. Jeg skal derfor kort udvikle Planen for vort Museum, der er helt forskjellig fra den førstnævnte Samling.

Et folkeligt Museum for Tiden fra Midten af det syttende indtil Midten af det attende Aarhundrede vil omfatte Folkets Liv under Enevælden og danne en Fortsættelse og Fuldstændiggjørelse af vore existerende historiske Samlinger. Medens disse væsentlig optager Gjenstande af virkelig historisk eller kunstnerisk Værd, vil vort Museum blive rent kulturhistorisk og give et samlet, malerisk anskueligt Billede af vore folkelige og provinsielle Ejendommeligheder.

Den forstaaeligste Maade, hvorpaa **Bondestandens** huslige Liv, Sæder og Skikke kunde fremstilles, er ved at give et Billede af **Boligens Udvikling** i en Række Stuer fra endnu existerende **Landbygninger** inden for Danmarks Riges gamle Grænser. Uagtet den ny Tid tilsyneladende har udvisket alle Minder om Husets Ordning i Fortiden, findes dog endnu saa mange Spor levende, at man vil kunne vise de Omdannelser, vore Huse er undergaaede fra Oldtiden og indtil vore Dage.

Disse Stuer vil tillige tjene til at vise Kulturens Gang i vort Land og de højst ulige Tider, paa hvilke den har kunnet fortrænge den ældgamle Ordning i de forskjellige Provinser. Medens man saaledes endnu ved Danevirke og paa Færøerne kan finde **Rogstuen**, hvor Ilden brænder paa Arnen midt paa Gulvet, uden Skorsten, træffes **Skorstensstuen** langs med den gamle Rigsgrænse i Halland, Skaane og Bleking, hvor de aabne Ildsteder benyttes den Dag i Dag. I dette Aarhundrede var de endnu i Brug paa Sydfyn og nærliggende Øer og paa Samsø. Den senere **Ovnstue**, saaledes som den endnu findes mange Steder i vort Land og i Sydskaane, hvor Opvarmningen sker ved Lerovne og Jærn-Bilæggere, vil danne det sidste Led.

Hver af disse Bygningsmaader betinger sin højst ejendommelige Ordning af Stuen med Hensyn til Rumforhold og Bohave og vil blive fremstillet ved Gjenstande fra Tiden saa tro, som det endnu er gjørligt gjennem existerende Forbilleder og Overleveringer.

Kjøbstadboligen fremstilles ved en Række Interieurer hentede fra Kjøbenhavn og vore Provinsbyer; de vil omfatte saa meget af de foregaaende og af dette Aarhundrede, som den historiske Interesse fordrer.

I disse Stuer, der vil blive udstyrede og møblerede, som de brugtes i Livet, anbringes **Figurer**, iførte **Dragter** fra Tiden og ordnede saaledes, at de giver en Forestilling om vore Forfædres daglige Dont, Sæder og Skikke. Paa denne Maade vil **Klædedragtens** Historie blive given.

Ved at samle de talrige Levninger af vor tidligere, betydelige **Husflidskunst** vil **Kunstindustrien** faa Adgang til at hente Ideer fra hjemlige og oprindelige Kilder og mulig derfra kunne skaffe sine Frembringelser noget af det Særpræg, der er saa nødvendigt, for at et lille Land kan erhverve sig Afsætning uden for sine Grænser. De Forsøg, som i den seneste Tid er gjort til Husflidskunstens Gjenoplivelse, vil her finde et Grundlag at bygge paa, som hidtil har været haardt savnet.

Ved at give paalidelige Billeder af vort Folks Fortid, med virkelige Gjenstande, i Rum, dannede af Bestanddele fra existerende Bygninger, og derved erhverve for disse Billeder Livets Gyldighed, vil et nyt og rigt Materiale være lagt til Rette for vor **Malerkunst**.

Hovedformaalet ved dette Foretagende er dog ikke at tilvejebringe et brugeligt Apparat for Kulturhistorie, Kunst og Industri, men først og fremmest **at bevare Mindet klart om gamle Dage**, om vort Folks Leve- og Tænkemaade i hin Tid; gjennem en forstaaelig og fængslende Fremstilling at vise, hvorledes dets nationale Ejendommeligheder er blevne formede af vort Klima og af Landets Beskaffenhed under den stadige Paavirkning af den europæiske Kultur; at fæstne Billedet af det saaledes, som det var, før **den ny Tid**, og den hurtige Udvikling helt har fuldført deres Udjævning af Stands- og Stedsegenheder.

Et sligt Museum tør vel regne paa kraftig Støtte hos vor **Landbostand**, hvis Fortid det skal tjene til at minde om. Erfaringer fra tidligere Indsamlinger har imidlertid vist mig, at Forholdene paa Landet i høj Grad besværliggjør saadanne, og at de kun vil føre til et gavnligt Resultat, naar det kan lykkes at finde fædrelandskjærlige Mænd og Kvinder, som vil støtte Sagen trindt om i Landet. Hvor dette har været Tilfældet, har Arbejdet altid gaaet let, og meget er skaffet til Veje.

Det er derfor min indstændige Opfordring til de mange, som hidtil har staaet mig trolig bi, at de stadig vil blive ved, og for Resten til enhver dansk Mand og Kvinde, som føler varmt for Sagen, at de vil træde til for at vejlede Befolkningen med Hensyn til dens Forestaaelse, modtage Anmeldelser om skjænkede Gjenstande og for øvrigt holde Interessen vedlige hver i sin Kreds. Exemplarer af de trykte Opfordringer vil paa Forlangende blive tilsendte enhver.

Kjøbenhavn, i November 1881.

Bernhard Olsen,
Vodroffsvej 3 A., Kjøbenhavn V.

Indhold: Husflidsforedrag af Selskabets Næstformand. — Dansk Folkemuseum. — Titel og Indholdsfortegnelse.

Med første Tillægsnummer i den ny Aargang begynder en Fortælling af C. A. Thyregod.

Kjøbenhavn. — Trykt hos J. H. Schultz.